శ్రీమద్

వాల్మీకి

రామాయణాయనమ్

బాలకాండము

(తెలుగు వ్యావహారిక భాషలో కథ మరియు విశేషాంశాలు)

A CC No. 21993

1542
3416 | UDL
R01

: రచన :

'భాషాప్రవీణ' 'రామాయణ ప్రవచన సుధాకర'

డాక్టర్. మైలవరపు శ్రీనివాసరావు

ఎం.ఏ., (తెలుగు) ఎం.ఏ., (సంస్కృతం) పిహెచ్.డి.,

: ముద్రింపించినవారు :

శ్రీ కోరళ్ళ సరోజిని, పూర్ణచంద్రరావు దంపతులు

పొత్తూరివారి తోట 2వ లైను,

గుంటూరు 522 001.

శ్రీమద్ వాల్మీకి
రామాయణాయనమ్
బాలకాండము

ACC NO. 21993

సర్వస్వామ్యములూ
గ్రంథకర్తవి

ముఖచిత్రం : బోయినపల్లి – సికింద్రాబాద్ రామమందిర విగ్రహాలు.
(మందిరాధికారులకు ధన్యవాదాలతో)

ముద్రింపించినవారు :
కోరళ్ళ సరోజినీ
పూర్ణచంద్రరావు దంపతులు

ప్రతులకు
డా॥ మైలవరపు శ్రీనివాసరావు

5-21-37,
2/6 బ్రాడీపేట,
గుంటూరు. 522 002.

ప్రిన్సిపల్,
సంస్కృత కళాశాల,
తెనాలి.
ఫోన్ : 3963

మూల్యము : 20/-

Laser Typeset & Designed at GOLDEN GRAPHICS ✆ 24808 &
Printed at GOLDEN OFFSET PRINTERS, ✆ 23714. Guntur.

అంకితం

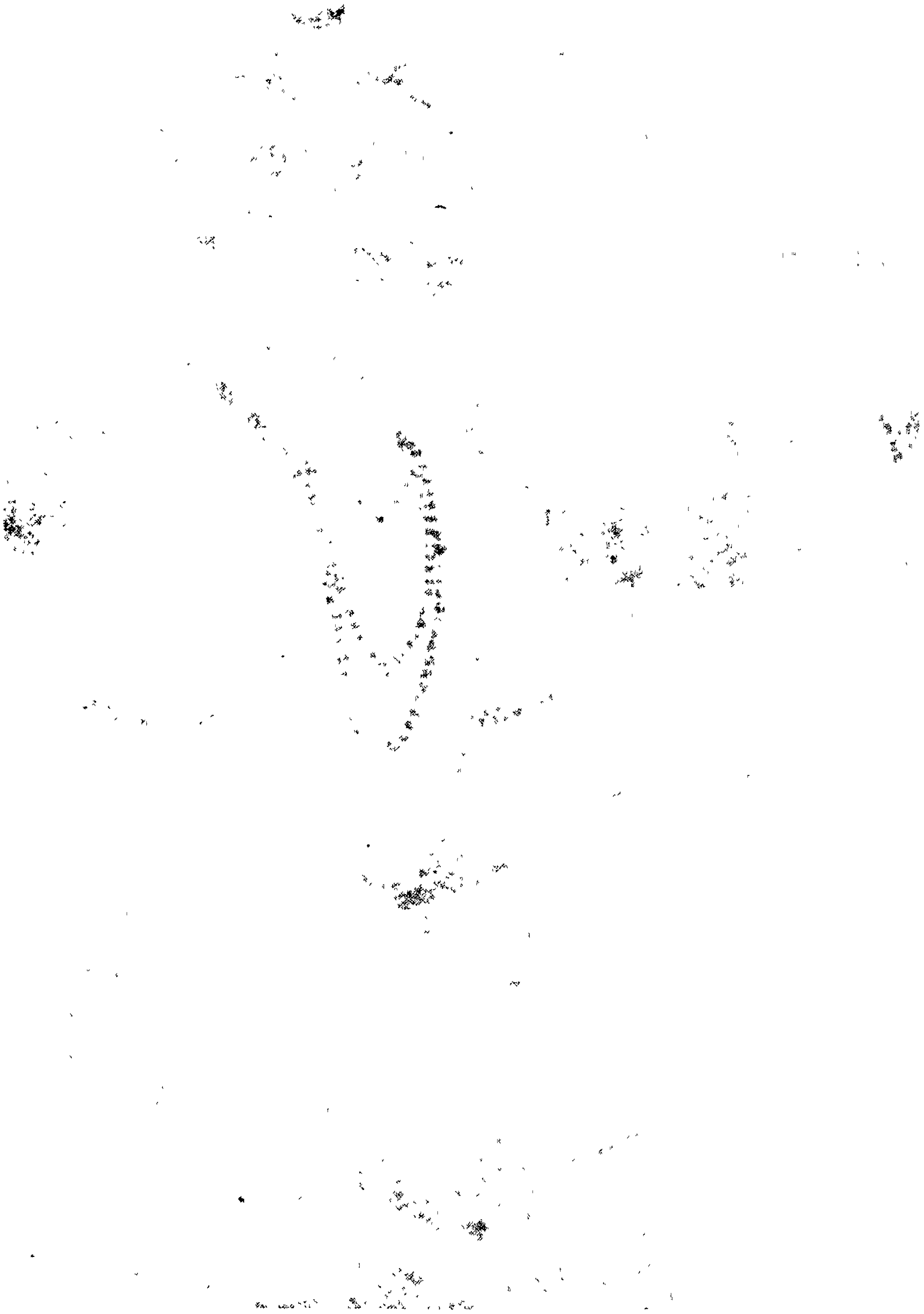

కండ్ల నానంద బాష్పముల్ కల్గియుండి
మస్తకము వంచియుండి నమస్కరించి
రామకథ నాలకించెడి రామదాస !
అంకితమ్మిదె రామాయణాయనమ్ము !!

విషయసూచిక

క్రమ సంఖ్య	విషయము	పుట
1.	ముందువెనుకలు	i - iii
2.	అభివాదనలూ - అభినందనలూ	iv
3.	ముద్రింపించిన వారి ఫొటో	
4.	గ్రంథకర్తృ దంపతుల ఫొటో	

బాలకాండము

5.	కథా ప్రారంభానికి ముందు కొంత పరిచయం	1
	వీరీవీరీ గుమ్మడిపండూ! వీని పేరేమి ?	3
	మహర్షుల శాపం, వరమే !	
	వాల్మీకి బోయవాడా ?	4
	ఇంతకీ 'వాల్మీకి' అనే పేరు ఎలా వచ్చింది ?	5
	రామమంత్రం విలువ	
	'శ్రీ' అంటే......	6
	గురూపదేశం కావాలి !	7
	రామాయణ రచనానికై శ్రీమహావిష్ణువు చేసిన ఏర్పాట్లు	8
6.	బాలకాండ కథా ప్రారంభము	
	వాల్మీకి ప్రశ్న - నారద సమాధానమూ	9
	నారదుని వెనుకంజ	10
	మహర్షిశాపం - కవిత్వావిర్భావం	11
	విచిత్రమైన వేటగాడు	14
	కవిత్వం ఎలా రావాలి ?	15
	'మానిషాద' శ్లోకానికి 5 అర్థాలు	16
	ఏమని పెరు పెట్టాలి ?	18
	రామాయణమ్ ! ఎన్ని అర్థాలు ఈ పదానికి ?	19

వాల్మీకి ఆత్మపరీక్షలు 20
విలువైన బహుమతి 21
అయోధ్య ఎలా ఉంది ? 24
సంతానం కోసం 'అశ్వమేధం' చేస్తాను 25
అశ్వమేధం వల్ల సంతానం కల్గుతుందా ? 26
దశరథుని చెవిలో, సుమంత్రుని రహస్యం 28
సుమంత్రుడు, ముందే ఎందుకు చెప్పలేదు ? 29
దశరథుని అశ్వమేధం 30
దశరథుని అశ్వమేధంలోని ఇతర రహస్యాలు . 32
దేవలోక నిర్ణయాలు 33
దేవతలే వానరాలు 35
వానర రూపమే ఎందుకు ? 36
పాయసప్రదానం
అమృతాన్నిచ్చే దేవతలు పాయసం ఎందుకిచ్చారు? 37
పాయసవిభజన లోని రహస్యం 38
దశరథుడు లేక, పిల్లలా? 39
విష్ణువు చేసిన ఏర్పాట్లు 40
రావణుని ఏర్పాట్లు
నలుగురికి సరిపోయిన పేర్లు 41
పుట్టిన నక్షత్రం బట్టి వ్యక్తి ప్రవర్తన 43
'18' అంకెలోని విశేషం 44
'రాముడు - కృష్ణుడు' - ఇద్దరిలో భేదం 45
వివాహానికి తగిన వయస్సు 46
వివాహ సమావేశం - పై కథ 47
లోకథ 48
దశరథుడు అడుగని రెండు ప్రశ్నలు 51
దశరథుని న్యాయబద్ధవాదం / విశ్వామిత్రుని లోకానుగ్రహవాదం 52

'నేను' అంటే ఎంత అర్థం !	53
లక్ష్మి దీవెన	55
బల-అతిబల అంటే ఏమిటి?	57
కౌసల్యా సుప్రజారామ !	58
అంగదేశపు కథ (పై కథ)	60
లోకథ	61
మలద - కరూశ దేశాలకథ - లోకథ	62
తాటకాకథ - పై కథ	63
లోకథ	
చిన్నవాణ్ణి ముందు శిక్షించాలి	64
రూపం బట్టి దోషం	65
'ఆతతాయి' అంటే....	68
సిద్ధాశ్రమ వృత్తాంతం	69
'మేం' - నాన్న కూతుళ్ళం !	71
ఇదీ - నాకథ	72
ఈ కథవల్ల తెలిసిందేమిటి?	73
ఇద్దరు తల్లుల ముద్దుల బిడ్డడు	
కుమారస్వామికి ఇన్నిపేర్లా ? (లోకథ)	74
ఇంకా - లో - అర్థం	76
ఈయనే 'అయ్యప్ప'	78
మరి ఇంకో విశేషం	78
భగీరథ ప్రయత్నం	80
ఈ కథవల్ల ఏం తెలిసింది ?	81
క్షీరసాగర మథనం	84
అహల్యా పతివ్రతకథ (పైకథ)	88
లోకథ	89
రామా! విశ్వామిత్రుణ్ణి గూర్చివిను !	96

ఈ గోవుని ఇవ్వనే ఇవ్వను	96
ఈకథ వల్ల తెలిసిందేమిటి ?	98
గోమాహాత్మ్యం	99
నన్ను కొనుక్కో	101
గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభమస్తు నిత్యమ్ !	102
గురుశాపం చాల తీవ్రమైనది	104
ఈ కథవల్ల తెలిసిందేమిటి ?	105
పెద్దా - చిన్నా కాని 'మధ్య పుత్రుడు' ఎవరికీ కానివాడు ?	106
విశేషం ఏమిటి ?	
కూలిన తపస్సు	107
ఎందుకు శపించలేదు ?	
మహర్షి వయ్యావు !	108
శిలాశాపం తెలిపిందేమిటి ?	109
వియ్యానికి ముందు కయ్యం వస్తోంది	110
ధనుస్సు విఱవడంలోని రహస్యం	111
వివాహపు ఏర్పాట్లు	112
5 రోజుల పెళ్లి	113
వంశకథనం	114
ఈ శ్లోకానికి 6 అర్థాలు	116
ఈ వివాహం గూర్చి కొన్ని విశేషాలు	120
యుధాజిత్తు మంచితనం	
పరశురామ వృత్తాంతం	121
దీనిలోని విశేషాలేమిటి ?	123
అయోధ్యకి నిండుదనం	124
రామాయణంలోని గాయత్రీ బీజాక్షరశ్లోకాలు	125
గ్రంథకర్త గుఱించి.........	127

ముందువెనుకలు

అశ్వ శ్శస్త్రం శాస్త్రం వీణా వాణీ నరశ్చ నారీ చ।
పురుషవిశేషం ప్రాప్తా భవన్తి యోగ్యా అయోగ్యాశ్చ॥

నడిపేవాణ్ణి బట్టి గుఱ్ఱమూ, చికిత్స చేసేవాడిని బట్టి శస్త్రమూ, రహస్యాలు తెలిసిన వాణ్ణి బట్టి శాస్త్రమూ, మ్రోగించేవాని పాండిత్యాన్ని బట్టి వీణా, ... ఇలా గుణవంతుడైన భర్తని బట్టి భార్యా ఉంటారట లోకంలో.

పైన చెప్పబడిన గుఱ్ఱమూ, శస్త్రమూ, శాస్త్రమూ...అనే ఇలాటివన్నీ యోగ్యులకి లభిస్తే సత్ఫలితాలనిస్తాయి. అయోగ్యుల చేతిలో పడితే చెప్పేదేముంది?...... వెనకటికి ఓ కథ ఉంది. తన నీడచూచి తానే బెదిరే గుఱ్ఱాన్ని తోలవలసిందిగా, భటునికి ఓ రాజుగారు ఆజ్ఞనిశ్తే, యోగ్యుడైన భటుడు, సూర్యునికెదురుగా పోనిచ్చి, పరీక్షలం గెలిచాడని. అలాగే ఏ గ్రంథమైనా కూడా సరిగా అన్వయించుకోవడం తెలిసికోవాలి. అన్వయించుకోవడంలో తేడా ఉండ కుండేందుకే వ్యాఖ్యలు వెలిసాయి. వ్యాఖ్యలు కవి హృదయానికి దర్పణాలు.

ఇంతకీ ఇదంతా ఎందుకు చెప్తున్నానంటే, శ్రీమద్రామాయణం అలాటి గ్రంథమని చెప్పడానికి. పైకి ఒకకథ సాగిపోతూ, లోపల వేఱుగా కన్పిస్తూంటుంది.

'స్త్రీవధ' చేయరాదని మహర్షి చెప్తాడు. శ్రీరాముడు చేసిన మొదటి కృత్యం వధ. అందునా తాటకావధ (స్త్రీవధ).

సంతానం లేకపోతే సద్గతి లేదంటారు. దశరథునికి, తనద్వారా కల్గిన సంతానం లేనేలేదు.

ఏమిటి ఈ వైరుధ్యం? అందుకే 'లోకథ' తెలియాలి.

శ్రీమద్రామాయణకథ అందఱికూ తెలుసు. 'లోకథ' తెలిసిన వారు చాలతక్కువ. 'లోకథ' అందఱికీ తెలియాలనేది నాతపన. ఈ తపనతోనే, క్రొత్తపేట ఆంజనేయ స్వామి దేవస్థానప్రాంగణంలో గుంటూరులో ది 19-11-1990 నుండి శ్రీమద్రామాయణ 'తత్త్వ' ఉపన్యాసాలని స్వామి అనుగ్రహంతో చేయడం ప్రారంభించాను. ఆంజనేయుని కృపవల్ల నిర్విఘ్నంగా సాగాయి. శ్రోతలే తమంతతాముగా, నిత్యపారాయణానికి వీలుగా ఉండేలా వ్యావహారిక తెలుగుభాషలో వ్రాయబడిన నా 'సుందరకాండ'ని అచ్చువేయించారు కూడా.

ఆశ్రోతలలో ఒకరే శ్రీ కొరళ్ళ పూర్ణచంద్రరావు సరోజినీ దంపతులున్నూ. ఏనాడూ ముక్కు-మొగమూ ఎఱుగకుండా, కేవల ఆర్థిక సహాయం చేసి అచ్చువేయించడం కంటె, నిత్యం కోవెలకువచ్చి వింటూ, దానిమీద శ్రద్ధతో అచ్చువేయించాలని భావించడం చెప్పుకోదగిన అంశం కదా!.

అయితే ఇక్కడ మఱి రెండు మాటలు చెప్పుకోవలసి ఉంది. శ్రీమహావిష్ణువంతటి వానికి, దేవతలంతా 'మనుష్య జన్మని ఎత్తవయ్యా!' అని అభ్యర్థించారు.

దశరథుడంతటి వానికి, సుమంత్రుడు అనే ఆంతరంగికుడు, సనత్కుమారులవారు చెప్పినట్లు చేయవలసిందని సుమంత్రుడు సూచించాడు.

సాక్షాత్పరమాత్మ అయిన శ్రీరామచంద్రుడంతటివానికి, శివధనుస్సుని ఎక్కుపెట్టడానికి వెడదామని విశ్వామిత్రుడు చెప్పిప్రోత్సహించాడు.

ఒకపనిని చేయసమర్థులు అయిన వారిక్కూడా, 'ఈ పనిని నువ్వు చేయాలి సుమా!' అని ప్రోత్సహించేవారు ఒకరుంటారని పైమాటలని బట్టి తెలుస్తోంది.

అలాగే శ్రీ కోరళ్ళ పూర్ణచంద్రరావు సరోజినీ దంపతులకి, దశరథునికి సుమంత్రునిలా, ప్రోత్సహించినవారు శ్రీ నీలి వేంకటరత్నము శ్రీరామమూర్తి దంపతులు.

'శ్రీమద్రామాయణాయనమ్' అనే శీర్షికలో 7 కాండలు రాబోతున్నాయి- వానిలో మొదటిదైన 'బాలకాండ'ని మీరు వేయించండి' అని చెప్పినవారు పైదంపతులు, వీరికీ నాకూకూడా ఈ దేవస్థాన ప్రాంగణంలో పరిచయం, నా ఉపన్యాసాలకి నిత్యం శ్రోతగా వారు వస్తుండడం వలననే. ఇది నాకు మఱింత ఆనందదాయకమైన విషయం.

ఇక పూర్ణచంద్రరావు గారితో జరిగిన సంభాషణ, చాలచిత్రం అన్పించక మానదు. ఒకరోజున మార్గంలో వస్తున్న పూర్ణచంద్రరావు గారిని 'ఒక సహాయం చెయ్యాలి మీరు-బాలకాండని అచ్చువేయించాలి' అని శ్రీరామమూర్తిగారు అనగానే 'అలాగే-తప్పక' అని అన్నారట.

ఇది ఆయన మాటాడిన మొదటిమాట.

ఈ శుభవార్త నాకు చెప్పాక శ్రీరామమూర్తిగారూ నేనూ ప్రెస్సుకి వ్రాతప్రతితో వెళ్లాం. మామూలు ప్రెస్‌లో అయ్యేఖర్చు పూర్ణచంద్రరావుగారికి చెప్పడంజరిగింది. అయితే, పుస్తకం అందంగా ఉండాలని కంప్యూటర్‌ప్రెస్‌లో వేయాలని భావించి వివరాలడిగితే, ఖర్చులో తేడా కన్పించింది. వెంటనే ఫోనులో 'ఇంతమొత్తం మటి ఎక్కువ అయ్యేలా ఉంది- ఏం వేయమంటారు?' అని, నా ఎదురుగానే శ్రీరామమూర్తిగారు పూర్ణచంద్రరావుగారిని అడిగారు 'అయినాసరే వేయించండి' అని పూర్ణచంద్రరావుగారు ఫోన్ పెట్టేసారు

ఇది ఆయన మాటాడిన రెండవమాట.

గ్రంథముద్రాపయితల గూర్చి రెండు మాటలు వ్రాయడం ధర్మమని భావించి మళ్లీ శ్రీరామమూర్తిగారూ నేనూ వెళ్లి వారిని వివరాలడిగాం. 'ఏమీ వ్రాయక్కర్లేదు' అన్నారు.

ఇది ఆయన మాటాడిన మూడవ మాట.

'శ్రీమద్రామాయణాయనమ్' 7 కాండలనీ, రామదాసుడు ఆంజనేయునకే అంకితం వేయదలిచాను - అని చెప్పగానే 'అదేసరైనది' అన్నారు.

ఇది ఆయన మాటాడిన నాలుగవ మాట.

వెళ్లాక అన్పించింది. వెళ్లకుండా ఉండి, ఆయనని గూర్చి నల్గురూ చెప్పిన దానాలూ, మంచితనమూ గుటించి వ్రాసేస్తే బాగుండేదేమోనని. అంతటి నిగర్వి, గుప్తదాతా , అరుదైన వ్యక్తి ఆయన. అందుకనే ఆయన గూర్చి వ్రాయాలనిపించి వ్రాయవలసినది ఉన్నా, వారి కోరిక మేరకే మానివేస్తున్నాను.

ఇలా సహృదయతతో శ్రీమద్రామాయణ బాలకాండని ముద్రింపిస్తూ లోకానికి రామకథని ప్రచారం చేస్తున్న శ్రీ కోరళ్లసరోజిని పూర్ణచంద్రరావు దంపతులకి క్షేమ–స్థైర్య–విజయ–అభయ–ఆయుః– ఆరోగ్య–ఐశ్వర్యాభివృద్ధిని భగవంతుడిచ్చుతమని ప్రార్థిస్తున్నాను.

ముద్రాపయిత ముందుమాటనీ - గ్రంధకర్త మలిపలుకునీ - వ్రాస్తే బాగుంటుంది. కాని ఆ ముందూ వెనుక మాటలని రెంటినీ నేనే వ్రాయవలసి వచ్చి 'ముందు వెనుకలు' అని పేరు పెట్టాను

ఇట్లు

డా॥ శ్రీ మైలవరపు శ్రీనివాసరావు

గ్రంధకర్త

అభివాదనలూ – అభినందనలూ

నాలుగు అక్షరాలు ఒంటబట్టే శరీరాన్నిచ్చి, నా యోగక్షేమాలే వారి భోగ భాగ్యాలుగా జీవించి, అకాల ఆకస్మిక మరణాన్ని పొంది, దివి నుండి కూడా నిత్యం నన్ను ఆశీర్వదిస్తూ, అనునిత్యం నాకు అభయాన్ని ప్రసాదించే **పూజ్యులు నా తలిదండ్రులు**
కీ॥శే॥ సీతారామమ్మ చంద్రశేఖరరావు దంపతులకూ—కొవ్వూరు ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాపీఠంలో సంస్కృతాంధ్ర భాషాభిక్షని పెట్టిన సర్వ బ్రహ్మ శ్రీ **కల్లే** శ్రీ **రామమూర్తిశాస్త్రి**, కలగవేంకట **సుబ్బారాయడు, రావూరి వేంకటేశ్వర్లు, (పూర్వాశ్రమ)** లక్ష్మణ యతీంద్రుల వారికీ –

ఆ జీవన భిక్షాప్రదాత, నా విద్యాజీవితానికి సార్థకత చేకూర్చిన **ప్రొఫెసర్. వేలూరి సుబ్బారావు గారికీ** – మనసా-వాచా-కర్మణా నిరాడంబరులూ, ఎల్లవేళలా నా మనసున మెదిలే ధర్మమూర్తి **నామామగారు వేలూరి బ్రహ్మానందం గారికీ** –నా మనసులో శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మన్ని, తమ తపశ్శక్తితో ప్రవేశపెట్టి, తాముగా తెనాలి తాలూకా జూనియర్ కళాశాలలో శ్రీమద్రామాయణ ఉపన్యాసాలని నాచే విన్పించి, తమ చాతుర్మాస్య కాలంలో తామువిని అనుగ్రహించి ఆశీస్సులనిచ్చిన **మన్మనోఽంబుజారాధ్యులు పుష్పగిరి పీఠాధిపతులు శ్రీ శ్రీ శ్రీ మదభినవోద్దండ విద్యా భారతీనృసింహ స్వాములవారికీ –**

గుంటూరులో నా రామాయణ విద్యని తొలుతగా ఆశీర్వదించిన **ఓంకార క్షేత్రపు గాయత్రీ మాతకూ** – నన్ను నిత్యమాశీర్వదిస్తూ, వాత్సల్యంతో చూచే మా అన్నగారు **బ్రహ్మశ్రీ మైలవరపు ఆంజనేయశాస్త్రిగారికీ** నా సాష్టాంగ ప్రణామాలు. గుంటూరులో ఉపన్యాసాల ద్వారా నన్ను పరిచయం చేసిన శ్రీ **భట్టిప్రోలు ముక్తేశ్వరరావు గారికీ, బొల్లేపల్లి సత్యనారాయణ గారికీ** నా కృతజ్ఞతా పూర్వక నమస్కారాలు. చక్కని ముహూర్తంలో నన్ను ఉపన్యాసాలకి పిలిచిన శ్రీ **అయినవోలు ప్రసాద్ గారికీ** – నా 'అయోధ్యాకాండని శ్రీ సీలి శ్రీ**రామమూర్తి**గారిచే ప్రోత్సహింపబడి ప్రచురింప నంగీకరించి, ప్రచురిస్తూన్న ఉదారులు శ్రీ **పద్మనాభుని రామారావు. (మారుతీ బుక్ డిపో – (గుంటూరు)** వారికీ-

ఎన్నిమార్లు దిద్దుబాటులను చేసినా, మెత్తని చిరునవ్వుతో అంగీకరించి, గ్రంథం చివరి వఱకూ రామాయణం మీది భక్తితో ముద్రణ వ్యవహారాన్ని సాగించి నన్నానంద పఱచిన **చి॥ కనమర్లపూడి సత్యనారాయణ (బుజ్జి)గారికి** నా ఆశీస్సులు. వారికి సహకరించిన మిత్రులు **యకమా నాగేశ్వరరావు, గజవెల్లి వేంకటేశ్వరరావుగార్లకు** నా ధన్యవాదాలు.

నాకు అందఱినీ సహకరించేలా చేసి, గ్రంథాన్ని వెలుగులోకి తెచ్చే మనసుని భక్తులకు ప్రసాదిస్తూన్న శ్రీ శ్రీ శ్రీ ఆంజనేయస్వామి ఎదుట, అందఱికీ ఆశీరనుగ్రహాలకై కృతజ్ఞతాపూర్వక నమస్కారాలని సమర్పిస్తున్నాను.

ప్రజాపతి కార్తిక శుద్ధ
పాడ్యమి
7-11-1991.

ఇట్లు
మైలవరపు శ్రీనివాసరావు
గ్రంథకర్త.

శ్రీ కోరళ్ళ సరోజిని, పూర్ణచంద్రరావు దంపతులు

గ్రంథ కర్తృ దంపతులు

మైలవరపు సుబ్బలక్ష్మి, శ్రీనివాసరావు దంపతులు

ఓం

శ్రీ శివాయనమః

శ్రీమద్ వాల్మీకి రామాయణాయనమ్

బాలకాండము

కథ ప్రారంభానికి ముందు కొంత పరిచయం

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః॥

అది అయోధ్యా నగరం. అక్కడ ఒకే శ్రీరాముణ్ణి, ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క పేరుతో పిలుస్తూ ఆరాధిస్తున్నారు. '**రామా!**' అనే పిలుపు వినిపిస్తే – అది వయస్సుచేత పెద్దలైన దశరథ – కౌసల్య – సుమిత్ర – కైకమ్మలదే.

'లోకానికి క్షేమం కల్గించేవాడు' అనే అర్థంలో (శుభమంగలయో ర్భద్రం స్యా ద్ద్రవ్యశ్రేష్ఠయో స్త్రిషు - భద్రశ్చాసౌ రామశ్చ) '**రామభద్రా!**' అంటే, ఆ కంఠస్వరం దశరథ మంత్రులయిన ధృష్టి – జయంత – విజయ – సిద్ధార్థ – అశోక – అర్థపాల – అర్థసాధక మంత్రపాల – సుమంత్రులు 8మందిదీ అయి తీరాల్సిందే.

16 కళలతో వెలిగే చంద్రునిలా ఆకర్షణీయుడై, 16 ఉత్తమ గుణాలతో (ముందు చెప్పబడుతున్నాయి) ఉన్న రాముణ్ణి, **రామ** '**చంద్రా**'**!** అని పిలుచుకొనే అదృష్టం అయోధ్యా ప్రజలదే.

రాముని నిజమైన దేవలోకపు రూపాన్ని ఎఱుగున్న మహర్షులు, వశిష్ఠ – వామదేవ – జాబాలి – కశ్యప –సుయజ్ఞులు, **హేవేధః!** (పరబ్రహ్మ స్వరూపా!) అని సంబోధిస్తారు.

పూర్వం నుండీ వీరి వంశ ప్రతిష్ఠని ఎఱుగున్న వృద్ధులంతా, రాముడే రఘువంశాన్ని ఉద్ధరించగలడని '**రఘునాథా!**' అని అతణ్ణి ఆశీర్వదిస్తారు.

ఎందఱో, ఎన్నోపేర్లతో రాముణ్ణి ఆరాధించవలసి వస్తే, ఒకే పేరుతో, ఒక్కణ్ణే, ఒకతె మాత్రమే సేవించుకోగలదు. ఆ తల్లి 'సీతమ్మ'. ఆపేరు '**నాథా!**' అని.

ఇంతటి గొప్పవాడైన రాముడు కూడా, మామగారైన జనకునింటికి వెడితే, ఆయన్ని '**సీతాపతీ!**' (సీతమ్మమొగుడు) అంటారట.

ఇలాటి రామునికి నమస్కారమని శ్లోకభావం.

అలాటి రాముణ్ణి, నిరంతరమూ ధ్యానించేవాడు వాల్మీకి మహర్షి.

కూజంతం రామరామేతి మధురం మధురాక్షరమ్।
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్॥

'కవిత్వం' అనే చెట్టుకొమ్మని ఎక్కి 'రామ రామా!' అనే అక్షరాలని మధురమధురంగా పల్కుతూండే 'వాల్మీకి' అనే కోకిలకి నమస్కారం – అని శ్లోకభావం. వాల్మీకిని కోకిలతో ఈ శ్లోకం పోల్చింది. *(కోకతి శ్రోతృచిత్తం లాతీతి కోకిలః (వినేవారి చెవులనాకర్షించేది).*

చిగిర్చిన చెట్లూ, మొగ్గ తొడిగిన కొమ్మలూ, కాయలు కాసే పూలూతో నిండి రమణీయంగా ఉండే వసంత కాలంలో, పచ్చని ఆకుల మధ్య తన సొంత యింటిలో తానుండి సంతోషంతో కూస్తుంది కోయిల. అలాగే వాల్మీకి మహర్షి కూడ, మనసు నిండుగా రాముణ్ణి ఉంచుకొని, రామ మయమైన శరీరంతో, వేఱు చింత లేక రామాయణ గానం చేస్తాడు. కోయిల, ఒకే అక్షరం కూయగలిగితే – వాల్మీకి అనేకాక్షరాలని గానం చేస్తాడు.

కోకిలకి ఒకే ధ్వని వచ్చినట్లు, వాల్మీకికి 'రామరామా' అనే ధ్వనే వచ్చు. వేసవిలో కూడ కోకిలకూత ఆనందాన్నిస్తుంది. అలాగే వాల్మీకి రామకథ, సాంసారిక బాధలలో మగ్గిపోయే వారికి ఆనందాన్నిస్తుంది.

కూ,కూ, అని నిరంతరం కూస్తూ ఉన్నా, దానికి విసుగురానట్లు, రామనామం ఎంతసేపు జపించినా దుఃఖం, అలసటా, ఉండవు. పైగా, ఒక 'శక్తి', శరీరాని కొస్తుంది.

అనేక జంతువులూ, పక్షులూ తిండికోసం అఱచినట్లు కాక, నిస్స్వార్థంగా కోకిల కూసినట్లు, వాల్మీకికి కూడా శ్రీమద్రామాయణాన్ని వ్రాయడంలో స్వార్థ చింత లేదు.

గ్రుడ్డుగా ఉన్నప్పుడు, కోకిల కూడా, కాకి గూట్లోనే పెరుగుతుంది. గ్రుడ్డుపగిలాకా, వసంతకాలం వచ్చి గొంతు విప్పాకా, కాకీ – కోకిలా – వేఱైనట్లు, వాల్మీకి కూడా – కిరాతునిగానే (కాకి) చాలకాలం జీవించి, వసంతం రాగానే (మహావిష్ణువు అనుగ్రహంతో) శ్రీమద్రామాయణ కర్త అయ్యాడు.

అయితే, కోకిల వసంతకాలంలోనే గానం చేసే లక్షణం కలదైతే, వాల్మీకికి అన్ని కాలాలూ వసంతకాలాలే. ఈవిషయంలో కోకిలని మించాడు వాల్మీకి.

ఆ మహర్షి వ్రాసిన శ్రీమద్రామాయణాన్ని గూర్చి, తెలిసికోవడంలో (అయనమ్) నాబుద్ధికి తోచినంత అందీయడానికి చేసే ప్రయత్నమే 'శ్రీమద్రామాయణాయనమ్' అనే, ఈ గ్రంథం.

వీరీ వీరీ గుమ్మడి పండూ! వీని పేరేమి?

శ్రీమద్రామాయణాన్ని వ్రాసింది ఎవరు? అని అడిగితే '*చక్రే ప్రచేతసః పుత్రః తం బ్రహ్మణ్యన్వమన్యత - వేదః ప్రాచేతసా దాసీత్*' అనడం బట్టి ప్రచేతసుని పుత్రుడు ప్రాచేతసుడనే ఆయన వ్రాసాడు - అని తెలుస్తుంది.

శ్రీ మద్రామాయణాన్నే అడిగితే 'భార్గవేణ మహాత్మనా - భార్గవేణ తపస్వినా' అనడం బట్టి భార్గవుడు అనే పేరుగల తపోధనుడు వ్రాసాడని తెలుస్తుంది.

ఇదే ప్రశ్నని విష్ణు పురాణం వ్రాసిన వ్యాసుణ్ణి అడిగితే '*ఋక్షోఽ భూ ద్భార్గవ స్తస్మాద్వాల్మీకి ర్యోఽ *భిధీయతే*' అనడం బట్టి ఋక్షుడు అనే ఆయన వ్రాసాడు అని తెలుస్తుంది.

అసలు వాల్మీకినే నీ పేరేమిటని అడిగితే '*ప్రచేతసోఽ హం దశమః పుత్రో రాఘవనందన!*' అనడం బట్టి ఆయన పేరు ప్రాచేతసుడు అని చెప్పాడు.

ఏ ఒక్క సాక్ష్యమూ సరిగాలేదు సరికదా - శ్రీమద్రామాయణాన్ని ఎందఱు వ్రాసారు? అనే అనుమానం కూడ కలుగుతుంది. ప్రాచీనుల విధానం ఇదే. లోభావాన్ని పరిశీలిస్తే తప్ప అర్థంకాని విధంగా వారు వ్రాస్తారు. ఒక పురాణంలోని చిక్కుముడి, వేఱొకపురాణం ద్వారా విడుతుంది. ఈ రహస్యం తెలియని అప్రాచ్యులు (ఆంగేయులు) భారతీయ గ్రంథాలని చాల వాటిని తగుల బెట్టారు. అంతటితో మనకి ఇక పురాణాలే లేవుఅనుకొన్నారు.

కాని జీవించి ఉన్న గ్రంథాల ద్వారా, పోయిన వాటిని భారతీయులు పునరుద్ధరించుకోగలరు - అని వారికి తెలియదు. లోతుగా చూడని వాళ్లు, ఇతరుల మాటలనే నమ్మేవాళ్లు, మన పురాణాలని 'అబద్ధాలు' అని తడుముకోకుండా అనేసారు. **అసలు 'పురాణాలు అబద్ధాలు అనేవాళ్లు' పుడతారని పురాణాలలోనే ఉండడం బట్టి పురాణాలు నిజం.**

ఇంతకీ మహర్షి పేరులోని చిక్కుముడి, స్కాందపురాణంలోని ఉమాసంహితలో రామాయణ మాహాత్మ్యంలో బ్రహ్మ స్వయంగా, వాల్మీకికి చెప్పిన దాన్ని బట్టివిడిపోతుంది.

వరుణుడు అనే మహర్షికి పుత్రుడు హరితుడు. నెమిలితో ఆడుకోవడం అతనికి చాల ఇష్టం. ఒకసారి సనత్కుమారుల వారిని శాస్త్ర చర్చకై వరుణుడు తన యింటికి పిలిచాడు. శాస్త్ర చర్చ సాగుతూంటే, హరితుడు పెంపుడు నెమిలితో అల్లరి ప్రారంభించాడు. తండ్రి ఒకసారి, ఆమీదట సనత్కుమారులవారు ఒకసారి "అలా నెమిలితో ఆడుతూ చర్చకి అభ్యంతరం కల్గించవద్దు" అని హరితుణ్ణి మందలించారు. అయినా హరితుడు బాల్యకారణంగా అల్లరి చేస్తూనే ఉన్నాడు.

రెండుమార్లు వారించినా ప్రయోజనం లేకపోవడంతో " కిరాతధర్మం తో ప్రవర్తిస్తున్నావు కాబట్టి, భృగువంశంలో ప్రచేతునియింట కిరాతధర్మంతో పుట్టు" అని సనత్కుమారులవారు శపించారు.

'కిరాతునిగా పుట్టు' అని మాత్రమే శపించకుండా 'ఫలాని వంశంలో ఫలాని వానిపుత్రునిగా పుట్టు' అనడంవలన, ఈ హరితునికి ముందు కాలంలో శ్రీమద్రామాయణ కర్తకాబోయే అదృష్టాన్ని సనత్కుమారులవారు కల్గిస్తున్నారని భావించాలి.

మహర్షుల శాపం ,వరమే!

ప్రపంచాన్నే ఒక కలగా భావించే మహర్షులకి కోపమా!- వచ్చినా, ధర్మబద్ధంగా ఉంటుంది. శాపం ఇచ్చినా, అది రాబోయే కాలంలో శ్రీమహావిష్ణువు చేయబోయే పనికి అనుకూలమే అవుతుంది.

100 కోటి శ్లోకాలతో, దేవలోకంలో, బ్రహ్మవిద్య అంతా చెప్పబడింది. దాన్ని భూలోకంలో ప్రచారం చేయాలని పరమాత్మ సంకల్పం. అన్ని శ్లోకాలతో, అంతటి బ్రహ్మవిద్యని అల్పబుద్ధిమంతులయిన భూలోక ప్రజలు తెలిసికోలేరని ఆలోచించి, ఋక్షుని (ఇప్పటి వాల్మీకి) ద్వారా, రామకథని ప్రచారం చేయాలని సంకల్పించాడు పరమాత్మ.

'బ్రహ్మ' అనే అక్షరాలలోని క్రింది వత్తులు 'రామ' అవుతాయి. ఈ రెండూ, రెండు బీజాక్షరాలు కూడా ఔతాయి.

'ఓంనమో నారాయణాయ' అనే మంత్రంలోని 'రా' అనే బీజాక్షరం'

ఓన్నమశ్శివాయలోని 'మ' బీజాక్షరంతో కలిస్తే, ఏర్పడిన శివ విష్ణు సమాగమరూపమైన (శివ+శక్తి ఉభయమైన) అగ్నివాయు బీజాక్షర సంపుటి 'రామ' అనేది. అందుకే ఫలితాన్ని ఈయగలదు. రామకథని రచించబోయే అదృష్టానికి నోచుకొన్న వరాన్ని పొందడం బట్టి - ఋక్షుడు - 'వాల్మీకి' అయ్యాడు.

వాల్మీకి బోయవాడా?

కానే కాదు. అతడు బ్రాహ్మణుడు. (లక్ష్మణుడు సీతతో - *సఖావరమకో విప్రో వాల్మీకి స్సుమహాయశః - మచ్ఛందాదేవ తే బ్రహ్మన్ ప్రవృత్తేయం సరస్వతీ!* అని, బ్రహ్మయే స్వయంగా వాల్మీకిని బ్రాహ్మణుడా! అని పిలిచాడు).

వాల్మీకికి ఋక్షుడనీ, (*ఋక్షోऽభూద్భార్గవ స్తస్మాత్ వాల్మీకిర్యోऽభి ధీయతే* (విష్ణుపురాణం)
భార్గవుడనీ, (*భార్గవేణ మహాత్మనా! - తపస్వినా* (రామాయణ ఉత్తరకాండం)

ప్రాచేతసుడనీ, (ప్రచేతసోఽహం దశమః పుత్రో రాఘవ నందన (రామా. ఉ.కాం) వాల్మీకుడనీ (వల్మీక స్యాపత్యం పుమాన్) - కూడ పేర్లు కన్పిస్తాయి.

భృగువంశంలో పుట్టడం చేత భార్గవుడనీ,

ప్రచేతుని 10వ పుత్రుడు కాబట్టి, ప్రాచేతసుడనీ పేర్లు వచ్చాయి.

అసలు పేరు 'ఋక్షుడు'.

ప్రచేతునికి 'వాల్మీకి మహర్షి' అనే పేరు కూడా ఉంది.

దాన్ని బట్టి, వాల్మీక పుత్రుడు 'వాల్మీకుడు' కూడ అయ్యాడు. మహర్షి యింట, బ్రాహ్మణకులంలో పుట్టిన కారణంగా, వేద వేదాంగాలన్నింటినీ అభ్యసించినా, శాపవశాత్తూ ఆయన కిరాత ధర్మంతోనే ఉండిపోయాడు.

అందుచేత 'బోయవాడు' అనే పేరు లోకంలో నిలిచిపోయింది.

ఇంతకీ 'వాల్మీకి' అనే పేరు ఎలా వచ్చింది?

కిరాత ధర్మంతో ఉన్న ఋక్షుణ్ణి అనుగ్రహించి, శ్రీమద్రామాయణ కర్తగా చేయవలసిన కాలం వస్తోందని గమనించి, సప్తమహర్షులూ ఆ త్రోవలో వెళ్లారు. సప్తమహర్షులనీ చెట్టుకుకట్టేస్తే, నారదుడు ఋక్షుణ్ణి అడిగాడు. 'నీ పాపంలో ఫలం, భార్యాపుత్రులకి ఉందా? లేదా?' తెలిసికొనిరా! అని.

జన్మ సంస్కారమూ, జీవితంలో రాబోయే కాలంలో మార్పూ ఉండడం బట్టి, వెళ్లి తెలిసికొని వచ్చి, కట్లువిప్పి, సాష్టాంగ పడ్డాడు ఋక్షుడు.

ఎక్కడైనా దోపలు కొట్టేవాణ్ణి ప్రశ్న వేయగలమా? వాడు తెలిసికొని వస్తాడా? ఇదంతా భగవన్నిర్ణయం. 'శాపమే వరం' - అంటే యిదే. తన పుణ్యంలో భాగం, భార్యాపుత్రులకుంది. పాపంలో మాత్రం కాదని తెలిసి, జీవితంలో తరించే విధం తెల్పమన్నాడు.

వాల్మీకి, జన్మతః బ్రాహ్మణుడే అయినా కిరాత ధర్మంలో ఉన్నవాడు కదా! అందుకని, నారదుడు రామనామాన్ని వ్యత్యస్తంగా 'మరా' అని ఉపదేశించాడు. దాన్నే 12 లక్షల మార్లు అక్కడే కూచుని ఋక్షుడుజపించాడు.

పుట్టలు పెరిగాయి. నారదుడు తిరిగి వచ్చాడు. పుట్టలు పెరిగిన ఋక్షుణ్ణి చూచి, **వల్మీకం నుండి వచ్చినవాడివి' కాబట్టి 'వాల్మీకి' వౌతావనీ, ఈ పేరు చిరస్థాయి వౌతుందనీ తెల్పాడు.**

12 లక్షలమార్లు రామనామాన్ని జపించిన ధన్యుడు వాల్మీకి అనీ, నారదుడంతటి వానిచే పెట్టబడిన పేరు కలవాడనీ, అది ఒక బిరుదనీ గ్రహించాలి. ఈ వాల్మీకి బ్రాహ్మణుడూ, రామ మంత్రసిద్ధి పొందినవాడూ కాబట్టే, వేదంలోని రహస్యాలని చెప్పగలిగాడు. రామునికే ప్రీతిపాత్రుడయ్యాడు. చిరస్థాయి కాగలిగాడు.

రామమంత్రం విలువ

నారదుడు (నారదో నాశయన్నేతి నృణామజ్ఞానజం తమః - అజ్ఞానమనే నరులచీకటిని తొలగించేవాడు. నారదుడు; నార-నీటిని, ద-ఇచ్చేది మేఘం. భగవన్నిర్ణయం ప్రకారం ఎక్కడైనా కురుస్తుంది గాని, మనం అడిగిన చోటనే కురువదు. అలాగే నారదుడూను. - భారతం ప్రకారం - నరతీతినరః ప్రోక్తః పరమాత్మా సనాతనః) నారదుడు రామ మంత్రాన్ని తిప్పి ఉపదేశిస్తేనే, దాన్ని మననం చేసిన వాల్మీకి, ఇంతకాలం చిరస్థాయిగా ఉండగలిగాడంటే, ఇక సరిగా ఉపదేశం తీసికొని, సక్రమంగా మననం చేస్తే చెప్పాలా? మంత్రం అందరికీ ఇయ్యబడేదికాదు. కాని, రామనామానికి ఆనియమం లేదు *(పాత్రాపాత్ర విచారోన రామనామ్నాం ప్రకీర్తనే.)*

వేదంలో పశ్యక, క్షిప అనేపదాలు క్రమంగా కశ్యప, పక్షి అని అవుతాయి. అలాగే, 'రామ' కూడా వ్యత్యస్తంగా ఉండడానిక్కారణం, ఈ మంత్రం దేవలోక సంబంధం కలదని అర్థం చేసికొనడానికే. పశ్యకః - అన్నింటినీ పరిశీలనతో చూడగలిగే వాడు కశ్యపుడు. క్షిపతీతి అనే అర్థంలో 'పక్షి' (ఆకాశంలోని త్రోవని వెనుకకు చిమ్ముకుంటూ వెడుతూంటుంది కాబట్టి) ఔతుంది.

'శ్రీరామరామరామేతి రమేరామే మనోరమే - సహస్రనామ తత్తుల్యం రామనామవరాననే! అని శంకరుడు పార్వతితో అన్నాడు. రామ రామ రామ అంటే వెయ్యిమార్లు రామనామ జపం చేసినట్లే అని. యరలవలలో 'ర' 2వ అక్షరం. పఫబభమలలో 'మ' 5వ అక్షరం. రామ = 2×5 = 10. రామ రామ రామ అంటే 10×10×10 = 1000. కాబట్టి సహస్రనామతుల్యమని శంకరవాక్కు'.

మిగిలిన మంత్రాలకి ఓం కారం ముందుండాలి. లేకపోతే పట్టివ్వదు. కాని, రామ మంత్రానికి ఓం కారం లేకపోయినా పట్టిస్తుంది. రామ మంత్రం, వాల్మీకి జీవితాన్నే మార్చింది. వాల్మీకి మహర్షియే సాక్షిగా ఉన్నా నమ్మకపోవడం, దురదృష్టకరమే. ఈ రామశబ్దానికి 'శ్రీ' శబ్దం కలిపాం.

'శ్రీ' అంటే?

(1) శ్రీయతే = భగవంతుణ్ణి ఆశ్రయించి ఉండేది.

(2) శ్రయతే = భక్తులచే ఆశ్రయింపబడేది.

(3) శృణోతి = దీనుల ఆలాపాలని వినేది.

(4) శ్రావయతి = దీనుల బాధలని తానువిని, ఆయనకి విన్పించేది.

(5) శృణాతి = పాపాలన్నింటినీ నశింపచేసేది.

(6) శ్రీణాతి = ఆశ్రయించిన వారికి, కైంకర్యాన్ని కల్గించేది. అని శ్రీశబ్దానికి 6 అర్థాలు.

దీనితో కలిసినది రామపదం. అర్థం తెలిసినా, తెలియకున్నా 'శ్రీరామ రామ రామ' అనే మంత్రాన్ని అనేక పర్యాయాలు పఠిస్తే, చెప్పలేని ఆనందం మనకి కల్గుతుంది. భూదేవి మొర ఆలకించి పాపులని చంపుతానని మహావిష్ణువు వరమిచ్చినా, అమ్మవారు కొద్దిగా ఓర్పు వహించమని' పల్కుతుంది. అలాంటి అమ్మవారే 'శ్రీ' అంటే. అలాటి శ్రీ తో కూడిన రాముడే, కార్యసాధకుడు.

ఆ 'శ్రీ' లేకపోవడం బట్టే, రాముడు అరణ్యంలో ఆమెకై దుఃఖిస్తూ, విలపించాడు కూడ. ఇంతటి విలువైన రామనామాన్ని జపించిన వాల్మీకికి, రామకథ స్పష్టంగా తెలుసు. కారణం, రాముడు అరణ్యానికి వెడుతూ, వాల్మీకి ఆశ్రమంలో కూడ ఉన్నాడు. పైగా, ఈయన తపస్సు చేస్తూన్న కాలంలోనే రామకథ జరిగింది కూడ. అయినా నారదుడు, రామకథని కథా ప్రారంభంలో వాల్మీకికి చెప్తాడు. అంత కథా తెలిసిన వాల్మీకికి మళ్లీ ఎందుకు చెప్పాలి ? ఈయన కూడా, తెలియని వానిలా ఎందుకు వినాలి?

గురూపదేశం కావాలి

పంచాక్షరీమంత్రం, అని ఉంది. 'ఓం నమశ్శివాయ! అనేది ఎవరు విననిది? దీన్ని ఎవరికి వారు జపించు కోవచ్చుగా!. కాని అది ఫలించదు. గురూపదేశం కావాలి. దీన్ని అనేక పర్యాయాలు మననం చేసిన గురువు ఉపదేశిస్తే, ఆ గురుశక్తి మంత్రంలో ప్రవేశించి తద్వారా వ్యక్తికి ఫలిస్తుందని పెద్దలు చెప్పినమాట.

వాల్మీకి ఆ గురూపదేశం పొందాలనే, స్వయంగా తనకి రామకథ తెలిసినా, గురువుకోసం ఎదురుచూస్తూన్నాడు.

ఉత్తముడైన శిష్యునికి చెప్పాలనీ, అదికూడా రామభక్తి తత్పరుడైన వానికే చెప్పాలనీ నారదుడనుకొంటూ తిరుగుతున్నాడు.

ఈ ఇద్దరికీ ఇక్కడ సమావేశమైంది.

వాల్మీకి అడిగాడు భక్తితో. నారదుడు ఉపదేశం చేసాడు. ఇక వాల్మీకి, రామకథని ప్రపంచానికి చెప్పే అర్హతని పొందినట్లైంది. ఈ అర్హతని పొందే సమయానికి రాముడు రావణుని వధించడమూ, పట్టాభిషేకాన్ని చేసికోవడమూ అయిపోయింది. సుఖంగా రాజ్య పాలన చేస్తున్నాడు. ఒట్టిగా రాముడు వచ్చి వెళ్లాడంటే అర్థం ఏముంటుంది? ఆయన వచ్చిన వెళ్లినట్లుగా భూ ప్రజలకి గుర్తుండేందుకు శ్రీ మద్రామాయణ కథని రచింప చేసి, భూలోకంలో ప్రచారంలో ఉంచాలనీ, దాని ద్వారా ధర్మం ప్రచారం కావాలనీ శ్రీ మహావిష్ణువు భావించి ఆ గ్రంథ రచనకై కొన్ని ఏర్పాట్లని చేసాడు.

రామాయణ రచనానికై శ్రీ మహావిష్ణువు చేసిన ఏర్పాట్లు:

నిత్యమూ వేదాన్ని పఠించేవాడు బ్రహ్మ. వేదంలోని పరబ్రహ్మ స్వరూపమంతా బ్రహ్మకి బాగా తెలుసు. ఆయన తప్ప, అంత చక్కగా పరబ్రహ్మస్వరూపాన్ని, ఇంక ఎవరూ చెప్పలేరని ఆలోచించి,

చెప్పవలసిన వేదంలోని పరబ్రహ్మ స్వరూపాన్ని,

చెప్ప గల బ్రహ్మచేత,

చెప్పించవలసిన భూలోకంలో చెప్పించడానికి,

సనత్కుమారులవారి శాపం ప్రకారం ప్రచేతునికి పుట్టబోయే ఋక్షునిలో, శ్రీమహావిష్ణువు, బ్రహ్మ అంశని ప్రవేశపెట్టాడు. అందుచేత వాల్మీకి, బ్రహ్మాంశసంభూతుడు. ఆ వాల్మీకి వద్దకి వెళ్లి ఉపదేశం చేయవలసినదిగా, బ్రహ్మమానసపుత్రుడైన నారదుణ్ణి శ్రీ మహావిష్ణువు పంపాడు. తాను స్వయంగా చేసిన రావణవధవఱకూ ఉన్న విషయ మంతా, బ్రహ్మాంశ సంభూతుడైన వాల్మీకికి తపస్సు చేసికొనే కాలంలో అనుగ్రహించి, వాల్మీకి చూడని సంఘటనలని కూడ అర్థమయ్యేలా చేసాడు.

ఇక రామకథని విన్న వాల్మీకి, స్నానానికి బయలుదేరబోతాడని తెలిసి, అక్కడ కూడా రామాయణ గ్రంథారంభానిక్కావలసిన ఏర్పాట్లు చేసాడు. తానురావణవధనిచేయగా, రాక్షసులలో శంఖుకర్ణుడనే ఒక్క రాక్షసుడు పారిపోయి, రామబాణానికి తప్పించుకొని, క్రౌంచ పక్షిరూపంలో ఉండి, ఇంకా ఋషిబాధ చేస్తూనే ఉన్నాడు. వీణ్ణి కూడా వధించాలని ఆలోచించి ఆ పురుష పక్షికై, ఒక స్త్రీ క్రౌంచాన్ని ఒక చెట్టు మీద ఉంచాడు.

తానే బోయవానిగా నిలబడ్డాడు. తాను బాణం కొట్టిన మరుక్షణంలో, ద్రవింపబోయే వాల్మీకి హృదయం నిండుగా కరుణరసం రాగానే, వాల్మీకి నోట శ్లోకం రావడానికై, బ్రహ్మభార్య సరస్వతిని, సరిగా ఆసమయం చూచి, ప్రవేశించేలా చేయమని, బ్రహ్మనాదేశించాడు. *(అత స్సరస్వతీం త్వం తు ప్రేరయాస్యాననం ప్రతి.)*

గాయత్రీ మంత్రాన్నికున్న బీజాక్షరాలు 24టినీ, ప్రతివేయి శ్లోకాలకీ ఒక్కో అక్షరం చొప్పున ఉంచుతూ వాల్మీకి 24వేల శ్లోకాలతో రామకథని వ్రాసేందుకు వీలుగా, గాయత్రీదేవిని పిలిచి, ప్రతి వేయిశ్లోకాల మొదటి అక్షరమూ 'నీబీజాక్షరం ఉండే ఏర్పాటు, నీవుచూచుకోవలసిందని', ఆమెనాదేశించాడు. ఆమెకూడా అంగీకరించింది. *(ప్రవిష్టా స్యాం చ తే కాలే ప్రతిశ్లోకసహస్రకమ్).*

నిర్విఘ్నంగా వ్రాయబడే రామకథని లోకంలో ప్రచారం చేయడానికి, తన పుత్రులు లవకుశుల్ని మనసులో భావించాడు.

ఇన్ని ఏర్పాట్లని కట్టుదిట్టంగా చేసికొన్న మీదట, కార్యనిర్వహణలో మొదటి పనిగా నారదుణ్ణి, వాల్మీకి వద్దకు పంపాడు. నారదుడు కూడా విష్ణువు ఆజ్ఞ ఈయగా, ఆమీదట బ్రహ్మ తనను పంపగా వచ్చినవాడే కాబట్టి, మంత్రోపదేశానికి సహజంగా చూడవలసిన అర్హత పరీక్షని, వాల్మీకి విషయంలో, నారదుడు చేయలేదు. విష్ణుబ్రహ్మలచే, నిర్ణయింపబడ్డాక తానెంత? అలా ఆజ్ఞ నెరవేర్చడానికి నారదుడు వాల్మీకి వద్దకువచ్చాడు.

బాలకాండము
కథా ప్రారంభము

వాల్మీకి ప్రశ్న - నారదసమాధానము

తపస్స్వాధ్యాయనిరతం తపస్వీ వాగ్విదాం వరమ్ !

నారదం పరిపప్రచ్ఛ వాల్మీకిర్ముని పుంగవమ్ । (1)

ఎప్పుడూ తపస్సూ, వేదపఠనమూ అనే రెంటినీ చేస్తూండేవాడూ - మహాపండితుడూ అయిన నారద మహర్షికి, తపోధనుడూ-ఋషి అయిన వాల్మీకి నమస్కరించి, 'ఓ!మహర్షీ ! విష్ణులోకం నుండి సర్వలోకాలూ సంచరించే బ్రహ్మమానసపుత్రుడివి కదా నువ్వు ! సద్గుణాలూ పరాక్రమమూ, సత్యవ్రతమూ, సమర్థతా, ధైర్యమూ, సచ్చరిత్రమూ,పట్టుదలా, అన్నిభూతాల యందిష్టమూ, పాండిత్యమూ, కృతజ్ఞతాభావమూ, ధర్మబుద్ధీ, క్రోధాన్ని జయించిన తనమూ, కాంతీ, అసూయలేనితనం కలవాడూ, కోపం వస్తే దేవతలనైనా భయపెట్టగలవాడూ, అందరికీ ఇష్టుడూ ఎవరైనా ఉన్నారా? అని ప్రశ్నించాడు. (ఇవే 16 గుణాలు) ఈవిషయమే ఇలా శ్లోకంలో ఉంటుంది.

కోన్వస్మిన్ సాంప్రతంలోకే గుణవాన్ కశ్చవీర్యవాన్ ?

ధర్మజ్ఞశ్చ కృతజ్ఞశ్చ సత్యవాక్యో దృఢవ్రతః ।

చారిత్రేణ చ కోయుక్త స్సర్వభూతహితే రతః?

విద్వాన్ కస్సమర్థశ్చ నస్త్యైకప్రియ దర్శనః ?

ఆత్మవాన్ యో జితక్రోధో ద్యుతిమాననసూయకః ।

యస్య బిభ్యతి దేవాశ్చ జాతరోషస్య సంయుగే ?

ఆ ప్రశ్నవిని నవ్వి, నారదుడు, 'ఓ మునీ !ఒక్క క్షణం ఆలోచించి చెప్తాను(మునే! వక్ష్యామ్యహం బుద్ధ్వా). - అని కాసేపు ఆగి- ఇన్ని గుణాలున్నవాడు భూలోకంలో ఉండడం అసంభవం. అయినా ఇక్ష్వాకు వంశంలో పుట్టి 'రాముడు' అని ప్రసిద్ధి కెక్కిన ఒకడున్నాడు - అని మొదలెట్టి, మొత్తం రామకథనంతా ఒక్కబిగిని చెప్పేసాడు.

లోకంలో ముందు పుట్టింది ప్రశ్న. ఎవరైనా, తనకంటె ఎక్కువవారిని, ప్రశ్న అడుగుతారు.

వాల్మీకి - ముని అయితే, నారదుడు - మునిపుంగవుడు.

వాల్మీకి - తపస్వి అయితే నారదుడు తపస్సూ, వేదాధ్యయనమూ చేసేవాడు.

వాల్మీకికి ఇంకా సరస్వతీ ప్రసన్నం కాలేదు (కవిత్వం రాబోతోంది). కాని, నారదుడు మహాపండితుడు.

అందుకని, వాల్మీకి, నారదుణ్ణి ప్రశ్న అడిగాడు.

నారదుడు - గురువు. వాల్మీకి - శిష్యుడు.

శ్రీమద్రామాయణంలో ఏశిష్యుడూ గురువు వద్దకు రాడు. గురువే శిష్యుని వద్దకు వస్తాడు. ఇది ఒక ఆశ్చర్యకరమైన అంశం.

కాబట్టి ఉత్తముడైన శిష్యుడనిపిస్తే, *అడుగ కుండానే, గురువే శిష్యునికి ఉపదేశం* చేయవచ్చు-చేయాలి- అని రామాయణం చెప్తుంది.

నారదుని వెనుకంజ

వాల్మీకి అడిగినా, తెలిసిన విషయాన్ని చెప్పడానికి నారదుడు సంశయిస్తున్నట్లుగా- అడిగితెలిసికొని చెప్తాను' అని ఎందుకన్నాడనిపిస్తుంది? 'మునే!' అని సంబోధించాడు నారదుడు వాల్మీకిని. 'ఉపదేశానికి అర్హుడివి' - అని సూచించడమన్నమాట.

వాల్మీకి మౌన పద్ధతి కలవాడు. ప్రశ్ననడిగే హక్కు పొందినవాడు. ఒకప్పుడు కిరాతుడని అనిపించు కొన్నవాడు. ఇప్పుడు తపస్సిద్ధినంది నారదుని చేతనే 'ముని' గా పిలువబడుతున్నవాడున్నూ.

ఇక నారదుడు నిత్యం నారాయణ స్మరణచేసేవాడూ, వాల్మీకికే రామకథని ఉపదేశించాలని వచ్చినవాడున్నూ.

దేవలోకంలో 100 కోట్ల శ్లోకాలతో ఉన్న బ్రహ్మవిద్యని, లోకంలో జరిగిన రామకథతో జోడిస్తూ, - ఎలా రామకథ చదువుతూంటే, లోకంలో అందటికీ పైకి రామకథా, లోపల వేదం యొక్క అర్థంతో బ్రహ్మవిద్యా గోచరిస్తుందో, అలా నారదుడు చెప్పవలసిఉంది.

ఇంత కష్టమైన కథని, అంత తేలికగా, అదీ లోకంలో అందరికీ అర్థమయ్యేలాగున ఎలా చెప్పాలా? అని ఆలోచిస్తూ, 'మునే' *వక్ష్యామ్యహం బుద్ధ్వా!* మహర్షీ! ఎలా చెప్పాలో తెలిసికొని చెప్తానని విషయాన్ని చెప్పడానికి ముందు నారదుడు అన్నాడు.

అతి ముఖ్యమైన విషయాన్ని చెప్పవలసి వచ్చినప్పుడు, ఏది ముందు? ఏది వెనుక? అని ఆలోచించడం అందరికీ సామాన్యమే కదా! అలాటి సంశయమే ఈ వెనుకంజ!

రామునిలో 16గుణాలున్నాయని చెప్పడం వలన రామావతారం పూర్ణావతారమేకాని, అప్పటికప్పుడు ఆ అవసరం రాగా ఎత్తిన వామనావతారం లాటిది కాదు. (ఇలాటి అవతారాలు, ఆపని అయ్యాక మఱి కన్పించవు. వీనికి గుళ్లు- గోపురాలు- పూజా పురస్కారాలుండవు). పూర్ణావతారాన్ని ఎత్తిన రామునివంటి ఉత్తముడైన వాణ్ణి గూర్చి వాల్మీకి వంటి మునికి, ఉపదేశం చేయడమూ కంఠం పట్టుకొనే సమస్యే.

ఈ16 గుణాలూ పరశురామ- విశ్వామిత్ర- వశిష్ఠ- భరద్వాజులలో ఉన్నాయి గదా! అని వాల్మీకి అడిగితే, అదో పెద్ద సమస్య. దానికి సమాధానం ఆలోచించుకుంటూ కూడా - బుద్ధ్యా - తెలిసికొని చెప్తానన్నాడు నారదుడు. ఇలా అనడం దోషంకాదు. చక్కగా ఆలోచించి చెప్పడానికి మేధావులు తీసికొనే సమయం 'వెనుకంజ' అవుతుందా?

పరశురాముడు - క్రోధాన్ని జయించలేక పోయాడు.

వశిష్ఠుడు - యుద్ధంలో పరాక్రమాన్ని చూపలేదు.

విశ్వామిత్రుడు - తపస్సులలో భ్రష్టుడై, ఆత్మవిమర్శ చేసికొని బ్రహ్మర్షి అయిన ఉత్తముడు.

భరద్వాజుడు - రామునిఅంతటి ప్రసిద్ధ చరిత్ర కలవాడూకాడు- దేవతలని విల్లుపట్టి భయపెట్టగలవాడూ కాడు.

అందుకని, సర్వవిధాలా 16గుణాలూ కలిగి,16కళలతో ఒప్పిన చంద్రునిలా రామచంద్రుడొక్కడే వాల్మీకి ప్రశ్నకి సమాధానమూ, నారదుని మనస్సులోని అభిప్రాయమూ, అయ్యాడు.

రామకథ వట్టి కథకాదు. అంతర్గతంగా బ్రహ్మవిద్య ఉన్నది కాబట్టే వాల్మీకి నారదుణ్ణి (పరివ్రచ్ఛ) ప్రశ్నించాడనకుండా పరిప్రశ్న చేసాడని శ్లోకం చెప్తోంది. వేదాంతవిషయాన్ని గూర్చి ప్రశ్నిస్తే అది 'పరిప్రశ్న' ఔతుంది. ఇలాటి రామకథని లోకంలో ప్రచారం చేయదలచి దేవతలు కొన్ని ఏర్పాట్లు చేసి నారదుణ్ణి వాల్మీకి వద్దకు పంపారు. (బోయవాని రూపంలో విష్ణువూ - వాల్మీకిలోనికి ప్రవేశించడానికి సరస్వతీ - శ్లోకాలలో ప్రవేశించడానికి గాయత్రీ - కరుణాన్ని వాల్మీకికి కల్పించడానికి స్త్రీ క్రౌంచ పక్షీ - ఇవన్నీ తమసా నది ఒడ్డున సిద్ధంగా ఉన్నాయి).

మహర్షిశాపం- కవితావిర్భావం

అలా నారదుని ద్వారా రామకథని విని, మనస్సంతా సంతోషంతో నిండిపోయిన సాత్త్వికుడైన వాల్మీకి, నారదుణ్ణి పూజించి సాగనంపి, గంగానదికి సమీపంలో ఉన్న తమసా నదికి శిష్యుడైన భరద్వాజునితో మధ్యాహ్నకాలపు స్నానానికి వెళ్లాడు.

అకర్దమ మిదం తీర్థం భరద్వాజ! నిశామయ!
రమణీయం ప్రసన్నాంబు సన్మనుష్యమనో యథా ॥ (2/5)

శిష్యునితో 'భరద్వాజా! ఈతమసానది ఎంత ప్రసన్నంగా ఉంది! లోపల బురద లేదు. పైన స్వచ్ఛంగా ఉంది. సత్పురుషుని మనస్సులా ఉందికదూ! చూడు! ఈనీటిని చూడు! నాకు నారబట్ట నిచ్చి, ఆచెంబుని అక్కడపెట్టు. ఇక్కడే స్నానం చేస్తాను' అన్నాడు. అంటూనే ఆ నారబట్టని తీసికొని, ఆచుట్టూ ఉన్న వనంలోని అందాన్ని పరిశీలించడం ప్రారంభించాడు. (విచచార హ పశ్యంతస్తత్సర్వం విపులం వనమ్.)

నదులలో పవిత్రమైనది గంగ. (తోయేషు జాహ్నవీగంగా) అలాటి గంగకి వెళ్లే త్రోవలో తమసానది ఉంది. కాని, వాల్మీకి తమసానదిలోనే స్నానం చేద్దామన్నాడు. (ఇదమే వావగాహిష్యే తమసాతీర్థ ముత్తమమ్) నిత్యమూ 'సంకల్పం' అని పూజా సమయంలో చేస్తాం. గంగ,యమున, గోదావరి మొదలైన అన్ని నదులూ, ఈజలంలో సాక్షాత్కరించుగాక! అంటూ – ఆ కలశంలోని నీటిని సర్వనదీజలాలుగా భావన చేస్తాం. (గంగే! చ యమునే! చైవ గోదావరి! సరస్వతి! నర్మదే! సింధుకావేర్యౌ! జలేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు.)

గంగానదిలో మునుగుతూన్నా, భావన వేఱుగా ఉంటే ఫలితం శూన్యం. ఇంటి వద్ద చేస్తూన్నా, గంగాభావన ఉంటే ఫలితం ఉంటుంది. తమసానదిని గంగా నదీ భావనతో చూచాడు మహర్షి. అందుకే, ఇది ఉత్తమ తీర్థం (గంగానదీజలం) అన్నాడు.

రోజూ చూచే నదే అయినా, భరద్వాజుడెన్నో మాఱులు ఆ నదిని చూచినా, ఈరోజున నదిని, 'చూడు!–చూడు!' అని వాల్మీకి అంటున్నాడు. ఇంతకుముందు రామకథని వినని వాల్మీకి, తమసని చూచాడు. ఇప్పుడు రామకథని విన్నాక, శరీరంలో, వ్యక్తిలో,హృదయంలో ఎంతో మార్పు కలిగి 'భరద్వాజా! ఈనీళ్లని చూడు!' అనేంత స్థితికి ఆయన ఎదిగితే, రోజూచూచే నీరేకదా! అనే సామాన్యస్థితిలోనే భరద్వాజుడున్నాడు. కారణం,భరద్వాజునికి రామకథోపదేశం కాలేదు గనుక. సత్పురుషుణ్ణి గూర్చి నిత్యమూ భావన చేయడం చేత, ఆ నీళ్లు, సత్పురుషుని మనస్సులాగా, వాల్మీకికే గోచరించాయి.

మనస్సులోని కాలుష్యానికి సంకేతం బురద లోపల బురదలేనితనం, పైన ప్రసన్నతా – ఈ రెండూ సత్పురుష లక్షణాలు. అంతర్బహిశ్చ.....వ్యక్తి పైనా, లోపలా రెంటా పరిశుభ్రుడై ఉండాలి.

రామకథ వినేసరికి, ఆ పరిశీలన శక్తి వాల్మీకికి వచ్చి, సర్వత్ర సత్పురుషుణ్ణి దర్శించ గలుగుతున్నాడు. భరద్వాజునికి చూపించడంలోని విశేషం – సత్పురుషుణ్ణి ఒక్కరే దర్శింపరాదు– పదిమందికి చూపించాలి కూడ – అని.

ఒక గ్రంథం వ్రాసేవానికి సాత్త్వికత ప్రధానం. ప్రతివస్తువులోని స్వచ్ఛతనీ చూడగలిగిన తనం అవసరం. లోని హృదయం పరిశుభ్రంగా ఉంటే, వాళ్లని 'సహృదయులు' అంది అలంకారశాస్త్రం.

పోనీ! స్నానానికి దిగిన వాల్మీకి స్నానం మొదలెట్టాడా? అంటే అదీలేదు. ప్రకృతిలోని అందాన్ని పరిశీలించడానికి ఆ వనం తిరగసాగాడు. ఇంద్రియాలని జయించిన వాల్మీకిని వనరామణీయకం ఆకర్షించడమా? కర్మిష్ఠి అయిన వాల్మీకి మధ్యాహ్నస్నానంతరం చేయాల్సిన కర్మలు ఎన్నో ఉంటే, వాటిని విడిచి వనం చూస్తూండడమా? అని భరద్వాజానికి ఆశ్చర్యం వేస్తోంది. ఈతేడా, భరద్వాజ వాల్మీకుల మధ్య తెలియడానికే, పరమాత్మ శిష్యుణ్ణి కూడా వెంటపెట్టి, ఈరోజు నకూడా, పంపించాడు. ఇలా తమసాస్నానం, వనరామణీయక దర్శనం - అన్నీకూడా భగవదిచ్ఛకు అనుగుణంగానే జరుగుతున్నాయి.

'బుద్ధింతు సారథింవిద్ధి' అంటే యిదే. మనకి సారథి (నడిపించేది) బుద్ధి (పరమాత్మ). అందుకే శరీరమనే రథంలో నరుడు లోపల కూర్చుంటే, నడిపించవలసిన పరమాత్మ, ఇంద్రియాలైన గుఱ్ఱాలని తోలుతూ, ముందుంటాడు. ఇదే భగవద్గీతా చిహ్నం కదా!.

ఇలా వనం తిరుగుతూన్న వాల్మీకి కళ్లు,

ఒక చెట్టుపై నిలిచిపోయాయి.

ఆచెట్టు కొమ్మ మీదకి వెళ్లాయి.

కొమ్మమీద క్రౌంచపక్షుల జంట మీద వ్రాలాయి.

జంటలోని పరస్పర ప్రేమానురాగాలని పరిశీలించసాగాయి వాల్మీకి నేత్రాలు.

ఆరెండూ రతిపారవశ్యంలో ఉన్నాయి. మగపిట్ట తన రెక్కలతో ఆడుపక్షిని కప్పివేసింది.

అంతలో ఒక పిట్టలనుకొట్టే పాపాత్ముడు, పోతుపిట్టనికొట్టాడు. అది నేలబడింది.

ఆడుపిట్ట విలపిస్తూ, నెత్తురుముద్దలా ఉన్న పక్షిచుట్టూ కరుణాతికరుణంగా తిరుగసాగింది. వాల్మీకి హృదయం ద్రవించింది. అంతే! శ్లోకం ఆతనినోట వెలువడింది. (సరస్వతి ప్రవేశించిందన్న మాట).

మానిషాద ప్రతిష్ఠాం త్వమగమ శ్శాశ్వతీస్సమాః
యత్క్రౌంచమిథునాదేక మవధీః కామమోహితమ్ । (2/15)

'ఓరి నిషాదుడా! పరస్పరం కామమోహంలో ఉన్న పక్షులలో పోతుపిట్టని చంపిన కారణంగా ఎక్కువకాలం నువ్వుండరాదుసుమా!' అని ఒక 'తిట్టు దీని భావం.(దీనికి కల అనేకార్థాలు ముందు చూద్దాం).

ఛందోబద్ధమైన వాక్యం, వాల్మీకి నోట అప్రయత్నంగా వెలువడింది. వచ్చింది ఏమిటో తనకు తెలియదు. తన శరీరం తన వశంలో లేదు. కొంతసేపటికి బాహ్య

లోకానికి వచ్చాడు. తన నుండి వచ్చిన ఆ వాక్యాన్ని మళ్లీ మళ్లీ చదువుకున్నాడు. పక్షి శోకంతో, హృదయం నిండగా వచ్చినది కాబట్టి, ఇది శోకం నిండినది కాబట్టి,- శ్లోకం- అని పేరెట్టాలని భావించాడు. *(పాదబద్ధోఽక్షరసమః తంత్రీలయ సమన్వితః శోకార్తస్య ప్రవృత్తో మే శ్లోకో భవతు నాన్యథా)* **వాల్మీకి శోకం, లోకం కోసం కాబట్టి, శోకం +లోకం =శ్లోకం అయింది. ఇదే సంస్కృతంలోని మొదటి శ్లోకం.**

ఆ శ్లోకంలో 4 పాదాలుంటే, ప్రతి పాదానికీ అక్షరాలు సమంగా ఉన్నాయి. సంగీతానికి సరిపోతున్నాయి. వాల్మీకి విన్పించగా శ్లోకాన్ని మళ్లీ విన్నాడు భరద్వాజుడు. స్నానం పూర్తి చేసి వాల్మీకి ఆశ్రమానికి వచ్చినా, మనసు మాత్రం పక్షిమీదే ఉంది.

అంతలో బ్రహ్మదేవుడు ప్రత్యక్షమయ్యాడు.వాల్మీకి మనసులోని ఆందోళనను గమనించి, 'మహర్షీ! నువ్వు చెప్పింది శ్లోకమే. నా ఆజ్ఞవల్లనే నీ నుండి ఆ సరస్వతి (వాక్కు) వచ్చింది. *(మచ్ఛందాదేవ తే బ్రహ్మన్! ప్రవృత్తేయం సరస్వతీ)* ఇలాటి వాక్యాల తోనే రామకథని నువ్వు వ్రాయాలి. నువ్వు చెప్పే కావ్యంలో అసత్యం ఉండదు. *(న తే వాగనృతా కావ్యే కాచిదత్ర భవిష్యతి.)* అది ఆదికావ్యమై, చదివిన- విన్న వారికి పుణ్యప్రదం అవుతుంది. ఎంతకాలం ఉంటుందో? ఏమో? అని భావించకు', ఈ ప్రపంచంలో మహా నదులూ, పర్వతాలూ ఉండేంతవఱకూ, నీ రామాయణ కథ ప్రచారంలో ఉంటుంది. *(యావత్ స్థాస్యంతి గిరయః సరితశ్చ మహీతలే- తావద్రామాయణకథా లోకేషు ప్రచరిష్యతి.)* దీనితో నీవు శాశ్వత కాలం ఉంటావు, అని చెప్పి మాయమయ్యాడు.

శిష్యులు గానంచేయగానూ, తాను మళ్లీమళ్లీ అనుకోగానూ, ఆశ్లోకం చాల రసవత్తరంగానూ, చాల అర్థం కల్గిందిగానూ వాల్మీకికి అన్పించి, బ్రహ్మాజ్ఞపై రామకథని వ్రాయ సంకల్పించాడు మహర్షి. భరద్వాజునికి చెట్లూ, చెట్టుకొమ్మా, పక్షులూ అన్నీ కన్పిస్తూంటే, వాల్మీకికి క్రౌంచ పక్షులే గోచరించడం, నిశ్చల దృష్టికి తార్కాణం. (భారతంలో ద్రోణుడు, అర్జునునకు పెట్టిన పరీక్ష ఇదే కదా!)

పక్షి నేలకూలగానే, హృదయం ద్రవించి, వాల్మీకికి శ్లోకం వచ్చింది. వాల్మీకే బోయవాడైతే, నిత్యమూ పక్షులని కొట్టడమే (చూడడం కాదు) తన అలవాటు కాబట్టి, శోకమూ ఉండదు. శ్లోకమూ రాదు.

విచిత్రమైన వేటగాడు

మగపక్షిని కొట్టిన వేటగాడు ఎక్కడికి వెళ్లిందీ, మహర్షికి భయపడినదీ లేనిదీ, ఏమీ తెలియదు మనకి. అసలా వేటగాడు ఆ ప్రాంతంలో మరుక్షణంలో కన్పించనేలేదు. కారణం - విష్ణువే వేటగాడు కాబట్టి. మఱొకడే అయ్యుంటే 'తప్పైందని' వేడు కొనేవాడే కదా!

అయినా, బోయవాని ధర్మం పక్షిని చంపడం. అది తప్పని వాల్మీకి శపించవచ్చా? ఇక్కడ రెండు హేతువులున్నాయి. (1) ఆ పక్షులు రెండూ రతి పారవశ్యంలో ఉండగా కొట్టడం తప్పు. *(కోహి విద్వాన్మృగం హన్యాత్ చరంతం మైథునే వనే?)* ద్వాపర యుగంలో పాండురాజు ఇలాటి తప్పే చేయబోతున్నాడు (2) ఆబోయవాడు అందఱు బోయవాళ్లలాకాక, ఏమైనా సరే , ఏ స్థితిలో ఉన్నాసరే చంపాలని అనుకొంటూ ఉన్నాట్ట. *(తస్మాత్తు మిథునాదేకం పుమాంసం **పాపనిశ్చయః** జఘాన వైరనిలయః నిషాద స్తస్య పశ్యతః)* (పాప నిశ్చయః). పైగా సాత్త్విక మూర్తి అయిన మహర్షి, అహింసా విధానమవలంబించే వాల్మీకి అక్కడ ఉన్నాడని చూచి కూడా, అతడు చూస్తూండగానే కొట్టాలని కూడా, భావించినట్లు శ్లోకం చెప్తోంది. ఇదంతా, శ్రీమహావిష్ణువు బోయవాడు కావడంవలన జరిగిందని స్పష్టంగా తెలుస్తోంది కదా!

దీన్ని బట్టి, ఇదంతా, బోయవాడైన శ్రీమహావిష్ణువు, శంఖుకర్ణుడనే రాక్షసుణ్ణి, రావణవధ సందర్భంలో మిగిలినవాణ్ణి, క్రౌంచపక్షి రూపంలో ఉన్నవాణ్ణి, వధించి, వాల్మీకికి కవితా ధార నిప్పించడంకోసం ఆడిన జగన్నాటకమని కదా తెలిసింది. కొట్టబడింది మగ క్రౌంచపక్షి. ఆడు పక్షి కాదు. 'న స్త్రీ వధ్యా'. స్త్రీ, ఏ జాతిదైనా, చంపబడరాదని ధర్మశాస్త్రం చెప్తోంది.

కవిత్వం ఎలా రావాలి?

శ్లోకం నిండిన హృదయంనుండి అప్రయత్నంగా రావడం బట్టి అది 'శ్లోకం' అయింది. ఇలా అప్రయత్నంగా వచ్చేది 'కవిత్వం' కాని, ఈరోజు సభలో చదవాలి కదా! అని బలవంతానా ఏదో బరికి, దాన్ని 'కవిత్వం' అంటే, దానివలన 'మెదడువాపువ్యాధి' వస్తుంది కాని, ఆనందం రాదు.

తననోట వెలువడిన దాన్ని, తిరిగి తిరిగి వాల్మీకే మననం చేసికొన్నాడు. అలాగే, ఏకవి తన కవిత్వాన్ని తాను అలా నెమరువేసి కొంటాడో,వేసికొనేలా కవిత్వం ఉంటుందో, అది చిరస్థాయిగా ఉంటుంది. దాన్నే, 'విమర్శ' అంటారు.

అసలు కవిత్వం రావడానికి, దైవాను గ్రహం ఉండాలి. బ్రహ్మసరస్వతుల అను గ్రహంతో వాల్మీకికి కవిత్వం వచ్చింది. ఛందస్సు వచ్చినంత మాత్రాన కవిత్వం రాదు.

భగవంతుడు ఎలా చతుర్భుజుడో, (నాలుగు చేతులవాడో) అలాగే భగవంతుని స్తుతించే పద్యం చతుష్పదం (నాలుగు పాదాలు కలిగినది). భగవంతుణ్ణి స్తుతించే పద్య పాదాలతో భగవంతుని పాదాలని ఆరాధించాలి. అదీ కవిత్వమంటే. పైగా, తన కవిత్వం, తంత్రికి లయకి సరిపడి, సంగీతానికి అనువుగా ఉందిట. **కీర్తించేందుకు వీలుగా కవిత్వం ఉండాలి తప్ప, వచనాన్నే పద్యపాదాల రూపంలో 'అచ్చువేసి', 'కవిత్వం' అనరాదట.**

ఇక్కడి నుండి పుట్టిందే, 'సంగీత సాహిత్యాలు సరస్వతీమతల్లి రెండు పాలిండ్లు అనేమాట. సంగీతం సుదూరానికి తీసుకుపోయే మాధుర్యం కలదైతే, ఆలోచించే కొద్దీ అమృతత్వాన్నిచ్చేది కవిత్వం. సంగీతం వల్ల కలిగే మాధుర్యం కూడా, (లోపలి అక్షరాల వల్లనే) సాహిత్యం వల్లనే కాబట్టి, కవిత్వమే అన్నిటికంటే గొప్పది. అందుకనే బ్రహ్మవచ్చి చెప్పాడు- 'నీకు వచ్చింది ఉత్తమజాతి కవిత్వం కవిత్వం - నువ్వు రామకథని వ్రాయాలి సుమా!'- అంటూ. అది ఎంతకాలం జీవిస్తుందో కూడా ఆనాడే చెప్పి, అది నిజమని యీనాటి క్కూడా ఋజువు చేసాడు.

పురాణేతిహాసాలు అబద్ధమనడానికి వీలులేని ఘట్టం ఇది. బ్రహ్మ, ఇలా అన్నమీదట, ఆ శ్లోకాన్ని మరీమరీ ఆలోచించి వాల్మీకి విమర్శించాడు. దాని నుండి 5 అర్థాలు వచ్చాయి. సరస్వతిచే పల్కింపబడిన శ్లోకం కదా మఱి!

'మానిషాద' శ్లోకానికి 5 అర్థాలు

లోకంలో ఎవరైనా వ్రాయాలంటే, కొంత అర్థాన్ని మనస్సులో ఊహించి, దానికి సరిపోయే పదాలు వాడి కవిత్వమంటారట. కాని, ఋషులు, వాళ్ల యిష్టం వచ్చిన మాటలని వాడి, 'కవిత్వం' అంటేచాలు, కావలసిన అర్థం వెతుక్కూంటూ వస్తుందిట. *(ఋషీణాం పున రాద్యానాం వాచ మర్థోఽనుధావతి)* ఇది వారి తపశ్శక్తికి నిదర్శనం. రామాయణకథని వినడం వల్లా, మనసులో భావించడం వల్లా, తన భావనకి తగినట్లుగా ఈ శ్లోకానికి 5 అర్థాలు వచ్చాయి.

(1) ఓ నిషాదుడా! క్రౌంచపక్షుల జంటనుండి మగపక్షిని చంపిన కారణంగా, నీవు ఎక్కువ కాలం జీవించకుందువుగాక!- ఇది **బోయవాని పరమైన అర్థం.**

(2) మా(లక్ష్మికి) నిషాదుడవైన(భర్త) ఓ రామా! సీతా విషయంలో కామమోహితుడైన రావణుణ్ణి, రావణమండోదరుల జంటనుండి చంపి, శాశ్వత ప్రతిష్ఠనీ, కీర్తినీ, పొందుదువుగాక! అని **రామ పరంగా అర్థం.** 'మానిషాద' అనడం వలన బోయవాణ్ణి శ్రీ మహావిష్ణువుగా వాల్మీకి గమనించడం, కేవలం ఆ స్థితిలోనే - అని - ఈ శ్లోకం చెప్తోంది.

(3) ముల్లోకాలనీ బాధపెట్టే ఓ రావణుడా! (నితరాం సాదయతి పీడయతి ఇతి నిషాదః) రాజ్యం పోయి, వనవాసం చేస్తూ క్షీణించిన 'సీత', అనే అల్పజీవిని, చావుతో సమానమైన భర్తృవియోగ దుఃఖాన్ని కల్గించిన కారణంగా, శాశ్వత కాల కీర్తిని నీవు పొందకుండుందువుగాక! బ్రహ్మ ఇచ్చిన వంశాభి వృద్ధి వరము ఫలింపకుండుగాక! **అని రావణపరంగా అర్థం.**

(4) చాల కాలంగా జీవిస్తూన్న వాడివి నువ్వు. జంట నుండి మగ క్రౌంచపక్షిని కొట్టడమనేది ఏది ఉందో, ఆ పని యిక మీద వద్దు సుమా! అని ఉపదేశరూపమైన అర్థం.

(5) ఈ శ్లోకంలో ఉన్న 7 పదాల ద్వారా, 7 కాండల అర్థాన్ని ఇప్పిస్తూ, కథా ప్రణాళికని సరస్వతి వాల్మీకికి అందించింది. అంటే, ఏ కాండ, ఏకథావస్తువుతో ఉండాలనేది దీని ద్వారా సరస్వతీదేవి తెలిపింది. వాల్మీకికి తెలిసింది.

(1) మానిషాద! - 'సీతా భర్తా' అని సంబోధనం! - బాలకాండం సీతా వివాహంతో సరి. (*పరశురామగర్వభంగమున్నా సీతావివాహమే ముఖ్యం.*)

(2) ప్రతిష్ఠాం త్వ మగమః - పితృవాక్పాలన విధానం - అయోధ్యా కాండ కథ ఇది.

(3) శాశ్వతీస్సమాః - ప్రతిజ్ఞాపాలనం కోసం అనేక సంవత్సరాలు వనవాసం కదా! - ఆరణ్య కాండ కథ ఇదే.

(4) క్రౌంచమిధునాత్ (క్రుంచ గతి కౌటిల్యాల్ప భావయోః) - వంకర చరిత్ర కల్గినవీ, అల్ప బుద్ధి ఉన్న తారావాలి జంటలో వాలిని చంపడం. - కిష్కింధాకాండ కథ.

(5) ఏకమ్ - కార్య సాధకుడు 'ఒక్కడు' - సుందర కాండ కథ.

(6) అవధీః - రావణ వధ - యుద్ధకాండ కథ.

(7) కామమోహితమ్ - ఋషిపత్నులని చూడాలనే సీత మోహతత్త్వం (సీతారాముల వైకుంఠ ప్రయాణం) - ఉత్తర కాండ కథ.

రామకథని వాల్మీకి రచించి, లోకానికి అందిచ్చేనాటికి, యుద్ధ కాండతో పరిసమాప్తమైంది. కాని, సీతమ్మ ముందుగానూ, పిమ్మట తానూ, వైకుంఠం చేరాలి. అందుకే రాముడు, సీతని పంపినట్లుగా పంపి, ఋషులెక్కడున్నారో ఆ ప్రాంతంలో సీతని విడిచిరమ్మని ఆజ్ఞచేసాడు. వాల్మీకి రచనానికి పూర్వం జరిగిన యుద్ధం వఱకూ అయిన భాగం పూర్వకాండ. రామాయణ రచనానికి పిమ్మట జరిగింది ఉత్తరకాండం.

గాయత్రీ మంత్ర ప్రథమాక్షరం 'త'. ఈఅక్షరంతోనే కావ్యం ప్రారంభమైంది కదా! ఉత్తర కాండతో కలిపి లెక్కిస్తేనే 24 వేల శ్లోకాలూ పూర్తి అవుతున్న కారణంగా, ఉత్తరకాండని రచించినది కూడా 'వాల్మీకే' అని గమనించాలి.

కావ్య ప్రారంభంలోనే 'తిట్టు' లేదా 'శాపమా?' - అంటే - దానికి 5 అర్థాలున్నాయి గదా. కేవలం ఒకే అర్థమై, అది కూడా శాపమైతే దోషమనే అనవచ్చు. కావ్యం మొదట్లో, మంగళ శ్లోకం వ్రాయడం ఆచారం. (*మంగలాదీని మంగలమధ్యాని మంగలాంతాని చ శాస్త్రాణి ప్రథన్తే*) ఇక్కడ, మానిషాద - అని (సీతాభర్త) లక్ష్మీనారాయణుల వివాహం చెప్పడం, వారిని స్మరించడం, శుభమే. 'మానిషాద' అనే ఒక పదం

అర్ధనారీశ్వరులవలె, వారిద్దఱూ (సీతారాములు) వేఱ్వేఱు కాదని చెప్తోంది. వేదంలో 'అనుష్టుప్' శ్లోకాలుండడంవలన, వాటిని ఎప్పుడూ పారాయణం చేస్తూన్నందువలన, వాల్మీకికి ఈ 'అనుష్టుప్' శ్లోకమే నోట వెలువడింది. *(ఇది ఉత్పలమాల చంపకమాలలు లా ఒక రకమైన ఛందస్సుకి సంబంధించినది. సహస్ర శీర్షాపురుషః సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్ స బ్రహ్మ సశివస్సేంద్రః... ఇలాంటివే.)* ఇలా, అప్రయత్నంగా వచ్చిన శ్లోకం, ఇన్ని అర్థాలు కల్గింది కావడమేకాక, రామాయణరచనకి నాందిగా పనికి వచ్చిందనీ, ఇలాటి సరస్వతీ కటాక్షం, తనకి లభించిందనీ, వాల్మీకికి ఆశ్చర్యం అయింది.

ఏమని పేరు పెట్టాలి?

బ్రహ్మ సరస్వతుల అనుగ్రహం వలన 24 వేల శ్లోకాలతో, *(చతుర్వింశత్సహస్రాణి శ్లోకానా ముక్తవా నృషిః తథా సర్గశతా న్పంచ షట్కాండాని తథోత్తరమ్.)* ప్రతి వేయింటికీ ఒక్కొక్క గాయత్రీ బీజాక్షరంతో, 500 సర్గలతో (chapters/విభాగాలు), ఆఱు పూర్వకాండలతోనూ, ఒక ఉత్తరకాండతోనూ మొత్తం 7 కాండలతో, *(ఆఱున్నొక్కటి అనే మాట ఈ కాలం నుండి వచ్చినదే.)* చదివినా, పాడినా మనోహరంగా ఉండేలా *(పాఠ్యే గేయే చ మధురమ్.)* రామకథని సిద్ధం చేసాడు వాల్మీకి. అయితే, దీనికి పేరు ఏం పెట్టాలి? అనే సంశయం ఆయనకి కల్గింది.

ఆయన పెట్టాలనుకున్న మొదటి పేరు 'దశ శిరసశ్చవధః' – అనేది. *(దశశిరసశ్చ వధం నిశామయధ్వమ్)* 'పది తలలున్న రావణుని వధ' అని దీని అర్థం. ఇదేదో, ఎవరినో, చంపే ఇతివృత్తమున్న గ్రంథం కాని, పుణ్యం – పురుషార్థం ఇచ్చేది కాదని అహింసాపరులందఱూ భావిస్తారనీ, తన కావ్యం, అందుకోసం (రావణవధని ప్రధానంగా చెప్పాలని) పుట్టింది కాదుగదా అనీన్నీ భావించి, **ఈపేరు సరికాదని నిశ్చయించాడు.**

ఆయన పెట్టాలనుకున్న రెండవపేరు 'సీతాయాశ్చరితమ్మహత్' అనేది. *(కృత్స్నం రామాయణం కావ్యం సీతాయా శ్చరిత మ్మహత్.)* 'గొప్పదైన సీతాదేవి చరిత్రం' అని దీని అర్థం. ఇదేదో, సీతాదేవి చరిత్రని మాత్రమే చెప్పేకావ్యమనీ, రాముని చరిత్రని అసలు చెప్పదనే అర్థాన్ని ఇస్తోందనీ భావించి, తన కావ్యం, ఇద్దఱి చరిత్రనీ చెప్పేందుకు పుట్టిందిగదా! – అనే కారణంతో – **ఈ పేరూ సరికాదని నిశ్చయించాడు.**

ఈ ఆలోచనలలో, బ్రహ్మ పెట్టినపేరు స్మరణకి వచ్చింది. – 'రామాయణ కథా' – అనేది. *(తావ ద్రామాయణకథా లోకేషు ప్రచరిష్యతి.)* ఈ పేరు ఆలోచిస్తూన్నకొద్దీ, అనేకార్థాలని ఊయడం ప్రారంభించింది. అంతే! ఇదే పేరు పెట్టాలని నిర్ణయించాడు. సృష్టికర్త అయిన బ్రహ్మ – పేరు పెడితే, సృష్టికర్త భార్య అయిన సరస్వతి – కవిత్వాన్ని

పలికిస్తే, బ్రహ్మమానసపుత్రుడు నారదుడు - చెప్పిన కథని, గాయత్రీ మంత్ర బీజాక్షరాలతో వాల్మీకి మహర్షి పలికాడు. ఎందరి అనుగ్రహమో తన మీద ఉంది. ఎంతటి అదృష్టశాలి వాల్మీకి!

రామాయణమ్! - ఎన్ని అర్థాలు ఈ పదానికి?

(i) రాముని యొక్క చరిత్రం రామాయణం (రామస్య అయనమ్.)

(ii) రాముడు దేనిచేత తెలియబడతాడో అది రామాయణం. (*రామః అయ్యతే జ్ఞాయతే అనేన ఇతి.*)

(iii) రామ+అయనం (చరిత్ర) లాగా, రామా+అయనం (రామునియొక్క భార్య - రామా - ఆమెయొక్క - 'అయనం' - చరిత్ర రామా+అయనం - రామాయణం (*రామాయాః అయనమ్.*)

(iv) రాముడే అయనంగా కలవారి చరిత్రం రామాయణం. (ఈ కావ్యంలోని అన్ని పాత్రలకీ (కాకి నుండి సంపాతి దాకా, త్రిజటుడి నుండి అగస్త్యుని దాకా) రాముడే ఆధారంగా ఉంటాడు. అందుకని రామాయణం. (*రామ ఏవ అయనం యేషాం తత్.*)

(v) రామునికి అయన మయినవారి చరిత్రం రామాయణం.

(రాముడు అందరికీ ఆధారమైతే, అందరూ కూడా రామునికి ఆధారమే. మారీచుడు లేకపోతే, శూర్పణఖ రాకపోతే, జటాయువు చెప్పకపోతే, ఇలా పోతే... రావణవధే లేదుగా! అందుకని, అందరూ కూడా రామునికి ఆధారమే. అలాటివారి చరిత్రం).

(vi) 'రామా' (వేదమాత) దేనియందు కుదురుగా ఉందో, అది రామాయణం. (*రామా వేదమాతా అయనం స్థానం యస్య సః రామాయణః తమధికృత్య కృతమ్*) వేదంచేత చెప్పబడే పరమాత్మ, దశరథ పుత్రునిగా జన్మిస్తే, వేదమే, ప్రాచేతసుడైన వాల్మీకి ద్వారా రామాయణమయింది. (*వేదవేద్యే పరేపుంసి జాతే దశరథాత్మజే - వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్సాక్షాద్రామాయణాత్మనా.*)

(vii) పైకి, రామాయణమంటే (1) రామకథ (2) సీతాకథ (3) రావణవధ అన్పించినా లో అర్థంలో (1) బ్రహ్మకథ (2) ఆత్మకథ (3) మనోవధ దీనిభావం. ఆత్మ సీత. అనేక వాంఛలతో నిండిన మనస్సే రావణుడు. ఈ మనస్సు, ఆ సీతని (ఆత్మని) ఎత్తుకు పోయాడు. అని ఆత్మని మనస్సు బలవంతపెడుతూంటే, మనస్సు నిజస్వరూపాన్ని గ్రహించి, గురువైన హనుమంతుడు, మనస్సుకి బుద్ధిచెప్పి, ఆత్మని పరమాత్మతో చేర్చడమే రామాయణం. ఇది ఆంతరకథ.

(viii) రామా (గాయత్రీ) మంత్రం యొక్క అయనం (తెలిసికోవడం) రామాయణం. గాయత్రీ మంత్రాన్ని చెప్పినవాడు విశ్వామిత్రుడు అయితే - ఈ రామాయణ గ్రంథంలో దశరథుని పుత్ర వ్యామోహంనుండి రామలక్ష్మణులని తెచ్చినవాడు విశ్వామిత్రుడు.

గాయత్రీ మంత్రానికి అధిష్ఠానదేవత సూర్యమండలంలోని విష్ణువైతే, రామాయణ కథా నాయకుడు సూర్యవంశంలోని వాడైన రాముడు.

గాయత్రీ మంత్రాక్షరాలు 24 అయితే, రామాయణంలోని శ్లోకాలు 24,000.

గాయత్రీ మంత్రం త్రిపద (మూడు పాదాలు కలిగినది). అయితే, రామాయణం కూడ అయోధ్య - దండక - లంక అనే త్రి పదాలలోనే (ప్రదేశాలలోనే) జరిగింది.

గాయత్రీ మంత్రం షట్కుక్షి (ఆఱుగురు దేవతలని తనలో ఇముడ్చుకున్న మంత్రం) అయితే, రామాయణం కూడా సీతా - రామ - లక్ష్మణ - భరత - శత్రుఘ్న - ఆంజనేయ - అనే ఆఱుగురినీ తనలో ఇముడ్చు కుని, ఇదీ షట్కుక్షియే. (చాల చెప్పవలసి ఉన్నా, గ్రంథం పెరుగుతుందనే భయం వెన్నాడుతోంది).

(ix) రాముని యొక్క అయనం (దక్షిణదిక్ లంకకు ప్రయాణం) అలాగే రామా (సీతయొక్క) అయనం (దక్షిణదిక్ (లంకకు) ప్రయాణం గూర్చి చెప్పేది రామాయణం. ముందు రామా+అయనం సాగితే (అంటే సీతమ్మ లంకకి వెడితే) ఆ మీదట రామ+అయనం (రావణవధ నిమిత్తం) సాగింది.

(x) రాముని పరంగా ఒకసారి, రామా (సీత) పరంగా ఒకసారి, రామయోః (సీతారాముల అన్యోన్యత) పరంగా ఒకసారి, చదవాలి కాబట్టి రామాయణం.

వాల్మీకి ఆత్మ పరీక్షలు

ఇంతటి మహార్థం కల రామాయణాన్ని వ్రాసినా, లోకానికి ఎలా ప్రచారం చేయాలా? అనే సంశయం వాల్మీకికి కల్గింది. మేధావీ, వేదాలలో పరిపూర్ణ జ్ఞానం కలవాడూ, సంగీత సాహిత్య జ్ఞానం ఉన్న వాడూ మాత్రమే, దీన్ని అర్థం చేసికోగలడు. ప్రచారం చేయగలడు. అలాటి వారెవరున్నారా? అని, వాల్మీకి కన్నులు మూసికొని తపస్సమాధిలోనికి వెళ్లిపోయాడు.

తన పాదాలని ఎవరో స్పృశింపగా, కన్నులు తెఱచాడు మహర్షి. (సతు మేధావినౌ దృష్ట్వా వేదేషు పరినిష్ఠితౌ - వేదోప బృంహణార్థాయ తావగ్రాహయత ప్రభుః.) తాను

భావించిన సర్వలక్షణాలూ కల వాళ్లుగా కుశీలవులు,(లవకుశులు) తనకు నమస్కరిస్తున్నారు. రామకథని - రామపుత్రుల ద్వారా - రామభక్తుడు వాల్మీకి - రాముణ్ణి ఆదరించే ప్రజలకి విన్పించాలని భావించాడు. వాల్మీకి హృదయాన్ని గమనించిన పరమాత్మ, తన పిల్లలని అలా పంపాడు. అడుగకుండానే వాళ్లు, తామే ప్రచారం చేస్తామని చెప్తూ, అప్పటికే వారికి రామాయణం వాచోవిధేయం (నోటికి వచ్చింది) అయిందన్నారు.

మొదటి సారి చదివి విన్పించారు. వాల్మీకి శరీరం గగుర్పొడిచింది.

తర్వాత పాడి చూపించారు. ఆనందబాష్పాలు కళ్లాయి వాల్మీకికి.

ఆ మీదట పాడుతూ, ఆడి చూపించారు. మహర్షి తన శరీరాన్ని మఱచిపోయాడు.

పాడుతూ, ఆడుతూ, పరవశిస్తూ విన్పించారు. వాల్మీకికి భగవద్దర్శనమైంది.

ఆశ్రమంలోని వారంతా నిశ్చేష్టులై విన్నారు. తన కావ్యం మీద తనకి నమ్మకం కల్గింది. అయినా, మన ఆశ్రమవాసులు కదా! - అనుకొని, ఇతర దేశ మహర్షులు వచ్చినపుడు విన్పించాడు. 'ఎప్పుడో జరిగిన రామకథని కన్నులారా, చెవులారా, కంటూ వింటున్నాం' అని ఎన్నోమార్లు ముక్త కంఠంతో అంతా అన్నారు. అంతేకాదు. బహుమతులని కుశీలవులకియడం ప్రారంభించారు.

విలువైన బహుమతి

కశ్చిత్కమండలం ప్రాదా ద్యజ్ఞసూత్రమథాఽపరః

ఔదుంబరిం బ్రుసీ మన్యో జపమాలా మథాపరః ।

బ్రుసీ మన్య త్తదా ప్రాదా త్కౌపీన మపరో మునిః రామాయణగానానికి, పరమసంతోషపడిన మహర్షులూ, సాధుపుంగవులూ -కమండలాలనీ, కొందఱు యజ్ఞోపవీతాలనీ, అలాగే పులి చర్మాలనీ, జపమాలలనీ, గోచీలనీ బహుమతులుగా ఇచ్చారు. (రామకథవిని ఊరికే పోరాదని వారి భావం). అయితే ఇలాంటి బహుమతులా? గోచీ కూడా ఒక బహుమతేనా? అన్పిస్తుంది ఈ కాలపు వారికి. దీన్ని వ్రాసిన వాల్మీకి, ఎందుకు వ్రాసి ఉంటాడని ఆలోచించాలి.

మహర్షులకి అతి ముఖ్యమైనవి కమండలువు - గోచి, పులిచర్మం - ఇలాటివే. కుశీలవులు మహర్షిపుత్రులే అని వారిభావం. మహర్షులైన తమకి ఏవి ముఖ్యమో, కుశీలవులకీ అవేగా కావలసినవి. అందుకని, అలాటి బహుమతుల నిచ్చారు. ఉన్నవే పులిచర్మం - కౌపీనమైతే, వాటినే యిచ్చారంటే, సర్వస్వదానం చేసినట్టన్నమాట.

ఇక -'అయుష్య మపరే ప్రాహు ర్ముదా తత్ర మహర్షయః' - ఇవ్వడానికి ఏమీ లేనివారు (అవధూతలు - దిగంబరులు) కొందఱున్నారు. సర్వ సంగపరిత్యాగం చేసారు వాళ్లు.

అందుకని, వాళ్లు రెండు చేతులనూ ఎత్తి, తపశ్శక్తితో 'దీర్ఘాయుష్య మస్తు' అని దీవించారు. మహర్షులకి ధనం ప్రధానం కాదు. తపస్సే వారి ధనం. అందుకే తపోధనులు వాళ్లు. అలాటి తపశ్శక్తితో దీవన నిచ్చారు. ఈ దీవన, అన్నిటి కంటె **విలువైన బహుమతి.**

శాశ్వత కాలం ఈ రామాయణగానం సాగాలనీ, రాముడు ఈ చిన్నారుల హృదయంలోని 'గుడి'లో ఉండి, శ్రోతల మనస్సు ఆ గుడి చుట్టూ పరిభ్రమించి, దర్శించాలనీ వారి దీవన. లోకంలో ఎన్నో-ఎందఱో జీవిస్తున్నారు. దైవచింతనతో తాను సంతోషపడుతూ, పదిమందిని సంతోషపెడుతూ ఇతడు పదికాలాలు బ్రదికి ఇలా రామాయణ ప్రచారం చేయాలి' అని, అందఱి చేతా అన్పించుకోవడం కంటె, జీవితానికి నిజమైన అదృష్టం మఱేమిటి? అది కుశీలవుల్ని వరించింది. పుష్టినీ - తుష్టినీ - ఆయుష్యాన్నీ ఇచ్చే రామాయణగానాన్ని, చిరకాలం చేయవలసిందని మహర్షులు వారిని దీవించి వెళ్లి పోయారు.

'రామాయణ కథా నాయకుడైన రామునికే విన్పిస్తే, ఇందులోని సత్యాసత్యాలు బయట పడతాయి - రాముని మీది భక్తితో, ఎక్కువగాని, తెలియక తక్కువగాని, వ్రాసి ఉండవచ్చు - ముందు కాలం వారు చదివి, ఆచరించబోయే గ్రంథం కదా ఇది - అనే భయం కల్గింది వాల్మీకికి. ఏ విషయమైనా వ్రాయడం అంటే అంతగా ఆలోచించేవారు. మన వ్రాత, పదిమందిని చెడగొట్టేదీ, ఉద్రేక పఱచేదిగా ఉండరాదని నాటివారి భావం. (త్రోవలు కొట్టేవాణ్ణి కూడా రామాయణం రచించేంత ఎత్తుకి తీసుకు పోగల విధానాన్ని చెప్పేది అలనాటి రామాయణేతిహాసం. మర్యాదగా ఉండే వాణ్ణి కూడా, నేరం చేయించేంతగా దిగజార్చే విధానం, నేటి పిచ్చి పుస్తకాలదీ - కొన్ని పిచ్చి నవలలదీ, -చిత్రాలదీను. ఏది చదివితే, దాని ప్రభావం వ్యక్తి మీద ఉంటుంది. అందుకని, వ్రాస్తున్న వాల్మీకి ఇలా భయపడడం, లోకాన్ని సత్పురుషులతో నింపాలనే తాపత్రయం కోసమన్న మాట).

రాముడు అశ్వమేధ యాగం చేస్తూండగా, రామునికే విన్పించే అవకాశం వాల్మీకికి చిక్కింది. అప్పటికి సీత, వాల్మీకి ఆశ్రమంలో ఉంది. కుశీలవులచేత చేయబడిన రామాయణగానం విని, ఆనంద పరవశుడైన రాముడు (సత్యం సత్యం సత్యమితి) యథార్థంగా ఉందని పల్కి, అయోధ్యకి రమ్మని ఆహ్వానించాడు వారిని.

'ఇది తన కథే కాబట్టి నిజంగా ఉందని తాను (రాముడు) పలికాడని ఎవరైనా భావించ వచ్చు - లేదా - నిజమూ కావచ్చు. అందుచేత దీనిని అయోధ్యాజనం ఆదరిస్తే, అది సరియైనదని భావించవచ్చునని రాముడు భావించాడు'. రామాయణ

కథా నాయకుడైన రాముడే, వాల్మీకి రచనని ఆమోదించాడనగానే, వాల్మీకి, పరమానంద భరితుడై అయోధ్యకు వెళ్ల నిశ్చయించాడు.

వాల్మీకి కనుసన్నకాగానే, రాముడు లేచి, 'సభాసదులారా!' ఈబాలురు ముని లక్షణాలు కలవారైనా, రాజపుత్రుల్లా ఉన్నారు. గాయకులుగా కన్పిస్తున్నా, తాపస శ్రేష్ఠులుగా ఉన్నారు. వీరు మనకి సీతా చరిత్రని చెప్పబోతున్నారు. శ్రద్ధలో వినండి' అని పలికాడు.

ఎదురుగా ఉన్న ఆసనాలలోంచి, అయోధ్యా జనం సముద్రంలా గోచరిస్తున్నారు.

రామాయణకథ జరిగి నప్పుడు ఉన్నవాడూ – నేడు లేని వాడూ – దశరథుడొక్కడే.

వేదిక మీద కుశీలవులు నిలబడి ఉన్నారు. తలపై నారతో కట్టిన జడలు. విశాల మైన నుదురు. శ్రీకారాలవంటి చెవులు. పాండిత్యమూ, తపఃకాంతీ వెదజల్లుతూ, రాముని పోలిన ముఖాలు. కంఠంలో అక్షమాలలు. భుజాలకి మరో విధం అక్షమాలలు. భుజంపై నార ఉత్తరీయాలు. మెడలో వ్రేలాడుతున్న వీణలు. చేతులో శ్రుతికోసం చిడతలు కలిగి ఉన్నారు. చూడగానే అందరికీ ఆనందమైంది.

గురువు వాల్మీకికి నమస్కరించాక, కుశీలవుల పాదాలు, అభినయం చేయ ప్రారంభించాయి. ఒక చేయి, తాళాన్ని వేయసాగింది. మరో చేయి వీణ మీట నారంభించింది. గొంతులు కలిపి రామాయణ కథాగానం ఆరంభమైంది. సభ అంతా నిశ్శబ్దమయమైంది.

రాముడు ఆ ఆసనం నుండి లేచి, సభా సదుల్లోకి వచ్చి కూర్చున్నాడు. కుశీలవులు ఇలా పాడసాగారు.

శ్రీమద్రామాయణ కథ

అయోధ్య ఎలా ఉంది?

వాల్మీకి మహర్షులవారు వ్రాసిన ప్రకారం పాడుతున్నాం. శ్రద్ధగా వినండి. రాజులందరిలో ఇక్ష్వాకు రాజవంశం గట్టిది. ఎందరెందరో పరిపాలిస్తూ వచ్చిన ఆ వంశంలో, సగర పుత్రుల ద్వారానే సాగరం (సముద్రం) ఏర్పడింది. ఆ వంశంలోని వాడు **రాముడు.** ఆయన కథే **రామాయణం.**

సరయూ నదీతీరంలో ఉన్న కోసల దేశానికి రాజధాని అయోధ్య. 12 యోజనాల పొడుగు, 3 యోజనాల వెడల్పులతో, సమప్రదేశంలో వైవస్వతమనువు, ఆ నగరాన్ని కట్టాడు. దశరథ మందిరానికి 4 దిక్కులా నాల్గు వీధులూ, 4 అయి మూలలా (దిక్కు దిక్కు మధ్యా మరోవీధీ) నాల్గు వీధులూ ఉండి, ఏ వీధిన వెళ్లినా, మహారాజ మందిరం వస్తుంది.

అన్నిమార్గాల చివరా పెద్ద ప్రాకారం. ప్రాకారం వెనుక శత్రువులు దాటి రా వీలులేని లోతైన నీటితో అగడ్త దానిలో భయంకర జల చరాలు ఉంటాయి. ప్రాకారపు బురుజుల పై జయపతాకలు ఎప్పుడూ ఎగురుతూనే ఉంటాయి. దేవాలయ ఘంటలూ,వీణలూ, మృదంగాలూ, గజఘీంకారాలూ, వేద ధ్వానాలూ అక్కడ విన్పిస్తూనే ఉంటాయి.

ఏ దోషమూ ఉండరాని విధంగా, ఏ జాతికీ బాధ కల్గని విధంగా, ఏ ప్రజలకీ దుఃఖం లేని విధంగా, నగరం నిర్మింపబడింది.

సామాన్య వస్తువు నుండి, విలువైన వజ్రం వరకూ లభిస్తుంది. బాలుని నుండి వృద్ధుని వరకూ చక్కగా తగిన మర్యాదతో సత్కరించుకుంటారు.

తల్లీ, తండ్రీ, ఇద్దరు కోడళ్లూ, ఇద్దరు పుత్రులూ, కూతురూ, భార్య, తానూ, అతిథితో ఏ యింటనైనా పది మంది ఉంటారు. (**మాతా పితా స్నుషే పుత్రౌ పుత్రీ పత్న్యతిథ "స్స్వయం - దశసంఖ్య కుటుంబీతి విష్ణునోక్తం ద్విజోత్తమ**). అతిథి లేక భోజనం చేయరు.

ఉమ్మడిగా సర్వ సమృద్ధంగా, సుభిక్షంగా, ఉన్న రాజ్యానికి ఎనమండుగురు. మంత్రులు సుమంత్రుడు అంతరంగికుడు. అంతఃపుర ప్రవేశాధికారమూ ఆయన కుంది. వశిష్ఠవామ దేవులిద్దరే పురోహితులు.

"సంతానం కోసం 'అశ్వ మేధం' చేస్తాను"

ఎన్ని భోగాలో ఉన్న దశరథునికి, సంతానం లేదనే దుఃఖం తీవ్రం కాసాగింది. ఇక్ష్వాకు వంశం, దశరథుడనేవానితో ఆగిపోయిందనే అపకీర్తి, తనకు రారాదని భావించాడు. సజ్జనులతో నిండిన అయోధ్యకి, యోగ్యుడైన రాజునీయకుండానే, దశరథుడు కాలం చేసాడనే నింద, తనపై పడకూడదని కూడ ఆలోచించాడు. మంత్రుల్నీ, పురోహితులనీ పిలిచాడు.

మమ లాలప్య మానస్య సుతార్థం నాస్తి వై సుఖమ్
తదర్థం హయమేధేన యక్ష్యామీతి మతిర్మమ (8/8)

అందఱూ నిండిన సభలో దశరథుడిలా అన్నాడు - 'ఓ! మంత్రి పురోహితులారా! సంతానం లేని దుఃఖం నన్ను బాగా పీడిస్తోంది. (అంటూ తన దుఃఖాన్ని వివరించి) దానికై అశ్వమేధయాగాన్ని చేయదలిచాను' - అని.

ఆనందపడి, అంగీకరించి, ఆమోదించిన మంత్రి పురోహితుల వాక్యాలనీ, ఆశీర్వచనాలనీ స్వీకరించి, 'తప్పక పుత్రుడు కల్గుతారనే మీ ఆశీర్వచనం , చెప్పలేని ఆనందాన్ని కల్గిస్తోంది. ముందుగా సరయూ నదికి ఉత్తరంగా యజ్ఞవేదికని ఏర్పాటు చేద్దాం. మీదట అశ్వాన్ని విడుద్దాం. మీరంతా ఉన్నారనీ, నన్ను రక్షిస్తారనీ, భారం మీ మీద ఉంచి, యాగానికి దిగుతున్నాను. అందుకై మిమ్మల్ని పిలిచాను. ఏయే ఏర్పాట్లు కావాలో అన్నీ సశాస్త్రీయంగా చేయండి' అని ముగించాడు దశరథుడు. అందఱూ కర్తవ్య పరాయణులై వెళ్లిపోయారు.

అశ్వమేధం చాల కష్టమైనది. ప్రతి రాజూ చేయలేడు. ప్రారంభించి నడుమ ఆపినా, ఏ కారణం వల్ల ఆగినా, దేశానికి అరిష్టం కల్గిస్తుంది ఈ యాగం. మిగిలిన యాగాలకైతే, ఇంద్రుడు సహాయపడతాడు. అశ్వమేధానికి, బ్రహ్మ రాక్షసులు కావాలని అడ్డు తగులుతూంటారు. ఏ కొంచెం లోపం జరిగినా, ధ్వంసం చేయాలని వారిఆలోచనం.

అదీకాక, రాజులందఱి వద్దకూ అశ్వం వెడుతుంది. దానితో వారిలో భక్తికంటె, విరోధ బుద్ధి పెరుగుతుంది. ఆ అశ్వాన్ని కట్టివేయక పోతే, చిక్కులేదు. కట్టివేస్తే, యుద్ధానికే సిద్ధం కావాలి. అన్నిటికీ మించి, యాగం జరిగినంత కాలం నియమంతో ఉండాలి. యుద్ధానికి సిద్ధంగానూ ఉండాలి. ఒక ప్రక్క యుద్ధానికి ఇంద్రియ ప్రకోపం కావాలి. యాగం చేయడానికి ఇంద్రియ నిగ్రహమూ కావాలి. కత్తి అంచు మీద నడవడం వంటి పని యిది. దేశానికి రాజుని తేవాలని ప్రయత్నిస్తూన్న దశరథుని వల్ల, ఏదైనా దోషం, యాగకాలంలో జరిగితే, యజ్ఞకర్త అయిన తానే ఉండకపోయే (మరణించే) ప్రమాదం ఉంది. ఈ యాగం అంతటి శక్తి వంతమైనది.

అశ్వమేధం వల్ల సంతానం కలుగుతుందా?

కలగనే కలగదు. అశ్వమేధం అనేది, కేవలం క్షత్రియుడు చేయదగిన యజ్ఞం. సార్వభౌముడూ - అనేక సామంతులు తన వశంలో ఉన్నవాడూ - మాత్రమే చేయదగినది. 'యాగం' అనగానే బ్రాహ్మణులు మాత్రమే చేయదగ్గదనే అపోహ; లోకంలో ఉంది. అది సరికాదు. ఈ యాగానికి 'రాజయజ్ఞం' అనే పేరు కూడ ఉంది. మరి, అశ్వమేధం వల్ల పుత్రులు కలిగే అవకాశం లేకపోతే, ఆయన ఎలా చేస్తానన్నాడు? ఆమోదించిన పురోహితులు ఎందుకు చెప్పలేదు?

సంతానం దీనివల్ల కలుగదని రాజుకి, పురోహితులకి కూడా తెలుసు. ప్రాచీన ఇతిహాసాలలో ఉండే చిత్రం ఇదే. ఆలోచిస్తే కాని, ఏ విషయమూ అంతు బట్టకుండా ఉండేలా వ్రాస్తారు..

సంతానం లేకపోవడం, ఈ జన్మ - లేదా - పూర్వజన్మలో చేసిన ప్రబల పాపానికి సాక్ష్యం. ఆ విషయం దశరథుణ్ణి ఆలోచింపచేసింది.

అప్పుడు గుర్తుకి వచ్చింది.

దశరథుడు కుమారుడుగా ఉన్నప్పుడు 'శబ్దవేధి' విద్యని నేర్చుకుంటున్నాడు.

ఏ దిక్కున చప్పుడు వినిపిస్తే, ఆ దిక్కుకి బాణం వేసి కొట్టడం 'శబ్దవేధి' అంటే. ఒక ముని పుత్రుడు, ఒకనాటి అర్ధరాత్రి భాగంలో, సరయూనదిలో కుండతో నీటిని ముంచుతూంటే, దాన్ని విని, ఏనుగు నీరు తాగుతున్న చప్పుడుగా భావించి, దూరం నుండి బాణంతో దశరథుడు కొట్టాడు. మునిపుత్రుడు మరణించాడు. ఈ విషయాన్ని దశరథుడు చెప్పగా విన్న, ఆతని తండ్రియైన వృద్ధతాపసుడు ఆ రోజున దశరథునితో-

'అజ్ఞానాత్తు హతో యస్మాత్ క్షత్రియేణ త్వయా మునిః

తస్మాత్త్వాం నావిశత్యాశు బ్రహ్మహత్యా నరాధిప' (అయోధ్య 64/56).

'ఓ! రాజా! తెలియక నువ్వు చంపినప్పటికీ, బ్రహ్మహత్యా దోషం వచ్చినట్లే. దేశమేలే రాజువీ, చంపాలని చంపని వాడివీ కాబట్టి, 'ఈ దోషం' వెంటనే నీకు పట్టదు' అన్నాడు.

'చేసిన పాపం చెపితే పోతుంది' అనే మాట లోకంలో ఉంది. అంటే, 'నలుగురిలో చెప్పుకోగలిగేదిగా ఉండాలి చేసే పని' అని అర్థం. పిల్లవాణ్ణి సరైన త్రోవలో పెట్టేందుకూ, లేదా దొంగని పట్టుకొనేందుకూ, కొన్ని అబద్ధాలాడవలసి వస్తుంది. ఇవి ఎవరికీ హానిని కల్గించేవి కాదు సరికదా, 'ఇలా చేసాను' అని చెప్తే నలుగురూ హర్షించి, 'చక్కటి పనిచేసావని ' ప్రశంసిస్తారు కూడ. ఇవీ 'చెప్పగలిగే - చేసిన పాపాలు' అంటే.

దశరథుడు చేసిన పాపం ఇలాటిది కాదు. తెలియక చేసిన పాపమే. అయినా, దోషం వెంటనే రాదని తాపసుడన్నాడు. 'ఫలానివాడు ఇన్ని పాపాలని చేసినా, వాడికేమీ కాలేదు' అని, లోకంలో చాల మంది భావిస్తూంటారు. అది వెంటనే ఫలించదు. అలాటిదే దశరథునితో పలికిన మాట కూడ. ఈ సంఘటన జరిగాక, దశరథునికి రాజ్యం వచ్చింది కూడ.

'ఏం చేస్తేనేం? రాజ్యం వచ్చిందిగా! పాపంలేదుగా!' అని తెలియని వాళ్లు అనుకుంటారు. కాని, శపించబడిన దశరథునికి మాత్రం తెలుసు - 'తాను తప్పు చేసాననీ - ఆ కారణం చేత శపింపబడ్డాననీ.'

చేసిన తప్పు, ఎప్పుడూ కష్టకాలంలోనే గుర్తుకు వస్తుంది. ముగ్గురు భార్యలున్నా సంతానం లేకపోవడం - అనే కష్టం - చేసిన దోషాన్ని గుర్తుకి తెచ్చింది. ఈ నేరం గుర్తుకు వచ్చి, ఇలాటి దోషం నాకు సంతానం కలగడానికి అడ్డుగా ఉంది కాబట్టి, దీన్ని ముందు తొలగించుకొని, ఆమీదట పుత్రులు పుట్టేందుకు యాగం చేయాలని సంకల్పించాడు దశరథుడు.

అశ్వమేధం వలన పుత్రులు కలగరని బాగా తెలుసు కాబట్టే,ఋశ్యశృంగునితో దశరథుడు 'కులం వృద్ధి పొందే యాగం చేయించు' ('కులస్య వర్ధనం త్వం తు కర్తు మర్హసి 'సువ్రత!') అని ప్రార్థించాడు. కులవృద్ధి అశ్వమేధం వల్ల కలక్కపోతే, మఱి అశ్వమేధం ఎందుకు? అంటే, ఆ సంతానం కలగడానికైన అడ్డు తొలగించు కొనేందుకు. ఈఅడ్డు తొలగకపోతే ప్రయోజనం లేదు కాబట్టే, పిల్లలు తప్పక కలిగే పుత్రకామేష్టిని, ముందే చేయలేదు.

దశరథుడెన్ని దానాలు చేయలేదు? ఎన్ని ప్రజోపయోగ కార్యాలు ధర్మబద్ధంగా చేయలేదు? - అయినా - ఈ మునికుమారుని చంపిన కారణంగా కలిగిన బ్రహ్మ హత్యా పాపం అడ్డుగా ఉండి, సంతానం లేనివాణ్ణిగా చేసి,'ఆ అడ్డు తీర్చుకో'మని సూచించింది. అశ్వమేధం అన్నిపాపాలనీ, బ్రహ్మహత్యా దోషాన్నీ, ప్రాయశ్చిత్తం లేని దోషాలనీ కూడ తొలగిస్తుంది. అంతేకాక, రాజులకి సర్వ లాభాలనీ కలుగచేసేదీ, కోర్కెలని తీర్చేదీను. *(సర్వం పాప్మానం తరతి, తరతి బ్రహ్మహత్యాం యోఽశ్వమేధేన యజతే - సర్వస్మా వై సర్వస్య జిత్యై సర్వమేవ తేనాప్నోతి సర్వం జయతి (కృష్ణయజుర్వేదం).*

మఱి, ఈయుగంలో, ఆనాటి అశ్వమేధంలా, అడ్డు తొలగించేది ఏదీ లేదేమో అనిపిస్తుంది. కాని బీజాక్షరాలతోనూ, మంత్ర శక్తితోనూ,తపోదీక్షతోనూ వ్రాయబడిన శ్రీమద్రామాయణం (విశేషించి సుందర కాండం),లేదా మహాభారత భాగవతాలని, - 'అడ్డు తొలగిందని అనిపించేంత వఱకూ' - ప్రతిదినమూ కొంత సమయం చొప్పున, పారాయణం చేయడమే. ఆ మహర్షులు వ్రాసినది కూడా, ఇలా లోకోపద్రవాలని నివారించి ఉద్ధరించేందుకే.

దశరథుని చెవిలో, సుమంత్రుని రహస్యం

అంతఃపురంలోకి కూడా ప్రవేశించగలిగే అధికారం ఉన్న ఆంతరంగికుడైన మంత్రి సుమంత్రుడు. మంత్రిపురోహితులంతా వెళ్లాక, ఏకాంతంగా ఉన్న దశరథుణ్ణి సమీపించి, నమస్కరించాడు.

'రాజా! జరిగేదీ – జరుగబోయేదీ – జరుగుతున్నదీ కూడా చెప్పగల సనత్కుమారులవారు, ఒకప్పుడు, మీకు సంతానం గూర్చి చెప్తూండగా, కొంత విన్నాను. చిత్తగించండి'.

కాశ్యపమహర్షికి విభండకుడూ, ఆయనకు ఋశ్యశృంగుడూ అనేవారు పుత్రులుగా జన్మిస్తారు. ఋశ్య శృంగునికి లోకంతో పరిచయం ఉండదు. అదేకాలంలో అంగ దేశరాజు రోమపాదుడు, సరియైన పరిపాలన చేయక, అధర్మపరుడు కాగా,వర్షాలు లేక కఱవు ఏర్పడుతుంది. ఋశ్యశృంగుడనే మహర్షిని తమ దేశానికి పిలిస్తే, ఆయన పాదం పెట్టిన మరుక్షణం,దేశం సస్యశ్యామలమౌతుందని మంత్రి పురోహితులంతా చెప్తారు. మంత్రి పురోహితులంతా పన్నిన ఉపాయం ప్రకారం – ఎవరు పిలిచినా తపస్సు వీడిరాని ఋశ్యశృంగుడు – వేశ్యా స్త్రీల వెంట అంగదేశానికి వస్తాడు. వేశ్యాంగనల మీద ప్రేమతో కాదు వచ్చేది. వీరెవరో చిత్రమైన జాతిలా ఉన్నారనుకుంటూ, స్త్రీ ముఖం ఎఱుగని ఋశ్యశృంగుడు రావడంతోనే, వర్షాలు కురుస్తాయి – అని చెప్పగా విన్నాను.

అదంతా నిజమైంది.

ఇప్పుడా ఋశ్యశృంగుడు రోమపాదుని కూతురు శాంతతో, సుఖంగా వివాహితుడై అంతఃపురంలో అంగదేశంలోనే ఉన్నాడు.

ఇక, మీ గుఱించి కూడా సనత్కుమారులవారు చెప్పారు. సావధానులై వినండి.

దశరథుడనే రాజు పుడతాడు. సంతాన దుఃఖంతో కుమిలి పోతాడు. అంగదేశపు రాజు రోమపాదుని వద్దకు వెళ్లి, శాంతా ఋశ్యశృంగులని ప్రార్థిస్తాడు. కారణం,ఋశ్యశృంగుడు తప్ప, సంతాన లాభం కోసం చేసే యాగాన్ని మఱొకరు చేయింపలేరనీ- శాంత లేక ఋశ్యశృంగుడు రాడనీను. దశరథ ప్రార్థనపై వారు వచ్చి, యాగం నిర్వహింపచేస్తారు. ఆ మీదట మఱొక్క యాగం 'పుత్రులకోసమే' చేస్తారు. దానితో దశరథునకు నల్గురు పిల్లలు కలుగుతారు. వారు అమిత పరాక్రమవంతులూ, కీర్తిమంతులూఔతారు – అని, 'కృతయుగంలో చెప్తూండగా విన్నాను. పుత్రులకోసం పరితపిస్తూన్న మీరు, వారిని పిలిచి యాగారంభం చేయడం మంచిది' – అని సుమంత్రుడు ముగించాడు. దశరథుని ప్రశ్నపై, వశిష్ఠుడు దీనినామోదించాడు కూడ.

సుమంత్రుడు చెప్పిన ప్రకారం, శాంతా ఋశ్యశృంగులని ఆహ్వానించి, ఆస్థానానికీ, పిమ్మట అంతఃపురానికీ తెచ్చి,యజ్ఞం చేయవలసిన వసంతకాలం కోసం , ఎదురుచూస్తూ దశరథుడు ఉండిపోయాడు.

సుమంత్రుడు, ముందే ఎందుకు చెప్పలేదు?

తనకు తానుగా అశ్వమేధయాగం చేయదలిచానని దశరథుడనేంత వఱకూ కూడా మౌనంగా ఉన్న సుమంత్రుడు, ఇప్పుడే ఎందుకు చెప్పాడు? తెలిస్తే ముందే చెప్పాలిగా! అంతరంగికుడైతే ఇలాగేనా ఉండేది! అనిపిస్తుంది. లోకంలో అంతా అయ్యాక, 'మాకు ముందే తెలుసు'అంటుంటారు కొందఱు. అలాటివాడా సుమంత్రుడు!- కానేకాదు.

'నా పృష్టః కస్యచిద్ బ్రూయాత్' అని ఒక వాక్యం. అడక్కుండా ఎవరికీ సూచనలు (సలహాలు) ఇయ్యరాదని దీని భావం. సనత్కుమారులవారు చెప్పింది కృతయుగంలో. అంటే, ధర్మం 4 పాదాలా నడిచే కాలంలో. విన్నది సుమంత్రుడు మాత్రమే . తాను విన్నది తప్పక జరిగితీరుతుందనే అచంచల విశ్వాసం సుమంత్రునికి ఉంది. అంగదేశంలో కఱవు రావడమూ, ఋశ్యశృంగుడు రావడమూ, శాంతా ఋశ్యశృంగుల వివాహం కావడమూ, అంతా నిజమైనప్పుడు, దశరథునికి పిల్లలు లేక పోవడం కూడా ప్రత్యక్షంగా కన్పిస్తూన్నప్పుడు - ఇక మిగిలింది మాత్రం జరుగదా? - అనుకొన్నాడు.

అనుకున్నట్టుగానే 'అశ్వమేధయాగబుద్ధి' కల్గింది దశరథునికి. ఆయనకు ఆయనగా, ఒక సమావేశం చేసి సంతానంలేదని మరీ దుఃఖపడ్డాడు. ఆయన కాయన అడుగుతున్నాడు కాబట్టి, చెప్పక తప్పదనీ, చెప్పకపోవడం అధర్మమనీ భావించి, సనత్కుమారుడు చెప్పిందాన్ని సుమంత్రుడు ఇప్పుడు చెప్పాడు.

అంతరంగికుడూ, దశరథుని క్షేమాన్ని కోరేవాడూ కాబట్టే, ఈ ఆలోచన కల్గిన దశరథునికి ప్రోత్సాహకరంగా ఉండేలా, '(భవిష్యంతి సుతా రాజన్ చత్వార స్తే కులోద్వహాః') - వంశవృద్ధి కరులూ, కీర్తిమంతులూ నల్గురు పుడతారని, రాబోయే దాన్ని కూడా చెప్పాడు. ఎప్పుడైనా, ఎదుటివ్యక్తికి శ్రద్ధపుట్టినపుడూ, చెప్పమని అడిగినప్పుడూ, చెప్పే దానికి-మనకు మనంగా వానికి విన్పించేదానికీ, చాల తేడా ఉంటుంది.

అంతదాకా ఎందుకు?పిల్లలున్న ఎవ్వరికైనా, దశరథుని దుఃఖం, చాలా విసుగుగా అన్పిస్తుంది. అంత దుఃఖించాలా? అన్పిస్తుంది. అయితే, ఆ దుఃఖం దశరథునికీ, అలాటి బాధ పడేవారికీ తెల్సు. ఆయనకు ఆప్తుడైన సుమంత్రునికి తెలుసు. ఆ సుమంత్రుని

క్కూడా, ఇదే సరైన సమయమనీ తెలుసు. అయినా, మనకి అర్థం కాలేదంటే, మనమా స్థాయిలో ఆలోచించడం లేదన్నమాటే.

దశరథుని అశ్వమేధం

సరయూ నదికి ఉత్తరంగా యజ్ఞశాల కట్టాక, విడువబడిన అశ్వం, సంవత్సరకాలానికి, ఏ అభ్యంతరాలూ లేకుండా, పంపినది పంపినట్లుగానే వచ్చింది. యాగం ప్రారంభించ వచ్చునని వశిష్ఠాది మహర్షులు చెప్పారు.

దేశ విదేశ రాజులు అందరికీ ఆహ్వానాలు వెళ్లాయి. మిథిలాధిపతి జనకుణ్ణీ, దశరథుని మామ కేకయరాజు (కైక తండ్రి) నీ, అంగాధిపతి రోమపాదుణ్ణీ (దశరథునకు పెంపుడుగా వచ్చిన కూతురు శాంత. ఆమెని రోమపాదునకు ఇస్తే, ఆయన పెళ్లి చేసాడు. శాంతకు తండ్రి దశరథ రోమపాదు లిద్దఱూకాదు). కోసలాధిపతి భానుమంతుణ్ణీ (కౌసల్య తండ్రి), మగధాధీశ్వరుణ్ణీ (సుమిత్ర తండ్రి) మాత్రమే స్వయంగా తోడి తెమ్మని, సుమంత్రునికి ఆజ్ఞచేసాడు దశరథుడు.

వచ్చే వారందఱికీ, రోజులలోనే చక్కని భవనాలు సిద్ధమయ్యాయి. ఎవరెవరి స్థాయికి తగినట్లు, వారివారికి భవనాలూ, అందఱికీ సరిపోయేలా గజ–అశ్వ– ఆయుధ– శయ్యాశాలలూ ఏర్పాటయ్యాయి. సకల కులాలవారూ యజ్ఞానికి పిలువబడ్డారు. **ఆహ్వానం అందని వాళ్లు ఎలా లేరో, అలాగే పిలువబడి రానివారూ లేరు.**

దశరథుడు తన ముగ్గురు భార్యలతోనూ యజ్ఞశాలలో కన్పిస్తున్నాడు. చూడగానే విశేషంగా ఆకర్షిస్తూన్నవి – ముందుగా నిలబెట్టబడిన యూపస్తంభాలు. 3 వరుసలలో ఒకదాని వెనుక ఒకటిగా, వరసకి 7 చొప్పున, ఒక్కొక్కటి 21 మూరలకి 21 పిడులు తక్కువగా (మణికట్టు నుండి వ్రేళ్ల చివరి వఱకూ ఉండే దూరం పిడి) ఎత్తున్న వాటిని నిలబెట్టారు. అన్నిటికీ కొత్త గుడ్డలు కట్టారు. ముందువరసలో మూడూ చంద్ర కఱ్ఱవే. రెండవ వరుసలో మారేడు, మూడోవరుసలో మోదుగ, 4వ వరుసలో అటూ ఇటూ దేవదారు స్తంభాలు, మధ్యలో వేగిస స్తంభం. మళ్లీ 5, 6, 7 వరుసలలో క్రమంగా మోదుగ, మారేడు, చంద్ర స్తంభాలూ నిలబెట్టారు. మొత్తం 21 స్తంభాలు. ప్రతి స్తంభానికీ 8 కోణాలున్నాయి. అన్నీ నున్నగా చెక్కబడి, 7 వరసల్లో ఉండి సప్తర్షులా! అన్నట్లున్నాయి. ఎటునుండి చూసినా, మధ్యగా ఉండే, 4వ వరుసలోని మధ్యలో వేదిక. వేదికని గరుడపక్షి ఆకారంలో ఇటుకలతో కట్టారు . బంగారు ఱెక్కలు అమర్చారు దానికి. అన్ని యూపస్తంభాలకీ యజ్ఞంలో చెప్పబడిన విధంగా ఆయా పక్షులు కట్టబడ్డాయి. వేదికకి, తూర్పు ముఖంగా ఉద్గాత, దక్షిణాన బ్రహ్మ, పశ్చిమాన అధ్వర్యుడు, ఉత్తరాన హోత అనేవారు నిలబడ్డారు. దేవతలకి ఇష్టమైన సోమరసాన్ని

దంచి తీసారు. ఆ స్తంభాలలో ముఖ్య స్తంభానికి, 'అశ్వం' సర్వాలంకారభూషితమై కట్టబడి ఉంది. (ఉద్గాత - బ్రహ్మ మొదలైన ఈ పేర్లు,యజ్ఞంలో పురోహితులకి వారు వారు చేసే కార్యక్రమానికి అనుగుణంగా పెట్టబడేవి).

వేద మంత్రాలు చదువబడుతూండగా, అగ్నిహోత్రంలో మంత్రపూర్వక హవిస్సు విడువబడుతూండగా, యాగం ఊహింపనంతటి గొప్పగా,కొసాగింది. పట్టమహిషి కౌసల్య యాగాశ్వాన్ని బంగారు సూదులతో గుచ్చింది. మంత్ర విధానం ప్రకారం, అశ్వం విశసింపబడ్డాక (మరణించాక) ఆ రాత్రి, ముగ్గురు భార్యలూ, పట్టమహిషి, పరివృత్తి, వావాత (యజ్ఞం పూర్తి అయ్యేవఱకూ వీరి పేర్లు ఇవి)లు ఆ అశ్వం ఉన్న శాలలోనే ఉన్నారు. *(కృతాభిషేకా మహిషీ పరివృత్తి రుపేక్షితా, వావాతా సా భోగినీ స్యాత్)* మఱు నాడు ఆ అశ్వపు 'మేదస్సు' ఉడుకబెట్టారు. ఆ ద్రవ్యాన్ని అగ్నిలో హోమం చేసేప్పుడు వచ్చేవాసనని, దశరథుని చేత పీల్పించారు. 8క్రతువులు మొత్తం చేయబడ్డాయి. (2 అతిరాత్రాలు, అభిజిత్ - విశ్వజిత్ - 2 అప్తోర్యామాలు) అశ్వమేధం మొదటి రోజున 'అగ్నిష్టోమం' - రెండో రోజున ఉక్థ్యం' మూడోరోజున 'అతిరాత్రం' అనే పేర్లున్న క్రతువులు జరిగాయి.

ఇక అశ్వమేధం జరిగిన అన్ని రోజులూ, కులవర్ణ భేదం లేకుండా మృష్టాన్నాలు పెట్టారు. పరిశుభ్ర వస్త్రాలతో వడ్డన సాగింది. రత్నకుండలాలని ధరించినవాళ్ళు సహాయ పడ్డారు. (బంధువులు వడ్డన చేయడం - మఱి కొందఱు బంధువులు సహాయంగా ఉండడమనేది, ఆనాటి సంప్రదాయమే నన్న మాట).

యాగం పూర్తికాగానే దశరథుడు తన రాజ్యాన్ని, యాగం చేయించిన నల్గురు పురోహితులకి (హోత - అధ్వర్యు - బ్రహ్మ - ఉద్గాతలకి) ఒక్కొక్క దిక్కు ఒకరికి చొప్పున, దానం చేసేసాడు. ఆ ఋత్విక్కులు(పురోహితులు) - *'రతాస్స్వాధ్యాయకరణే వయం నిత్యం హి భూమిప - నిష్క్రయం కించి దేవేహ ప్రయచ్ఛతు భవానితి (14/8)'* రాజా! వేదం వల్లె వేసికోవడంలో శ్రద్ధకల మాకు, రాజ్యంతో పనేమిటి? దానం ఇచ్చావు కాబట్టి, దీనికి బదులుగా ఏదైనా యిచ్చి, నీవే దీన్ని తీసికో అన్నారు.

దశరథుడు పది కోట్ల గోవుల్ని - బంగారు నాణాలనీ, 40 కోట్ల వెండి నాణాలనీ ఇచ్చి, భూమిని తిరిగి తీసికొన్నాడు. ఋత్విక్కులు ఆ ద్రవ్యాన్ని మొత్తాన్ని వశిష్ఠ - ఋశ్య శృంగుల కిచ్చేసారు. మొత్తానికి అశ్వమేధం సశాస్త్రీయంగా పూర్తి అయింది.

ఇంతలోఒక బ్రాహ్మణుడు చేయిచాచాడు. (నీకుతోచిన ఏ చిన్న వస్తువునైనా దానం చేయమంటూ) అన్నీ దానమిచ్చిన పిమ్మట యాచించిన వీనికి ఏమియ్యాలి? అనుకుంటూ - చేతి బంగారపు కడియాలని దానం చేసాడు దశరథుడు. (*కస్మై చిద్యాచమానాయ దదౌ)* ('అన్నీ ఇచ్చేసాను' ఏమీలేవని చెప్తే ఇక్ష్వాకువంశం వాడెందు కౌతాడు?)

దశరథుని అశ్వమేధంలోని ఇతర రహస్యాలు

1. శ్రీమద్రామాయణంలో అశ్వమేధం కూడా, అతిముఖ్యమైన సంఘటనం. మొత్తం సంపాదించిన ద్రవ్యాన్నంతనీ, ఋత్విక్కులకి దానంగా దశరథుడిచ్చేసాడు. 'సంపద ఉంటేనా? ఎంతైనా దానం చేస్తాం' అనేది అందఱూ అనే మాటే. ఇవ్వడానికి ఏమీ లేనప్పుడు ఎంతైనా ఇయ్యగలనని అనేవానికి, ఇయ్యగలిగిన స్థితి వచ్చాక, దానం చేయడమనేది, చెప్పుకో దగ్గ విషయం. నాల్గు దిక్కుల భూమినీ దానం చేసేసాడంటే. ఎంతటి త్యాగ బుద్ధి దశరథునిది! రాజులకి పూర్వపురోజుల్లో, దాన గుణాన్ని ముందు నేర్పేవారు. నాల్గు దిక్కుల భూమినీ ఇచ్చాక, సంన్యాసిగా వెళ్లిపొమ్మని అన్నాకూడా సంసిద్ధపడే బుద్ధి వారికుండే, దానం చేసేవారు. వీరి పూర్వుడు 'రఘుమహా రాజు' కూడా అంతే! అలా దానం చేసినవాడే. డబ్బున్న దానికి సరియైన వినియోగం 'పాత్రత' తెలిసి, దానమీయడం. ఋత్విక్కులు కూడా తమకి అక్కఱలేని దాన్ని దశరథునకిచ్చి, వచ్చిన ద్రవ్యాన్ని వారుంచుకోక, వశిష్ఠ ఋశ్య శృంగులకీయడం చెప్పుకోదగ్గది. వశిష్ఠ - ఋశ్య శృంగులు - ఋత్విక్కులకి, అర్హతని బట్టి ఆ పిమ్మట ఇచ్చారు. దానం ఇలా సాగాలని యాగం వల్ల రాజు గ్రహించడం.

2. ఎందఱెందఱో, ఎక్కడెక్కడి నుండో వచ్చి తృప్తిగా భుజిస్తే, ఎలా ఉంటుందో, వారిలోని ఆనందాన్ని స్వయంగా రాజుచూచి, తన ప్రజలు ఇలాగే సుఖ శాంతులతోనే ఉండాలనే భావనని కల్గి ఉండడం, అలా పరిపాలనని నేర్పుగా చేయాలనే బుద్ధిని ఏర్పఱచుకోవడం.

3. అన్నిటికీ మించి దేవతలు, రావణుని అభిప్రాయ పరీక్ష కోసమూ — (దశరథునికి అశ్వమేధ బుద్ధి కల్గించారు), ఇక్కడ కొద్ది దూరంగా ఆలోచించాలి.

జయ విజయులనే పేరుగల వైకుంఠ ద్వారపాలకులే, రావణ కుంభకర్ణులు. మోక్షం పొందడానికి ఉపాయం, మహావిష్ణువు చేతిలో చావడమని గ్రహించి, సనత్కుమారుల వారినే అడ్డగించి, రాక్షస జన్మని శాపంగా పొందారు. శ్రీఘ్రంగా విష్ణువుచేతిలో వధింప బడాలంటే, విష్ణువుకి ఆగ్రహం కలిగే పనులు - పతివ్రతలని బాధించడం -యజ్ఞధ్వంసం - మహర్షి బాధ - వంటివి చేయాలని నిశ్చయించుకొని, అలా ప్రవర్తించ సాగారు. (నిరసనని తెలపడానికి ప్రభుత్వపు ఆస్తులని పాడు చేయడం, రాక్షస కృత్యమే - ఈ కోవకి చెందినదే).

విష్ణువు భార్య శ్రీ లక్ష్మి. ఈమె కుశధ్వజునికి కూతురుగా వేదవతిగా పుట్టింది. తనని పెండ్లి చేసికొమ్మని బలవంత పెట్టడమే కాక - తన శిరోజాలు కూడా పట్టి లాగిన, రావణుణ్ణి చంపించేందుకే. అయోనిజగా, మళ్లీ జన్మిస్తానని శాపమిచ్చింది. (తన్నా

త్వయోనిజా సాధ్వీ భవేయం ధర్మిణ స్మృతా - తస్మాత్తవ వధార్థాయ సముత్పత్స్యేఽహ్యహం పున.)
అహంకారి రావణుడు, అనరణ్యుడనే రాజుపైకి, ముందుమాట లేకుండా దాడిచేసి, సరికాదని అనరణ్యుడంటున్నా వినిపించుకోక, అతణ్ణి నేల పడవైచాడు. అవమాన, కోపాలు కల్గిన అనరణ్యుడు ' నా వంశంలో పుట్టే దశరథపుత్రుడు నిన్ను చంపుతాడు' అని శపించాడు. (రామో దాశరథి ర్నామ యస్తే ప్రాణాన్హరిష్యతి).

అప్పటి కర్థమైంది రావణునికి - చంపేది దశరథ పుత్రుడనీ, చంపించేది ఒక అయోనిజ అయిన పతివ్రత అనీను -

ఆ కాలానికి (అనరణ్యుడు పరిపాలిస్తూన్న కాలానికి) చాల కాలం పిమ్మట, దశరథుడు రాజ్యానికి వచ్చాడు. తన వధ కోసం (మోక్షం) ఎదురు చూస్తున్నాడు రావణుడు. కాని దశరథునకు సంతానం కల్గలేదు. అశ్వమేధం కోసం అశ్వాన్ని విడిచాడు. యుద్ధ ప్రియుడు అయ్యుండి కూడా, తాను (రావణుడు) అశ్వాన్ని పడితే యాగం ఆగిపోయి, తనని చంపి మోక్షమిచ్చే యోగ్యుడు పుట్టడని, కావాలనే యాగాశ్వం లంకకు వస్తోందని తెలిసి 'యజ్ఞదీక్ష' తీసికొన్నాడు రావణుడు. దీక్షలో ఉండబట్టి , యాగాశ్వాన్ని రావణుడు పట్టు కోలేదని, అంతా భావించారు. అశ్వాన్ని రావణుడు పట్టకపోవడం, దేవతలకి లాభసూచకమైంది. విష్ణువు భూలోకంలో జన్మించే వీలు ఏర్పడింది. ఈ విషయం తెలియడానికే, అశ్వమేధ బుద్ధి పుట్టించారు దేవతలు. రావణ వధ సులభమేనని విష్ణువు గుర్తించాడు.

దేవలోక నిర్ణయాలు

అశ్వమేధం జరిగిన తీరుకి ఆనందపడిన ఋశ్య శృంగుడు, పుత్ర కామేష్టిని చేయిస్తానని దశరథునితో పలికాడు. హోమం ప్రారంభమైంది. ఎవరెవరి భాగాలని, వారు వారు పట్టుకుపోవాలని, దేవతలంతా ఒకచోటికి వస్తూనే, బ్రహ్మను చూచారు. 'స్వామీ! రావణుడు చేస్తున్న దుశ్చేష్టలు, నీకు తెలియనివి కావు. అవన్నీ, నీ 'వరం' అండగా ఉండడంచేత చేయగల్గుతున్నాడు' అని వాని దుర్మార్గాలని వివరించారు.

బ్రహ్మ - వారి మాటలు విని, 'దేవతలారా'! దేనిచేతనూ చావులేని వరమడిగిన రావణుడు, 'మనుష్యజాతి' అంటే ఉండే తక్కువ చూపుతో, మానవుల వలన చావు రారాదని అడుగలేదు. అందుకని 'మనుష్యుని చేతనేవాడు వధ్యుడు'. అన్నాడు. (నాకీర్తయదవజ్ఞానాత్ తద్రక్షో మానుషాంస్తథా - తస్మాత్స మానుషా ద్వధ్యో మృత్యుర్నాన్యోఽస్యవిద్యతే).
ఈ విషయం దేవతలకీ, ఋషులకీ ఆనందదాయక మైంది.

ఇంతలో శంఖ చక్రగదాధారి, పీతాంబరుడూ అయిన శ్రీ మహావిష్ణువు అక్కడ ప్రత్యక్షమయ్యాడు. దేవతలూ, మహర్షులూ అంతా, రావణుడు పెట్టే బాధలూ, పంచ

భూతాలనీ వాడు అదుపుచేసే పద్ధతినీ వివరించి, శరణు కోరారు. అన్నీ తెలిసినప్పటికీ విష్ణువు ఆనందపడి'ఏ ఉపాయంతో వాణ్ణి సంహరించాలో' చెప్పండని (ఉపాయః కోవధే తస్య?) వారినే అడిగాడు.

మానవుని చేతనే రావణుడు వధింపబడాలని బ్రహ్మ చెప్పగానే, తాను (విష్ణువు) మనుష్యునిగా ఎవరి యింట పుట్టాలా? అని ఆలోచిస్తూంటే, దాన్ని గమనించిన దేవతలు 'పుత్ర కామేష్ఠి చేస్తున్న దశరథుడు నీ తండ్రిగా ఉండడానికి యోగ్యుడన్నారు. ఆయన కున్న ముగ్గురు భార్యలలోనూ నలుగురిగా పుట్టమని సూచించారు." (*తస్య భార్యాసు తిసృషు హ్రీ శ్రీ కీర్త్యుపమాసు చ విష్ణో! పుత్రత్వ మాగచ్ఛ చత్వార యివ బాహవః*)

విష్ణువు ఆనందపడి 'దేవతలారా!' రావణుణ్ణి చంపి, బహుకాలం మానవరూపంతో రాజ్యం ఏలుతాను' అని వారికి అభయమిచ్చి, తాను నలుగురుగా అయి, దశరథుని ఇంట జన్మించాలని నిశ్చయించుకొన్నాడు. వెంటనే అంతర్ధానమయ్యాడు.

దీనికి '**లో అర్థం**' ఏమిటి? ఇక్కడ దశరథుడు యాగం చేస్తూంటే, అక్కడ దేవతలు ఆలోచిస్తున్నారు. మనం కూడా, ఇక్కడ ఏదైనా దైవకార్యం చేస్తూంటే, దేవతలూ ఆలోచిస్తారు – 'వీడికి ఏ శుభాన్ని కల్గించాలి?' – అని. దేవతలంతా రావణుని దుశ్చేష్టలని బ్రహ్మకి చెప్పడం, బ్రహ్మసమక్షంలోనే దేవతలు తిరిగి విష్ణువుకి చెప్పడం –అనేవి, రావణుని అహంకార విధానాన్ని వివరించడం తప్ప, వేఱు కాదు.

'వరం' ఎప్పుడూ శాపమే! రావణుడు తొందరగా వధింపబడాలనే ఉహతోనే, బ్రహ్మ, వానికి 'చావులేని వరం' ఇచ్చాడు. భగవంతుడు చాల తెలివైనవాడు. బుద్ధితో ఆలోచించగల మనకి, ఆ బుద్ధిని, ఎలాటిదాన్ని ఇవ్వాలా? అని, 'బుద్ధి' తో ఆలోచించి ఇచ్చేవాడు. రావణుడు అడుగుతున్నంత సేపూ, బ్రహ్మ 'వికల్పాల' గుఱించి ఆలోచించాడు. పగలు చావకూడదు – అని రావణుడడిగితే – 'రాత్రి చంపవచ్చు' – అని బ్రహ్మ ఆలోచన. 'రాత్రి చావరాదు' – అని రావణుడడిగితే 'సంధ్యా కాలంలో చంపచ్చు' – అని బ్రహ్మ భావన.

ఇలా ఆలోచించి చూస్తే, '**మనుష్యజాతి**' ని మాత్రం విడిచాడు రావణుడు. అదికూడా (*అవజ్ఞానాత్*) అవమానమనే భావనతో. (అహంకారంతో). బ్రహ్మ కోరు కునేదే అది. అహంకారి అయితే తప్ప, తొందరగా పతనం చెందడు గదా! మనుష్యులని గూర్చి అడుగదలచిన రావణునికి, అహంకారం అడ్డొచ్చేలా చేసినది విష్ణువే. కారణం – ' ఇక్ష్వాకు కులరాజులు తనని, ఎంతోకాలంగా ఆరాధిస్తూడడం వల్ల, తాను మనుష్యజాతిలోనే పుట్టవలసి ఉండడమే.'

అయినా దేవతలని అడిగాడు – *(ఉపాయః కోవధే తస్య?)* ఎలా చంపే ఉపాయం? – అని. అడగడానిక్కారణం, అంతకంటె మంచి ఆలోచన ఏమైనా వారికి తట్టవచ్చునేమో

అనీ, తనకి సహాయపడవలసిన దేవతలు చెప్పిన ప్రకారమే అవతార మెత్తుదామనిన్నీ. తనకు తానుగా, ఈ అవకాశానికి ఎదురు చూస్తున్నాడు కాబట్టే, తన దగ్గరకు దేవతలు రావలసి ఉన్నా, తానే, వారివద్దకు వచ్చాడు.

అప్పటికే వేదవతీరూపంలో లక్ష్మీదేవి, రావణునికి శాపం ఈయడంతో, రావణ వధకి కొంతపని చేసిన లక్ష్మి, ఆయన వెంట రాలేదు.

ముగ్గురు భార్యల గర్భాల నుండి, తాను నలుగురిగా జన్మించాలనుకోవడానికి , ఋశ్యశృంగుని దీవన కారణం. ఆయన పురః+హితః = పురోహితుడు. (రాబోయే శుభాన్ని తన తపశ్శక్తి ద్వారా తెలిసి, హితాన్ని చెప్పేవాడూ, చేయించేవాడున్నూ) . పురోహితుడు యజమానితో, 'ఫలానిది మీరు చేస్తే బాగుంటుందనీ, ఈ రోజు మంచిదికాదనీ' ఇలాగ చెప్పడం యజమానికి కలగబోయే శుభాన్ని, తెలిసి చెప్పడమే. నల్గురు పుత్రులు పుట్టవలెనని దీవించడానిక్కారణం, ఆయన దైవజ్ఞుడు గనుక - దేవతా అభిప్రాయాన్ని తెలిసిన వాడు గనుకనూ. రావణ - ఇంద్రజిత్ - లవణాసుర - గంధర్వులనే రాక్షసులు నల్గురిని చంపేవాళ్లు నల్గురు కావాలిగా. అందుకు నల్గురుగా పుట్టాడు. (ఇంక కొన్ని విశేషాలు రాబోతున్నాయి).

తండ్రి-తాతల పాపపుణ్యాలు, వారు ఆర్జించిన ఆస్తులతోపాటు, తర్వాతి వారికి సంక్రమిస్తాయి. ఇక్ష్వాకుకులీనులెందఱో తన పూర్వులు నిత్యం శ్రీ మహావిష్ణువుని ఆరాధిస్తూ వస్తూ ఉంటే, శ్రీ మహావిష్ణువునే పుత్రునిగా పొందే అదృష్టం, దశరథునికే కల్గింది. విత్తనం వేసి, నీరు పోసి, పెంచినవాడు గతిస్తే, నీడని తర్వాతివారు పొందినట్లు, విష్ణువు, తమ యింట వెలసిన విషయం శాశ్వతంగా చరిత్రలో స్థిరం కావాలనే, ఆ కాలపు విష్ణువు పేరు 'దాశరథి' - దశరథపుత్రుడు' - అన్నారు.

నిత్యమూ చేయవలసిన కర్మానుష్ఠానం చేత, అత్యున్నత స్థితిని పొందిన జనకునికీ అనుగ్రహాన్ని ఇవ్వడం ఉచితమని భావించి, తాను దశరథ పుత్రునిగానూ, తన లక్ష్మిని, జనకుని యింటనూ పుట్టించాడు. విష్ణువు వైకుంఠం కదిలి రావాలంటే, ఎన్ని ఏర్పాట్లు చేసికోవాలో ఇక్కడ బోధపడుతుంది.

దేవతలే వానరాలు

తనకు సహాయపడవలసిన దేవతలనందఱినీ, అప్సరస - గంధర్వ - స్త్రీల గర్భాన కామరూపులు, (ఏ రూపం కావలిస్తే ఆ రూపాన్ని ధరించగల శక్తి ఉన్నవారు) బలవంతులూ ఐన వానరాలుగా సృష్టించవలసిందని, బ్రహ్మకి ఆజ్ఞ చేసాడు. (అప్సరస్సు చ ముఖ్యాసు *గంధర్వీణాం తనూషు చ సృజధ్వం హరిరూపేణ పుత్రాం స్తుల్యపరాక్రమాన్. హరి అనే పదానికి 'కోతి' అని అర్థం కలగడానిక్కారణం, హరికి సహాయం చేయడానికి ఉద్భవించిన జాతి కాబట్టి)* దేవతలకి ఉన్న బలం, పుత్రులుగా పుట్టిన వానరాలకి ఉంటుంది. ఈ వానరాలు దేవతలేకాని, మామూలు కోతులు కాదు.

వానర రూపమే ఎందుకు?

(i) మనుష్యులంటేనే తక్కువ అభిప్రాయం కల రావణునికి, మనుష్యులు కూడా అపహాస్యం చేసే 'వానరజాతి' అనగానే, మరింత చులకన భావం ఉండి, వానరాలు ఏ ప్రయత్నం చేసినా, దాన్ని అతడు, లెక్క చేయకుండా ఉంటాడు. అందుకోసం.

(ii) అయోధ్యారాజ్యాన్ని విడువబోయే విష్ణువుకి, తిండిని కూడా యాచించని సైన్యం కావాలి. చెట్లుంటే చాలు, వానరాలకి తిండి బాధలేదు. దుస్తుల బాధ అసలే లేదు. రావణునిలా అహంకారమనేది అసలు లేదు సరికదా - అవమానాన్ని సహించగలవు.

(iii) విలువైన వస్తువుల విలువ, వాటికి తెలియదు కాబట్టి, బంగారపు ముద్దలుగా ఉన్న రావణ లంకని, ధ్వంసం చేయడానికి వెనుకాడలేదు. విలువతెలియని కారణంచేత, తమకై భద్రపఱచుకొందామనే సమస్య - ఈ 'జాతి' వల్ల ఉత్పన్నం కాదు గదా.

(iv) పక్షిజాతి కుండే, ఎగిరే శక్తి ఉంది. మృగజాతికుండే 'పరుగూ' వీటికుంది. ఈ రెంటికీలేని లక్షణం - ఎక్కువ దూరాన్ని ఒకే గెంతులో దుమకడం - అనేది వీటికే ఉంది).

(v) వీటితో యుద్ధం చేసాక, 'రాజనీతికాదు - యుద్ధ ధర్మం కాదు' - మొదలైన ప్రశ్నలు వేసి, ఈ యుద్ధం ద్వారా వచ్చిన రాజ్యం, ధర్మ బద్ధం కాదనే వీలులేదు. వీటితో, యుద్ధం చేయడమే ప్రాథమికంగా నేరం.

(vi) కోట్ల సంఖ్యలో వానరాలు వచ్చినా, గోళ్లూ, కోరలే వాటికి ఆయుధాలు కాబట్టి, ఆయుధాలని సిద్ధం చేయడం, పదును పెట్టడం, విఱిగితే బాగుచేయడం, వంటి సమస్యలు లేవు.

(vii) కోతి చస్తే, గోడ అవతల పారేయడంతో సరి. అంత్య క్రియల బాధే ఉండదు.

(viii) 'లంక', సముద్రం దాటితే వస్తుంది. అలా దూకగల జాతి, ఇదొక్కటే.

(ix) రావణునికి నందీశ్వరుడిచ్చిన శాపం ప్రకారమూ, 'వానరులే' రావణుడి వధలో సహకరించాలి.

(x) గజ-భల్లూక - గవయ మృగాలతో యుద్ధం చేసే విధానాన్నీ, పులి - సింహం వంటి జంతువులని వేటాడే విధానాన్నీ రాజైనవాడు నేర్చుకుని ఉంటాడుగాని, వానరులతో యుద్ధాన్ని నేర్పేవాడు లేనూ లేడు, నేర్చుకున్నదీ ఉండదు.

పైకి తక్కువ జాతిగా కన్పించగలిగినదీ, లోపల దేవతాశక్తిని ఉంచి రావణుణ్ణి వధించడానికి వీలు కల్పించేదీ - 'వానరజాతి' - అని భావించి, ఇలా అనేక కారణాల చేత విష్ణువు ఈ రూపాన్ని ఎత్తింపచేసాడు.

పాయస ప్రదానం

భూలోకంలో పుత్రకామేష్టి నిర్విఘ్నంగా సాగుతూంటే, ఎందఱెందఱో శ్రద్ధగా చూస్తూండగా, యజ్ఞ గుండం నుండి 'ప్రాజాపత్య పురుషుడు' మెల్లగా పెరుగుతూ రావడం కన్పించింది.(*కృష్ణరక్తాంబరధరం, రక్తాస్యం దుందుభిస్వనం - స్నిగ్ధహర్యక్షతను జశ్మశ్రుప్రవరమూర్ధజమ్*).

ఎఱ్ఱని ముఖంతో, ఎరుపూ నలుపూ కలిసిన వస్త్రంతో, శరీరమంతా వెంట్రుకలు కలిగి, పెద్దపెద్ద మీసాలతో, సింహపు జూలు వెంట్రుకలతో, అగ్నిహోత్రునిలా ప్రకాశిస్తూ, దశరథుని ఎదుటికి పెద్దపులిలా అడుగులు వేస్తూ వచ్చి, 'రాజా! నేను ప్రాజాపత్య పురుషుణ్ణి. సంతానాన్ని కల్గించగలిగినదీ, ఆరోగ్యవృద్ధి నిచ్చేదీ, దేవలోకానికే చెందినదీ అయిన ఈ పాయసం, నీ భార్యల కియ్యి - పిల్లలు కల్గుతారు. - అని దుందుభి లాటి కంఠ స్వరంతో పలికి పాయసాన్ని ఇచ్చి, అంతర్ధాన మయ్యాడు."

దానిని దశరథుడు అంతఃపురానికి తీసికొని పోయి, భార్యలని పిలిచి, జరిగినదంతా చెప్పి, పాయసంలో సగం (1/2) కౌసల్యకి ఇచ్చాడు.

మిగిలిన సగంలో సగం (1/4) సుమిత్రకిచ్చాడు. ఇంకా మిగిలిన దానిలోసగం (1/8) కైకమ్మ కిచ్చాడు. ఆ మిగిలిన భాగాన్ని (1/8), క్షణం సేపు ఆలోచించి, సుమిత్రకే మళ్లీ ఇచ్చాడు.

అమృతాన్నిచ్చే దేవతలు, పాయసం ఎందుకిచ్చారు?

(1) అమృతం, ఇంద్రుని అధీనంలో ఉంటుంది. దాన్ని ఇవ్వాలంటే దేవతలంతా సమావేశమై తీర్మానం చేయాలి.

(2) పైగా, అమృతాన్నిస్తే,ఈ ముగ్గురు భార్యలకీ మరణం రాదు. దశరథుడు, పుత్రులు కావాలని యాగం చేస్తున్నాడు గాని, తన భార్యలు ముగ్గురికీ చిరంజీవిసీత్వం కోసం కాదుగదా! అడిగిన దాన్ని ఇయ్యక, అడుగనిదాన్ని ఇయ్యడం సరికాదు.

(3) పయస్సుతో(పాలతో) ఉడికించిన అన్నం పాయసం.(పయసాపక్వం పాయసమ్.)

(4) మంత్ర శక్తిని ప్రవేశింప జేసి, అగ్ని హోత్రంలో వేసిన నేతిని, 'హవిస్సు' అంటారు. దేవతలు దానిని ఆరగించి, ప్రసాదంగా తిరిగి పంపినది పాయసం. మనం ఇచ్చిన దాన్నే, తిరిగి దేవుని దగ్గరనుండి గ్రహించడం ఎందుకంటే, ఆ దైవశక్తి, దానిలోనికి ప్రవేశించి, తద్వారా మనకి వస్తుందని.

(5) దశరథుడు పాయసాన్ని స్వీకరిస్తే, ముగ్గురే పుత్రులు పుట్టాలి. మనుష్యుడైన భర్తయొక్క సంబంధంతో పుట్టే పిల్లలు మహా ధర్మబద్ధంగా ఉండే అవకాశం

ఉండదు. మనుష్యుని ద్వారా కలుగబోయే సంతానం "మరణధర్మం" కలిగినది కావలసివస్తుంది.

(6) పైకి మనుష్యునిగా కనిపిస్తూఉండే రాముడు, పైకి కోతులుగా కనిపిస్తూ ఉన్న దేవతలయొక్క సహాయంతో, పైకి రాక్షసునిగా కనిపిస్తూఉన్న రావణుణ్ణి సంహరించాలంటే, పైకి ప్రాజాపత్య పురుషునిగా కనిపించే శ్రీ మహావిష్ణువు, పైకి పాయసంలా కనిపించే అమృతశక్తికల ద్రవ్యాన్ని ఇవ్వాలని నిశ్చయించి అలా ఇచ్చాడు.

(7) దశరథుడు మరణిస్తే తప్ప, మేనమామ యింట నున్న భరతుని రాకతో మొదలయ్యే, మీది కథ సాగదు. దశరథుడు అమృతమే స్వీకరిస్తే మరణించనే మరణించడుకదా!

(8) సంతానాన్ని కల్గించేందుకు ఇయ్యబడిన ఔషధమే పాయసం.(ధర్మబద్ధమైన ఫలితాన్ని యిచ్చే మందు. తండ్రి సంబంధం లేక పుత్రులని కనే 'Test tube baby' విధానం నేటి శాస్త్రజ్ఞులు ఎంత ఎంత ఆలస్యంగా కనుక్కున్నారో, రామాయణాన్ని బట్టి గ్రహించవచ్చు) అయితే, లోకం లోని ఔషధం పిల్లలని కల్గించవచ్చుగాని, ధర్మబద్ధంగా ఉండే సంతానాన్ని కల్గించదు. అందుచేత ఇది దివ్యపాయసం. ఇదే 'దివ్యౌషధం' అంటే.

పాయస విభజనలోని రహస్యం

ఋశ్యశృంగుని ఆశీర్వచనం ప్రకారం నల్గురు పుత్రులు పుట్టాలి. దాన్ని గమనించిన దశరథుడు, కౌసల్యకి 1/2, సుమిత్రకి 1/4, కైకమ్మకు 1/8, సుమిత్రకు 1/8గా విభజించి యిచ్చాడు. దీనిలో, దశరథుని రాజనీతిజ్ఞత తెలుస్తుంది.

రాజులు, రెండు శాస్త్రాలని అనుసరించాలి. రాజనీతి శాస్త్రమూ - ధర్మ శాస్త్రమూను. పాయసాన్ని కూడా, ఇలా ఆలోచించే యిచ్చాడు దశరథుడు.

కౌసల్య, రాజనీతి శాస్త్రం ప్రకారం 'పట్టమహిషి' అయితే, ధర్మశాస్త్రం ప్రకారం 'కదళీవంధ్య' .రెంటినీ కలిపి ఆలోచించాలి. అరటి చెట్టు ఒకేగెల వేసేటట్లు, పట్ట మహిషికూడా, ఒకే పుత్రుణ్ణే కనాలి.

పట్టమహిషి అయిన పెద్ద భార్యకి ఒక్కడే కొడుకైన రోజున, రాజ్యం మొత్తం వానిదే అవుతుంది. ఒకరికి మించిన పుత్రులు ఉన్నట్లయితే, ఆ సోదరులే పెద్దవానికి శత్రువు లౌతారు.

సుమిత్ర, రాజనీతి ప్రకారం దాసకాంత. ధర్మశాస్త్రం ప్రకారం 'పరివృత్తి' .రెంటినీ కలిపి ఆలోచించాలి. పరివృత్తి అంటే, 'ఉపేక్షింపబడే భార్య' అని అర్థం. ఈమెకు

పుట్టేపిల్లలు, ఈమెకు ముందుదైన కౌసల్యకీ, తరువాతిదైన కైకమ్మకూ కలిగే సంతానానికి సేవచేస్తూ ఉండాలి.

కైకమ్మ, రాజనీతి ప్రకారం భోగకాంత. ధర్మశాస్త్రం ప్రకారం వావాత. రెంటినీ కలిపి ఆలోచించాలి. కేవలం రాజుకి వినోదం, భోగం కోసం ఈమె ఉండాలి. ఈమె పుత్రుణ్ణి కూడా 'భోగపరాయణుడు' గానే చూడాలి.

ఈ రాజనీతి - ధర్మశాస్త్రవిధానాలని దశరథుడాలోచించాడు. జ్యేష్ఠభార్య కౌసల్యకి, ఒక్కడే పుత్రుడు పుట్టాలి. పెద్ద భార్య కౌసల్యా పుత్రునికీ, చిన్న భార్య కైకాపుత్రునికీ దాస్యం చేసే ఇద్దఱు పుత్రులని రెండవ భార్య 'సుమిత్ర' , కనాలి. చిన్న భార్యకు ఒక్కడే కలగాలని భావించాడు.

జ్యేష్ఠ భార్య కౌసల్య పుత్రుడు రాజ్యమేలి తీరాలి. అందుచేత, మిగిలిన ముగ్గురు తమ్ములూ కలిస్తే ఎంత బలం కలవారౌతారో, అంతటి సర్వ బలిష్ఠుడు కావాలని ఆలోచించి (1/8+1/8+1/4 = 1/2) అర్ధభాగాన్ని కౌసల్యకి ఇచ్చాడు.

సుమిత్రకి ఇద్దఱు పుట్టవలసి ఉన్నా, కౌసల్యా పుత్రునికి దాస్యం చేసేవాడు- కైకాపుత్రుని కంటె బలిష్ఠుడుగా ఉండడం, దూరంగా ఆలోచిస్తే మంచిదిగా అన్పిస్తోందని నాలుగవ వంతుభాగాన్ని, సుమిత్ర కిచ్చాడు. ఈ భాగం వల్ల జన్మించిన వాడు, లక్ష్మణుడు. కైకమ్మకి 8వ వంతు భాగాన్నిఇస్తూ, అతనికి దాస్యం చేసే సుమిత్రా పుత్రుడు, అతనితో సమాన బలం కలవాడు కావాలని ఊహించి, సుమిత్రకి కూడా 8 వంతు భాగాన్ని ఇయ్యాలని, ఒక క్షణం ఆలోచించి ఇచ్చాడు దశరథుడు. దీని వలన శత్రుఘ్నుడు జన్మించాడు. భరత శత్రుఘ్నులు కలిసినా (1/8+1/8) లక్ష్మణునితో సమానబలం కలవాళ్లే తప్ప, రాముణ్ణి జయించగలిగే వారు కాబోరు. కానేకారు.

దశరథుడు, ఇలా పాయసాన్ని పంచడంలో, ధర్మానికి ఉన్నతస్థానం ఇచ్చినట్లూ, భోగానికి అత్యల్పస్థానం ఇచ్చినట్లూ, తెలుస్తుంది. భోగం ఎప్పుడూ, ధర్మాన్ని, అతిక్రమించేది కారాదు. ప్రతివ్యక్తి, భోగంతో పాటు, ధర్మానికి దాసుడు కావాలిగాని, ధర్మానికి, భోగం కంటె ఎక్కువ స్థాయిలోదాసుడు కావాలి.

దశరథుని కులకాంతలు ముగ్గురూ గర్భం ధరించి, క్రొత్తగా వచ్చిన కాంతితో గొప్పవారిని కనబోతున్నట్లు, అందఱికీ అర్థమయ్యేలా చేసారు. ఈ కులకాంతల గర్భాలకి, భూలోక-దేవలోకాలు రెండూ సంతోషించాయి. ఇది అరుదైన విషయంకదామఱి!

దశరథుడు లేక, పిల్లలా?

భార్యాభర్తల వలననే సంతానం కల్గుతుందని అంతాభావిస్తారు. కారణం, అలా భావించేవారి అందఱి జన్మమూ అలాగే కావడం వలన. కాని వైశేషిక దర్శనం, దీన్ని కొంత వివరించి చెప్పింది.

" శరీరం ద్వివిధం యోనిజమయోనిజం చ"

యోనిజాలు		అయోనిజాలు			
జరాయుజ	అండ-జ	సాంకల్పిక	సాంసిద్ధిక	స్వేదజ	ఉద్భిజ్జ
(మావినుండి పుట్టేవారు) నరులు,పశువులు మొ॥ నవి.	(గుడ్డు నుండి పుట్టేవి) కోడి, కాకి మొ॥నవి	(సంకల్పం చేత పుట్టేవి) వేదవతి సీత మొ॥ వారు విష్ణు సంకల్పంకారణం.	(తమ కోరిక ప్రకారం పుట్టేవారు) మానస పుత్రులంటే, వీరే నారదుడు మొ॥వారు.	(చెమట నుండి పుట్టేవి) పేలు ఈపెలు	(భూమిని చీల్చుకుని పుట్టేవి) చెట్లు లతలు

'సంకల్పాత్ దర్శనాత్ స్పర్శాత్ పూర్వేషా మభవన్ ప్రజా' సంకల్పమూ - కేవలదర్శనమూ - స్పర్శ - వలన ఒకప్పుడు సంతానోత్పత్తి జరిగింది. తరువాతి కాలపు శాస్త్రజ్ఞులంతా మానవులయిన కారణంగా, అంతా తమలానే పుట్టి ఉంటారనే ఊహతో, అన్నిటిలోనూ స్త్రీ పురుష భేదం కోసం ఇబ్బంది పడసాగారు. పద్మం బురద నుండి, నత్తగుల్లి, లోపలి బురదలో ఉన్న ఇసుక నుండి పుడుతున్నాయి. అన్నిటికీ, స్త్రీ పురుష సంబంధం చెప్పడం తగదు. కాబట్టి సంతానోత్పత్తికి అభ్యంతరకరంగా ఉన్న కౌసల్య సుమిత్ర కైకమ్మల శరీరంలో, ఈ పాయసం, సంతానోత్పత్తికి అవకాశాన్ని కల్గించడమే కాక, పాయసమే సంతానోత్పత్తి హేతువు కూడా అయింది. 'యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లాని ర్భవతి భారత - అభ్యుత్థాన మధర్మస్య తదాఽత్మానం సృజామ్యహం' ధర్మం నాశనమౌతూంటే, అధర్మం విజృంభిస్తూంటే, నేను నన్ను పుట్టించుకుంటానని, భగవద్గీతలో భగవంతుడన్నాడు. అందుకే రావణుని అధర్మం విజృంభిస్తూంటే, తానే ప్రాజాపత్య పురుషుడై పాయసమిచ్చి, సృష్టిని చేయించు కుంటున్నాడు. అలా నల్గురు పిల్లల సృష్టి అయిందని గ్రహించాలి.

విష్ణువు చేసిన ఏర్పాట్లు

విష్ణువు ఆజ్ఞకి అనుగుణంగా, బ్రహ్మ చేసిన సృష్టి క్రమం ప్రకారం, ఇంద్రాంశలో వాలీ, సూర్యాంశలో సుగ్రీవుడూ, బృహస్పతికి తారుడూ, వాయువుకి ఆంజనేయుడూ,

విశ్వకర్మకి నలుడూ, అగ్నికి నీలుడూ, అశ్వినీ దేవతలకి మైందద్వివిదులూ, కుబేరునికి గంధమాదనుడూ, వరుణునికి సుషేణుడూ, పర్జన్యునికి శరభుడూ,.... ఇలా జన్మించారు.

వీరేకాక ఇంకా ఎందరో దేవతా ఋషుల అంశలలో అనేక వానరాలు జన్మించాయి. అవి వానరాలు కాదు. ఆవుతోకల వంటి బారుతోకలున్నవీ, కారు రూపం కలవీ, భూమిని బద్దలు చేసే శక్తికలవీ, సామాన్య వానరాలతో పోలిక ఏ మాత్రమూ లేనివీ, అయిన వానరాలు జన్మించాయి. ఇవన్నీ, రామ సహాయానికే పుట్టాయి.

విష్ణువు ఆజ్ఞ ప్రకారం, వాలి సుగ్రీవులు కిష్కింధలోనూ బ్రహ్మ ఆవులింత నుండి పుట్టిన జాంబవంతుడు ఆ పరిసరారణ్యాలలోనూ ఇతర వానరాలంతా, రాక్షససంచారం ఎక్కడెక్కడుంటుందో, అక్కడక్కడ వారి వారి దుశ్చేష్టలని గమనించి, ప్రభుత్వానికి చేరవేసే గూఢచారుల్లానూ పుట్టి- చెట్లమీద నివసించ సాగారు. ఏ ప్రాంతంలో, ఏ క్షణంలోనైనా సరే, రామునికి అండగా ఉండేందుకు, ఈ వానరాలు సృష్టింప బడ్డాయి.

రావణుని ఏర్పాట్లు

దశరథుని పుత్రుడు,తనని చంపుతాడని తెలిసిన దగ్గఱ నుండీ రావణుడు-తన ఏర్పాట్లని తాను చేసికొన్నాడు. అశ్వమేధంలో యజ్ఞాశ్వం వచ్చినా బంధించలేదు. రావణుడు లంకవైపుకి వచ్చేందుకు ఉన్న అరణ్యాలలో, తన రాక్షసులని కాపలా పెట్టి, ఎప్పటికప్పుడు, తనకి ఆ సమాచారం చేరవేయమన్నాడు. ఆ ఏర్పాట్లలోని భాగమే తాటక-మారీచ- సుబాహులని దండకారణ్యంలో ఉంచడం,ఖర-దూషణ-త్రిశిరులని జనస్థానంలో ఉంచడం, లంకానగరం వైపు సముద్రంలో 'సింహిక' అనే 'నీడనిపట్టిలాగే'రాక్షసిని ఉంచడం, వంటివి. ఈ ఏర్పాట్లనన్నింటినీ గమనించిన వానరరూపులైన దేవతలు, శ్రీ మహావిష్ణువుకి ఎప్పటికప్పుడు తెలియచేస్తూంటే, విష్ణువు, రాక్షసుల ఎత్తుకి, పై యెత్తు వేయసాగాడు. శ్రీ మహావిష్ణువు రాముడుగా జన్మించాక, ఇక వైకుంఠం 'ఖాళీ' అనుకోరాదు. (అధికారి సెలవు పెడితే అతడి భాధ్యతలని నెరవేర్చే వారు వేఱొకరు ఉంటారు. అత్యవసరసందర్భాలలో తావేమీ నిర్ణయం తీసికోకుండా, అసలు అధికారిని సంప్రదిస్తూంటాడు గదా! అప్పటి ఏర్పాటు ప్రకారమే, ఈనాడూ ఆ విధానం కొనసాగుతూ వస్తోంది).

నలుగురికీ సరిపోయిన పేర్లు

'పుత్రకామేష్టి' అయ్యాక, తగిన రీతిలో అందఱినీ సత్కరించి పంపించారు. సరయూ నది ఉత్తరాన ఉన్న యజ్ఞశాల నుండి, దశరథాదులు కూడా విచ్చేసి సంవత్సర

మైంది. కులకాంతలు గర్భం ధరించి కూడా, సరిగా 6వ ఋతువు -పన్నెండవనెల వచ్చింది. అంతే! (తత శ్చ ద్వాదశేమాసే చైత్రే నావమికే తిథౌ నక్షత్రేஉ దితిదైవత్యే స్వోచ్చ సంస్థేషు పంచసు.)విళంబినామ సంవత్సరం, ఉత్తరాయణం, చైత్రమాసం, శుక్లపక్షం, పునర్వసూ నక్షత్రం, కర్కాటకలగ్నం, నవమీతిథి ,గురువారం, మధ్యాహ్నకాలంలో, సూర్యవంశంలో, రఘువంశ తిలకుడైన పుత్రుణ్ణి కౌసల్య కన్నది.5 గ్రహాలు తమ తమ స్వస్థానాలలో (సూర్యుడు మేషంలో, అంగారకుడు మకరంలో, శని తులలో, బృహస్పతి కర్కాటకంలో, శుక్రుడు మీనంలో) ఉండగా ఈ పుత్రుడు పుట్టాడు. ఇంద్రుణ్ణి కన్న అదితిలా ఉంది, కౌసల్య.

పునర్వసు గడిచి పుష్యమీ నక్షత్రం రాగానే, నవమీ తిథి దాటి దశమి కూడా వచ్చింది. కైక పుత్రుణ్ణి కన్నది.

ఆ మీదటి ఆశ్లేషా నక్షత్రంలో, తిథి ఇంకా మారక దశమిగానే ఉండగా, సుమిత్ర ఇద్దరు పిల్లలని కన్నది. అయోధ్యలోని జనుల ఆనందానికి, తమ తమ శరీరాలు పట్టలేదు. రాముడు జన్మించగానే, గంధర్వ గానమూ, అప్సరోనృత్యమూ, దేవదుందుభి ధ్వానమూ, పుష్పవృష్టి సాగింది. మిగిలిన పిల్లలు పుట్టినప్పుడు మధుర మధురంగా, ప్రశాంతంగా గాలి వీచింది. పేర్లు పెట్టే రోజు (11వ రోజు) వచ్చింది. ఎన్నెన్ని ఎందరెందరకు, దశరథుడు దానమిచ్చాడో చెప్పలేము. వశిష్ఠుడు క్రమంగా ఒక్కొక్క బిడ్డ దగ్గరకూ వచ్చి, పేర్లు పెట్టసాగాడు.(జ్యేష్ఠం రామమ్మహాత్మానం భరతం కేకయీసుతం, సౌమిత్రిం లక్ష్మణమితి శత్రుఘ్న మపరం తథా.)

పెద్దవాణ్ణి చూచి, భావి కథని మనసులో ఊహించి, దైవ నిర్ణయం ప్రకారం, దైవ బుద్ధి మనసులో కల్గగా – 'రామః' అని పేరు పెట్టాడు. (రమంతే సర్వేజనాః గుణైః -రమంతే యోగినోஉస్మిన్-రమయతీతి.) అందరు జనులనీ తన గుణాలతో ఆనందపెట్టేవాడూ, యోగులు కూడా ఎవనియందు ఆనందాన్ని పొందుతారో అలాటి వాడూ, అందరినీ ఆకర్షించి సంతోషపరచే వాడూ కాబట్టి (రమ్ అనే మాటకి పై అర్థాలన్నీను. ఆ మాటపై 'రామః' అయింది) రాముడు అందాం – అనుకొని, అలా పేరుపెట్టాడు.

జ్యోతిషం ప్రకారం, చైత్రంలో పుట్టినవాడు తీయగా మాట్లాడే లక్షణం కలవాడౌతాడు. నవమినాడు పుట్టినవాడికి, ఎవరన్నా భయం ఉండదు. ఉత్తరాయణంలో పుట్టేవానికి దానగుణం – జాలీ ఉంటుంది. గురువారం పుట్టేవాడికి, మాట నేర్పు ఉంటుంది. మధ్యాహ్నం పుట్టేవానికి కోపం రాదు. వస్తే సాధిస్తాడు. అయితే శత్రువు కూడా ఇతణ్ణి గౌరవిస్తాడు. 5 గ్రహాలు ఉన్నతంగా ఉన్నప్పుడు పుట్టినవాడు, లోకారాధ్యు డౌతాడు. (చైత్రే మధురభాషీస్యాత్ – నిర్భయస్సర్వభూతేభ్యో నవమ్యా మువజాయతే.విక

గ్రహోచ్చజాతస్య సర్వారిష్టవినాశనమ్ - ద్విగ్రహోచ్చే తు సామంతః త్రిరుచ్చే తు మహీపతిః చతుర్గ్రహోచ్చే సమ్రాట్ పంచోచ్చే లోకనాయకః). అందుకని యీ పేరే పెట్టాడు.

రామునికి పిమ్మట పుట్టిన కైకాపుత్రునికి, 'భరతః' అని పేరు పెట్టాడు వశిష్ఠుడు. రాముడు, రాజ్యం అక్కఱలేదని వెడితే, తనకు ఏమాత్రం ఇష్టంలేని రాజ్యాన్ని నందిగ్రామంలో ఉండి 'భరించేవాడు' కాబట్టి, భరతుడని పేరెట్టాడు బిభర్తీతి భరతః. రామునికి వెంటనే పుట్టినవాడు కావడం వలన, రాముడు, రాజ్యం అక్కరలేదనగానే, ఆ హక్కు భరతునకు వస్తుంది. వచ్చిందికూడా. భరతుడు ఊళ్లో లేకుండా, రామునికి దశరథుడు రాజ్యాన్ని ఈయదలచడం న్యాయమే! (ఈ విషయం నా అయోధ్యాకాండ వ్యాఖ్యలో వివరింప బడింది).

సుమిత్రా పుత్రు లిద్దఱిలో, ఒకరికి 'లక్ష్మణః' అనీ- రెండవవానికి శత్రుఘ్నః అనిన్నీ- పేర్లు పెట్టాడు. అన్నయైన రామచంద్రునికి సేవ చేయడమే లక్షణంగా కలవాడు కాబట్టి లక్ష్మణుడని పేరు. రాముడే లక్ష్మణుణ్ణి గూర్చి, వెలుపల తిరిగే ప్రాణంలాటి వాడనీ- రెండవ అంతరాత్మ అనీ- (*బహిః ప్రాణ ఇవా పరః- ద్వితీయం మే అంతరాత్మానమ్ - తం తు దేశం న పశ్యామి యత్ర భ్రాతా సహోదరః)*) ఇలా చాలా మారులు పల్కాడంటే, లక్ష్మణ నామం సార్థకమే కదా!

రామునికి రాజ్యం అక్కఱ లేకపోతే, భరతుడు అనిష్టంగా రాజ్యాన్ని తన భుజాల మీద భరిస్తూ ఉంటే, లక్ష్మణునికి కేవలం రామసేవ తప్ప వేఱు ధ్యాస లేకపోతే, తానైనా రాజైతే బాగుండుననే ఆలోచన ఏ మాత్రమూ లేక, కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మాత్సర్యములనే 6 లోపలి శత్రువులనీ, ఘ్న= చంపుకొన్నవాడు శత్రు-ఘ్ను-డు.

పుట్టిన నక్షత్రం బట్టి, వ్యక్తి ప్రవర్తన

తప్పక ఉంటూంటుంది. ఒక్కసారి ఆకాశాన్ని చూస్తే తెలిసేవే జ్యోతిషంలోని నక్షత్రాలన్నీ. ధనుస్సు ఆకారంలో ఉండే ఆ 5 నక్షత్రాలకీ, 'పునర్వసు' అని పేరు. ధనుస్సు ఆకారంలో ఉంటుంది కాబట్టే, పునర్వసులో పుట్టిన రాముడు కోదండాన్ని ధరిస్తాడు. తన ధర్మాన్ని ఎప్పుడూ ఆయన 'ధర్మం' ద్వారా పరీక్షించుకుంటూంటాడు. 'ధర్మం' అంటే 'విల్లు' అని కూడా అర్థం. తాను వేసిన బాణం ఎదుటి వాణ్ణి వధిస్తే, అవతలివాడు అధర్మపరుడూ- తానింకా ధర్మాత్ముడూ అనిన్నీ భావం. తన ధర్మబలం తగ్గకుండా, తపస్సు చేసే స్వభావమూ ఈయన కుంటుంది. అందఱూ 10వ నెలలో పుడితే,వీరంతా 12వ నెలలో పుట్టడం వలన, వీళ్లు మానవులు కారని, గ్రహించాలని లోకానికి సూచన.

రెండవ వాడు భరతుడు. పుష్యమీజాతకుడు. 4 నక్షత్రాల కూడిక 'పుష్పం' ఆకారంలో ఉంటుంది. కాబట్టి భరతుడు మెత్తగా ఉండే లక్షణం కలవాడు. రాముడెంత

కాలానికి ఆర్జించిన కీర్తిని, రామపాదుకలకి రాజ్య పట్టాభిషేకం చేసి, క్షణ కాలంలో – రాముడు సంపాదించలేని కీర్తిని పొందేసాడు. పుష్యమి వారు మెత్తగా, కార్యసాధకులుగా, దైవ, గురు, భక్తిపరాయణులుగా ఉంటారు.

తరువాతి వాడైన లక్ష్మణుడు, 6 నక్షత్రాలు కలిసిన ఆశ్లేషలో పుట్టాడు. ఈ నక్షత్రం సర్పాకారంగా ఉంటుంది. పాము, తనకి ఏదైనా అపకారం ఎవరైనా చేస్తారేమోనని ఎలా తానే ముందు బుసకొడుతుందో, అలాగే రాముని యందలి ఇష్టంతో, ప్రతివ్యక్తినీ అనుమానిస్తాడు లక్ష్మణుడు. రామునికి వ్యతిరేకం చేస్తే, బుస కొట్టినట్లు కోపంతో ఊగిపోతాడు. తండ్రిని కూడా చంపుతాననడానిక్కారణం నక్షత్ర ప్రభావమే. అయితే, అంతటి పామునీ ప్రశాంతంగా బుట్టలో ముక్కే వాడొకడు ఉన్నట్లుగా, రాముడు మాట్లాడ్డం ప్రారంభిస్తే, ఈ కోపమంతా ఎటుపోతుందో తెలియదు. అలాటి వాడు లక్ష్మణుడు. లోకంలో కూడా ఆశ్లేషా నక్షత్ర జాతకులకి కోపం ఎక్కువే.

శత్రుఘ్నునికీ లక్ష్మణునికీ బలంలో కూడా భేదం ఉంది. లక్ష్మణ బలంలో సగం, శత్రుఘ్న బలం. రాముడు ఒకనికి యజమాని అయితే, భరతుడు మఱొకనికి యజమాని. లక్ష్మణుడు ఊరిబయట- తాటక- శూర్పణఖ- అయోముఖి- ల ముక్కు చెవులు కోస్తే, శత్రుఘ్నుడు ఊరిలోపల మంథరని చావమోదాడు. ఎక్కడా కూడా, కవలలలో ఒకరికి, రెట్టింపు బలం ఉండడాన్ని చూడం. ఇది కూడా, వీళ్లు మానవులు కారని సూచించడానికేనని గ్రహించాలి.

'18' అనే అంకెలోని విశేషం

శ్రీ మద్రామాయణంలో ప్రతికాండలోని 18వ సర్గకీ, ఓ విశేషం ఉందనిపిస్తుంది. బాలకాండ (18)లో రామాదులు పుట్టడం, అయోధ్యాకాండ (18)లో కైక, వరాలని అడగడం, అరణ్యకాండ(18)లో శూర్పణఖ రావడం, కిష్కింధాకాండ(18)లో వాలి సమాధానం, సుందరకాండ(18)లో, సీతమ్మని చూడ్డానికి రావణుడు రావడాన్ని, హనుమంతుడు స్వయంగా చూడడం, యుద్ధకాండ (18) లో విభీషణునికి శరణు నీయడం, ఉత్తరకాండ(18)లో వేదవతి రావణుణ్ణి శపించడం అనే అతిముఖ్య ఘట్టాలే ఉన్నాయి.

ప్రాచీనుల మతంలో '18' విశేషం కల సంఖ్య.

మహాభారత పర్వాల సంఖ్య 18.

భారతంలోని గీతకున్న అధ్యాయాలు 18.

గీతలోని స్థిత ప్రజ్ఞ శ్లోకాలు 18.

ఆత్మను గూర్చిన శ్లోకాలు 18.

వ్యాసుడు వ్రాసిన పురాణాలు 18.

యజ్ఞంలోని ఋత్విక్కుల సంఖ్య 18.

భారతంలోని సేనలు 18 అక్షౌహిణులు.

యుద్ధం జరిగిన రోజుల సంఖ్య 18.

అక్షౌహిణిలోని ఏనుగుల సంఖ్య 21870. (మొత్తం అంకెలను కూడితే 18).
రథాల సంఖ్య 21870. (మొత్తం అంకెలను కూడితే 18).

గుఱ్ఱాల సంఖ్య 65610. (మొత్తం అంకెలను కూడితే 18).

కాల్బలం 1,09,350. (మొత్తం అంకెలను కూడితే 18).

మొత్తం 2,18,700. (మొత్తం అంకెలను కూడితే 18).

మహాభారతానికున్న పేరు 'జయ' అనేది. (సంఖ్యాశాస్త్రం ప్రకారం 18).
('జ' నుండి 'య' వఱకూ ఉన్న అక్షరాల సంఖ్య కూడ 18).
ముక్తి అనే సౌధానికున్న మెట్లు 18. ఈ నడుమ సున్న ఉంచితే 108.

ఈ రెండు అంకెల లబ్ధం (1+8 = 9) 9. ఈ ఎక్కాన్ని చూడండి. 2x9 = 18 మొదలు కొని 99x9=891 వఱకు, ఏ అంకెల లబ్దాన్ని చూసినా '9' అవుతుంది. అంత మార్పులేని సంఖ్య 18 (9). మిగిలిన ఏ సంఖ్యకూ ఈ పద్ధతి లేదు. కృతయుగ కాలం 17,28,000 సంవత్సరాలు. అలాగే త్రేతా, ద్వాపర, కలియుగాల కాలమైన 12,96,000 - 8,64,0000 - 4,32,000 అంకెలనూ కూడితే, ఈ 18 (9) రావడం దీని పవిత్రతని చెప్తుంది. రాముడుకూడ నవమి (9)వాడు పుట్టాడు.

రాముడు - కృష్ణుడు - ఇద్దఱిలో భేదం

భగవంతుడెక్కడ అవతారమెత్తినా పేరు, ఊరు, కాలం, స్థలం, మార్పుఉంటూం టుంది. కాని విధానాలన్నీ ఒక్కటే అవుతుంటాయి.

రాముడు	కృష్ణుడు
1. సూర్య వంశం వాడు.	చంద్ర వంశం వాడు.
2. రఘు వంశంలో పుట్టి రాఘవుడు.	యదువంశంలో పుట్టి యాదవుడు.
3. విళంబి సంవత్సర ఉత్తరాయణంలో.	శ్రీ ముఖ సంవత్సర దక్షిణాయనంలో
4. చైత్రమాస శుక్ల పక్షంలో.	శ్రావణమాస కృష్ణ పక్షంలో.
5. కర్కాటకలగ్న నవమీతిథిలో.	వృషభలగ్న అష్టమీ తిథిలో.
6. గురువారం మధ్యాహ్నం పుట్టాడు.	అష్టమీ మధ్య రాత్రంలో పుట్టాడు.

7. సరయూనది ఒడ్డు నుండి దండకకి ప్రయాణం.	యమున ఒడ్డునుండి బృందావనానికి ప్రయాణం.
8. మొదట చంపినది స్త్రీని. (తాటక).	మొదట చంపినది స్త్రీని (పూతన).
9. కోతుల సహవాసం.	గోవుల సహవాసం.
10. దొరతనం చేసాడు.	దొంగతనంలో నిపుణుడు.
11. రాజ్యం వదలి అరణ్యాలకి పోదామన్నాడు.	అరణ్యం వదిలి రాజ్యానికి పాండవులని రమ్మన్నాడు.
12. శత్రువు వద్దకి హనుమని దూతగా పంపాడు.	తానే దూతగా వెళ్లాడు.
13. తాను పుట్టక ముందు అతని తండ్రి యాగం చేసాడు.	పుట్టాక అతని తండ్రియాగం చేసాడు.
14. వెదురు ధనుస్సుని ధరించాడు.	వెదురు పిల్లన గ్రోవిని ధరించాడు.
15. సూర్యపుత్రుడైన సుగ్రీవునితో స్నేహం.	సూర్యపుత్రుడైన కర్ణునితో విరోధం
16. ఇంద్ర పుత్రుడైన వాలితో విరోధం.	ఇంద్ర పుత్రుడైన అర్జునునితో స్నేహం
17. సర్వభూతాలకి అభయం ఇయ్యడం నా వ్రతమన్నాడు. (అభయం సర్వ భూతేభ్యః....)	సర్వ పాపాలనుండి విముక్తుణ్ణి చేయడం నా వ్రతమన్నాడు. (అహం త్వా సర్వ పాపేభ్యః....)
18. మనిషిగానే సాధించాడు.	దైవలక్షణాలతో సాధించాడు.

(ఇలా మొత్తం 108 పోలికలు నేను లెక్కించాను. కాని 'అచ్చు సమస్య' ఉంది గదా!)

కాబట్టి, రాముడు ఎక్కడా తన దైవత్వాన్ని, శ్రీకృష్ణునిలా పైకి చూపించడని అర్థం చేసికోవాలి.

వివాహానికి తగిన వయస్సు

అన్నదమ్ములందరికీ రాముడంటే అమిత ప్రేమ. లక్ష్మణుడు రాముణ్ణి - శత్రుఘ్నుడు భరతుణ్ణీ అనుసరించసాగారు. నిద్రించినా, భుజించినా, వేటకెళ్లినా, చదివినా, ఆడినా, ఆ రెండు జంటలూ అంతాకలిసే. అయోధ్యా జనమంతా ఆశ్చర్య పడేంతటి వినయం, రామునిది. రాజపుత్రుడనే అహంకారం లేదు. ఏ యింట ఏం జరిగినా, అక్కడ తానే ఉండేవాడు. ఎవడు రాముణ్ణి చూడలేదో, రాముడు ఎవరిని చూడలేదో ఆ చూడబడని, చూడని వ్యక్తి, ఏదో పోగొట్టుకున్న వానిలా తనని తానే

నిందించుకొనేవాడు. (*యశ్చ రామం న పశ్యేత్తు యం చ రామో న పశ్యతి నిందితస్స జనో లోకే స్వాత్మాప్యేనం విగర్హతే ॥*) అంతటి ఆకర్షణ రామునిది. ముందుగా తానే నవ్వుతూ పలకరించే రాముడు, అందటి హృదయాలనీ చూరగొన్నాడు.

నల్గురూ వేదాధ్యయనాన్నీ (General Education), క్షత్రియ జాతికి నేర్చుకొన వలసిన – వృత్తికి సంబంధించిన ధనుర్విద్యనీ (Professional Education) సంపూర్ణంగా అభ్యసించి, అన్ని మెళుకువలనీ నేర్చారు. తల్లి దండ్రుల యెడల అపరిమితమైన భక్తి వినయాలు కలవాళ్లు నలుగురూను. యుక్తవయస్సు కూడా వచ్చింది. దశరథుడు తన బంధుపురోహితులను రప్పించి వివాహానికి యోగ్యులైన, వారి పెళ్లి విషయం ఆలోచిస్తూ ఉన్నాడు.

వివాహానికి తగిన వయస్సు, లోకంలో ప్రచారం చేసేటట్టుగా 21 – 18 ఇలాటి అంకెలు కాదు. తమకు సంబంధించిన సాధారణ విద్యనీ, వృత్తి విద్యనీ పూర్తిచేసి, తలిదండ్రులంటే గౌరవం ఉంటే, అదే వివాహ వయసంటే. **తాను జీవించగలిగి, మఱొకరిని సుఖంగా జీవింపజేయగలననే ధైర్యం ఉన్న వయస్సు, వివాహ వయస్సుగాని, శరీరం మీది కొచ్చిన వయస్సు యొక్క అంకెల బట్టి, వివాహ వయస్సు కాదు.**

ఇలా సభ చేసి మాటాడుతుండగా, పరమకోపిష్ఠి అయిన విశ్వామిత్రుడు రావడమే కాకుండా, ద్వారపాలకుల వద్దకు వచ్చి, 'గాధిపుత్రుడైన విశ్వామిత్రుడు వచ్చాడని శీఘ్రంగా చెప్పండి' అని వారిని ఆజ్ఞాపిస్తూ కూడ పల్కాడు. సభ జరుగుతూ ఉన్నప్పటికీ భయంతో దశరథుడు, తనవారితో ఎదురువెళ్లి విశ్వామిత్రుణ్ణి యథాశాస్త్రంగా పూజించి, ఆ సభలోనికి తెచ్చి కూర్చుండ బెట్టాడు.

వివాహసమావేశం – పై కథ

దశరథుడు శాస్త్రోక్తంగా విశ్వామిత్రుణ్ణి పూజించి 'మహర్షీ! మీ రాక, నీరులేని ప్రదేశంలో వాన కురిసినట్లూ, సంతానం లేనివారికి పుత్రుడు కల్గినట్లూ, పేదవానికి మహాభాగ్యం లభించినట్లూ అన్పిస్తోంది. నాబోటివాడు కూడా, తమ వంటి వారికి సహాయపడగలడని తాము భావిస్తే, అది నా అదృష్టం కాక మరేమిటి ? **చేయగలడా? లేడా ? అనే సంశయం మాని, తాము నన్ను ఏ విషయంలో అనుగ్రహించ దలిచారో** ఆజ్ఞాపించండి' అన్నాడు.

(కొందఱికి మాట్లాడడం మొదలెడితే ఒళ్లు తెలియదు. సహాయపడాలనే తాపత్రయమే తప్ప తమస్థితిని ఎఱుగరు. మఱి కొందఱుంటారు. ఎదుటి వారిని మాట్లాడనిచ్చి, మాట్లాడనిచ్చి, తమకి పరిపోయే మాట రాగానే, కంఠం పట్టుకొంటారు. ఈ యిద్దఱు లాటివారే దశరథ విశ్వామిత్రులు. '**చేయగలడా ? లేడా ? అనే సంశయం**

మాట' అనే మాట దశరథుడనడం, దానికోసమే ఎదురు చూస్తూన్న విశ్వామిత్రుడు, తన పనిని చెప్ప ప్రారంభించడం, ఇందుకు సరియైన సాక్ష్యాలు. కాబట్టి తూచితూచి మాట్లాడాలి).

విశ్వామిత్రుడు ఆనందపడి 'ఇక్ష్వాకు కులంలో పుట్టిన నువ్వు, ఆడితప్పు తావటయ్యా! 'చేస్తాను' అని నువ్వంటే 'పని అయినట్లే' నేను భావించేసాను .

మారీచ సుబాహువులనే యిద్దఱు రాక్షసులు, నే తలపెట్టిన యజ్ఞానికి విఘ్నం కల్గిస్తున్నారు. యజ్ఞ దీక్షలో ఉండడంవలన, నేను వారిని శపించరాదు. అలాగని, యజ్ఞాన్ని మాననూరాదు. 10 రాత్రులు పాటు సాగే ఈ యజ్ఞం, నిర్విఘ్నంగా సాగడానికి, నీ రాముణ్ణి పంపు. అతడు తప్ప మఱెవరూ వారిని సంహరించగల వారు లేరు". అన్నాడు. (*దశరాత్రం హి యజ్ఞస్య- న తు తౌ రాఘవా దృ్యో హంతు ముత్సహతే పుమాన్ ॥*)

దశరథుడు పుత్రప్రేమతో 'మహర్షీ !నేను పంపిచలేను. 16 ఏండ్లైనా నిండని వాణ్ణి ఎలా పంపించను ? ఒకప్పుడు సంతానం లేదని దుఃఖం . తర్వాత ప్రయోజకులౌతారా? లేదా? అని దుఃఖం. ఇప్పుడు -సమర్థుడు- అని మహర్షికి అనిపించి నందువల్ల దుఃఖం వచ్చిపడింది - వాడు రాక్షసులతో యుద్ధం ఏమి చేయగలడు? రాముడు రాజీవలోచనుడు. (*ఊన షోడశవర్షో మే రామో రాజీవలోచనః* - పద్మం లాటి కళ్లు కలవాడు. సూర్యబింబం అస్తమించగానే, పద్మం ఎలా ముకుళించుకు పోతుందో, అలాగే, పొద్దుక్రుంకగానే నిద్రకి ఉపక్రమించే బాల్యలక్షణం కలవాడు రాముడు). రాత్రిపూట బలం పెరిగే లక్షణం రాక్షసులది. నేను సైన్యంతో వస్తాను. వాణ్ణి పంపను' అన్నాడు దశరథుడు.

'రామునికి అనేక విద్యలని ఉపదేశిస్తాను. నీ పుత్రుణ్ణి నేనెఱుగుదును. అతడు మహాత్ముడు సత్యపరాక్రముడు. వశిష్ఠునికీ, ఇతర తాపసులకీ కూడా ఈ విషయం తెలుసు -పంపించు' అని విశ్వామిత్రుడన్నాడు. (*అహం వేద్మి మహాత్మానం రామం సత్య పరాక్రమం వశిష్ఠోఽపి మహాతేజా యేచేమే తపసి స్థితాః ॥*).

దశరథుడు పుత్రవాత్సల్యంతో పంపనని అనేసరికి, విశ్వామిత్రునికి కోపం వచ్చి 'అసత్య ప్రతిజ్ఞ చేసిన వాడా! ఇలా అబద్ధాలాడుకుంటూ సుఖంగా ఉండు' (*మిథ్యాప్రతిజ్ఞః కాకుత్స్థ! సుఖీభవ! సబాంధవః*) అని కోపంతో లేచి పోబోతే , వశిష్ఠుడు ఆపి, దశరథునికి నచ్చచెప్పి, రాముణ్ణి విశ్వామిత్రుని వెంట పంపాడు. రాముడు వెడుతున్నాడని తెలియగానే, లక్ష్మణుడు కూడా సిద్ధ మయ్యాడు. ఇద్దఱూ విశ్వామిత్రుని వెంట వెళ్లారు. పెళ్లిసభ పర్యవసానం ఇది.

లోకకథ

విశ్వామిత్రుడు రావడం కూడా, శ్రీ మహావిష్ణువు చేసిన ఏర్పాట్లలో ఒకటే. రాముడు పెరిగి పెద్దవాడయ్యాక, అతణ్ణి అయోధ్య నుండి బయటికి తెచ్చి, సీతమ్మతో

పెళ్లి చేయడం వఱకూ ఉన్న కథని నడిపించే బాధ్యతని, విష్ణువు విశ్వామిత్రుని మీద పెట్టాడు.

ఈ రోజు ఉండి, రేపటిరోజున ఉంటాడోఉండడోతెలియని మంత్రి పుంగవు డొస్తూంటేనే, అతడు చేయవలసిన కార్యక్రమాలన్నీ ముందుగా నిర్ణయించేస్తారు. ఆ రోజున, ఆ సమయానికి అక్కడ పాల్గొని, చివరికి ఫలాని రోజుకి రాజధానికి పోవాలని నిర్ణయం. మఱి సప్తలోకాలకీ ప్రభువైన పరమేశ్వరుడు, వైకుంఠం కదిలివస్తే ఎన్ని పనులని భుజం మీద వేసికొనిరాడు ?.

అయోధ్య నుండి విశ్వామిత్ర సహాయంతో బయటికి రావడం, విశ్వామిత్రునివద్ద ఉన్న అస్త్రశస్త్రాలని మంత్ర పూర్వకంగా స్వీకరించడం, తాటకని వధించడం, అహల్యకు శాపమోక్షాన్ని అనుగ్రహించడం, రాజు కాబోయే రామునికి రాజ ధర్మాలని ఉపదేశించడం, తనకై ఎదురుచూస్తూ, ఎంతోకాలంగా తపస్సు చేస్తూ, సిద్ధాశ్రమంలో ఉన్న మహర్షులకి దర్శనాన్నీయడం, తానుగా ఎదురు చూస్తూన్న సీతమ్మని తానై వెళ్లి పెళ్లాడడం, తిరిగి అయోధ్యకి రావడం -అనేవి విష్ణు రూపుడైన రాముని కార్యక్రమాలు. ఈ కార్య క్రమాలన్నింటినీ నిర్వహింపచేస్తూ వెంట ఉండే బాధ్యత, విశ్వామిత్రునిది (అందుకే, సీతారాముల వివాహమయ్యాక ఇక విశ్వామిత్రుడు రామాయణంలో కన్పించడు).

అందుకని విశ్వామిత్రుడు వచ్చాడు. వచ్చినది కూడ, సరిగా దశరథుడు తన నల్గురు పిల్లలకి వివాహ విషయం గూర్చి మాట్లాడుతున్నప్పుడే. వచ్చినవాడు కూడా మర్యాద మీఱి 'గాధిపుత్రుడైన విశ్వామిత్రుడు వచ్చాడని శీఘ్రంగా చెప్పు' అని దశరథుణ్ణి గద్దిస్తూ వార్త పంపాడు. (శీఘ్రమాఖ్యాత మాం ప్రాప్తం కౌశికం గాధిన స్సుతమ్॥)

నిజానికి అది గద్దింపు కాదు. విశ్వామిత్రునికి కలిగిన భయం. (ఇక్కడ రామునికి, ఏ దేశపు రాకుమార్తెనిచ్చి వివాహం గూర్చో, ఒక నిర్ణయాన్ని దశరథుడు ప్రకటిస్తాడో అనీ,ప్రకటించేసాడేమోననీ, అప్పుడు కథ తలక్రిందులై పోతుందనీను) వివాహానిక వాక్ + దానం (వాగ్దానం) చేయడమంటే, వివాహం చేసేసినట్లే. (నేటి కాలంలా కాదు! ఇప్పటికీ అలాటి వారుండవే ఉన్నారు కాబట్టే సుఖంగా జీవించగలుగుతున్నాం).

విశ్వామిత్రుడు లోభయంతో, గద్దించినట్లు పలికితే, విశ్వామిత్రుడు ఏం శపిస్తాడోననే లోభయంతో దశరథుడు స్వాగతం పలికి లోనికి తీసికెళ్లాడు.

పెళ్లి సంబంధాలగూర్చి ముచ్చటిస్తూంటే, ఎవరైనావస్తే, లోకంలో ఎవరైనా 'ముఖ్యవిషయాలు మాట్లాడుతున్నారు 'మళ్లీరండి' అనో-ఈ కాలంలో ఎక్కువగా 'విన్పిస్తూన్న' 'సంస్కారం' అనే మాట ఎక్కువగా కలవారైతే' - అసలు ఊళ్లోనే లేరనో- చెప్తారు గాని, పెళ్లి మాటలు మాట్లాడుతూంటే, 'బహ్మచారి ఈయనెందుకు?' అనుకోకుండాలోనికి రమ్మంటారా?- భయమో? భక్తియో? దశరథుడు పిలిస్తే, సభని

గమనించి విశ్వామిత్రుడు వెళ్లిపోవద్దా? సభనంతా కలయజూచి మరీ, కూర్చున్నాడాయన.

ఈ చూడ్డానిక్కారణం, 'ఎవరైనా కన్యాదాతలు అక్కడున్నారా?' అని. లేకపోయిన మీదట ఆనందం కల్గిందాయనికి. మారీచ సుబాహువులని గూర్చి- వారు చేసే యజ్ఞధ్వంసాన్ని గూర్చి వివరంగా చెప్పి రాముణ్ణి పంపమని విశ్వామిత్రుడు అడిగాడు.

ప్రజలకి కష్టం వస్తే రక్షించాల్సింది రాజు. లేదా తన పుత్రుణ్ణైనా పంపి రక్షించాల్సిన భాధ్యత ఆయనకున్నది. అందుకని, రాముణ్ణి రాజపుత్రునిగా భావించి, 'పంపించు' అని **మొదటిసారి అడిగాడు.**

దుఃఖపడుతూ, పంపనని పల్కిన దశరథునితో 'నీ పుత్రుడు ఒక్కడే వాళ్లని చంపగలడు. నేను అనేక విద్యలని ఉపదేశించి, త్రిలోకాలలోనూ ప్రసిద్ధుణ్ణి చేస్తాను - పంపు' అని మహర్షి **రెండవమారు అడిగాడు.**

అవతారం ఎత్తిన దేవతామూర్తి కాబట్టి, అతడే చంపగలడని భావించు - అని దశరథునికి అర్థం చేయదలిచాడు విశ్వామిత్రుడు.

మూడవమారు రాముడి యొక్క గొప్పతనాన్ని చెప్తూ, ఆ గొప్పదనం నాకే కాక, వశిష్ఠునికి, నీ కొలువులోని తాపసులకి కూడ తెలుసునని పలికాడు.

రాముడంటే సాక్షాత్తూ పరబ్రహ్మస్వరూపమని గమనించు - అని బోధచేయదలిచాడు విశ్వామిత్రుడు.

అప్పటికీ దశరథుడు, తానే వస్తానని పల్కడంతో, 'రావణుడికి బ్రహ్మ యిచ్చిన వరాలూ - ఆ వరాల అహంకారంతో రావణుని ఆజ్ఞపై సాగుతున్న యజ్ఞ ధ్వంసమూ, మొదలైన వానిని వివరంగా చెప్పాడు విశ్వామిత్రుడు'.

'బ్రహ్మనుండి వరాలని పొందినంతటి రావణుణ్ణి, నా 12 ఏండ్ల పిల్లవాడైన రాముడు - ఎలా చంపగలడని విశ్వామిత్రుడు చెప్తున్నాడు?'- అని ఆలోచించైనా రాముని పరబ్రహ్మ స్వరూపాన్ని దశరథుడు గమనిస్తాడేమోనని భావించి, విశ్వామిత్రుడు **నాల్గవమారు** రావణ వృత్తాంతాన్ని చెప్పాడు.

విశ్వామిత్రుడు దేనిని అర్థం చేయదలిచాడో అది ఏమాత్రమూ అర్థంకాక మతిచలించిన దశరథుడు 'తానే వస్తాననీ, వచ్చినా ప్రయోజనం ఉండబోదనీ, రాముణ్ణి పంపనే పంపననీ' ....ఇలా మాటాడుతూంటే వశిష్ఠుడు మాట్లాడాడు.

దశరథుడు తానే వస్తాననడానికి కారణం, రామునిలో విశ్వామిత్రాది మహర్షులు చూచిన అవతార రూపాన్ని, ఆయన దర్శించలేదు. రాముణ్ణి కేవలం తన పుత్రుడిగానే భావిస్తున్నాడు దశరథుడు. అంతవఱకూ కూడా పెద్ద ఇబ్బంది లేదుగాని, 'తానే

వస్తాననీ, వచ్చినా ప్రయోజనం ఉండబోదనీ (శత్రువు రావణుడు గదా!) రాముణ్ణి పంపననీ' పలికే సరికి - భావి రామాయణకథా - తలక్రిందులౌతుంది. - రక్షింపవలసిన ధర్మం ఉన్న దశరథుడు ధర్మం తప్పినట్లా ఔతుంది. రాముణ్ణి పంపుతానని పంపకపోతే, ఆ విషయం తన సమక్షంలోనే జరిగినందువల్ల, పురోహితుడైన తనకీ ఆ దోషం అంటుతుందని గమనించి, వశిష్ఠుడు, దశరథుడికి చెప్పేలా చెప్పి, పంపించాడు రాముణ్ణి.

దశరథుడు అడగని రెండు ప్రశ్నలు

దశరథుడు విశ్వామిత్రుణ్ణి రెండు ప్రశ్నలడిగి ఉండవచ్చు గదా! అని నేటి వారికి అన్పిస్తుంది. (1) యజ్ఞానికి రాక్షసుల వల్ల బాధ - అరణ్యంలో కదా కలిగేది!. ఆ యజ్ఞమేదో అయోధ్య పొలిమేరలో చేసికొంటే, రాక్షసులు రావడానికి భయపడతారు - మాకు రక్షణసమస్యాఉండదు గదా! అనేది, ఒక ప్రశ్న. (2) ఎవరైనా విఘ్నం రానిపని చేసికొంటారు గదా! ఎన్ని మార్లు ప్రారంభించినా విఘ్నం వస్తూంటే, అసలు యజ్ఞాలే మానేయ కూడదా? లేదా మరో కాలంలో చేసికోరాదా? అనేది రెండవది.

ఈ ప్రశ్నలే అడిగితే, విశ్వామిత్రుని వద్ద సమాధానం లేకపోలేదు. అయోధ్య పొలిమేరలోనే యజ్ఞం చేసికోమని రాజు అన్నట్టైతే, మారీచసుబాహువులకి భయపడి వెనక్కి తగ్గినట్లే కదా! భయాన్ని నివారించేలా రాజుండాలని గాని, భయం లేనిచోటు వెదుక్కోమని సూచిస్తే ఆయన, ఏపాటి రాజు?

సరిగా మారీచసుబాహువులు ఎక్కడ బాధిస్తారో అక్కడే విశ్వామిత్రుడు యాగం చేయవలసినది. వారికి రాముని సత్తా చూపించాలని విశ్వామిత్రుని భావన. మారీచ సుబహువులకి కూడా ఎక్కడ యజ్ఞం జరుగుతుంటే అక్కడికే వెళ్లాలనేది రావణాజ్ఞ. భయపడకుండా నిలువబడి తమని కొట్టగలిగే వాడెవడో, వాణ్ణి, వాడి వివరాలనీ రావణునికి చెప్పాలనేది, వాళ్లకి రావణుడిచ్చిన ఆజ్ఞ. అయోధ్యపొలిమేరలో యాగం సాగినా, వాళ్లు విశ్వామిత్రుణ్ణి విడిచేవారు కారు.

'యజ్ఞం' అనేదాన్ని మహర్షులు చేసి, చివరిలో దాని నుండి వచ్చిన ఫలంలో 6వ వంతుని రాజుకి జమ చేస్తారు. (తప షడ్భాగముక్షయ్యం దదంత్యారణ్యకా హి నః) ఇది పన్ను (Tax) వంటిది. ఈ పన్ను వలన వచ్చిన పుణ్యాన్ని రాజు అనుభవిస్తున్న కారణంగా, వారిని రక్షించాల్సిన బాధ్యత, రాజైన దశరథునిది. అందుకని యజ్ఞాలు మానుకోమని రాజు అన్నట్టైతే, అవివేకి అవుతాడు. సభలో నవ్వులపాలౌతాడు. అలాటి అభిప్రాయమే దశరథునకు ఉంటే వివాహసభామధ్యం నుండి లేచి సాదరంగా స్వాగతమిస్తాడా?.

దశరథుని న్యాయబద్ధవాదం

(1) నా పుత్రుడు 16 ఏండ్లలోపువాడు (Minor) కాబట్టి, పంపించననే హక్కు నాకున్నది. అది రాజనీతి ప్రకారం సరైనదే. (ఊనషోడశవర్షో మే రామః)

(2)నాపుత్రుడు 12 ఏండ్లవాడూ, అస్త్రాలని తెలియనివాడూ. పైగా బాలకుడున్నూ. నా నీడన ఉండేవాడు. (బాలో ద్వాదశ వర్షోఽయ మకృతాస్త్రశ్చ బాలకః)

అందుకని రాజధర్మం ప్రకారం పంపకపోతే అపకీర్తికి తావులేదు, అధర్మమున్నూ (Illegal) కాదు.

(3) లౌకికంగా ఆలోచిస్తే, రాత్రి పూట బలం పెరిగేవాళ్లు రాక్షసులు. రాముడు మానవుడూ– రాత్రి కాగానే నిద్రించేవాడున్నూ. అస్త్రశస్త్ర నిపుణులు రాక్షసులు. అస్త్రాలనే ఎఱుగని వాడు రాముడు. ఇదంతా సరిపోయినా, వచ్చిన చిక్కల్లా మారీచ సుబాహువులున్న ప్రాంతం (Jurisdiction) అయోధ్య ఏలుబడిలోనిదే. అందుకే తానే బయలుదేరుతానని దశరథుడన్నాడు.

విశ్వామిత్రుని లోకానుగ్రహవాదం

ఏ అంశాలతో దశరథుడు కాదంటున్నాడో ఆ అంశాల ద్వారానే విశ్వామిత్రుడు ఈ క్రింది అభిప్రాయాలని మనసులో ఉంచుకొని వాదిస్తున్నాడు.

(1)16 ఏండ్లలోపువాడు కాబట్టే, నీ అధీనంలో ఉండవలసినవాడూ – ఉన్నవాడూ కాబట్టే, నిన్ను యాచింపవచ్చాను. కాకపోయుంటే, రాముణ్ణే అడిగి ఉండేవాడిని కదా!.

(2) 12 ఏండ్లవాడు కాబట్టే, వివాహ వయస్సు కలవాడయ్యాడు. అతని పెళ్లి నేను చేయించాలి. అందుకే అతనితో నాకు పని కల్గింది. అస్త్రవిద్యరాదంటావా? నేర్పాల్సిన బాధ్యత ఉండేవచ్చాను.

అస్త్రాలన్నీ,ఈయనకు వైకుంఠంలో విష్ణురూపంలో ఉండగా తెల్సినా, కౌసల్యా గర్భం ద్వారా జన్మించాక, మానవుడయ్యాడు కాబట్టి, మంత్రాన్ని ఉపదేశం ద్వారా పొందకపోతే అస్త్రాలు పనిచేయవు. ఆ మంత్రోపదేశం నేను చేయాలి. మంత్రోపదేశం చేయాలంటే, శిష్యబీకం (గురువు నందు భక్తి ఏర్పడడానికి) చేయాలి. అందుకే, నా వెంట కొనిపోతాను,10 రాత్రులపాటైనా.

(3) అస్త్రవిద్య రానివాడూ, 12 ఏళ్లవాడూ, రాత్రి కాగానే నిద్రించేవాడూ, అయినవాడు, మారీచసుబాహువులతో పోరాడి వధించాడన్నప్పుడే, రాముడు 'అసామాన్యుడు' అని లోకానికి తెలుస్తుంది. గాని, అన్నీ ఉన్నవాడే రాముడైయుంటే, తెలియాల్సింది

ఏముంది? సామాన్యునిగా కన్పిస్తున్న ఇతడు భగవంతుడని అందరికీ తెలిపేదెలా? అని విశ్వామిత్రవాదం.

'విశ్వామిత్రుడు' ఎలాగ ఈ కార్యం సాధిస్తాడా?' అని దేవతలంతా ఆసక్తితో ఎదురుచూస్తున్నారు. విశ్వామిత్రుడు, దశరథునికి ఎన్ని చెప్పినా ఫలించకపోయాక, చివరిసారిగా, రెండు ఆలోచనలని సంధించాడు.

'అహం వేద్మి మహాత్మానం రామం సత్యపరాక్రమమ్!

వశిష్ఠోఽపి మహాతేజా యే చేమే తపసి స్థితాః॥'

ఓ! దశరథా! 'నేను' రాముణ్ణి ఎఱుగుదును– ' మహాత్మునిగా – సత్యపరాక్రముని గానూ. వశిష్ఠునికీ తెలుసు. నీ కొలువులోని తాపసులకీ తెలుసు ఈ విషయం' అని శ్లోకం పై అర్థం. లోభావం ఎంతో గంభీరమైనది.

'నేను 'అంటే ఎంత అర్థం!

'నేను ఎఱుగుదును రాముణ్ణి' అన్న విశ్వామిత్ర వాక్యంలో 'నేను' అంటే,

దశరథా! నువ్వు కర్మరుడివి. నేను పర– అపర తత్త్వాలు తెలిసినవాణ్ణి.

నువ్వు రాగ ద్వేషాలని కల్గినవాడివి. నేను జటావల్కలాలని ధరించిన వాణ్ణి.

నువ్వు రజోగుణం కలిగినవాడివి. నేను సత్త్వగుణం కలవాణ్ణి.

నువ్వు పుత్ర–కామ ఇష్టినిచేసి కోరిక లున్నాయని లోకానికి చాటినవాడివి. నేను మోక్ష–కామ ఇష్టిని చేసి స్వార్థబుద్ధి లేనివాడిని నీ పుత్రుణ్ణి యాచించడంలో కూడా దేవతల కార్యాన్ని నెఱవేరుస్తున్నానే తప్ప నాకు స్వార్థం ఏమాత్రం లేనివాణ్ణి.

నువ్వు కేవలం క్షత్రియుడివి. నేను క్షత్రియుని పై స్థాయి రాజర్షి–ఆపై స్థాయి బ్రహ్మ–ఆపైస్థాయి బ్రహ్మర్షి–దాన్నిపొందినవాణ్ణి.

కాబట్టి 'నేను' ఎఱుగుదును రాముణ్ణి అని అన్నాడు. 'నేను' కి ఇంత అర్థం ఉంది.

మహాత్మానమ్– 'మహాత్మునిగా ఎఱుగుదును' అనిపై అర్థం. పుట్టుక అనేదే లేనివాడు – చాలమందిగా, చాలవిధాలుగా, చాలస్థలాల్లో, చాలకాలాల్లో పుడతాడు. ఎక్కడ, ఎప్పుడు, ఎలా, ఎందుకు పుడతాడో దాన్ని తెలుసుకోగలిగింది (*అజాయమానో బహుధా విజాయతే – తస్య ధీరాః పరిజానంతి యోనిమ్).* 'నిత్యమూ భగవంతుణ్ణి గూర్చి ఆలోచించేవారు మాత్రమే'. (ధీరాః – ధ్యై చింతాయామ్) అలాంటి వాణ్ణి నేనని విశ్వామిత్రుడన్నాడు. ఈ నిత్యాలోచనమే 'తపస్సు' అంటే.

సత్యపరాక్రమమ్ : (1) రాముడు, సత్యమే పరాక్రమంగా (గెలిచే ఆయుధంగా) కలవాడు. (2) సతి + అపరాక్రమః– సజ్జనుల విషయంలో పరాక్రమాన్ని చూపించని

వాడు రాముడు – సత్య+పర+ఆక్రమః – సత్యముచేత పరలోకాన్ని కూడ ఆక్రమించినవాడు – అని విశ్వామిత్రుడు, తన తపోధనులస్థాయిలో చెప్పాడు. అంతేకాదు.

'నామాట నీకు నమ్మశక్యంకానిదైతే వశిష్ఠుణ్ణి అడుగు' అన్నాడు కూడా. కారణం 'తపోధనులు' మాత్రమే తపస్సుద్వారానే తెలిసికోగల 'పరబ్రహ్మ' నీపుత్రుడు – అని చెప్పడం. తపస్సు ద్వారా అందఱు మహర్షుల బుద్ధీ పరబ్రహ్మయందే లగ్నమై ఉంటుంది కాబట్టి, వశిష్ఠునికి కూడా – రావణవధనిమిత్తం దేవతలూ మహర్షులూ విష్ణువుని యాచించడమూ, ఆ విష్ణువే నీకుగా రాముడై జన్మించడమూ వంటి కథంతా తెలుసునని విశ్వామిత్రుడు దశరథునితో చెప్పడమన్నమాట.

బ్రహ్మర్షిని నేను, బ్రాహ్మణుడు వశిష్ఠుడున్నూ, మేమిద్దఱం కూడ బలుక్కొని అబద్ధ మాడతామనే అనుమానం – భయం (రజోగుణం ఉన్న క్షత్రియుడివి కాబట్టి) నువ్వు పడవచ్చు. *(యద్బ్రాహ్మణౌ బ్రాహ్మణశ్చ ప్రశ్నమేయాతాం తాం బ్రాహ్మణాయాధి బ్రూయాత్. విశ్వామిత్రుడు బ్రహ్మర్షిగా అయ్యాక జరిగిన కథయిది. లేకపోతే రాముడంతటివానికి మంత్రోపదేశం చేసే అదృష్టం ఆయనకిస్తారా ?)* పోనీ ! నీ సభలో ఉన్న ఏ మహర్షినైనా అడిగిచూడు – చెప్తారని అన్నాడు.

'అహం వేద్మి' అంటే నేను ఎఱుగుదును అనేది ఒక అర్థం. 'రామమ్ అహమివ వేద్మి' అంటే రాముణ్ణి (అహమ్) శ్రీ మహావిష్ణువుగా ఎఱుగుదునని మరో అర్థం. అక్షరాల్లోమొదటిది 'అ'. చివరిది 'హ'. 'సాక్షాద్వర్ణగతో విష్ణుః' అక్షరాలలో ఉండేవాడు విష్ణువు కాబట్టి, 'అహః' అంటే శ్రీ మహావిష్ణువని అర్థం. అహస్సంవర్తకోవహ్నిః........అని విష్ణువు కున్న 1000 నామాల్లోనూ 'అహః' అనేది ఒక నామం. 'తస్యనామమైవై అహహ ఇతి' పరమాత్మకి 'అహ' అనే పేరుందిట. ఆనందం వచ్చినా, దుఃఖం కలిగినా ఆయనకి తెలుపుతారు కాబట్టే సంతోషంలోనూ 'అహ!' అనీ, దుఃఖంలోనూ 'అహా!' అని అంటారుట. అందుచేత రాముడు 'విష్ణువే' అని విశ్వామిత్రుడిక్కడ చెప్పినట్లు గోచరిస్తుంది.

దీనివలన కూడా రాముని దైవత్వం, దశరథునికి అర్థంకాలేదు. ఇక లాభంలేదని సహజమైన కోపాన్ని చూపుతూ ఆసనం నుండి విశ్వామిత్రుడు లేచాడు. ఇక లాభం లేదని (పురఃహితఃపురోహితః) భావికాలంలో జరుగబోయే శుభాన్ని చెప్పి, శుభానికి అవకాశం కల్పించవలసినవాడు తాను కాబట్టి వశిష్ఠుడు లేచి, రాముణ్ణి పంపమన్నాడు. రాముణ్ణి పంపించడానిక్కారణాన్ని చెప్తూ వశిష్ఠుడు, విశ్వామిత్రుణ్ణి నిండుసభలో ప్రశంసించాడు. తన విషయంలో ఒకప్పుడు ఈ విశ్వామిత్రుడే చెప్పరాని విధంగా ప్రవర్తించినా కూడా, విశ్వామిత్రుణ్ణి గూర్చి అలా ప్రశంసించి వశిష్ఠుడు మాట్లాడాడు – అంటే వశిష్ఠుని సత్త్వ గుణం తెలుస్తుంది. 'దశరథా ! సర్వశస్త్ర అస్త్రరహస్యాలూ విశ్వామిత్రునికి తెలుసు. దక్ష ప్రజాపతి అల్లుడైన భృశాశ్వుడికి పుత్రులుగా పుట్టిన శస్త్రాస్త్రాలన్నీ ఈయన వశంలో ఉన్నాయి. ఆయన భార్యలైన జయ–సుప్రభ అనే

అక్కచెల్లెళ్లు, రాక్షససంహారార్థమే నాలుగు పుత్రులుగా పుట్టి, శస్త్రాస్త్రాలుగా మారిపోయారని గమనించు. ఈ విశ్వామిత్రుడు, రాక్షసులని అందరినీ చంపివేయగలడు. కాని రామునికి మేలు చేయదలచి మాత్రమే, నిన్ను యాచిస్తున్నాడు' అని అన్నాడు. అలా అనడమేకాక, విశ్వామిత్రుడు వచ్చిన పనిని సఫలం చేయించాడు. మహాత్ములు పూర్వపు శత్రుత్వాన్ని గుర్తుంచుకోరని దీనివలన తెలుస్తుంది కూడ.

'విశ్వేదేవాశ్చమే మిత్రం-మిత్రమస్మిగవాం తథా ! విశ్వామిత్ర ఇతి ఖ్యాతం యాతుధాని నిబోధమామ్!' అని విశ్వామిత్రుడే తన పేరుకి అర్థాన్నిచెప్పుకున్నాడు ఒకచోట. 'దేవతలంతా నాకు మిత్రులు. ప్రపంచానికి (ఇంద్రియాలకి) మిత్రుణ్ణినేను. కాబట్టి విశ్వ-మిత్రుణ్ణైన నేను విశ్వామిత్రుడనయ్యాను' అని భావం. (మిత్రేచర్షౌ - పాణిని మహర్షి వ్యాకరణం ప్రకారం 'విశ్వస్య మిత్రమ్' అనే అర్థంలో విశ్వ+మిత్ర = విశ్వామిత్రః)

తల్లి దీవెన

దశరథుని అనుజ్ఞ లభించగానే విశ్వామిత్రునివెంటవెళ్లడానికి రాముడు సంసిద్ధమైనాడు. అంతకుమునుపే లక్ష్మణుడు సిద్ధమై ముందు నిలబడ్డాడు. దశరథుడు రామలక్ష్మణులని ఆశీర్వదించి, వారి తల్లులని పిలిచాడు. ఆశీర్వదింపచేసి పంపాడు. *'నగాయత్ర్యాః పరంమంత్రమ్-నమాతుః పరదైవతమ్ !'* గాయత్రీ మంత్రానికి మించింది లేదు. తల్లికిమించిన దైవంలేదు. దైవాన్ని ప్రార్థిస్తే రక్షిస్తాడు. ప్రార్థన అక్కరలేకుండా ఎల్లవేళలా తన పిల్లవాని క్షేమం గూర్చి ఆలోచించి దుఃఖించేది తల్లి. ఇలాంటి ఇతిహాసాలు చదివితే, తలిదండ్రులకి నమస్కరించి, ఆశీర్వచనాలని పొంది వెళ్లాలనే భావమైనా కల్గుతుంది. *అభివాదన శీలస్య నిత్యం వృద్ధోపసేవినః - చత్వారి తస్య వర్ధన్తే హ్యాయుః ప్రజ్ఞా యశో బలమ్ ।* ఎప్పుడూ నమస్కరిస్తూ పెద్దలని సేవిస్తూ దీవనలందుకొనే వానికి, ఆయుష్షు, ప్రజ్ఞ, కీర్తి, బలమూ అనే నాల్గూ వృద్ధి పొందుతాయి. ఆశీస్సుకున్న శక్తి అంతటిది. కౌమారం *పంచదశాబ్దః యౌవనంతు తతఃపరమ్.* 15 వఱకూ కౌమారం. 16వ ఏట నుండి యౌవనవంతుడు అవుతాడు. *స్వస్త్యయనే గచ్ఛేతి* - 'ప్రయాణం సుఖకరమై, మంగళప్రదమై తిరిగిరావాలి అని పుత్రుణ్ణి తల్లి దీవించాలి. సీతమ్మ హనుమంతుణ్ణి సుందరకాండలో దీవించింది'.

రాముడు పుట్టింది 12 నెలలకి. విశ్వామిత్రుని రాక 12వ యేట . పెళ్లయ్యాక అయోధ్యలో ఉన్న కాలం 12 ఏండ్లు. వనసంచారం 12 ఏండ్లు. వాల్మీకి ఆశ్రమంలో సీత ఉన్నది 12 ఏండ్లు. వాల్మీకి రామనామ మంత్ర సిద్ధిని పొందినది 12 లక్షల మార్లు రామనామాన్ని జపించి. శ్రీ మద్రామాయణ శ్లోకాలు 2x12 వేలు. శ్రీ మద్రామాయణంలోని గాయత్రీ మంత్ర బీజాక్షరాలు 2x12.

ప్రత్యక్షే గురవః స్తుత్యాః పరోక్షే మిత్ర బాంధవాః - కార్యాంతే దాసభృత్యాశ్చ నైవ పుత్రాః కదాపిచ! అని సిద్ధాంతం. గురువులను, వారి సమక్షంలోనే పొగడవచ్చు మిత్రులనీ, బంధువులనీ పరోక్షంలో పొగడాలి (వారి వెనుకగా చెప్పుకొనేది నిజం కాబట్టి పరోక్షంలో వారిగూర్చి మంచిగా చెప్పుకొంటే, నిజంగా వారు మంచివారన్నమాట దాసులనీ, భృతి (వేతనం) తీసికొని పనిచేసే భృత్యులనీ, బాగాపనిచేసావని పొగడవచ్చుట గాని, సొంతపిల్లవాణ్ణి మాత్రం పరోక్షంగా, ప్రత్యక్షంగా, పని చేసికొని వచ్చాకా, ఎప్పుడూ కూడ పొగిడి పాడు చేయవద్దంటుంది ఈ శ్లోకం "భారతంలోకూడా కుంతీదేవికి నమస్కరించి పాండవులు అరణ్యానికి వెళ్లారు. గాంధారికి నమస్కరించి దుర్యోధనుడు యుద్ధానికి వెళ్లాడు. కుపుత్రో జాయేత క్వచిదపి కుమాతా న భవతి'. దుర్మార్గుడైన దుర్యోధనుడు వంటి పుత్రుడు కలుగవచ్చేమో కాని, తల్లి ఎక్కడా బిడ్డల విషయంలో దుర్మార్గురాలిగా ఉండదు. పుత్ర వాత్సల్యం అలాంటిది.

పరశురాముడు కూడా, తండ్రి ఆజ్ఞపై తల్లిని నరికి, 'తండ్రి ఆజ్ఞని పాలించినందుకు వరం అడుగు' - అనగానే తల్లిని బ్రదికించమని' అడిగాడు.

తల్లినే చంపి శవాన్ని మోసుకెడుతూన్న పుత్రునితో, శవరూపంలో ఉన్న తల్లి 'నిదానంగా పోనాయనా! చెప్పులులేని కాళ్లకి ఏ ముళ్లైనా గుచ్చుకుంటాయి - జాగ్రత్తగాపో' అన్నదని ఓ ఇతిహాసంలోని మారుమూలకథ. అలాటి మనసు తల్లిది. విశ్వామిత్రుడు ముందూ, రామలక్ష్మణులు ప్రక్కప్రక్కగా ఆయన వెనుకా నడుస్తూ వెళ్తూంటే శివునివెంట స్కందుడూ, విశాఖుడూ వెళ్లినట్లూ, బ్రహ్మవెనుక అశ్వినీదేవతలు వెడుతూన్నట్లూ అన్పించింది. కుడి ఎడమ భుజాలకి అమ్ములపొదులు తొడిగి ఇద్దరూ వెడుతూంటే, మూడు తలల పాములు తలవిప్పి వెడుతూన్నట్లనిపించింది.

వెడుతూంటే దేవతల పుష్పవృష్టి కురిసింది. దుందుభులు మ్రోగాయి. దిక్కులు పగిలిపోయేలా భేరులు ధ్వనించాయి. (*పూలవాన కన్పించాలిగదా! భేరీధ్వని విన్పించాలిగా! అని నేటి వారి వాదం. 'అతడన్నమాట నా మనస్సుకి చివుక్కు మనిపించింది' అంటాం. మనసుకి అయిన గాయం కన్పిస్తుందా? పర్యవసానం ద్వారా తెలుస్తోంది. ఇదీ అంతే. విశ్వామిత్రుని గెలుపుని అభినందిస్తూ, శ్రీమహా విష్ణువుని ప్రశంసిస్తూ కురిపించిన - వినిపించిన - వృష్టీ ధ్వనీకదా! అది మహర్షులకి కన్పిస్తుంది. మానవులకి, ఆలోచిస్తే గోచరిస్తుంది. విశ్వాసం లేనివాడికి, పదిజన్మలైనా కన్పించదు!*). ఒకటిన్నర యోజనాలదూరం వెళ్లాక సరయూనదీ దక్షిణ తీరం వచ్చింది. అప్పుడు విశ్వామిత్రుడు 'రామా! బల -అతిబల అనే రెండు విద్యలని నీకు ఉపదేశింప దలిచాను. ఆలస్యంచేయక స్వీకరించు! బ్రహ్మ సృష్టించిన వీటిని నాతపోబలంతో సాధించాను. జాగు చేయకు ఆచమించు!' అని ఉపదేశించాడు. రాముని విడువని లక్ష్మణుడు కూడా ఆ విద్యలని గ్రహించాడు. ఆ రాత్రి ఆతీరం లోనే వారు నిద్రించారు.

బల - అతిబలలంటే ఏమిటి ?

విశేషాల పుట్ట శ్రీమద్రామాయణం. అడుగడుగుకీ చెప్పుకోవలసిన రహస్యాలు అనేకం. గ్రంథం పెరుగకుండా, వీలయినన్నిమాత్రం అనుకుందాం.

మొదట నారదుడే, వాల్మీకికి మంత్రోపదేశం చేసాడు. వాల్మీకి అడగలేదు. ఇక్కడ విశ్వామిత్రుడు కూడా రామునికి, మంత్రోపదేశం చేస్తున్నాడు. రాముడు అడగలేదు. శిష్యుడు, యోగ్యుడనిపించిన సందర్భంలో, అయాచితంగానే గురువు మంత్రోపదేశం చేయవచ్చని ఇక్కడ తెలుస్తుంది.

రాముడూ–లక్ష్మణుడూ అనే యిద్దఱూ ఒకటే ! అని (విష్ణువు యొక్క రూపాలే) విశ్వామిత్రునికి తెలుసు కాబట్టి, లక్ష్మణుని విషయంలో తీసికొని పోయేందుకుగానీ, మంత్రాన్ని ఉపదేశించే విషయంలోగానీ ఆయన అభ్యంతర పెట్టనేలేదు.

ఉత్సాహాన్నీ, బలాన్నీ వృద్ధి పొందించేదీ, ఇతరులు వేసే ఆయుధాలని తట్టుకొనే శక్తినిచ్చేదీ, ఆకలి–దప్పుల భాధలేకుండా చేసేదీ బలవిద్య. (*ఉత్సాహబలయో ర్వృద్ధి వరశస్త్రనిహన్తతా న బాధా క్షుత్పిపాసాభ్యాం యత స్సా కథితా బలా*) 'చూపు, –మనస్సు, –శరీరం, – పని' – అనే నాలుగింటి చేతనూ శత్రువుని పొరపాటుపడేలా చేసేదీ, ఈ మంత్రాన్ని మననం చేసినవాడు ప్రయోగించిన ఆయుధానికి, తిరుగు లేనితనాన్ని ఇచ్చేదీ అతిబల విద్య. (*యతః వపుష్యే స్ఖాలిత్యం దృఙ్మనః కాయకర్మణామ్ స్వాహాయే త్వమోఘత్వం భవేత్సా౽తిబలా మతా శత్రువుని పొరపడేలా చేయడం – అతిబలవిద్యాలక్షణం. ఇది నాల్గితీరులుగా జరిగి ఫలించింది రామునికి. (1) చూపుద్వారా :– ఖరునితో యుద్ధం చేసేప్పుడు ఒక్కో సైనికునికీ ఒక్కో రాముడున్నట్లు కన్పించడం (2) మనస్సు ద్వారా :– రామ బాణం తగిలిన మారీచ – విరాధ – కబంధ – వాలి మొదలైన మహావీరులంతా రాముని స్తుతించడం. (3) శరీరం ద్వారా – ముక్కు–చెవుల్ని కోసినా శూర్పణఖకి రామలక్ష్మణుల మీద యిష్టమే ఉండడం. (4) క్రియ ద్వారా –అతిబలవంతుడైన రామునిమీదకి ఒక్కుమ్మడిగ అంతా దండెత్త కుండా ఒకరి వెన్నట ఒకరుగా యుద్ధానికి రావడం).*

ఈ మంత్రాలు ఫలించాయా? ఈ మంత్రాలు ఫలించటాన్కి కొన్ని సంవత్సరాల సమయం కావాలి. ఈ విషయాన్ని ఆలోచించిన దేవతలు, కైకమ్మ ద్వారా 14 సంవత్సరాల కాలాన్ని రాముణ్ణి అరణ్యాలకు పంపి, మంత్రాలను మననం చేసే అవకాశం ఇప్పించారు. (ఇంకా అనేక విశేషాలూ అరణ్యానికి పంపించటంలోని అంతరార్థాలూ నా అయోధ్యకాండ వ్యాఖ్యలో వివరింపబడ్డాయి). ఇంతకీ ఈ బల మంత్రం ఫలించింది కాబట్టే, అరణ్యవాసకాలంలో ఆకలి దప్పుల బాధ వారు పడలేదు. అలాగే 'అతిబల' కూడా ఫలించిందని పైన చూచాం కదా!.

ఈ మంత్రాలనే ఇయ్యడాన్కి కారణం ముందునాటికి 'ఆకలిదప్పులబాధ పడవలసివస్తుందనీ, శత్రువులతో మహా యుద్ధం చేయవలసి వస్తుందనీ' రామునికి

చెప్పా, తద్వారా మనకి అర్థం చేయడానికి. దృష్టిలో ఓం హ్రీం బలే మహాదేవి హ్రీం మహాబలే క్లీం చతుర్విధ పురుషార్థ సిద్ధిప్రదే తత్సవితుర్వరదాత్మికే హ్రీం వరేణ్యం భర్గోదేవస్య వరదాత్మికే అనేది బలమంత్రం. అతిబలేసర్వదయామూర్తే బలేసర్వక్షుద్భ్రమోపనాశిని ధీమహి ధియోయోనర్జాతే ప్రచుర్యా ప్రచోద యాత్మికే ప్రణవ శిరస్కాత్మికే హుం ఫట్ స్వాహా అనేది అతిబలమంత్రం. నియమంగా మననం చేస్తే ఫలిస్తాయి. మంత్రం విత్తనంలాటిది. విత్తనం పాతి పెడితే చాలదు. పోషణ చేయాలి గదా! కేవలం మారీచసుబాహులనే చంపడానికని తీసికెళ్లే విశ్వామిత్రుడు, వారిని చంపడానికైతే, ఇన్ని విద్యలని చెప్పనక్కఱ లేదు. రావణ వధ కోసమే ఇన్ని విద్యల ఉపదేశమున్నూ. 10 రాత్రుల కాలం యజ్ఞం సాగుతుందని చెప్పడానిక్కారణం, రాక్షసుల బలం రాత్రిపూట ఎక్కువ కాబట్టీ, పగలు రాక్షస యుద్ధం సహజంగా ఉండదు కాబట్టీను. రాత్రిపూట తిరిగే రాక్షసులతో చేయవలసింది యజ్ఞంవలె పవిత్రమైన యుద్ధంగాని, యజ్ఞంకాదు అనిన్నీ.

కౌసల్యా సుప్రజారామ !

కౌసల్యా సుప్రజారామ ! పూర్వా సంధ్యా ప్రవర్తతే ।

ఉత్తిష్ఠ నరశార్దూల ! కర్తవ్యం దైవమాహ్నికమ్ ।

అది సరయూనదికి దక్షిణపు ఒడ్డు. ఆ ఒడ్డున రెండు దర్భగడ్డిపరుపులు. ఆ పరుపుల మీద పరున్న ఇద్దరు పిల్లలు. రామలక్ష్మణులు. 12 ఏళ్ల వయసున్న వాళ్లు కావడంచేత, పరుపువేసినా, సగం నేలమీదే ఉన్నారు వాళ్లు. ప్రక్కనే అమ్ముల పొదులు.

గిరజాలు తిరిగిన సున్నని జుట్టు. సమానమైన శరీరాల వాళ్లు. ఉడుము తోలు కవచంగా ధరించిన వాళ్లు. శరీర అవయవాలు ఇద్దఱికీ సమాన ఆకారంలో ఉన్నా నీలమేఘపు రంగుని బట్టి రాముడు అనీ, బంగారపు రంగునిబట్టి లక్ష్మణుడు అనీ గుర్తింప వీలుగా ఉన్నారు. ప్రశాంతంగా, చీకుచింతలేక నిద్రిస్తున్నారు. తెల్లవారు జాముకాలం.

అప్పుడే పద్మాలు వికసిస్తూ ఉన్నాయి. తుమ్మెదలు అప్పుడే బయల్దేరి మకరందపువేట సాగిస్తున్నాయి. మెల్లగా సరయూనది ప్రవహిస్తోంది. ఒక్కసారి చుట్టూ చూచాడు విశ్వామిత్రుడు. సాక్షాత్తు శ్రీ మహావిష్ణువుని ఇలా దర్శించగల్గడం! ఎంత అదృష్టం తనది !.

ఎప్పుడైనా వైకుంఠానికి వెడితే, ద్వారపాలకులు అడ్డగించే వారు. ఆ బాధ తొలగి లోనికి వెడితే. మహర్షులూ, దేవతలూ ఎందఱో ఆయన చుట్టూ ఉండేవారు. వారంతా ఒకవేళ లేకున్నా, హృదయం మీద ఉన్న లక్ష్మి, విష్ణువుని మాట్లాడ నిచ్చేది కాదు. ఆయన అనుగ్రహించేలోగా ఏదో ఒక లోకంలో ఆర్తనాదం ఆయనకు వినపడి, మనసు చెదిరిపోయేది. అలాటి శ్రీమహావిష్ణువు, మహర్షులూ, దేవతలూ లేక లక్ష్మికూడా లేక

ఒంటరిగా, అదీ తన చెప్పు చేతలలో ఉండి, పరమ పవిత్రమైన బ్రాహ్మముహూర్తం (తెలవారు జాము 4.30 గంటలు) లో, అందునా నది ఒడ్డున దర్భన మీయడం, అందునా పరమప్రశాంతంగా నిద్రిస్తూ, తనకే ఈ అదృష్టాన్ని ప్రసాదిస్తూ ఉండడం - తలచు కొనేసరికి శరీరం గగుర్పొడిచింది. **జీవించి ఉండగా పొందిన మోక్షం అది.**

వెంటనే ఆ యిద్దటి పాదాలవద్దా నిలబడ్డాడు. మనసు నిండిన ఆనందంతో ఈ శ్లోకాన్ని ఉచ్చైః స్వరంతో పాడాడు. చాల అర్థం ఉన్న శ్లోకం ఇది.

'కౌసల్యా పుత్రుడైన రామా ! తూర్పు తెలవారబోతోంది. నరశ్రేష్ఠా! ఈరోజు చేయాల్సిన దైవకార్యాల వేళ అవుతోంది -లే అని పై అర్థం.

విశ్వామిత్రుని లోపలి భావాలు ఇలా ఉన్నాయి. రామచంద్రా ! ఇలా చూడ గల్గితేనే ఎంతో అదృష్టవంతుణ్ణని నేను భావిస్తూంటే, నిన్ను కన్న కౌసల్య ఇంకెంతటి అదృష్టవంతురాలు ! నా అదృష్టవశం వల్ల ఆమె మానవజాతి కాంత అయింది. లేకపోతే ఇలా నిన్ను తీసికెళ్లగల అదృష్టం మరెవరికో లభించేది కదా !

కౌసల్యా పుత్రుడివైన రామా! అనడం వలన బలరామ -పరశురాములు కాదు సుమా ! అని చెప్పడం. తండ్రి అయిన దశరథుడు నా వెంట పంపడానికి ఆలోచించినా, నిన్ను పంపినది ఆతల్లి కాబట్టి , 'ఆమె' (కౌసల్యా) ఎంత గొప్పది' ! ఆ గొప్పదనం నిన్ను కనడం వలన వచ్చి ఉంటుంది.

'మాతృదేవోభవ' అనేది ముందు పలుకుతారు. తండ్రి కంటె తల్లి 100 రెట్లు గౌరవించ బడాల్సిందే. *(పితుశ్శతగుణం మాతా గౌర వేణాతి రిచ్యతే)* అందుకని రాముని తల్లి అయిన 'కౌసల్య' పేరు ముందుంచి సంబోధించాడు.

చిన్న వయసువాళ్లు కావడం చేతా, ముక్కూ మొగం ఎఱుగని తనతో వచ్చి నందు వలనా, తాను కూడా దశరథుణ్ణి గద్దించి తేవడం వలనా, తెచ్చి కూడా ఎక్కడో పరుండ బెట్టడం వలనా, ఎప్పుడూ ఇల్లు వదిలి ఉండని వాళ్లు అయిన రామలక్ష్మణులు, లేస్తూనే ఇన్నీ ఆలోచిస్తూ 'అమ్మ ఏదీ' అని అడుగుతారని ఆ భయాన్ని తొలగించడానికి 'కౌసల్య' పేరు ముందుంచి పలికాడు. ఇల్లు వదలిన పిల్లలు అమ్మనే కదా కలవరిస్తారు!.

ఇప్పుడున్న తూర్పుసంధ్యాకాలం సూర్యుణ్ణి కనబోతున్నట్లు, 'రామచంద్రా !' నీ తల్లి అయిన కౌసల్యా, రాముడనే సూర్యవంశం వాణ్ణి కన్నది.

సూర్యునికి అజ్ఞానులైన మందేహులనే రాక్షసులని (చీకట్లు) చంపే సమయమైతే. నీకు కూడా లంకా రాక్షసులని చంపే సమయం రాబోతోంది. స్వామీ ! నా అజ్ఞానం కూడా తొలిగి పోయింది. (సూర్యుడు 'మందేహులు' అనే పేరుగల రాక్షసులనివధించడం వలననే 'ఉదయం' అవుతూ ఉంటుందని శాస్త్రం చెప్తుంది)

స్వామీ! నిద్రించే అవకాశం ఎప్పుడు లభిస్తుందా ? అని ఎంతో కాలం నుండీ ఎదురు చూచావు. (ఎప్పుడూ కార్యనిమగ్నుడివిగా ఉంటావు కాబట్టి) కాని ఇప్పుడు నేను కూడా నిన్ను నిద్రింపనీయకుండా 'ఉత్తిష్ఠ' (లే!)అంటున్నాను క్షమించు.

ఒక్కొక్క కాలంలో ఒక్కో అవతారంతో నువ్వు దర్శన మిస్తావు. ఇప్పుడు నువ్వు ఎత్తినది రామావతారం. నిద్రలేవగానే పరాకుతో నా గద, లక్ష్మి, శంఖం ఎక్కడ, అనకు. నువ్వు 'నరశార్దూలుడివి'. నరులలో శ్రేష్ఠునిగా ఉన్నావు. దేవ రహస్యం బయట పడనీయకు. రాక్షసులు వింటారు. ఒకే ఒక్క నరుడిగా విష్ణువు పుడతాడని ఊహించిన రావణుడు, గూఢచారులని ఈ అరణ్యంలో ఉంచాడు. ఎత్తుకుపై యెత్తుగా దశరథునికి నల్గురిగా నువ్వు జన్మించావు. ఈ నల్గురిలో ఎవడు విష్ణువో తెలియక, రావణుడు తికమకపడు తున్నాడు. అందుకని ఆ విషయం రహస్యంగానే ఉండనీ!.

స్వామీ ! ఈ ఆనందం నన్ను అనుభవించనీయక పోవడం కూడా నువ్వే చేస్తున్నావు. ఈ కర్తవ్యాన్ని నామీద ఉంచావుగదా ! బాధ్యత నిన్ను లేపమని అంటోంది. మనస్సు క్షమించమని ప్రాధేయ పడుతోంది. తప్పదు బాధ్యత ! స్వామీ ! రోజులో, ఎవరికి ఏమేమి విధి ప్రకారం కావాలో నిర్ణయించే వాడివి నువ్వైతే, ఆ నీకు ఈ రోజున ఏం చేయాలో నిర్ణయించి - 'ఈపనులు చేయవలసి ఉన్నావు కాబట్టి లే !' అని లేపేవాణ్ణి నేను కావడం ఎంత ఆశ్చర్యమో ! స్వామీ ! అని లేపాడు.

ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వర సుప్రభాతంలోని మొదటి శ్లోకంగా ప్రసిద్ధంగా కన్పిస్తూ ఉంది. సుప్రభాతాన్ని వ్రాసినవాడు 'సుందరజామాతృముని'. (శ్రీమత్సుందర జామాతృ ముని వాసినే). ఈ శ్రీమద్రామాయణ శ్లోకాన్ని తన సుప్రభాతంలో మొదటి శ్లోకంగా ఉంచి, 2వ శ్లోకం నుండి సొంతంగా వ్రాసాడు. ఈ శ్లోకం చదివేప్పుడు పైన ఉన్న భావాన్ని మనసులో నిల్పుకోవాలి. మనసుతో ఒక్కశ్లోకాన్ని చదివితేచాలు. మనసు నిలువక 1000 చదివినా వ్యర్థ ప్రయోజనమే.

"అద్యమే సఫలం జన్మ సుప్రభాతాచమేనిశా !
యదున్నిద్రాబ్జపత్రాక్షం విష్ణోర్ద్రక్ష్యామ్యహంముఖమ్!" (నిద్రలేస్తున్న మహావిష్ణువు ముఖాన్ని చూస్తు ఉండడం వలన నాజన్మకి రాత్రి అనేది పోయి తెల్లవారింది జీవితం.)

అంగదేశపు కథ (పైకథ)

రామలక్ష్మణులు నిద్రలేచి, ప్రాతఃకాలంలో చేయవలసిన గాయత్రీ జపాదులన్నీ ముగించుకొని మహర్షికి నమస్కరించి బయలుదేరారు. ఒక ఆశ్రమం కన్పించగానే రాముడు 'ఈ ఆశ్రమం ఎవరిది ? ఎవరున్నారు? విన కుతూహలంగా ఉంది. మా యిద్దఱికీ విన్పించండి స్వామీ !' అని ప్రార్థించాడు.

విశ్వామిత్రుడు చెప్పసాగాడు. 'శివుడు' ఒకప్పుడు ప్రమథగణాలతో ఇక్కడికి వచ్చాడు. తీవ్రనియమాలతో తపస్సు ప్రారంభించాడు. ఇంద్రుని ఆజ్ఞపై మోహాన్ని

కల్పించి క్షణకాలం చలించేలా చేసాడు. కోపించిన శివుడు మన్మథుణ్ణి భస్మం చేసేసాడు మన్మథుని అంగాలు(అవయవాలు) భస్మం అయిన చోటు కాబట్టి దీన్ని అంగదేశమన్నారు. అంగాలు లేనివాడు కాబట్టి అతణ్ణి అనంగుడన్నారు. అప్పటి నుండీ ఎందరో తరతరాలుగా తపస్సు చేసుకుంటూ ఇక్కడే ఉన్నారు. ఈ రాత్రి ఇక్కడే ఉందాం. అంటూండగానే, ఆ ప్రాంతపు మహర్షులంతా వచ్చి దివ్యదృష్టితో విషయాన్ని గ్రహించి మహర్షికి, రామలక్ష్మణులకి అర్ఘ్య పాద్యాలిచ్చి సత్కరించారు.

సాయంత్రం కాగానే, ముగ్గురూ సాయంకాల జపాదులు ముగించారు. ఆ ఆశ్రమంలోనే సుఖంగా పుణ్యకథాకాలక్షేపం చేసి పిమ్మట నిద్రించారు.

లో కథ

విశ్వామిత్రుడు ఒకప్పుడు క్షత్రియుడు. పాలకుడైనవానికి ఏ దేశపు వృత్తాంత మేదో తెలియాలి. రాజు కాబోయే రామునికి దేశాల వృత్తాంతాలు తెలిసిన విశ్వా మిత్రుడు, వాటి అన్నింటినీ చెప్పాలి. ప్రతి దేశపు పేరువెనుకా కథ ఉంటుందని దీనిని బట్టి గ్రహించాలి. లేదను కోరాదు. మనకి తెలియదను కోవడం, వివేకుల లక్షణం.

దీనిలో మరో బోధ కూడా ఉంది ! 'రామా! ముందు కాలంలో నీవు వియోగ బాధని అనుభవించాలి. ఇంతకు మీది కాలంలో నీ భార్య నీ వెంట ఉన్నా కూడా,తమ్మునితో అరణ్యంలో గడపాల్సి వస్తుంది. మన్మథుణ్ణి జయించిన శివుని కథ విన్నావుగా ! ఈకథ నీకు మార్గదర్శకమై, అపకీర్తిని నీకు తేరాదని దీన్ని చెప్తున్నాను' అనేది కూడా.

'తారకుడు' అనే రాక్షసుణ్ణి చంపగల 'కుమారుడు' పార్వతీ శంకరుల వల్ల కలగాలని దేవతల ఆలోచన. అక్కడి శంకరుడు దేవతల ఆలోచనని గమనించి, లోకక్షేమం కోసం చలించినవాడు కావలసి వస్తే, మన్మథుణ్ణి ధ్వంసం చేసి, కథని తలక్రిందు చేసాడు. రామచంద్రా ! కామాసక్తుడు కావలసిన శివుడు – కామజయాన్ని చేసాడు. కామజయాన్ని చేయవలసిన నువ్వు – కామాసక్తుడివి మాత్రం కాకు ! అని కూడ బోధ.

అక్కడి ఆశ్రమంలోని మహర్షులంతా ఘోర తపస్సు చేసారు కాబట్టి వారికి విష్ణు దర్శనం, వారి ఆశ్రమం వద్దే అయింది. శ్రీ మద్రామాయణంలోని చిత్రం ఇది. రామలక్ష్మణులని వెదుక్కుంటూ విశ్వామిత్రుడు వస్తే, స్థాణ్వాశ్రమమహర్షులకి దర్శన మిచ్చేందుకై విష్ణువే వారి వద్దకు వచ్చాడు.

ప్రపంచంలో అందటి మనస్సులనీ మథించి బాధించేవాడు మన్మథుడైతే, అతణ్ణి కూడా బాధించినవాడు శంకరుడు. స్థాణువుగా ఉండి శంకరుడు తపస్సు చేసిన ఈ ఆశ్రమమే 'స్థాణ్వాశ్రమం'.

మలద - కరూశదేశాల కథ

రామలక్ష్మణులు విశ్వామిత్రునితో బయల్దేరి గంగలో నావ నెక్కి ప్రయాణిస్తూండగా 'పెద్ద ధ్వని' విన్పించసాగింది. ఆ వృత్తాంతాన్ని విశ్వామిత్రుడిలా చెప్పాడు.

'రాకుమారులారా! బ్రహ్మ ఒకసారి, కైలాసంలో సరస్సు ఉంటే బాగుంటుందని ఊహించి మనస్సుతో సరస్సుని సృష్టించాడు. అదే బ్రహ్మమానససరోవరం. దాంట్లోంచి పుట్టినది 'సరయూ' ఆ నది, అయోధ్యకు పడమరనుండి ఉత్తరం మీదుగావస్తూ పల్లంగా తూర్పున ప్రవహిస్తున్న ఈ గంగలోనికి ఎత్తునుండి పడుతోంది. ఆ ధ్వనే యిది. ఈ నదుల సంగమానికి నమస్కరించండి ! అని పలికి గంగ దక్షిణపు ఒడ్డు రాగా తాను దిగి, వారిని వెంట పెట్టుకొని తీసికొని పోయాడు విశ్వామిత్రుడు.

రాముని ప్రశ్నపై, కనిపించిన అరణ్యాన్ని గూర్చి ఇలా చెప్పాడు. రామా! ఒకప్పుడు వృత్రుడనే బ్రాహ్మణునికీ, దేవేంద్రునికీ వైరం పెరిగింది. దేవతలు ఎలాగో సఖ్యం కలిపారు. కశ్యపుని పుత్రుడైన తాను శస్త్రాస్త్రాలతో వధింపబడరాదని వరంకోరాడు. ఇంద్రుడు మైత్రి నటిస్తూ, సముద్రతీరంలో నురుగులోనికి తన వజ్రాయుధ శక్తిని పంపి వృత్రుణ్ణి వధించాడు. బ్రాహ్మణుణ్ణి హత్య చేసిన కారణంగా ఇంద్రునికి బ్రహ్మహత్యాపాతకం చుట్టుకోవడం వలన అధికంగా ఆకలీ - స్వేదమూ ప్రారంభమయ్యాయి. దేవతలూ - మహర్షులూ ఆయన నిక్కడ మంత్ర పూర్వకంగా అధికంగా గంగలో స్నానం చేయించారు. ఆయన వెఱ్ఱి ఆకలీ- అధికస్వేదమూ ఇక్కడ నశించాయి. కాబట్టి మలద, కరూశ దేశాలు అయ్యాయి. సంతోషించిన దేవేంద్రుడు ఇక్కడ ఈ 2 దేశాలనీ సర్వసమృద్ధంగా నిర్మించాడు. అయితే అరణ్యంగా మారడానిక్కారణం 'తాటక' అనే రాక్షసి.

లో కథ

ఇంద్రుడైనా సరే తప్పు చేస్తే శిక్ష ననుభవింపక తప్పదు. బ్రాహ్మణుడైనా ఆయుధంతో ఎదుర్కొని యుద్ధానికి సిద్ధపడ్డప్పుడు హత్యాపాతకం రాదు. పరశురాముడూ, అశ్వత్థామా సాక్ష్యాలు. అయితే ఇంద్రుడు వృత్రుణ్ణి నమ్మించి, సముద్రతీరంలో నిరాయుధుడైన వృత్రుణ్ణి వధించడంతో హత్యాపాతకం వచ్చింది.

కొన్నాళ్లపాటు ఇంద్రుడు బాధపడ్డాక, దేవ మహర్షులు మంత్రపూర్వక స్నానాన్ని గంగలో చేయిస్తే తొలగింది ఆ పాపం. ఆ పాపం యొక్క ఆధిక్యాన్నీ దాన్ని తొలగించు కోవడానికి పడ్డ శ్రమనీ గమనించమని రామునికి బోధ.

రావణుడూ పులస్త్యబ్రహ్మపుత్రుడే. అతడు, యుద్ధంలో ఆయుధంతో నిలబడ్డప్పుడు వధిస్తే దోషంలేదు గాని,నిరాయుధునిగా ఉన్నప్పుడూ - లేదా వంచనతోనూ

– వధిస్తే బ్రహ్మహత్యా దోషం రావచ్చును సుమా! అని హెచ్చరిక. ఈ కారణం చేతనే యుద్ధంలో ఒకరోజు నిరాయుధుడిగా ఉన్న రావణుణ్ణి రాముడు విడిచేసాడు కూడ.

చిన్నప్పుడు ఇలాటి పరమార్థకథలు చెప్తే ఆ నీతి బోధ ఒంటపట్టే అవకాశం ఉంటుంది. ముందునాటికి దేశాన్ని రక్షించగల పౌరుడౌతాడు. (అంతేగాని, వధలు, దోపిడీలు ఉన్న పిచ్చి సినిమాలని, నవలలనీ చదివించి, చూపించి, వాటిని అదుపు చేసే శక్తి ఉండీ పట్టించుకోక 'నేటి బాలుడే రేపటి పౌరుడు' అని అరిస్తే ప్రయోజనం లేదు. ఈలాటి వాటిని చూచిన, చదివిన వానిలో హింసా ధోరణి ప్రబలి, ఊహించని రీతికి దేశం వెళ్లిపోతుంది. రాజాకాబోయే 'ఛత్రపతి శివాజీ' కి తల్లి, భారతరామాయణ భాగవతాలని విన్పించినదిందుకే!).

ఇంద్రుడు నిర్మించిన నగరాలే అరణ్యాలయ్యాయేమిటి? అంటే, వ్యక్తి ఆయుస్సు లాగానే భవనాలకీ, పట్టణాలకీ కూడా ఆయుస్సు అనేది ఉంటుంది. ఒకప్పటి లంక, తక్షశిల, ద్వారక వంటి పట్టణాలు నేడు సముద్ర గర్భంలో ఉన్నాయిగా !

తాటకాకథ (పై కథ)

'సుకేతుడు' అనే పేరుగల యక్షుడు, సదాచార సంపన్నుడు. బ్రహ్మ, అతని తపస్సుకి మెచ్చి, వేయి ఏనుగుల బలంకల కన్యని వరంగా ఇచ్చి, పుత్ర సంతానాన్ని వరంగా ఈయలేదు. రూపవంతురాలూ,కామరూపిణీ (కావలసిన రూపం ధరించగలది) అయిన ఆమె, ఝర్ఝపుత్రుడైన సుందునికి భార్య అయి, మారీచునికి తల్లి అయింది.

సుందుడు చేసే దుర్మార్గాలని తట్టుకోలేక, అగస్త్యమహర్షి శపిస్తే సుందుడు మరణించాడు. భర్తని చంపిన దుర్మార్గుడనే కోపంతో తాటక, తన పుత్రుడు మారీచునితో సహా, అగస్త్యుని మీదికి పోయి, ఆయననే మ్రింగబూచింది. మారీచుడూ తల్లిని అనుసరించాడు.

"రాక్షసుడిగా అయిపొమ్మని" ముందుగా మారీచునికి మహర్షి శాపం ఇచ్చాడు. తన పుత్రుణ్ణి శపిస్తాడా ? అని విజృంభించిన తాటకని కూడా 'నరమాంసభక్షణ చేసే రాక్షసిగా మారిపొమ్మని' శపించాడు.

రామచంద్రా! అప్పటినుండీ అగస్త్యుని మీది కోపంతో, ఆయనని ఏమీ చేయలేక, తాటక ఈ రెండు నగరాలనీ 'ఇదిగో – ఇలా పాడుబడేలా చేసింది'. అది దుర ర్గురాలు. అధర్మపరురాలు చంపెయ్యి' అని ఆజ్ఞాపించి –'స్త్రీవధ' గూర్చి అనుమానిస్తున్న రామునికి – తప్పులేదని చెప్పి పురికొల్పాడు.

రాముడు ధనుష్టంకారం చేసాడు. అది ఆగకపోతే, బాహువులు తెగకొట్టాడు. అయినా విజృంభిస్తుంటే, లక్ష్మణుడు ముక్కు చెవులు కోసాడు. విశ్వామిత్రుడు 'ఇదే

సమయమని' మళ్లీ పురికొల్పాడు. అది ఇంకా దుశ్చేష్టలు చేస్తూంటే ఎదుటొమ్ముపై బాణంవేసి, రాముడు దాన్ని కొట్టి చంపాడు.

దేవేంద్రాది దేవతలు ప్రశంసించారు. దేవేంద్రుడు విశ్వామిత్రునికి అస్త్రోపదేశం చేయమని చెప్పివెళ్లాడు. రామలక్ష్మణులు ఆ రాత్రి అక్కడ నిద్రించి, విశ్వామిత్రునితో మఱునాటి ఉదయం బయలుదేరి వెళ్లారు.

లో కథ

'వరం ఎప్పుడూ శాపమే' అని అనుకున్నాం. 1000 ఏనుగుల బలం. అదీ 'కన్య'కి ఈయడం – అది కూడా బ్రహ్మ ఈయడం (విధివ్రాత వ్రాసేవాడు) లో ఉన్న రహస్యాన్ని గమనించలేదు సుకేతుడనే తాటకతండ్రి. అంత బలం ఉంటే మదం పెరుగక తప్పదు.

బలిష్ఠురాలైన తాటకని సుందుని కిచ్చి వివాహం చేసారు. వాడూ బలవంతుడే. అంటే మదం మఱింత పెరిగిందన్నమాట. సత్పురుషుల విద్య ఎప్పుడూ నలుగురికి జ్ఞానదానం చేయడానికి, సత్పురుషుల ధనం అనాథలకి, పాత్రులైనవారికి దానం చేయడానికి, సత్పురుషుల శక్తి ఆపదలో ఉన్నవారిని రక్షించడానికి ఉపయోగిస్తుందట. (విద్యా వివాదాయ ధనం మదాయ-శక్తిః పరేషాం పరిపీడనాయ-ఖలస్య సాధోర్విపరీత మేతత్-జ్ఞానాయ దానాయ చ రక్షణాయ కాని దుర్జనులకున్న విద్య-ధన-బలాల్లో, విద్య, అడ్డదిడ్డంగా వాదించడానికి(పూర్తిగా గ్రంథాన్ని చదవకుండా, నాలుగు పాడిమాటలని విని వాదించడం), ధనం అహంకారాన్ని కల్గించడానికి, బలం (శక్తి) ఇతరులని పీడించి భయపెట్టడానికి పనిచేస్తాయట.

చిన్నవాణ్ణి ముందు శిక్షించాలి

తాటకాసుందుల బలం దుర్జనబలం కదా! అగస్త్యుని మీదకి దూకాలనే బుద్ధిని పుట్టించింది. 'ప్రపంచంలో లోకువ ఎవడు?' అంటే 'ఎవనిజోలికిపోనివాడూ-వాడి గొడవని వాడు చూచుకొనే వాడున్నూ' అని దాని భావం. మొదట మారీచుడూ, తాటకా ఇద్దఱూ దూకి మీదికి వస్తే, మారీచుడికి రాక్షస శాపమిచ్చాడు అగస్త్యుడు. తాటక వయస్సు చెల్లిన రాక్షసి. దాని బుద్ధి 'పెడబుద్ధి' అయినా పెద్దగా లోకానికి నష్టం లేదుకాని, వయస్సుచేత చిన్నవాడైన మారీచుడు పాడైతే, వీడివలన లోకం చాలకాలం నష్టపడవలసి వస్తుంది. పైగా, వీణ్ణి ఆదర్శంగా తీసికొనే దుర్మార్గులు మఱికొందఱు ప్రబలవచ్చునని భావించి మారీచుణ్ణే శపించాడు. పూర్వ ఋషుల దృష్టి, లోక క్షేమ దృష్టి. 18 నుండి 25 మధ్య వయసువాడి ప్రవర్తనని బట్టే లోకం ఆధారపడి ఉంటుందని

ఎప్పుడూ ఆలోచిస్తూండే దూరదృష్టి. 2. ఈనాడు నేరాలు ఆ వయసు వారివంవనే జరుగుతున్నాయి - అవి వార్తాపత్రికలద్వారా చూస్తున్నాం. పిల్లని ప్రోత్సాహించేవి పిచ్చిపిచ్చిమాలవి నేరం చేసినవాళ్లే చెప్పినట్లుగా కూడ వార్తాపత్రికలు వ్రాసాయి. విషయం తెలుసు. పరిష్కారం ఎలా(?)

రూపంబట్టి దోషం

మారీచుని రూపాన్ని చూచిన ప్రతిక్షణమూ, వాడిచేత నేరం చేయించిన దోషం, 'తనదని' తల్లికి తెలియాలి. మారీచుణ్ణి చూచిన అందరికీ, రూపాన్ని బట్టి 'నేరం చేసినవాడు' అనే విషయం తెలియాలని మహర్షి భావన. అందుకే విరూపశాపం (రూపం మారి పోయేశాపం) ఇచ్చాడు.

పూర్వకాలపు రాజుల పాలనలలో 'దొంగతనం' చేస్తే నుదుటిపై '+' గుర్తుని వాతగా వేసేవారట. చూడగానే అందరికీ అర్థమయ్యేది. ఆ నేరం చేసినవాడు మానసికంగా వ్యథ చెంది దేశాన్ని విడిచి గౌరవంగా బ్రతికే చోటుకి పోతాడు. ఇతణ్ణి గమనించిన మరెవ్వరూ, అలాటి పనినీ చేయరు. అలాటి సత్‌దృష్టి ప్రాచీనులది.

మారీచుణ్ణి శపించగానే కోపించిన తాటక పశ్చాత్తాపపడక, ఇంకా మీదికి దూకింది. పశ్చాత్తాపం ఉన్నవాణ్ణి క్షమించవచ్చుగాని, లేనివాణ్ణి క్షమించరాదని భావించి, దానికీ ఆ శాపాన్నే మహర్షి యిచ్చాడు. తన భర్త 'మదం' వలననే చచ్చాడు. కొడుకూ తన మదం వలననే రాక్షసుడయ్యాడు. అయినా, తాటకలో పశ్చాత్తాప బుద్ధి కలగలేదంటే, దీన్ని క్షమించరాదని భావించి, తాటకనీ రాక్షసి కావలసిందని శపించాడు. కొడుకుని శపిస్తే, 'తప్పు ఎవరిది?' అని భావించక, వెనక వేసికొచ్చింది కాబట్టి, దీన్నీ శపించాడు. లోకంలో ఇలాటి వాళ్లుంటారు. వాళ్లపేరు ఏదైనా, లక్షణం దీనిదన్నమాట. అగస్త్యుడాలోచించి - చూడగానే 'ఇది నేరం చేసినది' - అని ముఖం బట్టి గమనించేలా శపించాడు.

ఈ మహర్షి అభిప్రాయానికి అనుగుణంగానే రాముడు విశ్వామిత్రుణ్ణి అడిగాడు. 'స్వామీ! యక్షులకి బలం తక్కువ అంటారు గదా! మరి దీనికి 1000 ఏనుగుల బలం ఏమిటి?' అని (అల్పవీర్యా యదా యక్షా శ్రూయతే మునిపుంగవ!) దానికి సమాధానంగా విశ్వామిత్రుడు 'పైకథ' మాత్రం చెప్పి, (రాముడు లోకజ్ఞుడని, అర్థం చేసికోగల దిట్ట కాబట్టి) ప్రజారక్షణం కోసం, పాతకమేమో ! అని ఆలోచించవలసిన అవసరంలేదనీ, నీ బాహుబలంతో 'చంపమనీ' పలికాడు. (పాతకం వా సదోషం వా కర్తవ్యం మహతా సతా).

రామునికి ధర్మసందేహం కల్గింది. మొదటగా తాను చేసే వధ ఇది. అది కూడా స్త్రీవధ. 'నస్త్రీ వధ్యా' స్త్రీని చంపరాదనేది రాజనీతి ధర్మం కూడాను. చంపమని

చెప్పేది గురువు. 'న గురోర్వాక్యమతిక్రమీత' గురువాక్యాన్ని ఉల్లంఘించరాదు. ఏం చెయ్యాలి? అని ఆలోచన కల్గింది.

రాముని అభిప్రాయాన్ని గమనించి స్త్రీవధని చేసిన వారి విశేషాలు చెప్పాడు విశ్వామిత్రుడు. పృథ్వి నంతనీ నాశనం చేయదలచిన వైరోచని(విరోచనుని కూతురు) అయిన 'మంథర' అనే దాన్ని దేవేంద్రుడే చంపాడు. రాక్షస గురువైన శుక్రుని తల్లి, భృగుమహర్షి భార్యని (దుర్జనులైన రాక్షసులకి ఎప్పుడూ ఆశ్రయమిచ్చి, లోకక్షేమాన్ని నాశనం చేయిస్తూంటే, ఇంద్రుణ్ణే చంపించాలని ప్రయత్నిస్తూంటే) శ్రీ మహావిష్ణువే చంపాడు. ఇలా ధర్మం తప్పిన స్త్రీలని మహాత్ములే చంపారు, అని చెప్పాడు. (అధర్మ సహితా నార్యః హతాః పురుషసత్తమైః పరోపేతాపినో లోకే యోషై చోత్పథచారిణః తే హంతవ్యా నృపై నృర్భ్యైః) -

రామునికి ఆలోచన కలిగింది. దోషం చేసినదాన్ని విడువరాదు. 'స్త్రీని వధింపరాదు' అనే ధర్మం ప్రకారం విడిచిపెడుతూ వెడితే 'స్త్రీలైతే దోషం చేయవచ్చునని అనుమతి ఇచ్చినట్లేకదా!' అని భావించాడు. ధర్మం ఒకటి. ధర్మ సూక్ష్మం మఱొకటి. ధర్మం-రాముడాలోచించినది. ధర్మసూక్ష్మం-విశ్వామిత్రుడు చెప్పినది. లోకాన్ని బాధపెట్టేవాళ్లు ఎవరైనా, రాజులచే చంపబడదగినవారే! అనేది సిద్ధాంతం.

తండ్రి తనని పంపుతూ నా పరోక్షంలో, 'దశరథుడు ఈ విశ్వామిత్రుడే సుమా!' అని రామునికి చెప్పాడు. వెంటనే రాముడు 'మా తండ్రి మాట ప్రకారమూ, మీ శాసనం బట్టీ, గోబ్రాహ్మణులక్షేమం కోసమూ, దేశసుఖం ఆలోచించీ, ఏ శంకాలేకుండా దీన్ని చంపుతాను' అన్నాడు. సోఽహం పితుర్వచ శ్రుత్వా శాసనాద్బ్రహ్మవాదినః - గోబ్రాహ్మణ హితార్థాయ లోకస్యాస్య సుఖాయచ కరిష్యామి న సందేహః) అంటూనే వింటినారిని దిక్కులు పగిలేలా మ్రోగించాడు.

ఆ ధ్వనికి తాటక క్రోధపరవశురాలై మీదికి పరుగెత్తి రాసాగింది. రాముడు లక్ష్మణునితో 'తమ్ముడూ! ఆడుదైన దీన్ని చంపబుద్ధి కావడంలేదు. మాయాబలం ఉన్న దీని ముక్కూ చెవులూ- ఇంకా మీదికొస్తే కాళ్లు చేతులూనఱికేస్తాను' అంటుండగా అది రాముని మీదకే దూకబోతే, విశ్వామిత్రుడు హూంకారాన్ని చేసి, దానిని అదలించి రామ లక్ష్మణులని ఆశీర్వదించాడు.

అది దుమ్ము జిమ్ముతూ చీకటి చేయసాగితే, ఒక క్షణం రామలక్ష్మణులు సొమ్మసిల్లిపోయినారు. మీదట కన్పించకుండా రాళ్లవాన కురిపించ సాగింది. మీదకి దూకబోతే రాముడు బాహువులు నఱికాడు. కేకలుపెడుతూ పడిపోగా ముక్కూ చెవుల్నిలక్ష్మణుడు కోసేసాడు. (సౌమిత్రి రకరోత్ క్రోధాద్హృతకర్ణాగ్రనాసికామ్).

అప్పటికీ రాళ్లవాన కురిపించ సాగింది. ఆకాశంలో అనేక రూపాలు చూపసాగింది. 'రామా!' సాయంకాలమైతే రాక్షసుల బలం, మఱింత అవుతుంది. 'జాలి విడిచి

చంపెయ్యి' అన్నాడు. (అలం తే ఘృణయా రామ! పాపైషా దుష్టచారిణీ - వధ్యతాం తావ దేవైషా పరా సంధ్యా ప్రవర్తతే.) విశ్వామిత్రుని సూచన విని మఱింత కోపంతో మీదికి దూకబోతే ఎదుఱొమ్ములో బాణం వేసి దాన్ని చంపేసాడు.

విశ్వామిత్రునితో చంపుతానని చెప్పిఎందుకిలా రాముడు చేసాడు? అంటే దానిలో విశేషం ఉంది. చంపమన్నారుగదా! అని చంపేస్తే ఆ దోషం గురువు మీదికి రావచ్చు గదా! ఈ రోజుల్లో అయితే, ఆ తప్పేదో పైవాడికి పోతుంది గదా! అని మహాసంతోషంతో, అన్ని పనులూ మాని, ఆ పని ఒక్కటే, అతి శీఘ్రంగా చేస్తారు. గురువుకి దోషం తెచ్చే శిష్యుడిని కారాదని ఆలోచించి, తాటకకి అవకాశ మీయదలచి ముందు ధనుష్టంకారం, తర్వాత బాహువులు నఱకడం, తర్వాత ముక్కు చెవులూ, ఆ మీదట ప్రాణమూ తీసాడు. (గురోర్దోషావరణం ఛత్రమ్. తచ్ఛీలమస్యేతి ఛాత్ర ః గురువు యొక్క దోషాల్ని పైకి రానీయ కుండా ఉంచేవాడు ఛాత్రుడు. అంటే గురువులు దోషాలు చేసి, ఇల్లాంటి శిష్యులని చేర దీయాలనికాదు. గరువింద చేయరాదు. గురువుకి వింద వచ్చే పనులిపిస్తే చేయరాదనీను.)

ఈ విధానమే నేడూ అనుసరించబడుతోంది. రక్షకభటులు ముందు లాటీ చార్జి హెచ్చరిక, తర్వాత లాటీ చార్జి, ఆ మీదట బాష్పవాయువు, తర్వాత గాలిలోకి కాల్పులూ, చివరికి వధ చేస్తారు. ఇది రామాయణానుసరణమే కదా! మఱి ముక్కుచెవులను ఎందుకు కోయాలి? రాక్షస పద్ధతి ప్రకారం తిరిగి వచ్చే అవకాశమున్న బాహువులని నఱికాడు, వెనక్కి పోతుందేమోనని. కాని మీదకి వస్తూ చేతుల్ని సృష్టించుకొని రాళ్ల వాన ప్రారంభించింది.

అది రాక్షస స్త్రీ. త్రాగిత్రాగీ, మాంసాన్ని తిని తినీ, మత్తూ-అహంకారం అన్నిటితోటి దానికి కళ్లు పనిచేయడం మానేసాయి. రాక్షసులకి 'ఘ్రాణశక్తి' (నరవాసన అనేది ఇందుకే) ఎక్కువ. పంచజ్ఞానేంద్రియాలలో ఏది లేకపోతే ఆ లేనిదాని శక్తి మిగిలిన వానికి వస్తుంది. ఆ వాసనతో, రామలక్ష్మణులెక్కడున్నదీ తెలుసుకుని రాళ్లవాన కురిపిస్తోంది. ముక్కు కోసేస్తే నరవాసన తెలియక ఱాళ్ల వాన కురిపించలేదుగదా! అని, భావించి - తమ మాటలని విని మళ్లీ వస్తుందని, ఆలోచించి ఆ అవకాశం లేకుండా చేయడానికై చెవుల్ని కూడా తెగకోసాడు. దానికి పంచజ్ఞానేంద్రియాలలో జిహ్వ (నాలుక) మాంసం తిని తినీ, ఏనాడో మొద్దుబాఱిపోయింది. కన్నులని బాణంతో పొడిచినా, ముక్కు ద్వారా వాసనచూసి చంపేఅవకాశం ఉంది. ఇక కన్నులు త్రాగుడు మత్తుతో ఉండీ లేనట్టే, మాంసం వలన శరీరం ఏనాడో మొద్దుబాఱిపోయింది. ముక్కు చెవులని కొట్టాక, జ్ఞానేంద్రియాలు లేనట్టే.

అది ఎన్నో తప్పుల్ని చేసినా, రాముడు ఎన్నో అవకాశాలిచ్చినా లెక్క చేయక పోవడం వలన రాముడు చంపితే 'స్త్రీ వధ' అనడం సబబు కాదు. (తప్పు చేయడంతోటే

స్త్రీత్వం పోయింది. అటువంటప్పుడు ఆమెని తేవడానికి స్త్రీరక్షకభటులు కావాలనడాన్ని పూర్వపు ఇతిహాసం అంగీకరించదు).

'ఆతతాయి' అంటే ....

తాటకని చంపడం దోషం కాదు. కారణం ఆతతాయి చేసే 6 తప్పుల్లో ఏది చేసినా మరణ దండనం విధించవచ్చు. (నాతతాయి వధే దోషః హంతుర్భవతి కశ్చన - ప్రకాశం వా ప్రకాశం వామన్యు స్తం మన్యుమృచ్ఛతి॥ అగ్నిదో గరదశ్చైవ శస్త్రపాణిర్ధనాపహః క్షేత్రదారాప హర్తారౌ షడేతా హ్యాతతాయినః॥) (1) ఇంటికి నిప్పు పెట్టిన వాణ్ణి (దుర్యోధనుడు లక్కయింటికి పెట్టాడు. (2) విషాన్ని పెట్టినవాణ్ణి (భీమునికి విషాన్ని పెట్టించాడు) (3) నిష్కారణంగా ఆయుధాలతో మీదికి వచ్చిన వాణ్ణి (ఉత్తర గోగ్రహణం చేయించి నప్పుడు ఇంతేగదా! (4) ఇతరుల ధనాన్ని అపహరించిన వాణ్ణి (పాండవుల సంపదని అపహరించాడు) (5) ఇతరుల భూమిని ఆక్రమించినవాణ్ణి (రాజ్యం కాజేసాడు) (6) ఇతరుల భార్యని అపహరించదలచినవాణ్ణి (తొడచూపి ద్రౌపదిని రమ్మని పిలిచాడు) వధించితే దోషం లేదు. 6టిల్లో ఏ ఒక్కటి చేసినా 'అతతాయి' అంటారు. (చిన్నప్పుడు తప్పు చేస్తే 'ఆకతాయి' అనేవారు. ఆమాటని బట్టైనా ఇతిహాసం వినవచ్చు. ఆకతాయి కాదు ఆతతాయి. ఇతిహాసంతో ముడిపడిన అలాంటి తిట్లని బ్రతుక నిద్దాం.) పై విధం ప్రకారం దుర్యోధనుణ్ణి 6 మార్లు మరణదండనచేసి వధించాలి. కాని విడిచారంటే పాండవులెంతటి శాంతిపరులో తెలుస్తుంది.

అలాటి 6లక్షణాల్లో 'శస్త్ర పాణిః'. నిష్కారణంగా రాముని మీదికి ఆయుధాలని ధరించి (రాళ్ళూ, చెట్లూ) దూకడం బట్టి తాటక వధించదగినదే. కాబట్టి రామునిది ధర్మమే.

ఇంద్రుడు 'రామునికి' అస్త్రాలని ఉపదేశించమని విశ్వామిత్రునికి చెప్పి వెళ్లి పోయాడు. కారణం 'పరీక్షలయ్యాక పట్టా' ఇవ్వాలి. అస్త్రాలని (మంత్రంతో ప్రయోగింపబడే ఆయుధాలు) శిష్యుడు ప్రయోగించగల యోగ్యత ఉన్నవాడా? కాడా? అని ఆలోచించి, పరిక్షించి ఇవ్వాలిగా! (శిష్యం పరీక్ష్య దాతవ్యాన్య స్త్రాణి.) ఆ పరీక్షలో నెగ్గాడు రాముడు. అస్త్రాలనీయడానికి విశ్వామిత్రుడు పెట్టిన ప్రవేశ పరీక్షలాటిది ('Entrance') తాటకావధ. ఆ అస్త్రాలకి అధిష్ఠాతలైన దేవతలంతా ఎట్ట ఎదుట నిలువబడితే అవసరమైనప్పుడు పిలుస్తానని, నమస్కరించి చెప్పాడు రాముడు. మారణాయుధాలని అవసరమైనప్పుడే ధరించి ఉండాలి కాని, ఎప్పుడూ తనతో ఉంచడం సరికాదని బోధ.

విశ్వామిత్రుడు అస్త్రాలని ఇచ్చాడంటే, రావణవధ కోసం రాముణ్ణి సిద్ధం చేయడమేనని స్పష్టంగా తెలుస్తోందిగా. ఇక రావణుని వద్దకు వెళ్లినా, దశరథుని పుత్రుడు ఒక్కడే ఉండవలసివస్తే (ఒక్కడు) తాటకని చంపడానికి, ఇద్దరొచ్చారా? అనుకొంటాడు

అతడు. ఎవడు తనని చంపబోతున్నవాడు? అనే అనేమానం, అనుమానంగానే మిగలాలనే, విశ్వామిత్రుడు, రాముణ్ణి రమ్మనమన్నప్పుడు లక్ష్మణుడొచ్చినా వెంట రానిచ్చాడు. 'దేవరహస్యం' ఇలా ఉంటుంది. విషయం తెలిసినట్టూ తెలియనట్టూను.

ఇదంతా ఒక ఎత్తు. తాటకని చంపిన వనంలోనే ఆ రాత్రి ఉండి, మర్నాడు బయలుదేరడం ఒక ఎత్తు. ఇలాటి సంఘటనం జరిగాక, దాని పుత్రుడు మారీచుడూ, వాని స్నేహితుడు సుబాహువు మఱి ఎందఱితో వస్తారో చూద్దామని రాత్రి ధైర్యంగా ఉండడం, ఆ వనంలోని మహర్షులకి లోపల ఉన్న భయాన్ని తొలగించడానికీ, తమ ధైర్యాన్ని గూఢచారులుగా ఉండే రాక్షసులకి చాటడానికీను. తాటకా వధ ద్వారా, శత్రువునైనా, ఎంత ఆలోచించి, ఎన్ని అవకాశాలో ఇచ్చి ఎలా, చంపవలెనో అర్థమయింది. ఇదంతా రావణవధకోసం రామునికి ఇచ్చే 'శిక్షణ' తప్ప వేఱు కాదు.

సిద్ధాశ్రమ వృత్తాంతం

తెల్లవారింతర్వాత బయలుదేరి వెళ్లగానే ఒక పుణ్యాశ్రమం వారిక్కనిపించింది. రాముని ప్రశ్నపై విశ్వామిత్రుడు చెప్ప ప్రారంభించాడు.

'రామా!' 'బలి' అనే చక్రవర్తి దేవేంద్రుణ్ణి జయించి, తానే రాజ్యపాలనం చేస్తూ యజ్ఞం ప్రారంభించాడు. ఒకప్పుడు శ్రీమహావిష్ణువు తపస్సు చేస్తూ ఉన్న కాలంలో ఇదంతా జరిగింది. బలిచక్రవర్తి మహా మహాదానాలని లెక్కలేకుండా చేస్తున్నాడు కాబట్టి, యజ్ఞం అయ్యే లోపులో ముల్లోకాలనీ దానంగా అడిగి దేవతల రాజ్యం వారి కిప్పించేలాచేయాలని దేవతలు విష్ణువుని ప్రార్థించారు. విష్ణువు అంగీకరించాడు.

ఇదే సమయంలో కాశ్యపుడు అదితితో సహా విష్ణువు గూర్చి తపస్సుచేసి, ప్రత్యక్షమైన విష్ణువుతో 'విష్ణూ! నా భార్య అదితి గర్భంలో నువ్వు జన్మించి దేవతల కోర్కె తీర్చు. నాతపస్సు ఇక్కడ సిద్ధించిన కారణంగా దీనికి సిద్ధాశ్రమమనే ప్రసిద్ధి వచ్చేలా అనుగ్రహించు' అన్నాడు.

ఆ విష్ణువు వామనావతార మెత్తి బలిని అణగద్రొక్కి దేవతల కోర్కెని తీర్చింది ఈ కాలంలోనే, *(తస్మాద్విష్ణు ప్రసాదాయ వైష్ణవాన్ పరిపూజయేత్. విష్ణువు మీద భక్తితో, విష్ణువునే ఆదరించి, విష్ణు భక్తులని 'బలి' పాఱద్రోలాడు. నేరం చేసిన వాడైనాడు. తండ్రి - తన కిచ్చిన గౌరవంతో, తమ్ముళ్లని చావబాదితే తండ్రి అంగీకరిస్తాడా ? కాబట్టి విష్ణువు సంతోషించాలంటే విష్ణువుతోపాటు విష్ణుభక్తులనీ ఆదరించాలి. భగవంతుడే అంటాడు 'అహం స్మరామి మద్భక్తమ్' అని ఆయన తన భక్తులని గూర్చి ఆలోచిస్తుంటాడట.)* విష్ణువు తపస్సూ అదితి కాశ్యపుల తపస్సూ దేవతల కోరికా సిద్ధించిన కారణంగా ఇది సిద్ధాశ్రమం. ఇక్కడే రాక్షసులు యజ్ఞాన్ని నాశనం చేస్తున్నారు. అని విశ్వామిత్రుడనగానే రామలక్ష్మణులు 'దీన్ని సార్థకనామధేయం

కలదాన్నిగా చేస్తాం. ఇక్కడే మీరు యజ్ఞ దీక్ష స్వీకరించండి' అని పలికారు. ఆ ఆశ్రమ తాపసులు అర్ఘ్యపాద్యాదులతో స్వాగతం ఈయగా, విశ్వామిత్రుడు యజ్ఞదీక్ష స్వీకరించాడు.

5రాత్రులు పూర్తై, 6వనాటి పగలు నుండి యజ్ఞ దీక్షలో విశ్వామిత్రుడున్నాడు. ఏ క్షణం లోనైనా రాక్షసులు రావచ్చునని అతి జాగరూకతతో రామలక్ష్మణులున్నారు. 10 రాత్రులై, 11వ పగలురాగానే, ఆకాశం చిల్లు పడేంత మాయమబ్బులూ, చూస్తుండగా ప్రవాహంలా నెత్తురూ–ఒక్కసారి పడసాగాయి.

ఈ తతంగానిక్కారణం మారీచ సుబాహులే అని భావించి, ఆకాశంలో తిరుగుతున్న వారిని గమనించి, తనసమక్షంలోనే యజ్ఞధ్వంసాన్ని సహించలేక క్రుద్ధుడై, మానవమనే పేరుకల అస్త్రంతో రాముడు మారీచుణ్ణి ఎదురొమ్ముపై కొట్టాడు. వాడు సముద్ర మధ్యంలో పడ్డాడు. సుబాహువు మీదకి ఆగ్నేయాస్త్రాన్నీ, వాని వెంట వచ్చిన రాక్షసులని 'వాయవ్యము' అనే అస్త్రాన్ని ప్రయోగించి చంపివేసినాడు. *(సతేన పరమాస్త్రేణ మానవేన సమాహతః – సంపూర్ణం యోజన శతం క్షిప్తస్సాగర సంప్లవే / – ఈ శ్లోకంలోని 'స' అనే అక్షరం గాయత్రీ మంత్రంలోని 2వ అక్షరం. ప్రతివేయి శ్లోకాలకి ఒక అక్షరం చొప్పున ఉండడంతో, ఇది 2000 వ శ్లోకముని గమనించాలి).*

ఋషులు శ్లాఘించారు. సిద్ధాశ్రమమనే పేరుని సార్థక పఱచారని మళ్లీ అభినందించారు రాముణ్ణి.

ఒకే రాముడు, మారీచుణ్ణి మానవాస్త్రం వేసి సముద్రమధ్యంలో పడవేయడానికి కారణాలు చాల ఉన్నాయి. (1) రాముణ్ణి చూచినప్పుడల్లా తాటకని (తన తల్లిని) చంపినవాడు– అని మారీచునికి గుర్తురావాలి. (2) వీడిని, ఇప్పుడే వధిస్తే, ముందునాటి సీతాపహరణంలో లేడివేషం వేసే దేవడు? (3) మారీచ సుబాహువుల్లో సుబాహువు బాగా రెచ్చగొట్టే లక్షణం ఉన్నవాడు. రెచ్చగొట్టేవానివల్ల తప్పక ప్రమాదముంటుంది. అందుకని సుబాహుని చంపేశాడు. (4) సరిగా చదవని పిల్లవానిని, గురువు బెత్తంతో కొడితే, అభిమానపడ్డ విద్యార్థికి మఱునాటి నుండీ పట్టుదలపై చదువు బాగా వచ్చినట్లు, అప్పటివఱకూ లేని 'విష్ణుభక్తి', 'రామబాణక్షతి' (రాముని బాణపు దెబ్బ) తెలియగానే వచ్చి పడింది. అదీ రామబాణంలోని ప్రత్యేకత అంటే. (5) రాక్షసులని వాయవ్యాస్త్రంతో చంపడం – పాఱద్రోలడం – తన తల్లిని చంపడం – మొదలైనవాటిని ప్రత్యక్షంగా చూచిన మారీచుణ్ణి చంపేసి ఉంటే, రావణునికి (జరిగినది జరిగినట్లు 'చూచి' చెప్పేవాళ్లు. నిజాన్ని చెప్పేవారూ, ఉండకపోయేవారు.

విశ్వామిత్రుని యజ్ఞం (దేవపూజాయజ్ఞం) పరిసమాప్తమైంది. అక్కడివారు అందఱూ ప్రసంపించారు. జనకుని యాగంగూర్చి చెప్పి విల్లుని చూడరమ్మని పిలిచారు. విశ్వామిత్రుని అనుజ్ఞపై రామలక్ష్మణులు మిథిలకు బయల్దేరారు.

'మేం, మా నాన్న కూతుళ్లం'

మిథిలకి వెడుతూ, రాత్రికాగానే ఒకచోట మహర్షులతో రామలక్ష్మణులు ఆగారు. విశ్వామిత్రుడు ఆ విడిది చేసినచోటుని గూర్చి ఇలా చెప్పసాగాడు.

'రామా' ఉత్తరదిక్కున ఉన్న అయోధ్యకు పోతూ మనం, శోణ నదివద్దకు వచ్చాం ఇప్పుడు. (అప్రామ్యులైన ఆంగ్లేయులు మనకి చరిత్ర లేదని చెప్పడంకోసం శోణనదిని సోన్ (Sone) అనీ, ఖాండవ వనాన్ని 'ఖోండ్' (Khonde) అనీ, పాటలీ పుత్రాన్ని పాట్నా (Patna) అనీ మార్చేసారు. ఆంగ్లేయుల మాట మన భారతీయుల మెదడుకి 'గంజాయి' లా పనిచేసి, గండ్వానా, పట్నా' అని పిల్ల మటి కొంతగా ఆ పేర్లని మార్చారు. ఈ దేశాల కథలని విశ్వామిత్రుడు చెప్పడంలోని ఆంతర్యం, ప్రతిదేశానికీ వెనుక చరిత్ర ఉంటుందనీ, ఆ చరిత్రద్వారా దేశప్రశస్తిని గమనించాలనీను. ఆదే, ఇప్పుడు కఱవైంది. దేశం పిది భక్తి అనేది, దేశచరిత్ర తెలిస్తేనే ఉంటుంది). ఇది ఖాండవవనంలో పుట్టి, పాటలీపుత్రం వద్ద గంగలో కలుస్తోంది.

ఒకప్పుడు 'కుశుడు' అనే బ్రహ్మ మానసపుత్రుడైన మహర్షి(బ్రహ్మగారు మనసుతో సంకల్పించి, ఒకణ్ణి పుట్టించాలనుకొన్నప్పుడు కల్గినవాడు-చిత్రాన్ని గీచి ప్రాణం పోస్తే ఎలాగో, అలా పుట్టినవాడు) భూలోకానికి వచ్చి విదర్భ రాజపుత్రికను పెండ్లాడి నలుగుర్ని కని, తనరాజ్యాన్ని నల్గురికీ పంచాడు.

పెద్దవాడు కుశాంబుడు తనకై కౌశాంబీనగరాన్నీ, రెండవవాడు కుశనాభుడు మహోదయమనే నగరాన్నీ, అలాగే అధూర్తరజసుడు ధర్మారణ్యానీ, చివరివాడు వసువు గిరివ్రజాన్నీ రాజ్యానికై ఏర్పాటుచేసికొని కట్టించుకొన్నారు. (ఆ రోజుల్లో రాజధానీ నగరాలని ఇళ్లులా తీర్చిదిద్ది రాజులు కట్టించుకొనేవారు. రావణుడూ అలాటి వాడే.)

రామచంద్రా! ఇప్పుడు మనం ఉన్నది చివరివాని రాజ్యంలో. ఈ నగరాన్ని 5 పర్వతాలు చుట్టు ముట్టి ఉండడంతో దీనికి 'గిరివ్రజం' అనిపేరు. (ఏనాడూ మార్చడానికి వీలులేని పర్వతాలూ-నదులూ బట్టి, ఆనాడు ఊళ్లకి పేర్లుండేవి) 5 కొండలమధ్య ఈ నది ప్రవహిస్తూ, ఆకాశంలో వెళ్లేవారికి పూలమాలలా కన్పిస్తుంది. దీన్ని మగధ దేశమని కూడా అంటారు. ఈ పేరుకి కారణం శోణనదికి 'మాగధి' అనే పేరు కూడా ఉండడమే. ఈ నది వల్ల ఇచ్చటి ప్రజలు కఱువు కాటకాలంటే ఎఱుగరు.

పై నల్గురిలో 'కుశనాభుడు' అనే రెండవవాడు రాజర్షి. 'ఘృతాచి' అనే అప్సరసని పెండ్లాడి, నూర్గురు ఆడపిల్లలని కన్నాడు. ఎంతో అందంగా ఉన్న ఆ పిల్లలు, యౌవనకాలంలో, రోజూలానే వనంలో విహరిస్తూంటే, వాయుదేవుడు మోహించి, దేవకన్యలుగాచేస్తానని వారిని భ్రమింపచేసి, తనని పెండ్లాడమని కోరాడు.

వాళ్లంతా ఒకటేమాట అన్నారు 'వాయూ! మేం మానాన్న కూతుళ్లం. దేవేంద్రుణ్ణి కూడా ధర్మబలంతో పడగొట్టగలం. అయినా, తండ్రిచాటు పిల్లలం.

నువ్వు అడగాల్సింది మమ్మల్ని కాదు. నువ్వడగాల్సింది ఆయన్ని . మమ్మల్ని ఎవరికి మా తండ్రి ఈయదలిస్తే, మేం అతణ్ణే వరిస్తాం అన్నారు. (*యన్య నో దాన్యతి పితా స నో భర్తా భవిష్యతి (యూన్తూ యూన్తూ) ఏ తండ్రీ తన కూతుళ్లకి కాని సంబంధం చేయడు కాబట్టి, ఆ బాధ్యతని తండ్రికే విడువడం సరైనది. తనకు తానుగా చేసికొంటే రేపటరోజున ఏదైనా జరుగరానిది జరిగితే 'నీకు నువ్వుగా చేసికొన్నావుగా! మా మాట వింటేనా?' అనే నింద పడవలసి వస్తుంది. కనడం చదివించడం – కాపాడడం అంతా తల్లిదండ్రుల బాధ్యత అయితే, తల్లిదండ్రుల అభీష్టానికి విరుద్ధంగా పెళ్లాడడంమాత్రం తన 'హక్కు' నా? ఈ విధానాన్ని పోత్సహించి ప్రేరేపించే రచనల విషయంలో జాగ్రత్త పడాలి.*)

వాయువుకి కోపంవచ్చి, వారినందర్నీ 'మఱుగుజ్జు' లుగా తత్క్షణం చేసేసాడు. (మఱుగుజ్జుతనం వాతరోగం కదా!) విషయం తెలిసింది తండ్రికి. (వాయుదేవు డంతటివాడు అలా ప్రవర్తించాడంటే కారణం ఉండి ఉంటుందని గమనించాడు). 'పిల్లలారా! వంశప్రతిష్ఠకోసం రూపహీనలయ్యారు. సంప్రదాయపద్ధతికోసం వివాహాన్ని విడిచిపెట్టారు. పురుషులకైనా స్త్రీలకైనా ఎల్లకాలమూ 'తగినకాలం' కాబోదు. 'క్షమా దానం క్షమాయజ్ఞం క్షమా సత్యంహి పుత్రికాః క్షమాయశః క్షమాధర్మః క్షమయావిష్ఠితం జగత్ ।' 'ఓర్పు' అనేదానికి సాటి ఏదీ లేదు. ఓర్పు అనేది దానం–యజ్ఞం–సత్యం–కీర్తి–ధర్మాలతో సమానం!' అని ఓదార్చి తగిన వరుని కోసం ఎదురుచూడసాగాడు.

(ఆ కన్యలందఱూ కుబ్జలైన దేశం కాబట్టి 'కన్యాకుబ్జం' అన్నారు. అప్రాచ్యులు దీన్ని (Kanoj) 'కనోజ్' గా దిద్ది, మనచేత పలికించి, చరిత్ర చెడగొట్టాం లే! అని సంతోషించారు.)

కాంపిల్య నగర రాజు బ్రహ్మదత్తుడనే ఆయన (చూళి సోమదల పుత్రుడు) ఈ పిల్లలని పెండ్లాడదలచి చేయిని పట్టుకోగానే (పాణి–గ్రహణము) ఒక్కొక్కరి కుబ్జాత్వమూ పోయి అందఱూ పూర్వపు సౌందర్యాన్ని పొందారు.

ఇదీ– నా కథ

తన కూతుళ్లంతా పెళ్లై బ్రహ్మదత్తునితో వెళ్లిపోవడంతో కుశ నాభుడ దిగులుపడ్డాడు. 'పుత్రుడు లేడే!' అని విచారిస్తూంటే తపస్వి అయినఆయన తం కుశుడు వచ్చి పుత్రుడు కల్గుతాడనీ, కీర్తిమంతుడౌతాడనీ ఆశీర్వదించి పోయాడు.

కొంతకాలానికి ఆయనకు 'గాధి' అనే పుత్రుడు కల్గాడు. ఆగాధికి ఒక కూతు 'సత్యవతి' కల్గింది. 'కుశ' వంశలో కలగడంచేత 'కౌశికి' అన్నారు. ఆమెని ఋచీ మహర్షికిచ్చి పెండ్లి చేసారు. వారిద్దఱూ బొందితో స్వర్గానికి పోయారు. అయినా, కౌ లోకంలోని వారిని అనుగ్రహిస్తూ ఉండ దలచి, హిమవత్పర్వత ప్రాంతంలో నది (కౌశినది) ప్రవహిస్తూ, ఆ ప్రాంతాన్ని సస్యశ్యామలంచేస్తోంది. ఆ 'గాధి' కి పుత్ర సత్యవతికి ఒక తమ్ముడు కూడ ఉన్నాడు. అతని పేరే విశ్వామిత్రుడు. అతడే నే

కుశవంశంలో పుట్టడంచేత కౌశికుడంటారు. నా అక్క హిమాలయపర్వత ప్రాంతంలో నదిగా ఉండడం వలన, నేనూ అక్కడే సంచరిస్తూతపస్సు చేసికొంటూ ఉంటాను. 'ఇదీ నా కథ' అని ముగించి, రాత్రి బాగా ప్రొద్దుపోయిందని విశ్వామిత్రుడువారిని పరుండబెట్టాడు. (కౌశికీనది కథ ఇది అయితే అప్రాచ్యులు దీన్ని 'కూపి' 'ఖ' గా మార్చి చరిత్రని ధ్వంసం చేసారు. పరుండబోయేప్పుడు పుణ్యకథలని వినడం అనేది ఆనాటినుండే వచ్చింది).

ఈ కథ వల్ల తెలిసిందేమిటి ?

పెళ్లి కావలసిన పిల్లని, సంపన్నులైనావరే, వేరుగావచ్చి వివాహం గూర్చిఅడిగే సందర్భాలుంటాయి. ఉండవచ్చు. అప్పుడు చెప్పవలసిన సమాధానం 'తండ్రిని అడుగు' అనేదే. నాకు నేనే నిర్ణయం తీసికోగలనని కన్య అంగీకరించిందనుకుందాం పెంచిపెద్దచేసిన తండ్రినే, వివాహ విషయానికి సంప్రదించ లేదంటే, వివాహమయ్యాక మాత్రం 'భర్తని'ఏమంత సంప్రదిస్తుంది? మొదటి నుండీ స్వతంత్రించి నిర్ణయించుకునే అలవాటున్న ఈకన్య ,ఎప్పుడూ అలాటిదే ఔతుందని గమనించాలి.

పురుషుడు – తాను ఇష్టపడగా తనని కాదన్న కన్య విషయంలో, మరుక్షణంలోనే 'ప్రతీకార బుద్ధి'ని, చూపిస్తాడని గమనించాలి. పురుషలక్షణం అలాటిది. 'లొంగినంతకాలం' 'స్త్రీ' వెంట పడతాడు. లొంగితే ఆమెని చులకన చేస్తాడు. లొంగకపోతే ప్రతీకార బుద్ధిలో ఉంటాడు. ఎలాగైనా పురుషుని తత్త్వం హానికరమే కాబట్టి, అసలు ఏ మాత్రపు చనువూ లేకుండా ఉంచడం మంచిదని, స్త్రీలకి ఆనాటివారు కట్టుబాట్లని చేసారు. కట్టుబాట్లులేని ఈ కాలంలో, స్త్రీలు ఎంతగా సుఖిస్తున్నారో ప్రపంచ వ్యాప్తంగా తెలుస్తోందిగా! దీనిని నివారించడానికి మార్గం ఒక్కటే. పర స్త్రీ పర పురుష పరిచయాలు ఉండరాదు ఎవరి హద్దుల్లో వారుండాలి. స్త్రీ, ఏ మాత్రపు చనువునీ పర పురుషునికి ఈయక, ఉంచగలిగినంత దూరంలో ఉంచాలి

ఇంత జాగ్రత్తగా ఉన్నా, ఏదైనా దోషం జరిగితే ఓర్పు వహించాల్సి వస్తోందే తప్ప, చేయగలిగింది ఉండడం లేదు. అందుకే పాతకాలపు సామెత 'అరటాకు వచ్చి ముల్లుమీద పడ్డా ముల్లొచ్చి అరటాకు మీదపడ్డా' అనేది పుట్టింది. దీన్ని – 'కాదు' అని అందాం – అని అనిపించినా, నిజం మాత్రం మనస్సుకు తెలుసు.

ఇక 'కామోఽష్టగుణః స్త్రీణామ్' అనడం వల్ల, పురుషునికంటె కామం స్త్రీకి 8 రెట్లు ఎక్కువ అయినా, నిగ్రహ బుద్ధీ, పురుషుణ్ణి తిరస్కరించగల శక్తీ 16 రెట్లుంటుందిట. అందుకే లోకం ఇంకా, కులస్త్రీలతో ఉండగల్గుతోంది. దీన్ని బట్టి రామునికి విశ్వామిత్రుడు చెప్పదలచింది ఒకటే – 'కామం సహజమే అయినా, నిగ్రహబుద్ధి ఉండాలి' అని. స్త్రీలకి ఈ శక్తి ఉంటుంది కాబట్టి, రావణుడెన్ని మాయలు పన్నినా, సీతమ్మ లొంగదని, ఆనాటి కథకి బీజాన్ని ఇక్కడే వేసాడు విశ్వామిత్రుడు.

"ఇద్దఱు తల్లుల ముద్దుల బిడ్డడు"

శోణనది ఎండిపోవడంతో రామలక్ష్మణులు శోణనదిలోనే నడిచి నడిచి గంగను చేరారు. మహర్షుల ప్రశ్నకి సమాధానంగా గంగా వృత్తాంతాన్నీ, గంగా పుత్రునివృత్తాంతాన్నీ, ఇలా చెప్పాడు విశ్వామిత్రుడు. (ముందుగా పై కథని చూద్దాం)

శంకరుడు ఎంతో ఇష్టంతో 'పార్వతి' ని పెండ్లాడాడు. శివ తేజస్సుని ఆమె భరించలేక, గంగ కిచ్చింది. గంగ ఈ తేజస్సుని భరించలేక అగ్నిహోత్రునితో మొఱ పెట్టుకొంటే, ఆయన హిమవత్పర్వత ప్రాంతంలో ఉంచమని చెప్పాడు.

అక్కడ వెండి బంగారాలు పుట్టాయి. ఇంకా అనేక లోహాలు పుట్టాయి. దాని నుండే ఒక బిడ్డడూ కల్గాడు. ఆ బిడ్డను రక్షించడానికి కృత్తికలనే వాళ్లని ఆఱ్గురిని ఇంద్రుడు పంపాడు. వాళ్ల వలన పెరిగి పెద్దవాడై కార్తికేయుడయ్యాడు. అగ్నిదేవుడు ఇతణ్ణి దేవతలకి సేనాధిపతిగా అభిషేకించాడు. ఇదీ కథ - అన్నాడు.

ఏకథనైనా చెప్పి దాని గొప్పదనాన్ని(ఫలశ్రుతి) చెప్పని వాల్మీకి, ఈ వృత్తాంతాన్ని వ్రాసి - ధన్యమూ పుణ్యమూ అయినది ఈ చరిత్ర - అన్నాడు. అందుకని ఆలోచించాలి. (కుమారసంభవ శ్చైవ ధన్యః పుణ్యస్తథైవ చ)

కుమార స్వామికి ఇన్నిపేర్లా ? (లోకథ)

కుమారస్వామికి, శరవణభవుడు (ఱెల్లులోపుట్టినవాడు) - షణ్ముఖుడు (ఆఱుముఖాలు కల్గినవాడు) - కార్తికేయుడు (కృత్తికలచే పెంచబడినవాడు) - సుబ్రహ్మణ్యుడు(అతిపవిత్రుడైనవాడు) - అగ్నిపుత్రుడు(అగ్నికిపుట్టినవాడు) గాంగేయుడు (గంగాదేవికి పుత్రుడు) - దేవసేనాపతి (దేవసేన అనే అమె భర్త-దేవతలసేనకు సైన్యాధ్యక్షుడు) - స్కందుడు (జారిపడినవాడు) - మొదలైన ఇన్నిపేర్లు ఉన్నాయి. ఒకపేరుకి మఱోపేరుకి సంబంధం లేకపోవడం తప్పుకాదుకాని, ఒకచోట ఱెల్లులో పుట్టాడని శరవణభవుడనే పేరు చెప్తూంటే, గాంగేయుడనే పేరు గంగకి పుట్టాడని చెప్తుంది. ఒకనికి అనేక నామాలుండడం తప్పుకాదుగాని, ఒకటి వేఱొకదానికి విరోధంగా ఉండరాదు కదా ! అనిపిస్తుంది. కాని, ఈ అన్నిపేర్లూ సరైనవే. ఇంత గట్టి చిక్కుముడి ఉండడం బట్టే వాల్మీకిమహర్షి ఈ కథకే 'ఫలశ్రుతి' చెప్పాడు. (ఇది పెద్దలు చెప్పిన ప్రకారమే వ్రాయబడుతోంది).

సనత్కుమారులవారు బ్రహ్మమానసపుత్రులు. ప్రపంచాన్నే 'కల'గా భావించేంతటి వైరాగ్యరూపులు. ఆయనకి ఒకనాడు కల వచ్చింది. బ్రహ్మవద్దకుపోయి 'తండ్రీ! దేవాసురులు యుద్ధం చేస్తూంటే, నేను దేవతల వైపు సేనాపతిగా ఉండి పోరాడనట! విరాగినైన నాకు, కల ఎందుకొచ్చింది?' అని ప్రశ్నించాడు.

బ్రహ్మ నవ్వి *'నిరంతరం వేదాధ్యయనం చేసే నీకు, వేదంలో చెప్పబడిన దేవాసురుల యుద్ధమే కలగా వచ్చి ఉంటుంది. అయినా, నీ కల, కలగానే ఉండిపోదు.. నీ కల, రాబోయే పుట్టుకలో నిజమౌతుంది'* అన్నాడు. బ్రహ్మదేవుడు, సత్యాన్ని చెప్ప నక్కఱలేదు. ఆయన చెప్పింది, సత్యమై తీరుతుంది.

నిత్యమూ పరబ్రహ్మారాధనచేసే సనత్కుమారులు తనకు కలవచ్చిన మాటని మఱచే పోయారు. తపస్సులో మునిగిపోయారు. కాబోయే పుట్టుకలో సనత్కుమారుల కల నిజమౌతుందనే మాట, ఉమాశంకరులకి ఆనందం కలిగించింది. సనత్కుమారుల వారినే పుత్రునిగా కనాలని వారు అభిప్రాయపడ్డారు. శంకరుడు సనత్కుమారుల వారిని, పుత్రునిగా పుట్టమని యాచించడానికి ఆయన తపస్సు చేసే చోటికి వెళ్లాడు. తపోనిష్ఠలో ఉన్న ఆయన, వీరిని పల్కరించనేలేదు. *'జ్ఞానిననే అహంకారం కదా ఇంత గర్వాని క్కారణం!'* అని సనత్కుమారులవారి తపస్సుని భంగపరుస్తూ శంకరుడు అన్నాడు.

నన్ను చూచీ, నేను వచ్చానని గ్రహించీ మాఱు మాటాడు! లేదా శాపమిస్తానన్నాడు శంకరుడు. తపోభంగాన్ని సహిస్తూ సనత్కుమారుల వారు తలెత్తి చూచి 'ఇస్తే ఇవ్వండి నా ఆత్మనేం చేయలేదుగా!' అన్నాడు. శంకరునికి అవమానం అనిపించింది. అభిమానం అడ్డువచ్చింది. 'శాపానికి - అందునా - నేనిస్తానన్నా భయపడనన్నావుగా! వరం ఇస్తా కోరుకో!' అన్నాడు శంకరుడు

'నాకా? వరమా? నీవా యిచ్చేది ! ఏమీ అక్కఱలేనివానికి ఇదో అవసరం కూడానా? కావలిస్తే నువ్వే కోరుకో!' శంకరునికి సమాధాన మిచ్చారు సనత్కుమారుల వారు.అంతే! బోళాశంకరుడి ఆనందం శరీరం పట్టలేదు *'నాయనా! 'నాకు' కుమారుడివై పుట్టు'* అని కోరాడు. సనత్కుమారులవారు క్షణం ఆగి 'ఆలోచించి మళ్లీ కోరుకో' అన్నారు. శంకరుడు అదే కోరికని మళ్లీ కోరాడు. సనత్కుమారులవారు *'తథాఽస్తు'* అని వెళ్లి పోయారు.

పార్వతి వద్ద ఈ విషయం శంకరుడానందంతో చెప్పాడు. ఆమె దుఃఖం ఇంతా అంతాకాదు. *'శంకరా! నా గర్భవాసాన జన్మించ కుండా 'నీకే' కల్గాలని అడిగావా?'* ఎంత పని అయింది ? వెళ్లి 'నాకు' అనడానికి బదులు 'మాకు ('శివపార్వతులకు) అని ఒప్పించు కొని రమ్మంది. ఎన్నిమాఱులు ప్రాధేయపడినా సనత్కుమారులవారు మాట తప్పనన్నారు. అయోనిజులుగా జన్మించడమే వారి అభిప్రాయం. 'నాకు' అని శంకరుడు ఆనాడు కోరినది ఇలా కావాలని ముందుగా ఊహించి కాదు. సనత్కుమారులవారు కోరికను అనుగ్రహించారనే ఆనందంలో ఒళ్లుతెలియక మాత్రమే. 'ఆలోచించి మళ్లీకోరుకో' అన్నాకూడా, తాను అడిగిన దానిలో తప్పుని గ్రహించక పోవడానికి కారణం కూడా ఆ ఆనందమే.

శంకరుని ఊర్ధ్వనేత్రంనుండి సనత్కుమారులవారే తేజోరూపంగా వచ్చారు.ఆ ప్రకాశపు ముద్ద 'గంగ' లో పడింది. ఆ 'తేజస్సు' ని భరించలేక పోయింది గంగ. ఒకప్పుడు భస్మాసురునికి వరమిచ్చి, వాడు తనమీదికే వస్తూన్నప్పుడు శంకరుడు అదృశ్యంకాగా, పార్వతి 'శరవణము' అనే తటాకంగా మారిపోయింది. గంగ భరించలేక, ఆ తేజస్సుని ఈ శరవణంలో విడిచింది. ఆమె కూడా భరించలేక ఒడ్డున ఉన్న తెల్లులోనికి జార విడిచింది.

మొదట గంగలో పడడంవల్ల గాంగేయుడు. శరవణంలో పడడం వల్ల శరవణ భవుడు. అక్కడినుండి తెల్లులో (స్కన్నుడు) జారి పడ్డాడు కాబట్టి 'స్కందుడు' అయ్యాడు.

'తేజస్సు'నుండి పుట్టడంచేత అగ్నిపుత్రుడు. తాను తేజోవంతునిగా ఉండడంచేత 'గుహుడు'(చీకటిని హరించేవాడు) అయ్యాడు. అద్భుత తేజోవంతుడూ, అయోనిజుడై అతిపవిత్రుడూ కాబట్టి సుబ్రహ్మణ్యుడు అయ్యాడు. దేవతలకు సేనాపతి కాబట్టి (అలాటి స్వప్నాన్ని పొందాడు గదా!) దేవ+సేనాపతి అయ్యాడు. కాని దేవసేనా+పతి అని విడగొట్టి, ఈయన భార్య పేరు 'దేవసేన' అన్నారు కొందఱు. ఇది సరికాదు.

ఇంకా లో అర్థం

వ్యక్తికి 'శక్తి' ఉంటుంది. 'వ్యక్తి' పదార్థమైతే, ఆతనిలోని చైతన్యానికి (కదలిక మున్నగువానికి) కారణం 'శక్తి'. ఆ పదార్థాన్నే 'శివుడు' అనీ, ఆ శక్తినే 'పార్వతి' అనీ పెద్దలిన్నారు. ఈ ఇద్దఱూ అర్ధ నారీశ్వరరూపంతో, అంటే తలనుండి కాలివఱకూ (ఆ పాదమస్తకం) కలిసి ఒకేరూపంగా ఉండడానిక్కారణం ఎక్కడెక్కడ దేహం ఉందో, అక్కడక్కడ 'శక్తి' ఉంది కాబట్టి. ఆ రెంటికీ పుట్టిన సారమే 'కుమారుడు'.

ఇంటిలో గది గదికీ ప్యూజ్‌లు (Fuse) ఉండి, మెయిన్‌స్విచ్ ఎలా ఉంటుందో, అలాగే శరీరంలో కూడా 6 చక్రాలు (Fuseల వంటివి) ఉన్నాయి. కూర్చున్నప్పుడు మూలాధార చక్రం. జననస్థానంలో స్వాధిష్ఠాన చక్రం - బొడ్డువద్ద మణిపూరకం - హృదయ స్థానంలో అనాహతం - కంఠం వద్ద విశుద్ధి - రెండు కనుబొమల మధ్య ఆజ్ఞా చక్రమనీ ఉంటాయి. ఈ ఆఱున్నూ 'షట్ చక్రాలు' అని పిలువబడతాయి.

ఈ అన్నింటినీ అదుపులో ఉంచే 'సహస్రారచక్రం' అనేది బ్రహ్మరంధ్రం (తలలోని మధ్య భాగం - మాడు) లో ఉంటుంది. జపం చేయదలచిన వ్యక్తి కూర్చుని ఉన్నప్పుడు, అతడు కూర్చున్న విధానం (మఠం వేసికొని - బాసిం పెట్టువేసికొని - పద్మాసనం) పాము యొక్క చుట్టలాగానూ, నిటారుగా ఉంచిన వెన్నెముక పాము శరీరంలాగానూ, (అందుకనే, వెన్నుపాము అంటారు) గంభీరంగా ఎత్తి ఉంచిన తల,

పాము పడగలాగానూ గోచరిస్తుంది. అందుకే 'సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరస్వామి'ని 'పాముదేవుని'గా ఆరాధిస్తారు.

ఒక వస్తువుని కొంత కొంత దూరం చొప్పున 6 మాట్లు కత్తిరిస్తే (కృత్తిక) ఏడుముక్కలౌతాయి (సప్త చక్రాలు). ఆ ఆరుమాట్లు చేసిన కత్తిరింపులే ఆరు కృత్తికలుమన్నూ. (షట్చక్రాలు). ఈ పై చెప్పిన సుబ్రహ్మణ్యుడు, ఈ ఆరు కృత్తికల నుండీ తేజోరూపంగా ప్రయాణిస్తాడు కాబట్టి, కృత్తికల పుత్రుడు 'కార్తికేయుడు' అయ్యాడు. క్రిందనున్న మూలాధార చక్రం నుండి 6 చక్రాల (కృత్తికల వలన ఏర్పడినవి) ద్వారా ప్రయాణించడం బట్టి 6 ముఖాలున్నవాడు (షట్ ముఖుడు) 'షణ్ముఖుడు' అయ్యాడు. షష్ఠినాడు పుట్టిన కారణంగా షడక్షర మంత్ర(ఆరు అక్షరాలు కలమంత్రం - శరవణభవ) ప్రియుడన్నారు. ఈ మూలాధారం నుండి సహస్రారం వరకూ ఉండే 'కుండలినీ శక్తి'ని తన అదుపులో పెట్టుకొన్న శక్తిగల వాడు ఆయన. కుండలమంటే పాముచుట్ట. అది కలది కుండలిని. కాబట్టి ఆ 'శక్తి'ని 'అదుపులో ఉంచుకున్నవాడు' అనేందుకు సంకేతంగా, పాముని తన వశంలో ఉంచు కోగల 'నెమిలి'ని ఇతని వాహనంగా చెప్పారు. 'వల్లి' అంటే చుట్ట. కుండ లినీ శక్తికి అధిష్ఠాత కాబట్టి ఇతణ్ణి 'వల్లి సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరుడు' అంటారు

శరీరంలో 'రస -శక్తి - మాంస - మేధః - అస్థి - మజ్జ - శుక్రం' అనే 7 ధాతువులు (Tissues)ఉన్నాయి. చివరిదైన 'శుక్రం' కాక ఇంకా ఆ మీద ఓజస్సు - భ్రాజస్సు - తేజస్సు అనేవి ఉన్నాయి. 'తేజస్సు' అంటే సంతానోత్పత్తికి అవకాశమిచ్చే 'పురుషవీర్యం' కానేకాదు. శరీరం నుండి అధోముఖంగా (క్రిందుగా) స్త్రీయందు ప్రవేశించేది 'రేతస్సు'. యోగులు ఆవిధంగా పోనీయక, దానిని ఊర్ధ్వముఖంగా ప్రయాణింప చేస్తారు.

ఆ శుక్రమే పై పైకి ప్రయాణించి 'ఓజస్సు - భ్రాజస్సు - తేజస్సు' గా అవుతుంది. అది కన్నులలో నిక్షిప్తమై ఉంటుంది. అందుకనే యోగులు అదృష్టిలో చూస్తేచాలు 'కావాలనుకున్న 'స్త్రీ' కి గర్భం లభించేది. వ్యాసుడు, ధృతరాష్ట్ర-పాండురాజాలని కన్నది ఈ తీరుగానే. దీనివలన ఆమె కన్యాత్వమూ చెడదు. సంతానమూ కల్గుతుంది. లోకంలో నేడు అనుకునేలాటి సంబంధం వారికి లేదు కాబట్టే, వ్యాసుడు, మరెన్నడూ తాను సంతానం కన్నది ఎవరి ద్వారావో, ఆ అంబికా అంబాలిక(ధృతరాష్ట్ర - పాండురాజులతల్లు లను)చూచినట్లుగానైనా భారతం చెప్పలేదు.

వెన్నెముకలో మూడు నాడులుంటాయి. 'ఇడ - పింగళ - సుషుమ్న', అవి. శ్రీచార్యస్వాముల ముఖం మీది నామాన్ని చూస్తే రెండువైపులా ఒకే రంగులోనూ,నడుమ ఎరంగులోనూ నామం ఉంచి, ఆ మూడు గీతలని రెండు కనుబొమల మధ్యన

కలిసినట్లు పెడతారు. వెన్నెముక క్రిందు భాగం నుండి 'ఇడ - పింగళ - సుషుమ్న' అనే పేరుతో ఈ 3 నాడులు వచ్చాయని తనకి తెలుసుననీ, వాని మధ్యలో ఉండేది "సుషుమ్నానాడి' అని తనకి తెలుసుననీ, అందుకే దానికి వేఱురంగుని ఉంచాననీ, ఈ మూడున్నూ కనుబొమలమధ్య ఉన్న 'ఆజ్ఞా' చక్రం వద్ద కలుస్తాయని కూడా తెలిసి బొట్టు పెట్టానని, మనకి తెలపడానికే ఆ బొట్టు.

లోకంలో ఎవరికైనా సంతానం లేకపోతే, సుబ్రహ్మణ్య స్వామిని ఆరాధిస్తుంటారు. సర్ప ఆకారమైన కుండలినీ శక్తివల్ల కలిగిన అగ్నితత్త్వంలో దోషం ఉందన్నమాట. అందుకని అగ్నిపుత్రుడైన ఆయనను ఆరాధిస్తే, సంతానోత్పత్తికి కారకమైన 'అగ్నితత్త్వపు తక్కువదనం ఎంత శరీరంలో ఉందో అంతా పూర్తి చేసి' సంతానాన్ని కలుగచేసే శక్తినిస్తాడు.

'ఈయనే 'అయ్యప్ప'

దేశపటానికి (Map) క్రిందివైపు ఎలా దక్షిణమో, అలాగే శరీరానికి క్రిందివైపు దక్షిణమే. అక్కడినుండి కుండలినీ శక్తి బయలుదేరి ఉత్తరానికి ప్రయాణం చేయడమే ఉత్తరాయణమంటే. అక్కడ 'జ్యోతి' ని దర్శించడమే జ్యోతిర్దర్శనమంటే, నల్లగుడ్డలు కట్టడం సర్ప స్వరూపానికి సంకేతం. నేలపడక మొదలైన నియమాలు యోగం చేయాలని చెప్పడం కోసం. ఉత్తరాయణ సంక్రమణ పుణ్య కాలంలో(సంక్రాంతి) జ్యోతిని దర్శించడమే సహస్రారచక్రంలో, జ్ఞాన సూర్య ప్రకాశంతో వికసించిన కమలాన్ని దర్శించ గల్గడం.

ఆకర్షణ లేకుండా ఉండడానికీ, పాముఱూపాన్ని తలపించ డానికే నల్లని బట్టలు దీక్షగా ధరించడం. శివతేజస్సు నుండి పుట్టినవాడు కాబట్టి, శివాలయం నుండి బయలు దేరడం. అగ్ని పుత్రుడు కాబట్టి ఆజ్యాన్ని(కొబ్బరికాయలో నేయి)పట్టుకుపోయిఇవ్వడం.

మఱి ఇంకో విశేషం

సంతానాన్ని కల్గించలేని 'శుక్రం' వ్యర్థపదార్థంలో లెక్క గదా ! అలాంటి శుక్రం నుండి స్త్రీ సంబంధం లేకుండా పుత్రునిగా కావడంవల్ల ' అయోనిజుడు' అన్నారు. ఏ కుండలోనో, తొట్టిలోనో దాచడం వలన అగస్త్య ద్రోణాదులు పుడితే, అలా కాకుండా ఎక్కడా దాచనవసరం లేక జన్మించిన వాడూ, ఒక్కచోట కాక శంకరునికి, గంగకు, శరవణానికి, ఇలా ఇన్ని చోట్ల జన్మించినవాడూ కాబట్టి గొప్పవాడు.

ఇంత విశేషం ఉండబట్టే, కుమారసంభవాన్ని అంత గొప్పగా మహర్షి కొనియాడాడు. యోగశక్తిని పెంపొందించుకొని, కుండలినీ శక్తిని తమ వశంలో సాధకుడైన వాడు ఉంచుకోవాలి సుమా! అని, రామ లక్ష్మణులకి, ఈకథ వల్ల తెలిసింది.

రాత్రి బాగాప్రొద్దు పోయినందున ఆ రాత్రి వారంతా నిద్రించారు. విశ్వామిత్రుడాలోచించి, రాముని క్కావలసిన అన్ని లక్షణాలనీ కూరుస్తున్నవాడై గంగఒడ్డున ఉండడం చేత గంగావృత్తాంతాన్ని చెప్పదలచి ఇలా ప్రారంభించాడు.

రామా! ఈ గంగానదికి భాగీరథి, జాహ్నవి అనే పేర్లు కూడ ఉన్నాయి. ఎలా వచ్చాయో విను. మీ పూర్వుల్లో 'సగరుడు' పరిపాలన చేస్తూ విదర్భ రాజ పుత్రిక కేశినినీ, అరిష్టనేమి పుత్రికా, గరుత్మంతుని సోదరీ అయిన సుమతిని వివాహం చేసికొన్నాడు.

పిల్లలు లేక తపస్సు చేస్తే ప్రత్యక్షమైన భృగువు వరమిస్తూ *"ఒకరికి ఒకరినీ, మఱొకరికి 60 వేల మందినీ"* వారు కోరుకున్నట్లే అనుగ్రహించాడు. పెద్ద భార్య కేశినికి *'అసమంజుడు'* కల్గాడు. సుమతికి పెద్ద సొరకాయ (ఆనపకాయ) వంటి గర్భపిండం పుడితే సమానమైన ముక్కలు చేసి, కుండల్లో పెట్టగా 60వేల పుత్రులయ్యారు.

అసమంజుడు రోజురోజుకూ దుర్మార్గుడై, అయోధ్య ప్రజలని తన వినోదం కోసం సరయూనదిలో ముంచి బాధిస్తూంటే, సగరుడు, పుత్రుడని కూడా ఆలోచించక వెళ్ల గొట్టాడు.

సగరుడు కొంతకాలానికి అశ్వమేధం ప్రారంభించాడు. యజ్ఞాశ్వం వెంట తన మనుమడు అంశుమంతుడు వెళ్లి సంవత్సరంలోగానే తిరిగి వచ్చాడు. ఇక యజ్ఞారంభం చేయాలనుకొనేసరికి దేవేంద్రుడే రాక్షసవేషంతో ఆ గుఱ్ఱాన్ని ఎత్తుకుపోయాడు.

దానితో ఋత్విక్కులంతా 'వెంటనే గుఱ్ఱాన్ని తెప్పించాలనీ, లేదా యజ్ఞకర్తకూ, లోకానికీ దుఃఖం కల్గుతుందనీ' పల్కారు.

సగరుని ఆజ్ఞపై 60 వేలమందీ భూమిని బద్దలు కొట్టుకుంటూ వెళ్లసాగారు. వానితో భూమిలో, నీటిలో దాగుకొని ఉన్న సర్వప్రాణులూ హాహా కారాలు చేసారు. అద్భుతలకి లోకం తల్లడిల్లి పోయింది. దేవగంధర్వాదులంతా ఈ పనికి భయపడి బ్రహ్మతో మొఱపెట్టుకొంటే, ఆయన నవ్వి 'వాళ్ల అల్పాయుష్కులో' అని చెప్పి పంపించేసాడు.

తిరిగి వచ్చి తండ్రికి తమ నిస్సహాయతని చెప్పారు. ఆయన మండిపడివెదుక్కు రమ్మన్నాడు. భూమిని మోస్తుండే దిగ్గజాలు – తూర్పున విరూపాక్షాన్నీ, దక్షిణాన మహాపద్మాన్నీ, పశ్చిమాన సౌమనసాన్నీ – ఉత్తరాన భద్రాన్నీ చూచారు గాని తమగుఱ్ఱం కన్పడ లేదు. ఇక లాభం లేదని తూర్పు ఉత్తర దిక్కుల మధ్య అయిన ఈ శాన్యాన్ని తవ్వుతూ భూగర్భంలోకి పోయారు.

అక్కడ కపిల రూపంతో ఉన్న విష్ణువు ప్రక్కనే గరికమేస్తున్న యజ్ఞాశ్వాన్ని చూచి, ఆ కపిలమహర్షే 'దొంగ' అని భావించారు. ఆయన మీదికి దూకి, ఆయన హుంకృతికి బూడిదైపోయారు.

ఎంత కాలానికి పుత్రులు రాకపోవడంతో, మనుమడైన అంశుమంతుణ్ణి సగరుడు పంపాడు. వెదికి వెదికి దిగ్గజాల సూచన ఆధారంగా పినతండ్రుల్ని చూచి దుఃఖంతో జలతర్పణాలు విడవాలని ఆలోచించాడు. గరుత్మంతుడు కన్పించి, దేవలోకపు గంగ ఇక్కడికి వస్తే కాని ప్రయోజనం లేదన్నాడు. ముందుగా యజ్ఞాన్ని పూర్తిచేయించమన్నాడు కూడ.

సగరుడు ఈ వార్తవిని తలక్రిందై పోయాడు. యాగాన్ని చేయించాడు. దేవగంగని భూలోకానికి తెచ్చే ఉపాయం ఆలోచిస్తూనే దేహం చాలించాడు. అంశుమంతుడు రాజై ఈ ప్రయత్నం ప్రారంభించి, హిమాలయాల్లో తపస్సు చేస్తూనే కాలధర్మం చెందాడు. ఆపిమ్మట దిలీపుడు రాజయ్యాడు. ఎలాగైనా సాధించాలని శ్రమచేసి, తన పుత్రుడు భగీరథునికి పట్టం కట్టి పంచత్వం పొందాడు.

భగీరథ ప్రయత్నం

భగీరథుడు మాత్రం ఈ విషయాన్ని విడువ రాదని భావించాడు. తపస్సుతో బ్రహ్మని సంతృప్తి పఱచాడు. భగీరథుని కోరికలు విని 'నాయనా' నీ తాతముత్తాతలకి జలతర్పణాలు విడవడం జరుగుతుంది. కాని చాల శ్రమమీద ఆపని సాధ్యమౌతుంది. ఇక నీ వంశం నీతో ఆగిపోదు. అయితే గంగని నేలమీదికి పంపి, నీ తాత ముత్తాతలని స్వర్గానికి పంపించడమనేది కష్టమైనదేంకాదు. కాని, భూమికి వచ్చే గంగని తట్టుకోగల శక్తి శంకరునికి మాత్రమే ఉంది. ఆయనని ప్రార్థించు 'అని చెప్పి దేవతలతో పాటువచ్చిన *గంగనిచూచి 'గంగా!' ఈతని కోరిక నెరవేర్చు'* అని చెప్పి అదృశ్యమయ్యాడు.

భగీరథుని తపస్సు తీవ్రమైంది. శంకరుడు ప్రత్యక్షమై భగీరథవాంఛని అంగీకరించాడు. నేలమీదకి పడబోయే గంగకే, పట్టుకోబోయే శంకరునికీ, ఒకరికి మఱొకరిని గెలవాలనే పట్టుదల కల్గింది.

శివుడి నెత్తి మీదికి పడి శంకరునితో సహా పాతాళానికి తీసికొని పోవాలని గంగ ప్రయత్నించి దూకితే, ఒక్క బొట్టుకూడా నేలను పడకుండా, తన జడలనే పెద్దపెద్ద గుహలుగా విశాలంచేసి గంగని బంధించాడు వ్యోమకేశుడు.

దానితో ఖేదపడిన భగీరథుడు, పూర్వం కంటె మహోగ్ర తపస్సు చేసాడు. శంకరుడు కరుణించి, ఆ గంగని బిందుసరోవరంలో విడిచాడు. ఆ గంగ ఏడుపాయలుగా ప్రవహించింది.

రామచంద్రా! తూర్పుదిక్కుగా ప్రవహించిన మూడు పాయలూ హ్రాదినీ, నళినీ, పావనీ, అనేవి. ఈ జలం పరమపావనమైనది. పడమటికి మఱో మూడు పాయలు వెళ్లాయి. సుచక్షు, సీత, సింధు అనే పేర్లతో. ఇవి నిర్మలంగా ఉంటాయి. 7వ పాయ భగీరథుని వెంట వెళ్లసాగింది.

ముందుగా చల్లని గాలి, ఆటుమీద పెద్ద నీ
అంతలో అక్కడి చెట్లూ, పుట్టలూ, అన్నీ వి
నురుగులు నురుగులుగానూ, జలబిందువులుగా
హంససారసపక్షులు రావడం,తాబేళ్లూ, మొసళ్లూ,
ఎంతో వింతగా అన్పించింది.

భగీరథుని రథం వీటన్నిటికి ముందు వె
ఒకచోట మిట్ట ఎక్కి, ఒకచోట పల్లానికి పోయి, ఒక
మఱొకచోట శరీరాన్ని కుదించినట్లు సన్నంగానూ
ఉన్న ఆగంగని చూడడానికి దేవలోకంనుండి రానివా

శాపగ్రస్తులైన ఎందఱో అప్పటి కప్పుడే ఆ గంగ ...
స్పష్టంగా కన్పించింది . అప్పటివఱకూ జనులు వెళ్లే త్రోవలు
వనానికీ దూరం మఱింత అయిపోయింది. వింత వింత పక్షులు ఎ...
గాలి వీచసాగింది. జలచరాల అఱువులు విన్పించసాగాయి.

ముందుగా వెడుతూన్న భగీరథ రథం జహ్ను మహర్షి ఆశ్రమం వద్ద ఆగినా, వేగంగా వస్తూన్న గంగా ప్రవాహం ఆగలేక, మహర్షి ఆశ్రమాన్ని ముంచెత్తింది. దాంతో కోపించిన జహ్నువు జలాన్ని 'ఆపోఽశన' పట్టాడు. భగీరథుని దుఃఖం కట్టలు త్రెంచుకొంది. గంగలో మునగాలని భావించిన ఎందఱో, ప్రాధేయపడితే చివరికి జాలిదలిచిన జహ్నువు తన చెవి నుండి గంగని విడిచాడు.

ఆ గంగ పాతాళానికి పోయింది. భస్మ రాసులమీదుగా ప్రవహించి...
బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమై *'భగీరథా! సగర పుత్రులంతా తరించారు. ఈ*
త్రవ్వబడిన ఈ ప్రదేశాలలో నిండిన ఈ సాగరాలు ఇంకిపోయేంత వఱకు
...నం ఉంటుంది .భూలోకంలో ఈ గంగకు ఆ ధారభూతుడివి నీవు కాబట్ట
అంతా ముందు కాలంలో పిలుస్తారు. ఈ గంగని సాధించలేని దిగులుతో శరీ
నీ తాత తండ్రులు అంశుమంతుడు - దిలీపులకు జలతర్పణాలియ్యి' అ
భగీరథుడు అలా తర్పణాలిచ్చాక బ్రహ్మ అంతర్ధానమయ్యాడు.

రాత్రి చాలసేపు గంగావతరణాన్ని గూర్చి 'రామలక్ష్మణులు' ఆలోచిస్తూ ఉండి పోయారు.

ఈ కథవల్ల ఏం తెలిసింది ?

తమ పూర్వులు ఎంతటి పట్టుదలతో ఉన్నారో, తరాలు మారినా కార్యసాధనని ఎలాచేసారో రామునికర్థమైంది. 60 వేల మంది పుత్రులని భస్మం

చేయడం, లోకానికి గంగని ప్రసాదించి, వారి కీర్తిని శాశ్వతం చేయడానికేనని తెలిసింది. బ్రహ్మవరం ఇయ్యడం వెనుక ఉండే ఆంతర్యం, లోకోపకార దృష్టి బోధపడ్డాయి. **తల్లిదండ్రులని తలుచుకొని జలతర్పణాలు విడవడం ఎంత ముఖ్యమో తెలిసింది. తరాలు మారినా మారనిది తర్పణమని అర్థమైంది,**

బ్రహ్మ ఆజ్ఞ మీదట గంగాదేవి భూలోకాన్ని తరింపజేయడానికి వచ్చింది. కాని విశ్వామిత్రుని సోదరి కౌశికినది అయిన తాను, తన భర్తతో స్వర్గానికి పోయినా లోకానుగ్రహకాంక్షతో స్వయంగా దిగివచ్చింది. అలాటి ఆమె సోదరుడు కాబట్టి గురువైన విశ్వామిత్రుడు ఇంకెంతో కీర్తి ప్రతిష్ఠలని కల కార్యాలు చేయవలసిన వాడయ్యాడు. చేసాడు కూడ. (ప్రస్తుతానికి రామలక్ష్మణులని తేవడం. మీద మరికొన్ని తెలుస్తాయి.)

లంకాధినేత రావణుడు, సముద్రం అవతల ఉన్నా, సముద్రుడు రావణునికి ఏ మాత్రం సహాయాన్నీ చేయడనీ, సముద్రుడు నీ వంశంవాడే కాబట్టి నీకు మాత్రమే సహాయం చేయగలడనీ విశ్వామిత్రుడు రామునికి ఉపదేశాన్ని చేసినట్టయ్యింది..

గంగానది 3 పాయలుగా, తూర్పు - పడమరలుగా ప్రవహించింది కాబట్టే, శివారాధనతత్పరులు నుదుటిపై అడ్డంగా తెల్లని విభూతిని (3 రేఖలుగా) బొట్టుగా ధరిస్తారు.

(ద్విర్గతాః ఆపః యస్మిన్ దేశే సోఽ యం దేశః ద్వీపః) రెండు వైపులా ప్రవహిస్తూన్న నీళ్లు కల ప్రదేశం ఏదుందో, అది (ద్వి+అప) 'ద్వీపము'. అంటే *జంబూప్లక్షాహ్వయ ద్వీపా శ్శాల్మలిశ్చాపరో ద్విజ। కుశః క్రౌంచ స్తథా శాకః పుష్కరశ్చైవ సప్తమః।* ఈ 7 టితో నిండింది కాబట్టే 'సప్తద్వీపావసుంధరా' అంటారు.

సహగమనమనే దురాచారం కూడా ప్రాతకాలంలో లేదు. దశరథుడు పోయాక కౌసల్యా సుమిత్ర కైకమ్మలూ, పాండురాజు పోయాక కుంతీ జీవించే ఉన్నారు. తానే తన భర్త మరణానికి కారణమని భావించిన మాద్రి, కావాలనే చితిలో దూకిందని భారతం చెప్తోంది. కుంతీమాద్రులిద్దరూ స్వర్గానికి పాండురాజుతో వెళ్లారని భారతం చెప్తోంది. నడిమికాలం వాళ్లు కల్పించిన దురాచారాలివి. ఈ దురాచారాన్ని రూపుమాపారని ఎవరికో హారతులు పట్టడం, ఈ దురాచారానికి కారకులు కాని పూర్వమహర్షులని కారకులే అని తిట్టడం సరికాదు.

లోకంలో భర్తపోయిన 'స్త్రీని 'గంగాభగీరథీ సమానురాలు' అని పిలుస్తారు (గం। భా।స). పూర్వులు ఏ పేరు పెట్టినా ఆలోచించి పెట్టినదే. పుత్రుడైన భగీరథుడు తపస్సు చేస్తే, భర్త ఉన్నా కూడా గంగాదేవి, పుత్రుని కోరిక మన్నించి, భర్తని విడిచి పుత్రుని కోసం దిగివచ్చింది. లోకంలో కూడా, భర్త గతించాక, ఏ స్త్రీ బ్రహ్మచర్య వ్రతంతో తన పుత్రులకోసమే జీవిస్తూ ఉంటుందో, ఆమెని గం. భా.స అని, అందుకు పిలిచారు.

గంగతెల్లగా ఉంటుంది కాబట్టే, ఆమెకూ తెల్లని వస్త్రాన్ని ధరింప చేస్తారు. గంగ ఎలా పవిత్రురాలో, ఆమె కూడా అలాటిదని తెల్పారు. తరువాత కాలంలో ఎవరో దీన్ని అర్థం చేసికోక తక్కువ దనం అంట గట్టారు. తల బోడి చేయటం కూడా నడిమికాలపు దురాచారమే.

జహ్ను మహర్షి తన చెవినుండి గంగని విడిచాడనడమూ, అంతకుముందు అలా ప్రవహిస్తూ వస్తూన్న గంగని ఆపోఽశన పట్టాడనడమూ ఎంత వఱకు సరి ? అన్పిస్తుంది. లోకంలో మనం పరిణామాన్నే చూడగల్గుతున్నాంగాని పూర్వరూపాన్ని గమనించలేక పోతున్నాం. ఒక పెద్ద మఱ్ఱి చెట్టుని చూపించి ఇది 'ఇంతచిన్న' విత్తనం నుండి వచ్చిందని చెప్తే అనుభవంలో లేదు కాబట్టి, పిల్లవాడు నమ్మడు. తెలిసిన మనం, వాడి ప్రశ్నలకి ఏ విధంగానూ సమాధానం చెప్పలేం. తల్లి గర్భం నుండి జన్మించిన అందఱూ కూడా అంతే. ఈ శరీరం, భూమి కొచ్చాక పరిణామం చెందింది. ఇలా మూలం సూక్ష్మంగా ఉండి, పెద్దదిగా పరిణామంచెందే విధానం (Evolution) మనకి తెలుసుగాని, విస్తృతంగా పెరిగిన రూపం (చెట్టు) మూలరూపాన్ని పొందే విధానం (Involution) మనకి అనుభవంలో లేదు. ఆ విధానాన్ని జహ్నుడు చేసాడు. నీటిని మూలరూపంగా చేసి స్వీకరించి, తిరిగి దాన్ని యథారూపంగా ఉండేలా చేసాడు. శ్రీమన్నారాయణుడు చేసే పనిని తాను చేసాడు. చేయగలిగాడు.

పరిణామం చెందిన సృష్టిని మూలంగా మార్చి తిరిగి తాను పరిణమింపజేస్తూ సృష్టిస్తున్నాడు. వంద సంవత్సరాలవాడు మరణించి, ఒకరోజు పిల్లవానిగా పుట్టడమనేది దీనికి ఉదాహరణ. మనం ఒకరోజు నుండి వంద సంవత్సరాల వఱకు ఉండే వ్యక్తి యొక్క పరిణామాన్ని చూడగలుగుతాం తప్ప, ఒకరోజు పిల్లవానిగా అయ్యే విధానాన్ని ఎఱుగం. ఎఱుగని దాన్ని అసలు లేదనడం మన సంప్రదాయం కదా!. అందుకనే జహ్నుమహర్షి గంగా కథని నమ్మం. దానివలన మహర్షి ఏమాత్రమూ నష్టపోడు.

పరిణామం పొందిన దాన్ని మూలరూపంగా చేయగల ఆ శక్తి ఈ మహర్షికి ఉన్నదా? లేదా? తపోబలంతో ఎంతవాడు కాగలిగాడని, బ్రహ్మాదిదేవతలు జహ్నువుకి పెట్టిన పరీక్షయిది. శాశ్వత కాలం, గంగ (జహ్నువు కూతురు) 'జాహ్నవి' అనే పేరుతో పిలువబడేంతగా పరీక్షలో ఉత్తీర్ణుడయ్యాడాయన.

గంగానది స్వర్గంలో, భూలోకంలో, పాతాళంలోనూ ప్రవహించడం వల్ల 'త్రిపథగ' (మూడు మార్గాలలో ప్రయాణించినది) అయింది. భూలోకంలో తూర్పుగా, పడమరగానూ భగీరథుని వెంటనూ - వెళ్లి మూడు విధాలుగా కావడం మూలాన కూడా 'త్రిపథగ' అనిపేరు.

క్షీరసాగరమథనం

విశ్వామిత్రుడు రాముణ్ణి ఆదరంగా వాత్సల్యంతో చూస్తూ *'రామా!'* . కశ్యప ప్రజాపతికి *'దితి - అదితి'* అని భార్యలిద్దఱు. *'దితి 'కి* బలవంతులైన రాక్షసులు పుడితే *'అదితి'* కి ధార్మికులైన దేవతలు జన్మించారు. అయితే, ఇద్దఱికీ ఒక ఆలోచన కల్గింది. అనారోగ్యమూ- ముసలితనమూ అనేవి- పాలసముద్రాన్ని చిలికి *'అమృతం'* సాధిస్తే ఉండబోవని నిశ్చయించి అలా చేయ ప్రారంభించారు.

మందరపర్వతాన్ని కవ్వంగా ఉంచారు. *'వాసుకి'* అనే పాముని కవ్వానికి తాడుగా చేసారు. (ముందునాటికి *'కవ్వం'* అంటే అసలు తెలియకపోయే ప్రమాదముంది. ఇప్పటికే వెనుక బడింది. తెలియకపోతే తప్పులేదుగాని, *'మాకు తెలియని ది అసలు ఎలా ఉండేది ? ఉండడానికి వీల్లేదు'* అనే మేధావిజనం పుడుతున్నారు. అందుకని బాధ). రాక్షసులు ఒక వైపూ, దేవతలు ఒకవైపూ ఆ పాముని పట్టి చిలుకడం ప్రారంభించారు.

పామైన వాసుకి, ముఖంనుండి విషం కక్కడం ప్రారంభించింది. చాలకాలం చిలకగా, చెప్పలేని మంటలతో *'హాలహలము'* అనే విషం పుట్టింది.

విష్ణువు శంకరుని ప్రార్థిస్తే, ఆ హాలహలాన్ని శంకరుడు మ్రింగినాడు. ఆ మీదట మళ్లీ పాలసముద్రాన్ని మథించడం ప్రారంభించగానే, కవ్వం క్రిందికి దిగడం ప్రారంభించింది. 'విష్ణువు తాబేలు రూపంతో క్రిందికిపోయి, తన వీపున మందరపర్వతాన్ని నిలబడేలా చేసి సహకరించాడు.

అలా చిలకగా, దండ కమండలువులతో ముందుగా వైద్యుడు 'ధన్వంతరి' వచ్చాడు. సముద్రంలో నుండి ఒక *'రసం'* వచ్చింది. ఆ రసం నుండి 60 కోట్ల మంది అందగత్తెలు పుట్టారు. అప్ నుండి (నీరు) పుట్టిన రసం నుండి వచ్చారు కాబట్టి 'అప్సరసలు' అయ్యారు.వాళ్లతో పనికత్తెలు కూడ వచ్చారు. దేవరాక్షసులలో ఎవరూ వాళ్లని వివాహమాడ నిష్టపడక పోతే, వాళ్లు యథేచ్ఛగా సంచరించే స్త్రీలుగా మారిపోయారు.

ఆ తర్వాత వరుణుని కూతురు *'వారుణి'* అనే ఆమె వచ్చింది. రాక్షసులు ఈమెని పరిగ్రహించకపోతే, ఆదిత్యులు (దేవతలు) స్వీకరించారు. *'వారుణి'* అంటే 'సుర'.సుర అంటే మద్యం. ఇది దేవలోకంలో పాలసముద్రంనుండి లభించినది కాని, లోకంలో మద్యం కాదు. ఆ 'సుర' ని స్వీకరించిన వారు 'సురలు' . కానివారు *'అసురులు'* అయ్యారు. ఇంకా చిలికితే, తెల్లనైన ఉచ్చైః శ్రవమనే గుఱ్ఱమూ, కౌస్తుభ మణీ పుట్టాక, చిట్ట చివరికి 'అమృతం' పుట్టింది.

అంతే ! ఇప్పటివఱకూ దేవరాక్షసులలో ఉన్న మైత్రి, అకస్మాత్తుగా విరోధంగా మాఱింది. యుద్ధం ప్రారంభంకాగా విష్ణువు, మోహినీ అవతారంలో వచ్చి, రాక్షసులని వంచించి,అమృతాన్ని అపహరించుకొని పోయి, అడ్డొచ్చిన వారిని వధించాడు.

రాక్షసమాత అయిన 'దితి' కి, తన పుత్రులు చాల మంది వధింప బడడమూ, వంచింప బడడమూ, శ్రమచేసి ఫలితాన్ని పొందలేక పోవడమూతో, దుఃఖం తీవ్రమై, భర్తని ఆరాధించింది. దేవాధ్యక్షుడైన ఇంద్రుణ్ణి వధించేంత యోగ్యుడూ - బలిష్ఠుడూ అయిన పుత్రుడు పుట్టడానికై, తపస్సు చేసికోడానికి, కాశ్యపుని నుండి (భర్త) అనుజ్ఞ పొందింది. కాని నిష్ఠగా ఉంటేతప్ప, ఈ కార్యం సాధింపబడదని, ఆయన చెప్పిన మాట, ఆమెకు భయాన్ని కల్గిస్తూనే ఉంది.

కుశప్లవంలో ఆమె తపస్సు ప్రారంభమైంది. వేయి కన్నుల ఇంద్రుడు, తనని జయించే పుత్రుడు పుట్టడానికై ఆమెచేసే తపస్సుని చూచాడు. ఆ మెకి సేవ చేసేందుకు ఆమె వెంటే ఉండసాగాడు. ఆమె మనసులో ఏ ఆలోచన మెదిలితే వెంటనే ఆ పనిని చేసికొనివస్తూ, తక్కువ కాలంలోనే ఇంద్రుడు ఆమెని సంతోషపఱచాడు.

ఇలాసేవ చేస్తూన్న ఇంద్రుని బాధ చూచింది. మనసు మార్చుకుంది. *"నాయనా! ఇంద్రా ! నిన్ను జయించే పుత్రుడు కావాలని నీ తండ్రిని యాచించాను. ఆయన అంగీకరించాడు. అదీ కాక తపస్సు ముగిసి, నేను ప్రసవించ బోతూఉన్నాను కూడ. అయితే, నిన్ను సంహరించే వానిగా కాక, నీతో మైత్రితో ఉండేలా నేను చేస్తాను- మీ యిద్దఱూ కలసి ఏలండి"* అని చెప్పి, మిట్ట మధ్యాహ్న కాలంలో ఆమె, తలవైపు కాళ్లనీ, కాళ్లవైపు తలనీ పెట్టి నిద్ర పోయింది.

యోగ శక్తితో ఇంద్రుడామె గర్భంలో ప్రవేశించాడు. వజ్రాయుధంతో 6 మార్లు నఱికాడు. 7 ముక్కలయింది లోపలి పిండం. ఆ నఱికేప్పుడు గర్భంలో శిశువు రోదిస్తూంటే, ఏడవద్దు! ఏడవద్దు! (మా రుదః ! మా రుదః !) అంటూ నఱికేవేసాడు కాబట్టి-మా రుదులే-మరుత్తులయ్యారు.

ఇంద్రుడు గర్భంనుండి బయటికి వచ్చి *'తల్లీ! వ్రతభంగం చేయరాదని తండ్రి కాశ్యపుడు చెప్పినా, మంచంపై తలవైపు కాళ్లనీ కాళ్లవైపుతలనీ పెట్టి జుట్టు విరబోసికొని నిద్రించావు. అశుచివయ్యావు. వధించాను. మన్నించాలి'* అన్నాడు.

దితి చాల బాధపడింది. ఇంద్రా ! జరిగింది ఎలాగూ పోయింది. ఆ నెత్తురు గుడ్డులు అయిన ఏడుగురికీ శాశ్వతత్వం ఉండేలా అనుగ్రహించు. ఏడులోకాల్లో ఉండే వాయుసమూహాలకి అధిపతులు అయ్యేలా చెయ్యి. నల్గురూ నాలుగు దిక్కుల్లోనూ, మిగిలిన ముగ్గురూ బ్రహ్మ -ఇంద్ర- అంతరిక్షాల్లోనూ విహరించాలి. వీళ్లని లోకం అంతా 'మరుద్గణాలు' అని పిలవాలని నా ఆకాంక్ష అని కన్నీటితో చెప్పి, ఇంద్రుని అంగీకారంపై వారిని దేవతలతో సమానం చేసికొంది దితి.

రామచంద్రా! ఈ ప్రదేశం దితి తపస్సు చేసిన కుశప్లవం. ఇంద్రుడు వధించిందీ ఇక్కడే. ఇక్ష్వాకువు ఇక్కడే పుట్టాడు. మీ మూలపురుషుడు ఆయనే. ఆయనకీ అల బుసాదేవికీ కల్గినవాడే ఈ 'విశాలుడు'. ఆయన పేరనే ఈ దేశం 'విశాలదేశం' అయింది.

ఆ విశాలుని తర్వాత హేమచంద్రుడూ-సుచంద్రుడూ-ధూమ్రాశ్వుడూ-సృంజయుడూ-సహదేవుడూ-కుశాశ్వుడూ- సోమదత్తుడూ-కకుత్స్థుడూ వంశపారం పర్యంగా రాజ్యాన్ని ఏలుతూంటే, ఆ చివరివాని పుత్రుడైన 'సుమతి' నేటి విశాలాపురరాజుగా ఉన్నాడు. ఈ రాత్రి ఇక్కడే ఉండి రేపు మిథిలకు పోదాం.

ఇక్కడి నుండి మిథిలా నగరమార్గం చీలుతుంది ! అంటుండగా సుమతి తన పరివారంతో వచ్చి, రామలక్ష్మణులని పూజించి, విశ్వామిత్రుణ్ణి కొనియాడి, రామ లక్ష్మణుల విశేషాలని తెలిసికొని, తన భవనానికి తీసికొనిపోయి మరెంత సేవ చేసాడు.

అనుకున్నట్లుగా బయలుదేరి వారు మిథిలాపురం సమీపించారు. ఆ పురం కనుచూపుమేరలో ఉండగానే అందరికీ ఆనందమైంది.

'క్షీరసాగర మథనం' అనేది జరిగిన కథ కాదు. యోగశాస్త్ర విషయాన్ని గుర్తుంచు కొనేందుకు వీలుగా కల్పించబడిన ఓ కథ. అలోచించ నక్కఱ లేకుడానే, ఆకథలో అనేక అసందర్భాలు కన్పిస్తాయి. సందర్భ శుద్ధి ఎలాలేదో, దానిని వివరించడం కూడా ఎందుకు? లో అర్థం తెలియాలి ! అంతేగా !

సరస్వతి	(1)	మూలాధార చక్రము	-	వెన్నెముక క్రింది చోటు	(గణపతి)
అంబ	(2)	స్వాధిష్ఠాన చక్రము	-	లింగ స్థానము	(శివుడు)
లక్ష్మి	(3)	మణిపూరక చక్రము	-	బొడ్డు	(విష్ణువు)
	(4)	అనాహత చక్రము	-	హృదయస్థానము.	
	(5)	విశుద్ధి చక్రము	-	భుజమూ మెడాకలిసే చోట ఉండే గుంట	
	(6)	ఆజ్ఞా చక్రము	-	స్త్రీలు కుంకుమ ధరించే చోటు	
	(7)	సహస్రార చక్రము	-	బ్రహ్మరంధ్రము (మాడు)	

ఈ పట్టికలోని 6న్నూ షట్చక్రాలు. ఆ మీదిది సహస్రార చక్రం. యోగాభ్యాసం చేయడమంటే, ఈ వెన్నెముక క్రిందుగా ఉన్న మూలధార చక్రం వద్ద ఉండే 'కుండలినీ' శక్తిని, (తలక్రిందుగా పెట్టి నిద్రిస్తూన్న పాముని) పైకి పంపడమే. ఆ యోగ శక్తి ద్వారా వరుసగా 6 చక్రాలలో నుండి ప్రయాణించి, 7వ చక్రాన్ని చేరడమే, అమృతత్వాన్ని పొందడమంటే. ఈకథనే కుమారస్వామి వృత్తాంతంలో చెప్పాడు. 'క్షీరసాగర మథనం అనే ఈ కథ ద్వారా యోగాభ్యాసం చేసిన వానికి, 'ముక్తి' ఎలా కలుగుతుందనే విషయం చెప్పబడులోంది.

ముక్కుకి ఉన్న రెండు రంధ్రాలలో, కుడివైపుది పింగళనాడి. దీన్నే 'సూర్యనాడి' అంటారు. ఎడమవైపు 'ఇడానాడి'. దీన్నే 'చంద్రనాడి' అంటారు. కుడిముక్కు రంధ్రం

నుండి గాలిపీల్చి, బంధించగలిగినంత సేపు బంధించి, ఎడమ ముక్కు రంధ్రం గుండా విడువడం. అలాగే ఎడమ వైపు నుండి పీల్చి బంధించి, కుడి వైపునుండి విడువడం అనే ఈ అభ్యాసాన్ని 'ప్రాణ ఆయామము' అంటారు.

రోజుకి ఒక ఆరోగ్యకరమైన వ్యక్తి 21,600 మాట్లు మాత్రం ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలని చేస్తాడు. బ్రహ్మ యిచ్చిన ఆయుర్దాయం ప్రకారం, ఫలాని వ్యక్తి తన జీవితంలో ఇన్ని మాటులు ఇన్ని శ్వాసలు చేయాలని ఉంటుంది. అయితే, ఈ ప్రాణాయామవిద్య ద్వారా రోజులో చేయవలసినన్ని శ్వాసలు చేయక పోతే,శ్వాస బిగబట్టిన అంతకాలం తన ఆయుష్యాన్ని పెంచుకున్నట్లే. అందుకే దీనిపేరు ప్రాణ +ఆయామము అని. అంటే ప్రాణం పోకుండా వాయిదావేసుకుంటూ, ఆయుష్యాన్ని వృద్ధి చేసికొంటూ, మఱి కొంతకాలం బ్రతకడమన్నమాట.

ఒక గడియారం రెండు సంవత్సరాల కాలం పని చేస్తుందనుకొందాం. కొంతకాలం వాడ కుండా ఉంచితే, ఎంతకాలం వాడలేదో, అంత కాలం, రెండు సంవత్స రాల కాలానికి, అదనంగా పని చేస్తూందిగదా ! ఇక్కడా అంతే. ప్రాణాయామాన్ని నిత్య నియమంగా చేస్తే, శరీరంలో ఒక విధమైన కంపనం కల్గుతుంది. దీన్నే యోగ ప్రక్రియ అంటారు. దీన్నే ఈ పాలకడలి కథ చెప్తోంది గూఢంగా.

వెన్నెముక చివర (మూలాధార చక్రం) త్రికోణంగా ఉన్నదే పర్వతం అంటే. దాన్ని కవ్వంగా చేసి తిప్పిన వాళ్లు దేవతలూరాక్షసులూ -అంటే ఇడా పింగళానాడులు. కవ్వంతాడుగా పాము-అంటే, కుండలిని. ఆధార భూతంగా ఉన్న తాబేలు(కూర్మ రూపంలో)విష్ణువు. కుండలినీ ప్రారంభంలో వికారాలు పుడతాయి.(క్రొత్తగా యోగాభ్యాసం చేసేప్పుడు) అవే హాలహాలం-అపాయం. అపాయం లే(రా) కుండాచేసేవాడు గురువు (శివుడు). తర్వాత వచ్చే శుభప్రదమైన వన్నీ కూడా, వ్యక్తికి గౌరవాన్నీ- స్థితినీ కల్గించేవి. అమృతం పుట్టే వేళ పుట్టిన అప్సరసల వల్ల చెడ కుండా ఉండడంచేత, వీళ్లంతా సిద్ధులే. చెడినవాడు పతితుడు. కానివాళ్లు అమృతులు.

'వాతాపిగణపతిం భజే' అనే ప్రసిద్ధ వినాయక కీర్తనలో 'మూలాధార క్షేత్రస్థితమ్' అని ఉంటుంది. ఈ వెన్నెముక క్రిందిచోటులో, కుడివైపు గణపతి - ఎడమవైపున సరస్వతి ఉంటారు. అందుకనే తులసీదాసు *'రామచరిత మానస్'* లో, 'మంగళానాం చ కర్తారౌ వందే వాణీ వినాయకౌ' అని సరస్వతినీ-వినాయకుణ్ణి స్తుతించాడు. ఈ యిద్దఱూ 'మూలాధార' చక్రానికి సంబంధించిన వాళ్లే. సరస్వతీ పూజ కూడా 'విజయ దశమి' కి ముందు, 'మూల' నక్షత్రం వచ్చినపుడు చేయడంలోని ఔచిత్యం ఈదే. స్వాధిష్ఠాన చక్రంలో (పట్టిక చూడండి) అంబతో కూడిన శివుడు ఉంటాడు కాబట్టి స+ అంబశివుడు=సాంబశివుడైయ్యాడు. అమ్మ వారి చేతిలో చెఱకుగడ ఉంటుంది. చెఱకు

గడకి కణుపు లుంటాయి. ఆకణుపులే ఈ చక్రాలు. ఇలా చాల విశేషాలున్నాయి. అయితే గ్రంథం పెరుగుతుందనే భయంతో వ్రాయలేక పోతున్నాను.

ఇక లౌకికవిషయాని కొస్తే, అమృతం పుట్టేవఱకూ-దేవరాక్షసులకి చిలకడంలో ఉన్న మైత్రి-అమృతం పుట్టగానే విరోధంగా మాఱింది. ఫలితాన్ని ఆశించి, ప్రయోజనంతో చేసికొన్న స్నేహం, ప్రయోజనం చేకూరగానే, లేదా చే కూరుతోందనగానే 'నాకే అంటే నాకే' అనే అభిప్రాయంతో విరోధంగా మాఱిపోతుంది.

అమృతాన్ని ఉపయోగించగల శక్తి ఉన్నవాళ్లే అయితే, విష్ణువు యొక్క మోహినీ అవతారానికి ముగ్ధులు కారాదు. అప్సరసలని పాలకడలి నుండి ఉద్భవింప చేసినది కేవలం పరీక్షకే. దాంట్లో నెగ్గి ఈయన చేతిలో ఓడారు. సామాన్యమైన దానిని పొందడానికే ఎన్నో పరీక్షలని వ్రాస్తూంటే, అమృతమంతటి మహావిషయానికి ఎన్ని పరీక్షలుంటాయి? పరీక్ష - అని తెలియని పరీక్షలుండవా ? వాటిలో ఇది ఒకటి.

తపస్సు చేయదలచి నప్పుడే దితి చాల జాగ్రత్త వహించాలని తెలుస్తోంది. పైగా ఇంద్రుణ్ణి జయించే పుత్రుడు కావాలనేది ఆమె కోరిక. తపస్సు ప్రారంభించిన ప్రతి వ్యక్తికీ పరీక్షని పెట్టే పరీక్షాధికారి ఇంద్రుడు. అందునా, ఆ ఇంద్రుని కంటె గొప్పవాడై, అతణ్ణి వధించే పుత్రుడు కావాలని తపస్సు చేస్తున్న దితి విషయంలో, అజాగ్రత్తగా ఉంటాడా ? చాల జాగ్రత్తగా ఉండు సుమా ! అని కశ్యపుడు కూడా హెచ్చరించాడు. అయినా ఆమె అజాగ్రత్తగా ఉంటే, ఆమెదోషాన్ని తెచ్చి ఇంద్రునికి కట్టడం ఏమంత న్యాయం ?

అయినా ఇంద్రుడు ఆమెపై కనికరించి, సప్తమరుత్తులుగా లోకంలో ప్రసిద్ధి కల్గేలాచేసాడు. లో అర్థం తెలియకపోతే, పురాణేతిహాస కథలన్నీ అసత్యాలనీ అభూతకల్పనలనీ, మోసం నిండినవనీ అన్పిస్తాయి. గగనము - స్పర్శనుడు - ప్రాణము -అనిలుడు -ప్రాణము-ప్రాణేశ్వరుడు - జీవము అనేవి సప్తమరుత్తులు. *(గగనః స్పర్శనో వాయు రనిలశ్చ తథా ఽ పరః ప్రాణః ప్రాణేశ్వరో జీవ ఇత్యేతే సప్త మారుత ః I అని శ్లోకం.)*

అహల్యా పతివ్రత కథ(పై కథ)

మిథిలకి వెడుతూండగా,రాముడు ఒక నిర్జనవనాన్ని చూచి, ఏదో ముని ఆశ్రమంగా భావించి విశ్వామిత్రుణ్ణి దాని వృత్తాంతం అడిగాడు. ఆయన ఇలా చెప్ప సాగాడు.

రామచంద్రా ! ఇది ఒకప్పటి గౌతమ మహర్షి ఆశ్రమం. దేవతలు కూడ ప్రశంసించేవారు. ఆయన భార్య అహల్య. దేవేంద్రుడు ఒకసారి, గౌతమమహర్షి ఆశ్రమంలో లేని సమయం కనిపెట్టి, ఆ మహర్షిరూపంతోనే ఆశ్రమానికి వచ్చి, ఆమెతో తన సంగమవాంఛని వెల్లడించాడు. ఆమె అంగీకరించింది.

అహల్య ఇంద్రునితో 'స్వామీ! నీవు ఎవరికంటా పడకుండ వెళ్లిపో ! ఈ విషయం రహస్యంగా ఉంచు ! నా గౌరవాన్ని రక్షించు' అన్నది. ఇంద్రుడు కూడ ! నేనూ సంతోషపడ్డాను. ఎలా వచ్చానో అలా వెడుతున్నాను' అంటూ వెళ్లిపోయాడు.

ఎదురుగా వస్తూన్న గౌతముడు, దేవేంద్రుణ్ణి చూచి(తనరూపంలోనే ఉన్న వాణ్ణి) నీ అండములు(వృషణములు) తెగిపోవుగాక! అని శపించాడు. అహల్యని చూచి, వాయువునే భక్షిస్తూ, ఆహారం లేనిదానవై, బూడిదలో పొర్లాడుతూ, ఎవరికీ కనబడకుండా ఇక్కడే చాల వేలసంవత్సరాలుండిపో . ఎప్పుడు దశరథపుత్రుడు రాముడిక్కడి కొస్తాడో అప్పుడు నీకు శాపమోక్షం, అని శపించి, ఆయన తపస్సుకై హిమవత్పర్వతానికి వెళ్లిపోయాడు.

దేవ సభలో దేవేంద్రుడు తన కథ చెప్పగా, వారంతా ఆయనకు మేషవృషణాలని ఇచ్చారు. అప్పటి నుండే అయన 'మేషాండుడు' అయ్యాడు. ఓ రామా! నీ రాకని ఎదురు చూస్తూన్న ఈమెని చూడు - అనగానే ఆమె కన్పించింది. రామలక్ష్మణులు ఆమె పాదాలు పట్టుకొని నమస్కరించారు. ఆమె అర్ఘ్యపాద్యాలనీ, ఆతిథ్యాన్నీ ఇచ్చింది. అది తెలిసి గౌతముడు అహల్యని తిరిగి స్వీకరించాడు. దేవదుందుభులు మ్రోగాయి. పుష్ప వృష్టి కురిసింది.

లో కథ

అదేం దురదృష్టమో కాని, అహల్యకి వచ్చినంత చెడ్డపేరు ఇతిహాసాలలో ఎవరికీ రాలేదు. దీని క్కారణం లోకథ తెలియక పోవడమే. చాల జాగ్రత్తగా గమనించవలసిన చరిత్ర ఈమెది.

అహల్య భర్త గౌతముడు. ఈయన తనని గూర్చి ఒక ప్రతిజ్ఞని చేసికొన్నాడు.

గోతమో దమతో ఒ ధూమో ఒ దమస్తే సమదర్శనాత్ ।
విద్ధిమాం గౌతమం కృత్యే యాతుధాని విబోధమామ్ । అని.

'భూమినీ, స్వర్గాన్నీ స్వవశంలో ఉంచుకొన్న వాణ్ణి ,ఇతరులచేత అణచబడరాని వాణ్ణి - పొగ లేని నిప్పు లాంటి వాణ్ణి - ఇంద్రియాలని అదుపు చేసికొన్న వాణ్ణి - పర బ్రహ్మ స్వరూపదర్శనం చేసిన వాణ్ణి - నేను' అని గౌతముడు చెప్పుకున్నాడు.

ఆయన - తన భార్యతో కలిసి నిత్యమూ చేసే తపస్సుతో, ఆయన 100 యాగాలు చేసిన ఇంద్రుని సింహాసనాన్ని అధిష్ఠించేంతటి శక్తి కలవాడయ్యాడు. ఎక్కడైనా ఉద్యోగాని క్కావలసినంత చదువూ- దానితో పాటు ఆ ఉద్యోగానికి అర్హుడా? కాడా ? అని నిర్ణయించేందుకు తగిన వేఱే పరీక్షా (Interview) ఉంటాయికదా ! అలాగే, గౌతముని క్కూడా ఇంద్రపదవిని పొందేందుకు తగిన విద్య ఉందికాని, అర్హుడా? కాడా

అని నిర్ణయించేదుకు తగిన పరీక్ష మాత్రం జరగాల్సి ఉంది. దానిలో నెగ్గితే ఇంద్రుడు - తన సింహాసనాన్ని గౌతముని కీయాల్సిందే.

దేవసభ జరిగింది. దేవతలంతా ఆపరీక్షని నిర్వహించేందుకు తగిన అధికారాన్ని ఇంద్రునికే కట్ట బెట్టారు: (ఓడే వాడే అయి నప్పటికీ, ముఖ్యమంత్రి ఎన్నికలని జరపాల్సి రావడం లేదా ?) పరీక్షించాలని ఆలోచించిన ఇంద్రుడు, గౌతముణ్ణి ఏ విషయంలో (Subject) పరీక్షించాలని ఆలోచించాడు. అభ్యర్థి తానుగా ఏవిషయంలో ప్రవీణుణ్ణి - అని తెలుపుతాడో దానిలో కదా పరీక్ష జరపాలి! పై శ్లోకం ద్వారా గౌతముడు- ఇంద్రియాలని అదుపు చేసికొన్నవాడిననీ-అణచబడరాని వాడిననీ-చెప్పుకున్నాడు. ఈ విషయంలోనే పరీక్షించాలని భావించాడు ఇంద్రుడు. ఇది దేవసభలో తీసికొన్న నిర్ణయం మేఱకు జరిగేదే తప్ప, తన నిర్ణయం ప్రకారం కాదు.

ఎప్పుడూ తపస్సు చేసికొనే వాళ్లవద్దకి అప్సరసలని పంపిస్తాడాయన. కారణం, కామాన్ని జయిస్తే తప్ప ('కామం' అనే (Subject) లో ఉత్తీర్ణుడైతే తప్ప) అతడికి ఫలాని స్థానం నిర్ణయింపరాదనే భావంతోనే. దాన్ని అపార్థ పఱచుకోరాదు .

గౌతముని వేషం ధరించాడు. గౌతముడు ఆశ్రమంలోకి ప్రవేశించాడు.

'మునివేషధరం సహస్రాక్షం విజ్ఞాయ'-ఆమె వచ్చిన వాణ్ణి గౌతమ వేషంలో ఉన్న ఇంద్రునిగా గమనించి,*'సహస్రాక్షా!'* అంది. ఆశ్చర్యపడ్డాడు ఇంద్రుడు. *'ఎంతటి పాతివ్రత్యం'!* రూపం మార్చి, దేవాధ్యక్షుడంతటివాణ్ణి నేను వచ్చినా కనుక్కోగలిగింది కదా! అనుకొన్నాడు. ఏదో భయంకర శాపం తనకిస్తుందేమోనని భావించాడు. కాని ఆమె కనికరించింది.

వెంటనే అన్నాడు. *'సంగమం త్వహమిచ్ఛామి త్వయానహ సుమధ్యమే!'* అని. *'అహల్యా! నేను నీ సంగమాన్ని కోరుతున్నాను'* అని పై అర్థం. సంగమం అంటే 'శారీరక సుఖం' అని అర్థం కానేకాదు. 'నేను నీతో ఐక్యాన్ని కోరుతున్నాను' అన్నాడు. భగవంతునితో ఐక్యం కావడమంటే మోక్షాన్ని పొందడమే అని భావించాలి. 'దాన్ని అను గ్రహించదలిచాను' అని అన్నాడు.

ఆమె ఆలోచించింది. 'వచ్చినవాడు ఇంద్రుడు.' తాను అడుగవలసిన ఐక్యాన్ని, ఇంద్రుడే యాచిస్తున్నాడు. ఇది ధర్మ బద్ధమౌతుందా? భర్త ఆశ్రమంలో లేడు. ఏం చేయాలి?' అని. *'ధర్మేచార్థేచ కామేచ త్వయైషా నాతిచరితవ్యా - నాతిచరామి'* అని వివాహ మంత్రం. పురుషునికి స్త్రీలకే ఉండే కట్టుబాట్లని చెప్తూ *'ఓ వరుడా! ధర్మం గాని, అర్థం (ధనసంపాదనా-వ్యయమూ), కామమూ* అనే వాటిని ఈమెకు తెలియక నువ్వు *చేయరాదు'*-చెప్పి అనుజ్ఞ పొంది చెయ్యమన్నది 'శాస్త్రం. కాని నాల్గవ దైన మోక్ష విషయంలో ఈ కట్టడి లేదు. మోక్షానికి సంబంధించిన ఏ కార్యక్రమం చేయ తల పెట్టినా, దానికి అనుజ్ఞ తీసికోవాలనే నియమం లేదు.

అహల్య అప్పుడాలోచించింది. *'ఇంద్రుడంతటివాడు, తన వద్దకి వచ్చి మోక్షాన్ని ఇస్తానంటుంటే, స్వీకరిస్తే ! .... అని'.*

అంతే! ఇంద్రుడు నవ్వాడు. మోసం ఏదో జరిగిందని అప్పుడామెకు అర్థమైంది. మోక్ష విషయంలో భార్య భర్తలు ఇద్దఱూ, ఎవరికివారే అయినా కూడా, ధర్మపత్ని కాబట్టి, భర్తకు చెప్పి, ఆమె మోక్షానికి పోవచ్చు. భర్త అయిన గౌతముడు ఆశ్రమంలో లేనప్పుడు, అహల్య వద్దకు వచ్చి, ఆమెని మోక్ష విషయంగా ఆలోచింప చేసాడు ఇంద్రుడు. (నెలకి పదివేల జీతం తీసికొనే అధికారే అయినా కూడా, లంచాన్ని గురించి (ఒక్క రూపాయే కావచ్చు ఆలోచించడం అధర్మం-నేరం). ఇంతటి మహా పతివ్రతని, భర్త తోడిదే లోకంగా సంచరించే ఆమెని, భర్తని లెక్క చేయకుండా ప్రవర్తించే ఆమెనుగా చేసాడు ఇంద్రుడు. మానసికమైన దోషం ఇది. దోషాలు మూడు. కాయిక (శరీరంతో చేసేవి)- వాచిక (మాటలతో చేసేవి)-మానసిక (మనసుతో చేసేవి) అని.

ఈ మానసిక దోషం చేయించిన కారణంగా, తాను గెలిచానని నవ్వాడు ఇంద్రుడు. ఆమెకి విషయం అర్థమై, స్వామీ ! రక్షించు, మర్యాదని కాపాడు. ఇక్కణ్ణించి వెళ్లిపో ! అన్నది. ఇంద్రుడంతటి వాణ్ణి *'వెళ్లిపో!'* అనేంత శక్తి కలది అహల్య.

'సుశ్రోణి పరితుష్టో௨స్మి గమిష్యామి యథా௨గతమ్' 'ఓ ! అహల్యా !ఎలా వచ్చానో (యథా+ ఆగతమ్) అలా వెళిపోతాను' అన్నాడు. అహల్యతోటి శారీరక సంగమమే జరిగి ఉంటే, ఎలావచ్చాడో అలా వెళ్తున్నట్టు కాదుగా! అపవిత్రుడై వెళుతూన్నట్టేగా!

ఇక్కడ మఱో చిత్రం ఉంది. అహల్యని ఓడించాడు. అయినా, అసలు అభ్యర్థి గౌతమునికి పరీక్ష ఇంకా మిగిలి ఉండనే ఉంది, అందుకని గౌతముడువచ్చే త్రోవలో ఇంద్రుడు ఆయన కెదురుగానే వెళ్లాడు.

నిజంగా అహల్యా-ఇంద్రుడు శారీరకమైన తప్పే చేసిఉంటే, ఒక్కసారిగా ఇంద్రుడు అంతర్థానం కావాలి. తాను ధరించిన గౌతమమహర్షి రూపాన్ని మార్చి కూడా ఉండాలి. ఆయన వచ్చే త్రోవలో, ఆయనకు ఎదురుగా అసలు పోరాదు కూడా కదా!

ఎలాగైనా గౌతమునికి కోపం తెప్పించి, దాంతో శాప మిప్పించి, గౌతముని తపశ్శక్తిని తగ్గించి, తాను నెగ్గి, గౌతముణ్ణి ఓడించాలి. ఇంద్ర పదవికి అర్హుడైతే, తాను తొలగాలి-లేదా, కోపాన్ని జయించి కోపం లేని వాడని నిరూపించాలి.

'తీర్థోదక పరిక్లిన్నం దీప్యమాన మివానలమ్' ప్రకాశిస్తూన్న అగ్నిలా గౌతముడు వస్తూ తన వేషంలోనే ఉన్న ఇంద్రుణ్ణి చూచాడు. ఆ వెనుక, కొద్ది దూరంలో భయపడుతూ నిలుచున్న అహల్యనీ చూచాడు. ఇలా చూస్తున్నాడని తెలియగానే ఇంద్రుడు (పరీక్షాధికారి) *(త్రస్త : విషణ్ణవదనో௨ భవత్)* భయపడుతున్న వానిలా, ముఖం పాలి పోయిన వానిలా కన్పించేలా నటించాడు.

తన వేషంలో రావడమూ-భయపడుతూండడమూ - ఇవన్నీ గమనించి, నేడు అందరూ అనుకునే తీరులోనే గౌతముడు కూడా భావించి, ముందుగా ఇంద్రుణ్ణి చూచి *'మమ రూపం సమాస్థాయ కృతవానసి దుర్మతే! అకర్తవ్య మిదం తస్మా ద్వి ఫల స్త్వం భవిష్యసి'* అన్నాడు.

ఓరి దుర్మార్గుడా! నా రూపాన్ని వేసికొని వచ్చి మోసం చేసావు. అందుకని చేయరానిపని చేసిన వాడివయ్యావు కాబట్టి ,నీవు అండములు (వృషణములు) లేనివాడ వగుదువు గాక ! అని శపించాడు.

గౌతమునికి కోపం తెప్పించి, తనకు శాపం ఇప్పించుకొని, తపశ్శక్తిని తగ్గించగలిగానని ఇంద్రుడు లోలోపల ఆనందపడ్డాడు. అయితే, గౌతమ తపోబలం, ఇంద్రసింహాసనాన్ని అధిష్ఠించడానికి మించి ఉండడం బట్టే, దేవతలతో సమావేశం మొదలైన కథఅంతా జరిగింది. ఈ శాపంతో తపశ్శక్తి తగ్గినా, ఇంకా ఇంద్ర సింహాసనాన్ని అధిష్ఠించేంత ఉండవచ్చు కదా! అయినా పరిశీలిద్దామని లోపల భావించి, తాను గౌతముని శాపానికి భయపడ్డవానివలె, కొద్ది ప్రక్కకి తప్పుకున్నాడు.

దానితో ఆశ్రమంలో ఉన్న అహల్య గౌతముని కంట పడింది. ఇంద్రుడు దొంగ భయాన్ని నటిస్తే, అహల్య నిజంగానే భయపడింది. ఆ తొట్రుపాటుని చూచి ఆమెనీ శపించాడు. *వాయుభక్షా నిరాహారా తప్యంతీ భస్మశాయినీ - అదృశ్యా సర్వభూతానా మాశ్రమేఽస్మి న్నివత్స్యసి - యదా త్వేత ద్వనం ఘోరం రామో దశరథాత్మజః- ఆగమిష్యతి దుర్ధర్షః తదా పూతా భవిష్యసి'* అని.

'ఓ ! అహల్యా! వాయువునే భక్షిస్తూ-ఆహారాన్ని విడిచి-బూడిదలో పొర్లాడుతూ ఉండేదానవై-ఎవ్వరికీ కనబడనిదానివై-ఈ ఆశ్రమంలోనే చాలకాలం పడి ఉండు. ఏనాడు దశరథ పుత్రుడైన రాముడు ఈ ఆశ్రమానికి వస్తాడో, అప్పుడు నువ్వు పవిత్రురాలవౌతావు' అని దీని భావం.

ఈ శాపాన్ని కూడా విని ఇంద్రుడు పరమానంద పడ్డాడు. రెండు శాపాలు ఇచ్చిన కారణంగా,ఇంద్రుని తపశ్శక్తి, నిశ్చయంగా ఇంద్రసింహాసనాన్ని అధిష్ఠించేందుకు సరిపోనిది అయి తీరుతుంది. సహజంగా లోకంలో తపస్సు చేసికొనే వారి వద్దకు, రంభ మొదలైన అప్సరసలని పంపించి 'కామం' లో పరీక్ష పెట్టి ఇంద్రుడు ఓడిస్తూంటాడు. కామాన్ని గౌతముడు జయిస్తాడనే నమ్మకం ఉండి, క్రోధంలో పరీక్షపెట్టగా, గౌతముడు చిత్తు చిత్తుగా ఓడిపోయాడు. రెండు శాపాలూ ఇచ్చేసాక, గౌతమునికి కోపం చల్లారి, స్మృతి వచ్చి, *'ఎంత పని చేసాను! కోపంలో ఓడిపోయాను!'* అనే పశ్చాత్తాపం కల్గింది.

సహజంగా మహర్షులు శాపం ఇస్తూంటారు. శాపం పొందినవాడు ప్రాధేయ పడితే, శాపమోక్షాన్ని అనుగ్రహిస్తూంటారు. అహల్య ఇక్కడ శాపమోక్షాన్ని ఏమాత్రమూ ఇమ్మని

ప్రాధేయపడలేదు. తనకు తానుగానే రాముని కోసం ఎదురు చూడవలసిందని శాపమోక్షాన్ని గౌతముడు అనుగ్రహించాడు. కారణం,

(1) అహల్య విషయంలో తప్పు ఇంద్రునిదే తప్పు అహల్యది కాదని తెలిసి, (2) ఇంద్రుడు వచ్చాడంటే దేవలోకపు కార్యం కోసమే వచ్చి ఉంటాడని అర్థమయ్యిన్నీ. అందుకే తపస్సు చేసికొనడానికై హిమలయాలకు వెళ్లిపోయాడు.

విశ్వామిత్రుడు లోకాన్ని అనుగ్రహించే లక్షణం కలవాడు. ఇలాటి వారికి సహాయ పడేవాడు ఇంద్రుడు. అందుకనే తాటకని చంపగానే రామునికి అస్త్ర మంత్రాలను బోధించవలసినదిగా వచ్చి మరీచెప్పి వెళ్లాడు. అలాగే, రాబోయే ఆరణ్య కాండలో కూడ శరభంగ మహర్షి ఆశ్రమానికి వచ్చి, చెప్పవలసిన వాటిని చెప్పి వెళ్లి పోతాడు.

ఒక పనిని నెరవేర్చడానికి మానవులమైన మనమే, కొన్ని సంవత్సరాల ముందు నుండి ప్రయత్నాలని ప్రారంభిస్తాం. మఱి మనల్ని సృష్టి చేసిన భగవంతుడు, కొన్ని వందల సంవత్సరాల ముందుగాప్రణాళికని ఏర్పాటు చేసి కొంటాడంటే, అది నమ్మదగినదే కదా!. గౌతమునికి క్రోధంలో పరీక్ష పెట్టి నట్టుగా చేసి, పరమ పతివ్రతయైన అహల్య చేసిన తపస్సు ద్వారా వచ్చిన శక్తిని, రామునికి ఇప్పించే ఏర్పాటు చెయ్యాలని ఇంద్రుని ఆలోచన. కాబట్టే, గౌతముని యొక్క శాపం అహల్యా విషయంలో అలా ఉంది. అహల్య ద్వారా రామచంద్రునికి తపశ్శక్తిని ఇప్పించవలసిన అవసరమేమిటని అన్పించవచ్చు రావణాసురుడు మహాతపశ్శక్తి మంతుడు. బ్రాహ్మ ముహూర్తంలో (తెల్లవారు ఝామున 4.30 ని. లకు) నాలుగు సముద్రాల్లోనూ స్నానం చేసి శివపూజ క్రమం తప్పకుండా చేసే నైష్ఠికుడు. అలాటి వాణ్ణి అకస్మాత్తుగ జయించడం అసాధ్యం కాబట్టే దేవతలంతా అతణ్ణి చంపడానికై మహర్షుల తపశ్శక్తి అవసరమని భావించారు. రామచంద్రుడు అరణ్యాలలో పధ్నాలుగు సంవత్సరాల పాటు [illegible] తపశ్శక్తిని స్వీకరించడానికే.

ఒకరిని ఒకరు గెలవడం అంటే భుజబల[illegible]
చేసి కొనాలి. ఆ తపోబలమే, ఏదైనా ఆయుధ[illegible]
'అస్త్రం' అవుతుంది. అలాటి అస్త్రాలని ప్రయ[illegible]
రించాలి.

అందుకై ఈ తపశ్శక్తి అవసరమని భావించిన ఇంద్రుడు, అహల్యా గౌతములకు ఉన్నదని తెలిసి, ఇలాటి పనిని చేసాడు. ఇది [illegible] - ఇలా చేయడంలో మోసం, దురాలోచనా, ఇంద్రునికి ఏ మాత్రము లేవు కాబట్టే - అండములు లేని ఇంద్రుణ్ణి, దేవతలంతా పరామర్శించి, మేక యొక్క అండములను ఆతనికి ఇచ్చి, సంతానానికి అర్హునిగ చేసారు. దేవేంద్రుడే, అహల్యా విషయంలో

శారీరకమైన తుచ్ఛ సుఖాన్ని పొంది ఉంటే, దేవలోకానికి వెళ్లి తన భంగపాటుని చెప్పుకోగలడా ? ఇంద్రుడు ఒకవేళ చెప్పలేదని భావించినా, దివ్యదృష్టి గల దేవతలు నిజాన్ని గ్రహించరా ? పతివ్రతా విషయంలో ఇలా చేసినందుకు ఇంద్రుణ్ణి అంతా శిక్షిస్తారే తప్ప, సంతోషించి మేక అండాలను దేవేంద్రునకు ఇస్తారా? *(క్రోధ ముత్పాద్య హి మయా సురకార్య మిదం కృతమ్) 'దేవతలారా! గౌతమునికి కోపాన్ని తెప్పించి దేవతాకార్యాన్ని చక్కబెట్టాను'* అని ఇంద్రుడన్నాడు - అంటే, ఇది ఒక్క ఇంద్రుని పనే కాదు దేవతల అందరి పనీను.

విశ్వామిత్రుడు తన కీయబడిన ఆజ్ఞ ప్రకారం-తనకి నిర్దేశించబడిన ప్రణాళిక ప్రకారమున్నూ-అహల్యా దర్శనాన్ని చేయించడం పనుల్లో ఒకపని. ఆమె ఎవరికీ కనిపించక, దశరథ పుత్రుడైన రాముడు వచ్చినపుడు మాత్రమే కనిపించేలా గౌతముడు శపించడంలో కూడా, ఒక విశేషం ఉంది. ఈ సమాధి కాలంలో చేయబోయే తపస్సు, ముందు నాటికి భగవంతున కీయవలసినది సుమా! అని. లోకంలో ఎవరైనా తపస్సు చేస్తే, తపస్సు చివరలో *"ఏతత్సర్వం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణ మస్తు లేదా తత్సత్ బ్రహ్మార్పణమస్తు"* అని పలికి జలం విడుస్తారు. ఆ తపోబలమే స్థాయి మించితే, పరమేశ్వరుడే స్వయంగా వచ్చి, తపశ్శక్తిని దానంగా గ్రహించి మరీ వెడతాడు.

శ్రీ మహావిష్ణువే ఎందరెందరో మహర్షులని తనకు తానుగా వెళ్లి దర్శించడం - వారి ఆశ్రమంవద్ద వారిరాక కోసం ఎదురు చూడడం-వారి తపశ్శక్తిని స్వయంగా స్వీకరించడం-అనేది, అరణ్య కాండలో జరుగబోతోంది. (ఇది వివరంగా నా అరణ్యకాండ వ్యాఖ్యలో చూడవచ్చు.) అలాటి తపశ్శక్తిని మొదటగా స్వీకరించినది అహల్య నుండి అని గ్రహించాలి.

"రామౌ తు తతస్తస్యాః పాదౌ జగృహతుస్తదా - రామలక్ష్మణు లిరువురూ విశ్వామిత్రుని ఆజ్ఞపై ఆమెను దర్శించడమే కాక పాదాలను స్పృశించి నమస్కరించారు కూడా. అహల్య లో దోషమే ఉండి ఉంటే, ధర్మ పరుడైన రాముడు పాదాలను తాకి నమస్కరిస్తాడా ? విశ్వామిత్రుడు, అలా నమస్కరిస్తున్న వారిని ఆమోదించి ఊరుకొంటాడా? అదీ కాక రాముడు వచ్చిన పిమ్మట అహల్యని గౌతముడు తిరిగి భార్యగా స్వీకరిస్తాడా ? వీరిరువురి పుత్రుడైన శతానంద మహర్షి, జనకుని సభామండపమధ్యంలో "మా తల్లిని, తండ్రి తిరిగి స్వీకరించాడా?" అని అడుగుతాడా?.

అహల్య-అర్ఘ్యాన్నీ (చేతులు కడుగుకొనేందుకు నీరు) పాద్యాన్నీ (కాళ్లు కడుక్కొనేందుకు నీరు) ఆ పిమ్మట ఫలాలనీ ఇచ్చి రాముడికి ఆతిథ్య మిచ్చింది.

ఫలాలంటే పట్టి పళ్లని అర్థం కాదు. తపః ఫలాలని అర్థం ఈ విషయమే భగవద్గీతలో "పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో మే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి" అనే శ్లోకంలో చెప్పాడు పరమాత్మ. హృదయ పత్రాన్నీ-మంత్ర పుష్పాన్నీ-తపః ఫలాన్నీ--తపశ్శక్తినీ

(నీళ్లద్వారా) అర్పణం చేయాలని దీని భావం. కాని పట్టి పత్రినీ-పూవులనీ - ఫలాలనీ-నీటినీ తన కిమ్మని భగవంతుని అభిప్రాయం కానేకాదు.

ఆ తపః ఫలాలని ఆతిథ్యంగా స్వీకరించిన రాముడు పరమ కృతజ్ఞుడై ఆమెకు నమస్కరించాడు. **తాను ఆర్జించిన తపస్సుని – ఎవరి నుండీ దానాన్ని స్వీకరించని రామునికి, రాముణ్ణి రప్పించుకొని తన తపఃశక్తిని దాన మిచ్చినంతటి ఉత్తమురాలు అహల్య. రాముణ్ణి వెతుక్కుంటూ విశ్వామిత్రుడు వస్తే, రాముణ్ణి రప్పించుకొన్న పతివ్రత అహల్య. యాగానికి విఘ్నం కలక్కుండా విశ్వామిత్రునికి రాముడు అభయమిస్తే, రాముడు చేయబోయే రావణవధకి తపశ్శక్తి నిచ్చి, రాముడికే అభయాన్నిచ్చిన తపస్విని అహల్య.**

దీనికి వేదాంత పరంగా కూడా మహార్థముంది. అయితే అది సామాన్య స్థాయిని మించేది. మరొక చోట దాని గురించి ముచ్చటిద్దాం.

"మునినా సంగతా పత్నీ భార్గవేణేవ రేణుకా" అని ఇక్కడి మాట. జమదగ్ని మహర్షి రేణుకాదేవిని స్వీకరించి నట్టుగా, అహల్యను గౌతముడు స్వీకరించాడని దీని అర్థం. రేణుకాదేవి కూడ, మానసికమైన దోషాన్నే చేసింది. "ఆమెను జమదగ్ని స్వీకరించినట్లే" .... అని అనడంలో, అహల్య చేసిన దోషం కూడా మానసిక దోషమనే గ్రహించాలి.

అహల్యని బండఱాతిగా శపించినట్లు వ్యాసుడూ, కాళిదాసూ వ్రాసారు. బండ ఱాతిగా శపించడంలో ఒక దోషం ఉంది. ఒక డెవరో ఏదో నేరం చేసాడను కొందాం. ఆతనికి న్యాయాధిపతి శిక్ష విధించాడనుకొందాం. మూడురోజులపాటు శిక్ష అనుభవించవలసి వస్తే, 4 రోజుల పాటు ఆ నేరం చేసిన వ్యక్తికి,తన శరీరం తనకి తెలియని మత్తుమందు ఇచ్చామనుకుందాం. శిక్ష అనుభవించి నట్టు గాని, తప్పు చేసి నందుకు బాధ పడాలని గాని, ఏ మాత్రపు ఆలోచనా అతనికి ఉండక, అతనిలో పశ్చాత్తాప బుద్ధి కలుగనే కలుగదు. మత్తుమందు ఇవ్వడం ఎలాంటిదో, ఱాతిగా శపించడమూ అలాటిదే. పైగా, అమూల్యమైన తపః ఫలం ఆమెనుండి పొందడానికి వీలుగా, ఆ శాపం అంత చక్కగా వాల్మీకంలో (వాల్మీకిరామాయణంలో) ఇవ్వబడింది. పైగా, ఈ శ్రీమద్రామాయణ కథని విని, రాముడే 'నిజమని' ఆమోదముద్ర వేయగా, ఱాతిగా శపించాడని వ్రాయడం-రామాయణానికి వ్యతిరేకమూ-ఆమో[illegible]

భర్త తనవద్ద ఉండగానే, మానసికంగా [illegible] (ముందునాటికి) రావణుని సమక్షంలో ఉండికూడా, [illegible] మానసిక దోషం కూడా చేయనిది సీత. మానసికదోషం చేసిన అహల్యనే గౌతముడు గ్రహిస్తే, అలా చేయని సీతమ్మని గ్రహింపక పోవడం దోషమౌతుంది సుమా!-అని రామునికి ముందు కాలానికి హితబోధ కూడా ఇందులో ఉంది.

బయలుదేరి ప్రయాణిస్తున్న రామలక్ష్మణులు మహర్షి గణంతో మిథిల పొలిమేరలు చేరారని తెలిసి, జనకమహారాజు తన వారందరితోను ఎదురొచ్చి, రాజ మర్యాదతో తన దేశానికి తీసికొని వెళ్లాడు.

పన్నెండు రోజుల యాగం పొగెంత వరకూ మీరిక్కడే ఉండాలని విశ్వామిత్రుణ్ణి ప్రార్థించిన జనకుడు రామలక్ష్మణుల సోయగాన్ని త్రాగివేస్తూన్న వానిలా సంతృప్తితో చూస్తూ ఇలా అడిగాడు. *'మహర్షీ! తామరలవంటి నేత్రాలూ, రమణీయ రూపమూ అక్షయ తూణీరాలూ కలిగిన ఈ యిద్దరూ అశ్వినీ దేవతల్లా ఉన్నారు. దేవతలే నడిచి భూలోకానికి వచ్చారా?'* అనిపిస్తోంది. ఏపని మీద వచ్చారు? ఎవరి పిల్లలు ? అని.

దీని – లో భావం – స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. వీరిద్దరూ దేవతలే అనే అభిప్రాయం నిత్యమూ యాగాలుచేసే జనకునికి కలిగే అడిగాడు అని. దేవ రహస్యం బయటపెట్టరాదు కాబట్టి, జనకునికి అర్థ మయ్యే స్థాయిలో విశ్వామిత్రుడు వీరికథనంతా చెప్పి,ఇంకా అర్థం కాకపోతే అర్థమయ్యేందుకు *'నీయింట శివధనుస్సుని చూడవచ్చినవారు'* అని చెప్పి ఊరుకున్నాడు.

పూర్వకథని వినగానే, అహల్యా గౌతముల పుత్రుడు శతానందుడు, తమతల్లిని గూర్చి అడిగి, సమాధానం తెలిసికొని సంతోషించాడు.

రామా! విశ్వామిత్రుణ్ణి గూర్చి విను!

లోకంలో ఎవరైనా తమ గురించి తాము చెప్పుకుంటూ ఉంటారు. కాని విశ్వామిత్రుడెక్కడా తన గొప్పదనాన్ని తాను చెప్పుకోవేలేదు. ఆయన గూర్చిన కథని ఇప్పటి వరకూ రామలక్ష్మణులు వినసూలేదు. తన సోదరిని గూర్చి విశ్వామిత్రుడు చెప్పి వేరొక కథలోనికి వెళ్లిపోయాడు. రామలక్ష్మణులకి తమ గురువు గూర్చి తెలిసికోవాలని ఏనాటినుండో ఉన్న కోరికని తీర్చదలచి, జనకుని పురోహితుడైన శతానందుడు, రామునితో ఇలా చెప్పసాగాడు.

'నాయనా! విశ్వామిత్రుడు నిన్ను వెంటపెట్టుకొని వచ్చాడంటే అది నీ అదృష్టమే. ఎంతో మేలు చేయదలచి నిన్ను తెచ్చి ఉంటాడు . ఆయన 'బ్రహ్మర్షి' కూడ అయినాడు. నీకా కథని చెప్తాను విను.

"ఈ గోవుని ఇవ్వనే ఇవ్వను"

రామచంద్రా ! దేశదేశాల చరిత్ర తెలిసిన విశ్వామిత్రుడు ఒకసారి, తన అక్షౌహిణీ సైన్యంతో భూలోకంలోని ఆశ్రమాలన్నీ తిరుగుతూ వసిష్ఠుని ఆశ్రమానికి వచ్చాడు.

ఉభయుల కుశలప్రశ్నలూ అయ్యాక అక్షౌహిణీ సైన్యంతో ఉన్న విశ్వామిత్రునికి వసిష్ఠుడు ఆతిథ్యాన్ని ఇచ్చాడు.

ఎవరెవరికి ఏ యేవి ఇష్టమో అలాటి పదార్థాలూ, భక్ష్యాలూ (పిండి వంటలు) భోజ్యాలూ (తినదగిన కాయలు-పళ్లు) చోష్యాలూ (పులుసులు) లేహ్యాలూ (నాలుకకు అంటించుకొని తినదగినవి) పానీయాలతో (త్రాగడానికి వీలైన పాయసం వంటివి) చక్కని నీటితో వండిన బియ్యంతో ఉడికిన అన్నాన్నీ ఏర్పాటుచేసాడు వసిష్ఠుడు. ఏ కబురూ లేకుండా వచ్చిన తనకి, ఇన్ని పదార్థాలని ఇంత తక్కువ కాలంలో ఇంతమందికి ఇంత రుచిగా చేయడానిక్కారణం వసిష్ఠుని యింట ఉన్న 'శబల' అనే పేరున్న 'గోవు' అని తెలిసింది విశ్వామిత్రునికి.

'వసిష్ఠా! క్షత్రియుణ్ణైన నేను తమని ఏదీ యాచింప రాదు. పైగా మీరు మాటల్లో నేర్పరితనం ఉన్నవాళ్లు. యాచిస్తున్నాను కాబట్టే, సూటిగా మర్మం లేకుండా అడుగుతున్నాను కాబట్టే ఆ 'శబల గోవు' ని నాకిప్పించండి. రత్నహారీ తు పార్థివః ! అని కదా న్యాయం ! (లోకంలో శ్రేష్ఠమైన ఏ వస్తువున్నా అది రాజుకే చెందుతుంది) ఇక మీకు ఈ గోవుకి బదులుగా లక్ష గోవులని వెంటనే పంపిస్తాను' అన్నాడు విశ్వామిత్రుడు.

'విశ్వామిత్రా! పౌరుషవంతుణ్ణి ఆశ్రయించుకున్న కీర్తిని, ఆతని నుండి ఎలా వేరు చేయసాధ్యం కాదో, అలాగే-లక్షకాదు -కోటికాదు - నూఱుకోట్ల ధేనువులనిచ్చినా, నుండి ఈ 'శబల' దూరమయ్యే ప్రసక్తి లేదు. నా తపశ్శక్తికి అంతకీ నా ఈ ధేనువే మూలం' అందుకని ఇవ్వనే ఇవ్వను అని వసిష్ఠుడు నొక్కి చెప్పాడు.

ఈసారి విశ్వామిత్రునిలో (రాజు కాబట్టి రజోగుణం పెరిగి) కోపం పెరిగి - బంగారు గొలుసులూ, బంగారు నడికట్టు త్రాళ్లూ, బంగారు అంకుశాలూ, కల 14,000 ఏనుగులనీ, బంగారు గంటలూ మువ్వలూ ఉన్న నాల్గు గుఱ్ఱాలు పూన్చిన బంగారు రథాలని ఇస్తాను. 11,000 ఉత్తమ జాతి గుఱ్ఱాలని ఇస్తాను. కోటి చూడి ఆవులని, కోరిన వాటినిస్తాను. ఇది కాక, మీరడిగినవి ఇస్తాను. శబలనిప్పించు' అని ఆజ్ఞగానూ, ప్రార్థనగానూ అడిగాడు.

ఏమైనా ఈయనని వసిష్ఠుడూ - ఇవ్వకతప్పదని విశ్వామిత్రుడూ వాదవివాదాలు చేసారు. ఇక లాభం లేదని తలచిన విశ్వామిత్రుడు, తన భటులతో శబలని బలవంతానా తెమ్మని ఆజ్ఞచేసాడు. శబల వసిష్ఠుని వద్దకు దుఃఖిస్తూ వచ్చి అడిగింది "పంపుతున్నావా?" అని -

శబలతో వసిష్ఠుడు *'శబలా! నీవు నా సహోదరిలాంటిదానివి. జరుగుతున్నది చూస్తున్నావు కదా! నేనెలా ఇష్టపడి పంపుతాను? నేను బ్రాహ్మణుణ్ణి. తపోబలంతో ఏదైనా చేయాలని భావిస్తే ఇతణ్ణి (రాజుని-ఇప్పుడే ఆతిథ్యాన్ని నేనీయగా స్వీకరించినవాణ్ణి) నేనేమి చేయరాదుకదా! నీవే సేనలని సృష్టించుకో!'* అన్నాడు.

శబల అంకెవేసింది. హూంకారం నుండి కాంభోజులూ, పొదుగునుండి పహ్లవులూ, రోమాలనుండి రోమీయులూ, (మ్లేచ్ఛులు) (శకృత్) గోమయం నుండి శకులూ, యోని నుండి యవనులూ ఇలా పుట్టి, విశ్వామిత్ర సేనలని వధించి, రథాలని ధ్వసంచేసి, అశ్వాలని కండతుండాలుగా నఱికి బీభత్సం చేయడంతో, విశ్వామిత్రుడు బ్రతికి ఉన్న తన ఒక్క పుత్రునితోనూ ఆశ్రమం నుండి పాఱిపోయాడు.

ఆ కుఱ్ఱవానికి రాజ్యాన్ని పట్టం గట్టి, శివుణ్ణి గూర్చి తపస్సు చేసి ధనుర్వేదాన్నీ, అస్త్రరహస్యాలనీ. మంత్రాలనీ వరంగా పొంది, మఱుక్షణంలోనే ఆశ్రమం మీదికి దూకి వసిష్ఠుని మీదికి ఒక్కొక్కటీ విడువ సాగాడు.

మూఢుడైన విశ్వామిత్రుని క్షత్రియబలాన్ని ఎదిరించడానికి తనతపశ్శక్తిని నిక్షిప్తం చేసిన తన బ్రహ్మదండాన్ని పట్టుకుని నిలబడ్డాడు వసిష్ఠుడు. అంతే ! ఒక్క అస్త్రం కూడా వసిష్ఠుణ్ణి ఏమీ చేయలేక పోయింది. విశ్వామిత్రునికి సిగ్గువేసింది. అభిమానపడ్డాడు.

'ధిగ్బలం క్షత్రియబలం బ్రహ్మతేజో బలం బలమ్ ।

ఏకేన బ్రహ్మదండేన సర్వాస్త్రాణి హతాని మే ॥ 'అయ్యో! క్షత్రియబలం ఎంత నీచమైనది. బ్రాహ్మణుని మంత్రబలం ముందు నా బలం అంతా వ్యర్థమై పోయింది. ఒక్క బ్రహ్మదండం ముందు నా క్షత్రియబలం నిర్వీర్యమై పోయింది'. అని పశ్చాత్తాప పడుతూ బ్రహ్మబలం సంపాదించడానికి తపస్సు చేయాలని సంకల్పించాడు.

ఈ కథ వల్ల తెలిసిందేమిటి ?

ఈ కథ అంతా విశ్వామిత్రుడు 'బ్రహ్మర్షి' కాకముందు, కేవలం క్షత్రియుడుగా ఉన్నప్పటి కథ. శతానంద మహర్షి, రామలక్ష్మణులకి మంత్రులతో ఉన్న జనకమహారాజు సమక్షంలో, ఈ కథని చెప్తూంటే, విశ్వామిత్రుడు కూడా వింటూ ఉన్నాడు.

లోకంలో ఎవరైనా సంమానాలని కోరుకుంటారుగాని అవమానాన్ని కోరుకోరు. ఒకవేళ ఎక్కడైనా అవమానం జరిగినా, దాన్ని తిరిగి గుర్తు తెచ్చుకోడానిక్కూడా ఇష్టపడరు. ఇక్కడ శతానందమహర్షి చెప్పే యీ కథ, విశ్వామిత్రుని అవమానం గూర్చి. ఎవరైనా ఆతిథ్యమిస్తే స్వీకరించి పోవాలిగాని, భోజనం వడ్డించిన వెండిపళ్లెం ఇమ్మంటే అది మర్యాద ఔతుందా ? కుదురదు అని అన్నందుకు, ఆతిథ్యమిచ్చిన వానిపై విరోధించి యుద్ధం చేయడం ఎంత అవివేక మౌతుంది ? అలాటి తన దుశ్చేష్టని శతానందుడు తన ఎదురుగా అంతమందిలో రామలక్ష్మణుల సమక్షంలోకూడా వివరించి చెప్తూంటే, విని ఊరుకొనేంత సత్త్వగుణం కలవాడు విశ్వామిత్రుడు. 'బ్రహ్మర్షి' అంటే అంతటి సత్త్వగుణం ఉన్నవాడన్నమాట.

తన అవమానం గురించి ఎంతగానో, ఎందరికో తెలిస్తే, ఎంతో జాగ్రత్త పడుతూ, అలాటి అవమానంతెచ్చే లక్షణం ఉండకుండా ప్రయత్నించేందుకు వీలౌతుందని విశ్వామిత్రుని అభిప్రాయం. చరిత్రని గూర్చి, నడవడికని గూర్చి జాగ్రత్త పడాలని నేటి కాలపు ఏ ఒక్క ప్రకటనా చెప్పదు. శరీర సౌందర్యాన్ని గూర్చి జాగ్రత్త తీసికోవాలనీ, ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించాలనే నేటి వ్యాపార ప్రకటనలుగానీ, కొన్ని రచనలు గానీ చెప్తాయి. అవమానం గూర్చి ఈనాడు చెప్పబోతే, అవమానపడిన వ్యక్తి చెప్పనీయడు సరికదా 'నీకు మాత్రం జరగలేదా ?' అంటాడు. ఇదేమీ వీలు కాకపోతే మరో విషయంలోకి సంభాషణని మార్చి సంతృప్తిపడతాడు.

ఇదంతా ఎందుకంటే, రామునికి హితబోధ చేయడానికే. ఏమని? అంటే- 'రామా! నువ్వు క్షత్రియుడివి. క్షత్రియబలంతో మాత్రమే వ్యవహరిస్తే విశ్వామిత్రుని పద్ధతి కల్గుతుంది. క్షత్రియబలం, బ్రాహ్మణబలం ముందు ఎందుకూ పనిచేయదు. నీ క్షత్రియబలంతో కాక, అరణ్యాలలోని మహర్షుల తపోబలాలతో ముందు కాలంలో రావణుణ్ణి వధించు సుమా'! అని భావం. అందుకే, విశ్వామిత్రుడిచ్చిన అస్త్రాలమంత్రాలని పునశ్చరణచేసి అవి, 'పట్టివ్వడానికి' మహర్షుల తపోబలాలని స్వీకరించడానికీ, 14 సంవత్సరాల కాలం అరణ్యంలో తిరిగాడు రాముడు. విశ్వామిత్ర వాక్య ప్రభావమే దీనికి కారణం. మహర్షులందరూ తపోబలాన్ని శ్రీ మహావిష్ణువుకే కదా ధారపోయవలసినది. ఆ తపశ్శక్తిని స్వయంగా విష్ణువేవచ్చి స్వీకరించి పోవడం వారికే గర్వకారణం అయింది. ఎందరెందరికి, విష్ణువే వచ్చి స్వయంగా స్వీకరించే అంతటి ఆ స్థాయి తపశ్శక్తి ఉందో, ఆ స్థాయి మహర్షులంతా దండకారణ్యంలో ఉండడం బట్టి, వారివారివద్దకి మాత్రమే రాముడు వెళ్లాడు. అందరి దగ్గరా స్వీకరించక పోవడానికి కారణం కూడ అందరికీ ఆ స్థాయి లేక పోవడమే.

ఇక, శబల అనే గోవుకోసం అంత తాపత్రయమందేనికి? అంటే, గోవు సాధారణ మైనది కాదు.

గోమాహాత్మ్యం

పరమాత్మ సృష్టి చేస్తూ వసు- రుద్ర ఆదిత్యులనే ముగ్గురు దేవతలని సృష్టించి, వారి కోరిక మీద వారికే సృష్టిచేయగల శక్తినిచ్చాడు. దానితో వారంతా ఒక గోవుని సృష్టించారు.

ఇది వారి 'ఉమ్మడి ఆస్తి' కదా అని, బ్రహ్మవద్దకు పోయి ఆయనకే ఇస్తే, దీన్ని సంవత్సరానికొకరు చొప్పున రక్షించి, ఆ పిమ్మట తన వద్దకు రావలసినదని బ్రహ్మ పలికాడు.

3 సంవత్సరాలూ అయ్యాక వేయి ఆవులతో ఈ ముగ్గురూ ఆయన వద్దకు పోయారు. 'అయ్యా! ఈ ఆవు ఒక్కొక్క సంవత్సరంలోనూ పెట్టిన పిల్లలూ, పిల్లల పిల్లలూ అలా మొత్తం కలిపి ఒక్కొక్కరి దగ్గఱా333 చొప్పున అయ్యాయి. అలా ముగ్గురి వద్దా కలిపి '999' ఆవు పిల్లలూ, +మీరిచ్చిన ఆవూకలిపి 'వేయి' అయ్యాయన్నారు.

ఒక్క ఆవుని దానం చేస్తే, పుట్ట బోయే 999 ఆవులని కనగల శక్తి ఉన్న ఈ ఆవు, వేయి ఆవులకి సమానమౌతుందట. అందుకని ఒక్క ఆవుని దానంచేస్తే వేయిటిని దానం చేసిన ఫలిత మిస్తానని బ్రహ్మగారు చెప్పారు. ఆవు రోమాలు ఎన్ని ఉన్నాయో అంత కాలమూ బ్రహ్మలోకంలో నివాసం చేసే అధికార మిస్తానన్నాడాయన. అదే కపిలగోవైతే, 7 తరాలదాకా వంశాన్ని తరింపచేస్తాననీ చెప్పాడు.

గాలివూ - వర్షమూ - చలిబాధలలో తనకంటె ముందుగా ఎవడు గోవుని రక్షించ ప్రయత్నిస్తాడో వాడికి మహాపుణ్యమే కాక, అపమృత్యు భయం (ప్రమాదాలలో ఆకస్మాత్తుగానూ లేదా బంధువులకి దూరంలోనూ మరణించడం) లేదని నియమం చేసాడు బ్రహ్మ.

ఇతరుల సొమ్ముని వారికి చెప్పకుండా తేవడం దొంగతనమే ఐనా, గోవు గడ్డి కోసం తెస్తే అది దొంగతనం కాదని వేదం పలికింది. ఇంత గొప్పది కావడం వలననే, వివాహానికి ఆదిలో గోదానం చేయించడం - పితృకార్యాలలో గోదానాన్ని చేయించడమూను. గోదాన ప్రత్యామ్నా యమని(బదులుగా) ఏదో రెండ్రూపాయలిస్తే, రెండురూపాయాల దాన ఫలితం వస్తుంది తప్ప, పైఫలమెలా వస్తుంది ? పైగా, చేసేదానం గోదానం కాదని ఇచ్చేవానికి, పుచ్చుకునేవానికి, చూచే అందరికీ కూడ తెలుసు. కాని,గోదాన మిచ్చినట్లే అనుకుంటే ఎలా ? ఇలా ఈయలేని పక్షంలో *'గోదాన మీయగల శక్తి నాకు లేదు - పై జన్మలోగానీ, ఈ జన్మలోనే గాని అనుగ్రహించు',* అని వేడుకోవడం సరైనదని శ్రీమద్భాగవతం చెప్పింది.

అంతేగాని దొంగదానం చేయవద్దంది. బలరామ కృష్ణులు పుట్టినప్పుడు, బ్రాహ్మణులకి గోదానం చేసే అదృష్టం తనకి లేదని చెఱసాలలో ఉన్న వసుదేవుడు దుఃఖించాడు. అయితే, మనస్సులో మాత్రం 'గోదానం 'చేస్తాను అని మ్రొక్కుకున్నాడు. ఈ మొక్కు కారణంగా కంసవధ పిమ్మట, కంసుడు తోలుకొని పోయిన ఆవులన్నీ, బలరామ కృష్ణుల ఉపనయన కాలానికి తనకి కలిగాయి. అప్పుడు దానమిచ్చాడు. **ఇయ్యలేక పోవడం తప్పు కాదు గాని, ఇవ్వనిదానిని ఇస్తున్నట్టు చెప్పడం నేరం.**

గోసేవచేసి సంతానాన్ని దిలీపుడు పొందితే, గోమూత్రాన్ని కళ్లకు రాసికొన్న రఘు మహారాజు, అశ్వమేధయాగంలో గుఱ్ఱాన్ని ఎవరు అపహరించి, ఎక్కడ దాచారో

తెలిసికోగలిగాడు. గోవులు శుభానికీ, సంపదకీ గుర్తు. అందుకే విరాటరాజుకి ఉన్న ఐశ్వర్యాన్నీ, శుభ పరంపరనీ ఎత్తుకుపోవాలనే ఉద్దేశ్యంతోనే కౌరవులు ఉత్తర దక్షిణ గోగ్రహణాలు చేసారు. (ఉత్తర దిక్కునా; దక్షిణ దిక్కునా ఉన్న విరటుని గోవులని బలవంతగా మరల్చి తెచ్చుకోవడం).

'అచరేభ్యశ్చ భూతేభ్య శ్చరా శ్శ్రేష్ఠా నరాస్సదా - బ్రాహ్మణాశ్చతత ః శ్రేష్ఠా తేషు యజ్ఞః ప్రతిష్ఠిత ః - యజ్ఞై రవాప్యతే సోమ ః నచ గోమ్మప్రతిష్ఠితః' (సోమో గోషు ప్రతిష్ఠితః అని వేదం).

ప్రాణం లేనివాని కంటె ప్రాణం ఉన్నవి గొప్పవి.

ప్రాణం ఉన్నవానిలో కూడ కదిలేవి, కదలలేని వానికంటె గొప్పవి.

కదిలేవాటిలో, ఆలోచించగల శక్తి ఉన్న నరులు, బుద్ధిలేని పశుపక్ష్యాదుల కంటె గొప్పవారు.

నరులలో వేదాధ్యయనాన్ని చేసి, ధర్మ బోధ చేస్తూ, హింసని వ్యతిరేకించే విధానం నేర్పే బ్రాహ్మణులు గొప్ప.

వారిలో కూడ యజ్ఞాలు చేయించగలిగిన శక్తి ఉన్నవారు గొప్ప.

ఆ యజ్ఞంవల్ల వచ్చే 'సోమం' అనే ద్రవ్యాన్ని, దేవతలు గోవులలో దాచుకుంటారు. అంటే, దేవతలకి ఆహారం దాచుకొనే చోటు గోవులు. అలాంటి గోవుని సేవించడమంటే, దేవతలకి ఆహారమిచ్చినట్లే కదా! (ప్రత్యేకంగా గోవుకోసం ఏమీ కొనుక్కురానక్కరలేదు. మన యింటిముందు నుండి గోవు పోతూంటే, ఒక పాత్రలో నీటినీ, ఏ కూరగాయనో ఇవ్వగలిగినంత యిచ్చినా చాలు, స్వీకరిస్తుంది. మనం తెచ్చుకునేప్పుడే, ఒక ఆకుకూర కట్టని దానికి పెట్టిరావచ్చు. నేడు పెట్టావని, రేపు లేదని తిట్టదు. రోజూ పెట్టాలని శాసించదు. ఏనాడైనా పెట్టకపోతాడా? అని ఎదురుచూచే సాధువు. ఈ నాటినుండే ఇలాటి గోసేవని ప్రారంభించవచ్చు. కష్టం ఏముంది?).

"నన్ను కొనుక్కో"

గంగా యమునలు కలిసేచోట తపస్సు చేసుకుంటూన్న చ్యవన మహర్షి ఒకసారి పల్లెవాళ్ల వలలో పడ్డాడు. ఆ దేశపు రాజు నహుషుడు అడిగాడు *'మహర్షీ! వీరికి ఆహారంగా నువ్వు చిక్కావు. ఏం చేయను ?'* అని.

'నన్ను కొనుక్కొని ఆ మూల్యాన్ని వీరికియ్యి' అన్నాడు చ్యవనుడు. ఎన్నిటినిచ్చినా సరికాదు - కాదని తిరస్కరించిన చ్యవనుడు, గోవు నిచ్చిన నహుషునితో *'ఉత్తిష్ఠో త్తిష్ఠ రాజేంద్ర! సమ్యక్క్రీతోఽస్మి తేఽనఘ - గోభి స్తుల్యం న పశ్యామి - ధనం కించి దిహాచ్యుత !'* అన్నాడు. నన్ను సరియైన విలువతో కొన్నావు. ఇదిగో ఈ గోవుని వారికిద్దాం. 'గోవుతో సమానమైన దేదీ లేదు' అని. ఆ గోవుని రాజుకిచ్చి

చెప్పలేని ధనాన్ని పొందారు. ఆ పల్లెవారు ఇంకచాలు వద్దని వెళ్లిపోయారు తప్ప, నహుషుడు ఇస్తూనే ఉన్నాడు వారికి. అంతటి శక్తికలదిగోవు.

గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభమస్తు నిత్యమ్!

విశ్వామిత్రుని గూర్చి చెప్పిన యీ కథలో గోవులకీ, బ్రాహ్మణులకీ, ఉన్న శక్తిని శతానందుడు చెప్పాడు. అందుకే ఈ ఇద్దఱూ (గో బ్రాహ్మణులు) సుఖంగా ఉంటే, (సుఖంగా ఉంచితే) గో బ్రాహ్మణుల ఆశీర్వచనాలవల్ల, లోకం క్షేమంగా ఉంటుందని పెద్దలమాటా - పైగా పూర్వ ఇతిహాసపురాణాల సాక్ష్యమున్నూ.

అష్టౌ పూర్వనిమిత్తాని నరస్య వినశిష్యత । బ్రాహ్మణాన్ ప్రథమం ద్వేష్టి - బ్రాహ్మణైశ్చ విరుధ్యతే - బ్రాహ్మణస్వాని చాదత్తే - బ్రాహ్మణాంశ్చ జిఘాంసతి - రమతే నిందయా చైషాం ప్రశంసాం నాభినందతి - ఏతాన్ దోషాన్నర । ప్రాజ్ఞ । బుద్ధ్యా బుద్ధ్యా వివర్జయేత్' అని భారతం చెప్పింది.

తట్టుకోలేని కష్టాన్ని పొందబోయే వ్యక్తికి, 8 విధాలైన బుద్ధులు పుడతాయట. *'బ్రాహ్మణులని ద్వేషించడం - వారితో కావాలని విరోధం పెట్టుకోవడం - వారికి సంబంధించిన స్థలాలనీ గృహాలనీ అన్యాయంగా ఆక్రమించడం - వారిని చంపాలని ప్రయత్నించడం లేదా చంపడం - వారిని, ఎవరు నిందిస్తున్నా చాల సంతోషపడడం, వారి గొప్పదనాన్ని ఏమాత్రమూ సహించక 'నీచులనుగా' చిత్రీకరించి ఆనందించడం'* అనే ఈ మొదలైనవి కలుగుతాయని ధృతరాష్ట్రునితో విదురుడన్నాడు. ఈ చెప్పిన వాడూ, దీన్ని విన్నవాడూ ఇద్దఱూ బ్రాహ్మణులు కారు కాబట్టైనా, నిజమని గ్రహించాలి.

ఎవరి జోలికీ పోని గోవూ బ్రాహ్మణుడూ అనేవి నిస్సహాయులు. వీళ్లకి దైవశక్తి హెచ్చు. భీష్ముడంతటి వాడు మరణిస్తూ 'బ్రాహ్మణనింద' సరికాదని చెప్పాడు. అలాగని దుర్మార్గాలు చేస్తున్న బ్రాహ్మణుణ్ణి భగవంతుడు సహించడు. ఎవరికీ ఇవ్వని శాపాన్ని, కరుణా సముద్రుడైన కృష్ణుడు, బ్రాహ్మణుడైన అశ్వత్థామకే ఇచ్చాడు - అతని ప్రవర్తన కారణంగా. కాబట్టి బ్రాహ్మణుణ్ణి శిక్షించడమనేది భగవంతుని చేతిలో ఉంది. శిక్షించడమనేదే వస్తే బ్రాహ్మణునికి అతి తీవ్ర శిక్షని భగవంతుడు విధిస్తాడని కూడ దీన్ని బట్టి గ్రహించాలి. కావున పదిమందికి అహింసా బుద్ధిని పుట్టించి, ధర్మబుద్ధిని కల్గించవలసినది బ్రాహ్మణుడు కాబట్టే, క్షత్రియుడైన విశ్వామిత్రుడు కూడ అంతటి పట్టుదలతో 'తానుబ్రహ్మర్షి' కావాలని సాధించినది కూడాను.

వసిష్ఠుని ఆశ్రమానికి వచ్చి, విశ్వామిత్రుడు విరోధం పెట్టుకున్న కారణంగా మఱో విశేషమూ తెలుస్తుంది. సజ్జనుడు ఎంత దూరంగా ఉన్నప్పటికీ, ఒక్కొసారి దుర్జనునివల్ల విరోధం రాకపోదు. వచ్చినా నిగ్రహాన్ని పాటించాలి. ఆత్మ రక్షణ చేసి

కోపాలి తప్ప, ఎదుటి వానిలా బ్రాహ్మణుడు ప్రవర్తింపరాదని కూడా నీతి. తన తపశ్శక్తిని అనవసరకోపం, పట్టుదలలకి విశ్వామిత్రుడు వ్యయం చేస్తూంటే, నిష్కారణమైన విరోధం కారణంగా వసిష్ఠునికి కొంత తపశ్శక్తి వ్యర్థం కాకతప్పలేదు. ఒక్కొకసారి అనవసరమైన, నిష్కారణమైన తగాదా మనపైనపడి, వ్యయం కావడం ఇలాటిదే.

తపస్సు తన శ్రేయస్సుకి లోకక్షేమానికి చేయాలి. విశ్వామిత్రుడు శివుణ్ణి గూర్చి తపస్సు చేసి, ఆ తపస్సు ద్వారా సాధించిన అస్త్రాలని, వసిష్ఠుని మీద విసరడానికి ఉపయోగించాడు. అతి ప్రయోజనకరమైన దానిని, నిష్ప్రయోజనం చేయడమంటే యిదే.

గురుశాపం చాల తీవ్రమైనది

బ్రహ్మర్షికావాలనే దృఢవాంఛతో, భార్యతో సహ విశ్వామిత్రుడు దక్షిణదిక్కుకి పోయాడు: హవిష్యంద - మధుష్యంద - దృఢనేత్ర - మహారథులనే నల్గురు పుత్రులు వారికి కల్గారు. (*హవిష్యందో మధుష్యందో దృఢనేత్రో మహారథః*) ఎంతో కాలం తపస్సు చేయగా బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమై 'నీ తపశ్శక్తితో రాజర్షి' అయ్యావన్నాడు: (*జితా రాజర్షిలోకా స్తే రాజర్షి రితి విద్మహే.*) నిరుత్సాహపడిన విశ్వామిత్రుడు తపస్సుని తీవ్రం చేసాడు.

ఇది ఇలా ఉండగా, ఆ దేశపురాజా అయిన త్రిశంకునికి ఒక చిత్రమైన కోరిక *'సశరీర స్వర్గ గమనం' (శరీరం ఇక్కడ విడువకుండా స్వర్గానికి శరీరంతోనే పోవడం) అనేది కల్గింది .కుల పురోహితుడు అయిన వసిష్ఠుణ్ణి అడిగితే అది అశక్యమనీ - ఆ ఆలోచనే తప్పు అనీ చెప్పాడు.*

ఏమైనా తన కోరిక తీరాలనే పట్టుదల కలిగిన త్రిశంకువు, దక్షిణదిక్కులో తపస్సు చేస్తూన్న వసిష్ఠుని పుత్రులని అడిగి చూచాడు. వారికి కోపం కల్గింది. *"రాజా! యాగం చేయించే అధికారం వసిష్ఠునికే ఉంది. పైగా, ఈ యాగం అసలు చేయించరానిది. అదీ కాక, సమర్థుడైన ఆ వసిష్ఠుడు కాదని చెప్పాక, మళ్లీ ఆయన పుత్రులైన మమ్మల్ని అడగడంలో నీ అంతర్యం ఏమిటి - ఈ కోరిక మానుకొని వెళ్లు' అని మందలించారు.*

దానికి కోపించిన త్రిశంకువు *'మీరు కాకపోతే మరొకరిని వెదికి చేయించుకుంటాను. (అన్యాం గతిం గమిష్యామి స్వస్తివోఽస్తు తపోధనా!) ఇక మా వంశానికి మీ పౌరోహిత్యానికి స్వస్తి'* అని వెళ్లి పోయాడు. కానిపనికి వచ్చి, నిందించి పోయినందుకు - చండాలుడివి కమ్మని - వాసిష్ఠులు (వసిష్ఠ పుత్రులు) శపించగా రాజు రూపం తెల్లవారేసరికి మారిపోయింది. *(అశక్య మితి వా ప్యుక్తో వసిష్ఠేన మహాత్మనా । త్రిశంకోర్వచనం శ్రుత్వా క్రోధసమన్వితమ్ । శేపుః పరమసంక్రుద్ధా శ్చండాలత్వం గమిష్యసి)*

అయినా పట్టువీడని త్రిశంకువు విశ్వామిత్రునికి ఈ వృత్తాంతం చెప్పాడు. వసిష్ఠ - వాసిష్ఠులు కాదన్నారనే సరికి, వారి మీది కోపంతో తాను చేయిస్తానని అంగీకరించి, శిష్యులని పిలిచి, యాగవస్తువులని సిద్ధం చేయించాడు. అన్ని దిక్కులకీ వర్తమానాలు పంపితే, ఏం శపిస్తాడోననే భయంతో, ఎందఱో వచ్చారుగాని, వాసిష్ఠులు మాత్రం రాలేదు - సరికదా నిష్ఠురాలు మాట్లాడారు. దాంతో కోపించిన విశ్వామిత్రుడు వాసిష్ఠుల నందఱినీ కుక్క మాంసంతింటూ, 'ముష్టికులు' అని పిలువబడే హీన జాతిలో పుట్టిన వాళ్లై, వికార ఆకారాలతో జీవించండి' అని శపించాడు. *(శ్వమాంస నియతాహారా ముష్టికా నామ నిర్ఘృణా! వికృతాశ్చ విరూపాశ్చ లోకా ననుచరంత్విమాన్!)*

యాగానికి వచ్చిన వారందఱూ ఈ శాపం వింటూ భయపడి పోయారు. యాగం ఆరంభమైంది. యజ్ఞంలోని 'హవిస్సు'ను (యాగంలో మంత్రాలని చదువుతూ అగ్నిలో వేసే నేయి) తీసికొని పోవలసినదిగా పేరు పేరునా దేవతలని ఆహ్వానిస్తే, ఏ ఒక్కరూ రాలేదు. ఒక ప్రక్క యాగం చేయిస్తానని ఇచ్చిన మాటా - వేఱొక ప్రక్క అందఱిముందూ అవమానపడుతున్నాననే ఆలోచనా - కలిగి కోపంతో ఊగిపోతూ విశ్వామిత్రుడు, *'దేవతలారా' నేను సంపాదించిన మొత్తం తపస్సుతో ఇతడు స్వర్గానికి పోవుగాక!'* అన్నాడు. అనడమే కాదు ధారపోసాడు కూడ.

త్రిశంకువు స్వర్గానికి వెళ్లడం ప్రారంభించాడు. దేవతలతో ఆలోచించిన దేవేంద్రుడు *'గురుశాపాన్ని పొందిన నీవు స్వర్గానికి రా వీలులేదు 'పో' అని ఆజ్ఞాపించాడు'* మళ్లీ అంతవేగం గానూ, తలక్రిందుగానూ, త్రిశంకువు పడిపోతూ *'రక్షించండి రక్షించండి'* అని అఱచాడు. తన తపోబల ప్రభావం ఇంకా ఉండడం వలన *'అక్కడ ఆగు'* అనగానే త్రిశంకువు - అటు స్వర్గమూ - ఇటు భూమీ - కాక అంతరిక్షంలోనే నిలిచిపోయాడు.

ఆ మిగిలిన తపః ప్రభావంతో సప్తర్షులనీ, నక్షత్రాలనీ, ఇతరదేవతలనీ సృష్టిస్తూ వేఱే దేవేంద్రుడి గూర్చి ఆలోచిస్తూంటే, దేవతలంతా వచ్చి *'కోపం చల్లార్చుకొని విశ్వామిత్రా! నీవు చేసేది ఎంతవఱకూ సమంజసమో?'* ఆలోచించమన్నారు. ఒక్కక్షణం ఆలోచించాడు. *"ఎవ్వరూ కాదన్న పనిని ప్రారంభించాను పట్టుదలకి పోయాను. నలుగురిలో నవ్వులపాలయ్యే పని చేస్తున్నాను. అన్నింటికీమించి,ఎంతో కాలం ఆర్జించిన తపోబలాన్ని దీనికి వ్యర్థం చేసాను"* అని తనకి అన్పించింది.

దేవతలతో *'అయ్యా! ఎలాగూ అన్నాను కాబట్టి నా వాగ్దానం నెరవేరేలా, ఈతడు ఉండే దాన్ని స్వర్గం అనండి. ఈ సృష్టించినదాన్ని స్థిరంగా ఉండనీయండి'* అని ప్రార్థించాడు. దేవతలు ఇష్టపడి, జ్యోతిశ్చక్రానికి (నక్షత్రచక్రం) వెలుపల నీ నక్షత్రాలన్నీ ఉంటాయి. ఈ త్రిశంకువు తలక్రిందుగా వ్రేలాడుతూ ఉంటాడు' అని చెప్పి వెళ్లి పోయారు.

ఈ కథవల్ల తెలిసిందేమిటి?

రాజైనవాడు అహంకరించి, కోరరాని కోరికని కోరరాదు. ఎవరు ఇలా కోరినా ఫలితం ఇలాగే ఉంటుంది. స్వర్గంలో తలక్రిందుగా వ్రేలాడుతూ, అందరూ చూచి, ఈ కథని చెప్పుకొనేలా ఉన్నాడు త్రిశంకుడు. అదే, కోరకుండా ఉంటే, మామూలుగా స్వర్గాన్నే పొందేవాడు. తాను సరైన స్వర్గాన్ని పొందలేదు సరికదా - విశ్వామిత్రుని తపోబలాన్ని వ్యర్థపఱచిన వాడయ్యాడు కూడ. కాబట్టి *"ఓ రామా! చెల్లదగిన కోరికలు కోరుకో!. నెరవేర్పదగిన కోరికలే నెరవేర్చు! కోపం వల్ల విశ్వామిత్రుడు ఎంతో కాలాన్నీ - తపశ్శక్తినీ - గౌరవాన్నీ నష్టపోయాడు - గుర్తుంచుకుని మసలు!"* అని నీతిబోధ. విశ్వామిత్రుడు వసిష్ఠుని మీద క్రోధాన్ని ఇంకా విడనాడలేదని తాత్పర్యం. చేసే ఏ పనైనా, మనస్సుతో ధర్మపూర్వకంగా చేద్దామని కాక, మఱొకణ్ణి సాధించాలనీ, లేదా బుద్ధి చెప్పాలనీ (వసిష్ఠ వాసిష్ఠులకి) ప్రయత్నిస్తే, ఫలితం ఇలాగే ఉంటుంది. ఇప్పటినుండే 'త్రిశంకుస్వర్గం' అనే మాట లోకంలోకి వాడుకలోనికి వచ్చింది.

బ్రహ్మాస్త్రం ఎవరికైనా తగిలితే ప్రమాదం జరుగుతుందని, వసిష్ఠుడు మొదట్లో తానే మ్రింగేసాడు అస్త్రాన్ని. బ్రహ్మ అయిన వసిష్ఠుడు బ్రహ్మాస్త్రాన్ని మ్రింగాడు అంటే తనలోనే లయం చేసికొన్నాడు అని అర్థం. విశ్వామిత్రుడు సంధ్యావందనం చేసినా, బ్రహ్మ (బ్రాహ్మణుడు) కాడు కాబట్టి ప్రయోగించగలడేగాని, త్రిప్పి వస్తే తట్టుకోలేడు. ఆ విషయం గ్రహించిన వసిష్ఠుడు, దయాబుద్ధితో విశ్వామిత్రుని మీదికి త్రిప్పి కొట్టక, తనలో లయం చేసికొన్నాడు. "బ్రహర్షి రాజర్షి" లకు భేదం ఇక్కడ తెలుస్తుంది. సత్త్వ (బ్రహ్మర్షి) రజో (రాజర్షి) గుణాలకు భేదం యిదే.

తన ఆతిథ్యాన్ని స్వీకరించి, తనపైనే యుద్ధం ప్రకటించినవాడు విశ్వామిత్రుడైతే, శక్తి ఉండీ, ఎదుటివాణ్ణి శిక్షించక ఆత్మ రక్షణ చేసికొన్నవాడు వసిష్ఠుడు. ఆత్మవిద్య (వసిష్ఠుడు) కి అనాత్మ విద్యకి (విశ్వామిత్రుడు) భేదం ఇదే. బ్రాహ్మణుడు ఇతరుల అపకారాన్నుండి రక్షించుకుంటాడే తప్ప, ఇతరుల్ని నాశనం చేయడు . (ఘాతు ర్న ఘాతుకో విప్రః).

ఒక్క పుత్రుడే కలవాడూ, అసలు సంతానం లేనివాడూ సమానమట. అటువంటి వానికి మోక్షం కల్గదని భావించి, నల్గురిని కన్నాడు. క్షత్రియుడు సంన్యసించరాదు కాబట్టి, విశ్వామిత్రుడు వానప్రస్థాశ్రమంలోనే ఉన్నాడు. వసిష్ఠ వాసిష్ఠులు, యాగం చేయరాదని పల్కినా, విశ్వామిత్రుణ్ణి ప్రార్థించి భంగపడడమనేది ఒక విషయాన్ని చెప్తుంది. ఎవరివద్దకైనా పోయి 'ముహూర్తం' పెట్టమని అడుగుతారు కొందఱు. ఫలాని రోజావఱకూ సరిలేదని ఆయన చెప్పగానే విని, ఎలాగో ఒకలా ముహూర్తం ఉందనే వారి

వద్దకు తిరిగి తిరిగి, ఏదో ముహూర్తం పెట్టించుకొని " అమ్మయ్య కుదిరింది పరవాలేదని" కొందఱు భావిస్తూంటారు. అలాటివి పెట్టుడు ముహూర్తాలే గాని నిజంగా ఉండేవి కావు. ఈ ముహూర్తాలు ఎదుటివారి బాధకి తట్టుకోలేక పెట్టేవే. వాటివల్ల అనర్థాలే తప్ప, సార్థకత ఉండదు. అందుకని యోగ్యుడైన వానివద్దకే పోవాలి. బలవంత పెట్టకుండా, ఎప్పుడు సరియైనదని వారు నిర్ణయిస్తే అంతవఱకూ ఆగాలి. అలా ఆగలేని పక్షంలో, అసలు ముహూర్తాలే సరికాదనుకొని, ఏదో ఒకరోజున చేసికొంటే పోలేదా ? ముహూర్తమూ కావాలి, అది మనమనుకొన్న రోజే కావాలంటే, అది అన్ని వేళలా కుదురుతుందా? *'భాండంలో అన్నం కదలకూడదు. పిల్లలు దుండుల్లా ఉండాలి'* అందట వెనకటికి ఒక తల్లి. ఇదీ అంతే!.

అసలు 'త్రిశంకువు' అనే పేరే, మూడు తప్పులుచేసినవాడు అని చెప్తోంది. *"పితు శ్చాపరితోషేణ, గురుదోగ్ధ్రవధేన చ, అప్రోక్షితోపయోగా చ్చ త్రివిధ స్తద్వ్యతిక్రమః - ఏవం త్రీ ణ్యస్య శంకూని - తాని దృష్ట్వా మహాయశాః - త్రిశంకు రితి హోవాచ - త్రిశంకు స్తేన స స్మృతః (హరివంశం)".*

(1) పెండ్లి అయి పోయిన ఆమెను స్వీకరించడం (2) వసిష్ఠ మహర్షిగోవును చంపడం (3) దేవతానివేదనం చేయని ఆహారాన్ని భుజించడం అనే 3 దోషాలున్న కారణంగా అతడు త్రిశంకుడు. కోరరాని కోర్కె కోరడం 4 వతప్పు. పురోహితనింద 5 వది. అందుకనే, రూపం బట్టే ఈ తప్పుల్ని గ్రహించేందుకు వీలుగా - వాసిష్ఠులు - 'చండాలరూప శాపం' ఇచ్చారు.

పెద్దా - చిన్నా కాని 'మధ్యపుత్రుడు' ఎవరికీ కానివాడు (?)

దక్షిణ దిక్కులో విఘ్నం అయిందని (త్రిశంకు కథని విఘ్నంగా భావించాడు విశ్వామిత్రుడు)తలచి, పడమటి దిక్కు తపస్సుకి పోయాడు. *(మహాన్ విఘ్నః ప్రవృత్తోఽయం దక్షిణా మాస్థితో దిశమ్)* నియమంగా తపస్సుచేస్తూ ఉన్నాడు.

ఆ కాలంలోనే ఆయోధ్యారాజు అంబరీషుడు యజ్ఞం చేస్తూంటే, యజ్ఞ పశువుని దేవేంద్రుడు ఎత్తుకుపోయాడు. యజ్ఞం ఆగినా, శాస్త్రోక్తంగా సాగకపోయినా దేశానికి అరిష్టం కల్గుతుందనే భయంతో, ఎన్నోచోట్లు వెదికించిన అంబరీషుడు భృగుతుంగ ప్రదేశంలో ఉన్న ఋచీక మహర్షిని చూచి, నమస్కరించి, ఆయన పుత్రులలో ఒకరిని యజ్ఞ పశువుగా ఇమ్మని ప్రార్థించాడు. (యాగంలో ఆ పశువుని నవద్వారాలూ మంత్రాలతో మూసివేస్తారు. దానికి పుణ్యలోకాలు సంప్రాప్తిస్తాయి. ఆ పశువు స్థానంలో ఋచీక పుత్రుణ్ణుంచడానికై ప్రార్థన).

మహర్షి తన పెద్దవాణ్ణి ఈయనన్నాడు. ఆయన భార్య చిన్నవాణ్ణి ఇయ్యనన్నది. మధ్యపుత్రుడైన శునశ్శేపుడు, అంబరీషునితో 'నన్ను వారు అమ్మినట్టే. లక్ష గోవుల

నిచ్చి తీసికొనిపొండి అని పలికాడు. *(పితా జ్యేష్ఠ మవిక్రేయం మాతా చాహ కనీయసం। విక్రీత మ్మధ్యమ మ్మన్యే రాజన్ పుత్రం నయస్వ మామ్॥)*

ప్రాణత్యాగం చేయబోతున్నానే భయంతో, శునశ్శేపుని ముఖం వాడిపోయింది. అంబరీషునితో ప్రయాణమై వెడుతూ వెడుతూ, మార్గమధ్యంలో తపస్సు చేసికొంటున్న విశ్వామిత్రుని పాదాల మీద పడి కథనంతా చెప్పాడు. విశ్వామిత్రుడు కరిగిపోయాడు. తనపిల్లలని పిలిచి, 'ఎవరో ఒకరు ఈ పిల్లవాని స్థానంలో యజ్ఞంలో నిలబడి, వీని బాధని తీర్చండి' అని అడిగాడు. వారంతా పరిహసిస్తూ 'అకార్యం మేం చేయం' అన్నారు.

కోపించిన విశ్వామిత్రుడు, లోగడ వాసిష్ఠులని శపించినట్లే తన పుత్రులనీ దారుణంగా శపించి, శునశ్శేపునికి విభూతిని మంత్రించి యిచ్చి, రెండు మంత్రాలని ఉపదేశించాడు. ఈ రెంటినీ నిన్ను వినాశనం చేయడానికై (నవద్వారాలూ బంధించి వధించడానికై) వచ్చినపుడు చదువుకోమని చెప్పి పంపివేసాడు. అయోధ్యలో యాగం ఆరంభమైంది. శునశ్శేపుడు ధైర్యం వహించి అలాగే చేసాడు. శునశ్శేపునికి దీర్ఘాయుష్యాన్నీ, అంబరీషునికి యజ్ఞ ఫలాన్నీ దేవతలు అనుగ్రహించారు.

విశేషం ఏమిటి ?

వసిష్ఠునితో మొదటగా విరోధించినప్పుడు వట్టి కోపమే ఉంది విశ్వామిత్రునికి. త్రిశంకు స్వర్గ విషయంలో, కోపంతో పాటు ఇతరుణ్ణి ఆదుకోవాలనే తపన ఉంది కానీ, అక్కడ, ఆదుకోరాని చోట ఆదుకొంటానని చెప్పి, భంగపడ్డాడు. మూడవదైన ఇక్కడ, రక్షించవలసిన శునశ్శేపుణ్ణి రక్షించడానికి మంత్రోపదేశం కూడా చేసేంత గొప్ప వాడయ్యాడు. అయితే, తన పిల్లలని శపించడం వలన కోపాన్ని ఇంకా అణచుకోలేక పోయాడు.

కష్టంలో ఉన్నవాణ్ణి రక్షించేందుకు మంత్రం ఉపయోగపడుతుందని ఈ కథ స్పష్టంగా చెప్తుంది.

పశువులని చంపితేనే యాగఫలం రాదనీ, నిష్ఠతో మంత్రమననం చేస్తే, యాగఫలం వస్తుందనీ, ఎదుటివాని ప్రాణరక్షణకై తన పుత్రులనే వియోగించేంతటి గొప్పవాడు విశ్వామిత్రుడు అని కూడ ఇక్కడ తెలుస్తుంది.

మళ్లీ కూలిన తపస్సు

ఇంతలో బ్రహ్మ వచ్చి – నీ తపశ్శక్తిని బట్టి 'ఋషివి' – అని చెప్పి వెళ్లిపోయాడు. చాల బాధపడ్డ విశ్వామిత్రుడు మళ్లీ తపస్సు మొదలెట్టాడు. ఇంతలో 'మేనక' అనే అప్సరస వచ్చింది. ఆమె వలలో పడి 10 సంవత్సరాలు గడిపేసాడు. తర్వాత సిగ్గుపడ్డాడు.

దుఃఖం కలిగి నిట్టూర్పులు విడుస్తూంటే, ఆమె భయపడి వణికిపోయి నమస్కరించింది.

ఆమెని శపించకుండా చక్కగా పల్కరించి, ఉత్తర దిక్కుకి వెళ్లిపోయాడు.

ఎందుకు శపించలేదు?

ఇప్పటి వఱకూ క్రోధాన్ని అణచుకోలేని విశ్వామిత్రుడు, క్రోధాన్ని అణచుకోవాలని మనసా నిశ్చయించుకున్నాడు. బ్రహ్మర్షి పదవికై ప్రయత్నిస్తూన్న విశ్వామిత్రునికి, పరీక్షాధికారి ఐన ఇంద్రుడు ఎన్నో పరీక్షలని పెడుతూ, క్రోధంలోనే ఓడగొడుతూ వస్తూన్నాడు. ఈసారి 'కోపం'లో ఉత్తీర్ణుడౌతాడని భావించి, 'కామం'లో పరీక్ష పెట్టాడు. విశ్వామిత్రుడు నిలువునా కూలాడు. 'మేనక'ని పంపించడంలో ఇక్కడ రెండు కారణాలున్నాయి. (1) విశ్వామిత్రుడు ఇకముందు కామవిషయంలో జాగ్రత్తపడడానికి (2) ఈ ఇరువురికీ జన్మించిన శకుంతల ద్వారా తర్వాతిదైన ద్వాపరయుగంలో భారత కథ జరగడానికిను. విశ్వామిత్రుని చరిత్రలో 'మేనక' పాత్ర అత్యల్పమైనది. ఆ పాత్రని-అతి ప్రాధాన్యాన్నియవలసిన పాత్రగా, శ్రీమద్రామాయణం చెప్పలేదు. అందుకే, 'మేనక' చాల చాల తక్కువసేపు ఉంటుంది కథలో.

మహర్షి వయ్యావు!

ఇక కామక్రోధాలకు అతీతంగా ఉంటూ విశ్వామిత్రుడు తపస్సు తీవ్రంగా చేయప్రారంభించాడు. (*విశ్వామిత్రో మహాతేజా, పున స్తేపే మహాయశా. ఇది 3000వ శ్లోకం. లోని 'వి'. అందుకే గాయత్రీ మంత్రంలోని 3 వ అక్షరం ప్రయోగించాడు శ్లోకంలో.*) బ్రహ్మ వచ్చి 'మహర్షివి' అయ్యావన్నాడు గాని, జితేంద్రియుడివి మాత్రం (ఇంద్రియాలని జయించినవాడు) కాలేదన్నాడు. (*శ్రుత్వా స్పృష్ట్వా దృష్ట్వాచ భుక్త్వా ఘ్రాత్వా చ యో నరః। న హృష్యతి గ్లాయతి వా న విజ్ఞేయో జితేంద్రియః॥ అని మను స్మృతి. దేన్ని గూర్చి విని, స్పృశించి, చూచి, అనుభవించి, వాసన చూచి కూడా, ఏ వ్యక్తి సంతోషాన్ని మితి మీఱి పొందడో, తిరిగి కావాలని దేని కోసం ఎదురుచూడడో, దానికై దిగులుపడడో అతడు జితేంద్రియుడు.*) దానితో పట్టువీడని విశ్వామిత్రుడు, వాన-కాలంలో బహిరంగంగా నిలబడి, వేసవిలో అగ్నిమధ్యంలో ఉండి, రెండు చేతులూ పైకెత్తి నిలుపబడి, శీతకాలంలో కంఠం వఱకు నీళ్లలో ఉండి తపస్సు సాగించగా ఇంద్రుడు రంభని పిలిచాడు.

ఇంద్రుడు కోకిలగానూ, మన్మథుడు చలిగాలిగానూ వస్తామని భయపడుతూన్న ఆమెని ఓదారుస్తూ, చెప్పి పంపారు. రంభ చేసిన శృంగార చేష్టలకు కోపించిన విశ్వామిత్రుడు '*కామక్రోధాలని జయించ దలచిన నన్ను పాడుచేయవచ్చావా? చాల కాలం శిలవైపో!*' అని శపించాడు.

శిలా శాపం తెలిపిందేమిటి?

ఇంద్రునివద్ద చాలమంది అప్సరసలున్నారు. ఈ వచ్చిన రంభని శిలగా శపిస్తే, మఱొకతె రావడానికి భయపడుతుంది. పశ్చాత్తాప పడవలసినంత తప్పు రంభ వద్ద లేదు కాబట్టి, యజమాని అయిన ఇంద్రుని ఆజ్ఞకి అనుగుణంగా వచ్చింది కాబట్టి, ఈమెకు శిలాశాపాన్ని ఇచ్చాడు. అహల్యకి ఈ శాపం ఈయకపోడానిక్కారణం - ఆమె తపస్సు చేసి తపశ్శక్తిని రామునకు ఈయవలసి ఉండడమే. ఇక విశ్వామిత్రుడు ఈ సారి కామాన్ని గెలిచాడుగాని, క్రోధంలో ఓడాడు. 'బ్రహ్మర్షి' కావాలంటే, ఎన్ని పరీక్షలలోనో నెగ్గాలి.

ఎన్నివిఘ్నాలు వచ్చినా చలింపరాదని, తపస్సు ప్రారంభించాడు విశ్వామిత్రుడు. ఒకనాటి తపస్సు అయిపోయి, పారణం చేయబోతూంటే (తపస్సు లేదా వ్రతము పిమ్మట చేసే భోజనం - చేయబోతూంటే) బ్రాహ్మణ రూపంతో ఇంద్రుడు వచ్చి అన్నం యాచించాడు. తనకి ఆకలి దహించి వేస్తూన్నా, తపోవిఘ్న భయంతో, క్రోధాన్ని దరిచేర నీయకుండా ఆ అన్నాన్ని శ్రద్ధతో అతిథికి ఇచ్చివేసాడు. *(శక్తి వెఱిగి ఇంద్రుడని గమనించి, (అహల్య ఇంద్రుని గుర్తించినట్లు) అన్నాన్ని ఇచ్చేసాడు.)*

మఱల తపస్సు ప్రారంభించగానే - ఇక విశ్వామిత్రుణ్ణి గెలవలేమని భావించి, దేవతలతో బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమై 'బ్రహ్మర్షీ! ఇప్పుడు నీవు బ్రాహ్మణుడవైనావు. దీర్ఘాయుష్యాన్ని ఇస్తున్నాం' అన్నాడు.

ప్రత్యక్షమైన అందరినీ వరుసగా చూచాడు.

వసిష్ఠుడు కన్పించలేదు.

బ్రహ్మతో విశ్వామిత్రుడు - 'స్వామీ! నాకు బ్రాహ్మణత్వమూ, దీర్ఘాయుష్యమూ ఇచ్చినందుకు కృతజ్ఞుణ్ణి. అయితే ఓం కారమూ, వషట్కారమూ, వేదాలూ నాకు స్వాధీనం కావాలి. నేను వాటిని ఇతరులకి ఉపదేశించే అర్హతా, ఉపదేశిస్తే ఎదుటివారికి పనిచేసే అనుగ్రహమూ ఇప్పించాలి. ఇదంతా ఒక యెత్తు. బ్రహ్మర్షిఅయిన వసిష్ఠుడు, నన్ను 'బ్రహ్మర్షి' అని అనాలి' అని స్పష్టంగా చెప్పాడు. *(బ్రహ్మపుత్రో వశిష్ఠో మా మేవం వదతు దేవతా! బ్రాహ్మణ్యం యది వా దీర్ఘ మాయు స్తథైవ చ ఓంకారశ్చ వషట్కారో వేదాశ్చ వరయన్తు మామ్)*

దేవతలు వెళ్లి వసిష్ఠుణ్ణి తెచ్చారు. ఆయన సంతోషంతో 'విశ్వామిత్రా! వీరంతా చెప్పినట్లు నీవు బ్రహ్మర్షివే. బ్రహ్మర్షికి ఉండే అన్ని అర్హతలూ నీకు ఉన్నాయి' అని చెప్పాడు. *(బ్రహ్మర్షిత్వం న సందేహ సర్వం సంపత్స్యతే తవ)*

రామలక్ష్మణులు తమ గురువుగారి చరిత్రని పూర్తిగా విని ఆనందపడ్డారు.

వియ్యానికి ముందు కయ్యం వస్తోంది

ధనుస్సుని చూడడానికి రామలక్ష్మణులు వచ్చారని తెలిసి, జనకుడు విశ్వామిత్రునితో మహర్షీ! మా పూర్వుల్లో నిమి చక్రవర్తి ఉన్నాడు. ఆయన 6వతరంవాడు దేవరాతుడు. ఆయనకు ఈ వింటిని దేవతలు న్యాసంగా (వాడు కున్నంత కాలం వాడుకొని, తిరిగి భద్రంగా దాని యజమాని కర్పించడం) జనకునకిచ్చారు. అసలు రెండు విల్లని విశ్వకర్మ సిద్ధం చేసి, దేవతలకిస్తే, దేవతలు శివునికిచ్చారు. శివుడు వరుణునికీ, వరుణుడు దేవరాతునికి ఇయ్యగా, అది జనకునకిబడింది కొంత కాలానికి. ఈ సీత అయోనిజ. నాకూతురు కాదు.

ఒకప్పుడు యజ్ఞం కోసం భూమిని దున్నుతూ ఉంటే, నాగటి చాలులో నుండి పైకి ఈ శిశువు లేచింది. అందుకని సీత (నాగటి చాలునుండి జన్మించినది) అని పేరుపెట్టాను. *(అథమే కృషతః క్షేత్రం లాంగలా దుత్థితా మయా। క్షేత్రం శోధయతా లబ్ధా నామ్నా సీతేతి విశ్రుతా ॥)* పరాక్రమాన్ని కన్యాశుల్కంగా ఇచ్చి, ఈమెను ఎవరైనాచేసికోవాలని నాఆశ. దానికి పరీక్షగా ఈ శివ ధనుస్సునే ఉంచాను. దీన్ని ఎక్కుపెడితే చాలు, అయోనిజ అయిన సీత నిచ్చి వివాహం చేస్తానని ప్రకటిస్తే, ఎందఱో రాజపుత్రులు వచ్చి ఈ ధనుస్సుని ఎత్తనే లేక పోయినారు. *(యద్యస్య ధనుషో రామః కుర్యా దారోపణ మ్మునే! సుతా మయోనిజాం సాధ్వీం దద్యాం దాశరథే రహమ్॥)*

ధనుస్సుని ఎక్కుపెట్టడమనే వంకతో రాజులని అవమానించడం నా అభిప్రాయమని భావించిన రాజులు కొందఱు, నా మీద దండయాత్రకి వచ్చారు కూడ. వియ్యానికి ముందు కయ్యం సాగుతోంది. ఇంతకీ, ఆ శివ ధనుస్సును మీకు చూపుతా చూడండి' అంటూ శివధనుస్సును తెమ్మని ఆజ్ఞాపించాడు.

(కావడి కఱ్ఱలాగా ఉంటుంది విల్లు. దానికి ఒక ప్రక్క వింటినారి ముడివేసి ఉంటుంది. వింటినారి మఱొక ప్రక్క 'దూముడి'(ఒక కొసలాగితే ఊడిపోయేలాగానూ, వేఱొక కొస లాగితే, బలంగా బిగుసుకు పోయేలాగానూ, తాడుతో వేసిన ముడి) ఉంటుంది. విల్లుని వంచి, ఈ దూముడిని, వింటి యొక్క రెండవ ప్రక్కన చెక్కబడి ఉన్న గాటుకి తగిలించాలి. అప్పుడు నిటారుగా ఉన్న విల్లు, వింటినారి పొడుగు తక్కువ కావడం చేత, అర్ధచంద్రాకారంగా అవుతుంది. ఈ విధంగా వింటినారిని రెండువైపు తగిలించడం, దాంట్లో బాణాన్నిసంధించడాన్ని ఎక్కు పెట్టడం అంటారు. ఇంత చేస్తేచాలు - సీత తనకి దక్కుతుంది).

ఆజ్ఞ మేఱకు, బలాఢ్యులు ఎందఱో, ఒకపెద్ద బండివంటి పెట్టెపై ధనుస్సుని ఉంచి లాగుకొని వచ్చారు. 'ఆ వింటిని చూడు' అని రామునితో అన్నాడు విశ్వామిత్రుడు.

మూత తెఱచి చూచి, పూజచేయబడిన ధనుస్సును ఒకసారి చేతితో ముట్టుకొని, దాని స్థాయి గమనించి, ఎక్కుపెట్ట దలిచానని వినయంగా రాముడన్నాడు. ***(ఇదం ధను ర్వరం దివ్యం సంస్పృశామీహ పాణినా యత్నవాం శ్చ భవిష్యామి తోలనే పూరణేఽపి వా)***

జనక విశ్వామిత్రులు శుభమని పలికారు. రాముడా వింటి మధ్య భాగాన్ని పట్టి తేలికగా ఎత్తివేసాడు, వింటి రెండవ చివరను పట్టుకొని, మొదటిచివరను నేలతాకించి వంచి, వింటి నారిని అవలీలగా బిగించాడు. దానిలో బాణాన్ని సంధించి, అవలీలగా లాగాడు. అంతే ! ధనుస్సు విఱిగి పోయింది.

పిడుగు శబ్దమైన చప్పుడు, సముద్రాలు అల్లకల్లోలమైన చప్పుడు, భూకంపనం కల్గిన చప్పుడూ విన్పించింది.

ధనుస్సు విఱవడం లోని రహస్యం

'వింటి యొక్క మఱొక వైపుకి నారితగిలించి, బాణం దాంట్లో సంధిస్తే చాలు' సీతని ఇవ్వగలనని, జనకుడన్నాడు. రాముడు ధనుస్సు విఱువనే విఱిచాడు.

'అర్థికామాదధిక ప్రదః' అడిగిన దాని కంటె ఎక్కువగా ఇచ్చే అలవాటున్నవారితో ఉన్నదే, ఇక్ష్వాకువంశం ఎప్పుడూనూ. 'ధనుస్సు ఎక్కుపెట్టు' అని అడిగితే విల్లు విఱువడం ఇలాటిదే.

అసలు విల్లు ఎత్తలేకా, ఎత్తినా నారితొడగలేకా, తొడిగినా బాణం సంధించలేకా అంతా నానా అవస్థలూ పడి వెళ్లిపోయారు. అంతకు పెనదైన విల్లు విఱువడాన్ని చేస్తే సభలో ఉన్న అంతా తన గొప్పదనాన్ని అర్థం చేసికోగలరు.

తాను ఎక్కుపెట్టి వచ్చేస్తే, ఒకవేళ రావణుడే మాయారూపంతో వచ్చి, తానూ ఎక్కుపెట్టగల శక్తి కలవాడు కావడం వలన ఎక్కుపెడితే, కథ అడ్డం తిరుగుతుంది.

పైగా తాను చేసిన పని వేఱొకడు చేయగలిగితే భగవంతునికీ, ఇతరునికీ భేదం ఏముంటుంది?.

తాను ఎక్కుపెట్టాక, మఱొకరు ఎక్కుపెట్టే పరీక్ష చేయడానిక్కూడా వీలు లేకుండా ఉండేందుకే ఈ విఱువడం.

ఎక్కుపెట్టే పరీక్షలో ఇతడే మొదటివాడై, విల్లు విఱిచి ఉండి ఉంటే, రాజ సమూహమంతా 'అధర్మం' అని ఉండేది. తమకి అవకాశం రాకుండా రాముడు అలా విఱువడం దోషమని అని ఉండేవారు. అందుకనే-కొంతకాలంపాటు ఇతరదేశ రాజపుత్రులంతా విల్లుతో వ్యవహారాలు సాగించి, ఇక విల్లుని కనీసం ఎత్తనైనా ఎత్తలేక, తమని అవమానిస్తున్నాడు జనకుడనే అభిప్రాయానికి వచ్చాక, విశ్వామిత్రుడు రాముణ్ణి మిథిలకు తీసికొని పోయాడు.

రామునికి సీతనిచ్చి వివాహం అంగీకరిస్తున్నానని అంత సభలోనూ జనకుడు ప్రకటించాడు. దశరథుని అనుమతి కోసం దూతలనివెంటనే పంపించాడు కూడ. తనకి చక్కని అల్లుణ్ణి ఇచ్చినందుకు విశ్వామిత్రుణ్ణి అభినందించాడు.

జనకుని దూతలు నాల్గవనాటి ఉదయానికి అయోధ్య చేరి శివధనుర్భంగ వ్యవహారం తెల్పారు. పరమానంద పడ్డ దశరథుడు మంత్రులని చూచి 'మీకు ఇష్టమై తే ఆలస్యం చేయకుండా జనకనగరానికి పోదాం' అన్నాడు.

వారంతా, ఈ వార్తవింటూనే పుత్రుల వివాహం కోసం వీరందరితో సభచేసి ఆలోచిస్తున్న విశ్వామిత్రుడు వచ్చి రాముణ్ణి తీసికొనిపోయాడు. ఇప్పుడు పెళ్లి కబురు పంపాడు. అందుకని మంత్రులని అపార్థపడవలదని చెప్పడం కోసమూ, వారి అభిప్రాయాన్ని స్వీకరించడం కోసమున్నూ వారిని దశరథుడు సంప్రదించాడు.

క్షత్రియుడైన వానికి, బలపరీక్షలో నెగ్గడం కంటె కావలసినదేముంది? అంతసభలో ఎవరూ ఎత్తనైనా లేనిదానిని విఱిచాడంటే, ముందునాటికి దశరథుని పిమ్మట అయోధ్యకు రాజు కాబోయే రాముడు ఉండే అయోధ్యా రాజ్యం పైకి దండెత్తడానికి భయపడతారు కూడాను. అదీ కాక రముని భార్య అయిన సీత అయోనిజ కూడ. జనకుడు యాగాలని అనేకం చేసి ఉన్నవాడు. అందుకని బాగున్నదన్నారు.

'కన్యా వరయతే రూపం మాతా విత్తం - పితా శ్రుతమ్।
బాంధవాః కుల మిచ్ఛన్తి - మృష్టాన్న మితరే జనాః ॥' అని పెద్దలమాట.

వరుడు అందగాడా? కాడా ? అని మాత్రమే వధువు ఆలోచిస్తూందట. వరుడు, మంచి ఆస్తి ఉన్నవాడా ? కాడా ? అని కన్య తల్లి ఆలోచిస్తుందట. వంశమూ - సంప్రదాయమూ - అన్నిటికీ మించి వరుని చదువూ గుఱించి కన్య తండ్రి ఆలోచిస్తాడట. చెడ్డపేరు లేని వంశంలో పుట్టినవాడేనా ? అని బంధుజనం, ఆలోచి స్తారట. విందు విషయం బాగుంటే చాలని భావిస్తారట మిగతాజనం.

వివాహపు ఏర్పాట్లు

మిథిలానగరానికి పెళ్లికళ వచ్చేసింది. నేల నిండుగా చిక్కగా కర్పూరపునీళ్లని చల్లారు. ముత్యాలతో ముగ్గులు కళకళలాడు తున్నాయి. పగడాల తోరణాలు ఎక్కడెక్కడా దర్శనమిస్తున్నాయి. ఊరునిండా పలచటి బంగారురేకు జెండాలని కట్టారు.

ఎందఱెందఱో రాజులు వస్తూండడమూ, వారికి స్వాగతంపలకడమూ, విడిది గృహాలకు పంపడమూ, ఎంతోకాలానికి చూచుకొన్న కారణంగా పరమానందంతో కౌగిలించు కోవడమూ, పలకరించుకోవడమూ, బాల్యవృత్తాంతాల్ని చెప్పుకోవడమూ - అలా చూచే వారికే సంతోషం కల్గుతోంది.

ఎందఱో రాజుల రాకచేత గుఱ్ఱాల సకిలింపులూ, ఏనుగుల ఘీంకారాలూ, జనుల కోలాహలమూ రథాల మువ్వల చప్పుడూ, ఏన్గుమెడగంటల ధ్వనీ, దేవాలయ ఘంటా ధ్వనులూ, వేద బ్రాహ్మణుల మంత్రనాదాలూ, వందిమాగధుల స్తోత్ర వాక్యాలూ, వలన కల్గిన ధ్వనికి మిథిలానగరం శబ్దమయమై పోయింది. సామంతరాజులు తెచ్చే కానుకలని తీసికొని పోయే రథాల వరుసలు, రాజభవనం లోనికి ఒక ప్రక్కగా వెళ్లి వేఱొక వైపు నుండి, అవే ఖాళీగా తిరిగి వస్తూ ఉన్నాయి. అలా విరామంలేక సాగుతూనే ఉన్నాయి.

ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే ప్రతి యింటా పెళ్లి జరుగు తున్నట్లనిపించింది. జనకుని తమ్మునికి కబురంది, కుశధ్వజ మహారాజు స్వాగతలాంఛనాలమధ్య రథం దిగాడు. మేడల మీదినుండి స్త్రీలూ, క్రింది భాగంలో నిలబడి బాలురూ, వృద్ధులూ ఆయనని దర్శించి అభినందించారు.

మిథిలకి ఎన్ని జాతుల గుఱ్ఱాలో, ఏనుగులో వచ్చాయి. ప్రపంచంలోని జాతులెన్నెన్ని ఉన్నాయో, ఒక్కొక్క జాతిలో శ్రేష్ఠమైనవి ఏవో అవి అచటికి రానేవచ్చాయి. ఏ రాజు గుఱించి తఱచుగా విని ఉన్నారో, ఏ రాజునిగూర్చి అసలు వినలేదో, ఎవరెవర్ని చూడాలని ఉవ్విళ్లూరారో, అలాటి కోరికలన్నీ మిథిలజనులకి తీరిపోయి ఇంక చూడవలసినదీ, వినవలసినదీ ఏమీ లేదని వారికనిపించింది.

5 రోజుల పెళ్లి

పెళ్లి 5 రోజులుగా నిశ్చయించారు ఋత్విక్కులు. ఆడపెళ్లి వారివైపున శతానందుడూ, మగపెళ్లివారివైపున వసిష్ఠుడూ వేదికల నలంకరించారు. (పెళ్లి మంత్రాలూ - వాటి అర్థమూ - విశేషాంశాలూ నా మాంగల్యతంతునానేన, అనే పుస్తకంలో తెలుగు వ్యావహారిక భాషలో మరీ వివరంగా చదువుకోవచ్చు).

మొదటి రోజున వంశవృత్తాంతాలని ఒకరికొకరు తెలియజేసికోవడం - వచ్చిన వారికి చెప్పడమూ ప్రారంభమైంది.

దీని వలన వధూవరులకి ఇద్దఱికీ, ఒకరి వంశవిశేషం వేఱొకరికి తెలిసే అవకాశం ఏర్పడుతుంది. అంతటి గొప్పవంశానికి నేను వెడుతున్నాను గాబట్టి, చక్కటినడవడికతో ఉండి, ఆ వంశచరిత్రకు మచ్చ తేరాదనే భావం ఇద్దఱికీ కల్గుతుంది.

అదీ కాక, పెళ్లి సందర్భంలో పెద్దలని స్మరించడం వలన, గతించిన ఆ పెద్దలకి ఆనందంకలిగి, వారి ఆశీస్సులూ లభిస్తాయి.

పెళ్లి అయిపోయాక 'వీరిది ఇలాటి వంశమని ముందు తెలియక చేసుకున్నాం' లాటి మాటలు విన్పించే అవకాశం ఉండదు.

వంశ కథనం

ముందుగా వసిష్ఠుడు వంశక్రమం ప్రారంభించాడు. → బ్రహ్మ → మరీచి → కశ్యప → వివస్వంత → మను → ఇక్ష్వాకు (వంశం ఇతని పేరు మీదే) → కుక్షి → వికుక్షి → బాణ → అనరణ్య (రావణుని శపించినవాడు) → పృథువు → త్రిశంకుడు (విశ్వామిత్రుడు స్వర్గానికి ఇతనినే పంపాలని భావించాడు) → ధుంధుమారుడు → (యవనాశ్వుడని కూడ పేరుంది). → మాంధాత → సుసంధి → ధ్రువసంధి → భరతుడు → అసితుడు→ ప్రసేనజిత్(ఈయనకు పిల్లలులేరు). తక్కువకాలం జీవించిన వాడితడు ఒక్కడే. ఇతని మీదికి యవనులూ, హైహయులూ, తాళజంఘులూ దండయాత్రకిరాగా ఓడి, ఇద్దఱు భార్యలతోనూ హిమవత్పర్వతానికి పారిపోయి, భృగుప్రస్రవణంలో తలదాచుకున్నాడు. పెద్దభార్య కాళింది, తన సవతికి విష భక్ష్యాన్నిచ్చింది. గరళంవలన గర్భం పోతుందని భయపడుతూన్న ఆమెని, చ్యవనుడు మంత్ర ప్రభావంతో రక్షించాడు.

గరళంవల్ల పుట్టిన వాడే సగరుడు → అసమంజుడు (అయోధ్యాప్రజల్ని సరయూనదిలో వినోదంకోసం ముంచుతూంటే దేశబహిష్కారం వీనికే శిక్షగా పడింది) → అంశుమంతుడు → దిలీపుడు (గోసేవచేసి, కామధేను ప్రభావం వలన వంశకర్త అయినపుత్రుణ్ణి, కన్నాడు).

భగీరథుడు (భూలోకానికి గంగని తెచ్చి 3 తరాల కిందటి వారిని మోక్షానికి పంపాడు. 'భాగీరథి (గంగ) అయ్యింది ఇతనివలననే) కకుత్స్థుడు (గౌరవంకోసం ఈపేరుని తరువాతవారంతా ధరించారు. అందుకే కాకుత్స్థులయ్యారు. ఇతని అసలుపేరు పురంజయుడు. ఇంద్రుడు ఆబోతురూపం ధరిస్తే, ఆ ఆబోతు మూపురం. (కకుత్) లో ఉండి (స్థ) యుద్ధంచేసి శత్రువులని జయించాడు. → యాగాశ్వం ఎత్తుకుపోబడితే రఘువు గోమూత్రాన్ని కళ్లకి రాసికొని కనుక్కొన్నాడు. నాల్గుదిక్కుల్నీ జయించి సర్వరాజ్యాన్నీ, సంపదనీ అందటికీ దానంచేసి మట్టి కుండతో మిగిలాడు. ఆ సమయంలో వచ్చిన కౌత్సుడనే ఋషిపుత్రునికి గురుదక్షిణగా - అతడడిగిన దానికి మించి - తనపై యుద్ధానికి రఘుమహారాజు వస్తాడేమోననే భయంతో కుబేరు డిచ్చిన బంగారాన్నంతనీ, ఇచ్చివేసాడు. ఉండి సహాయం చేయడం కాదు. లేనప్పుడు సహాయ పడడం ఇతని గొప్పతనానికి నిదర్శనం. → ప్రవృద్ధుడు (వసిష్ఠుణ్ణే శపించబోతే మనుష్యులని తినే శాపం (మనుష్యాదుడూ -పురుషాదుడూ) ఇచ్చాడు వసిష్ఠుడు. ఆ శపించబోయిన జలాన్ని తన కాళ్ల మీదే పోసికొని శాప జలం పడిన కారణంగా మాడిన పాదం (కల్మాషపాదుడు) కలవాడయ్యాడు. → సుదర్శనుడు → అగ్నివర్ణుడు → శీఘ్రగుడు → మరువు → ప్రశుశ్రుకుడు → అంబరీషుడు → నహుషుడు → యయాతి → నా భాగుడు → అజుడు (బ్రాహ్మీముహూర్తంలో ('అజ'కాలంలో జన్మించినవాడు

కావడం వలన ఈ పేరు. ఇందుమతికి భర్త) → దశరథుడు. (అశ్వమేధ పుత్రకామేష్టులను చేసి నల్గురు పిల్లలని పొందిన వాడు) ఈ రామలక్ష్మణులు, నీ పుత్రిక లిద్దరికీ పెండ్లి చేయ యోగ్యులని చెప్పి వసిష్ఠుడు కూచున్నాడు.

జనకుడు లేచాడు. తన వంశ క్రమాన్ని ఆయన ఇలా చెప్పాడు. మావంశానికి మూల పురుషుడు నిమి → మిథి (ఈయన పేరిటి నగరమే మిథిల - ఈయనే మొదటి జనకుడు. ఈయనపేరిటి వంశమే జనకవంశం). → ఉదావసువు → నంది వర్ధనుడు → సుకేతుడు → **దేవరాతుడు (శివధనుస్సు ఇతనినుండే వచ్చింది)** → బృహద్రథుడు → మహావీరుడు → సుధృతి → ధృష్టకేతువు → హర్యశ్వుడు → మరువు →ప్రతీంధకుడు → కీర్తిరథుడు → దేవమీఢుడు → విబుధుడు → మహీధ్రకుడు → కీర్తిరాతుడు → మహారోముడు → స్వర్ణరోముడు → హ్రస్వ రోముడు → ఇతనికి ఇద్దఱుకలిగితే నేను జనకుణ్ణి పెద్దవాణ్ణి. నా తమ్ముడు కుశధ్వజుడు చివరివాడూ, రెండవవాడున్నూ.

సాంకాశ్య దేశాధిపతి సుధన్వుడు, నా వద్ద ఉన్న శివధనుస్సు కోసం నామీదికి యుద్ధానికొస్తే, వాణ్ణి చంపి కుశధ్వజుణ్ణి ఆ దేశాధిపతిని చేసాను. విశ్వామిత్రా ! నీ ఆజ్ఞ ప్రకారం, అయోనిజ సీతను రామునికీ, నా కూతురు ఊర్మిళను లక్ష్మణునికీ ఇస్తాను అన్నాడు.

వంశక్రమం విని విశ్వామిత్ర దశరథు లానందించి ఒకరినొకరు అభినందించు కొన్నారు. విశ్వామిత్రుడు లేచి, 'జనకా ! నీ తమ్ముని కూతుళ్లు మాండవీ శ్రుత కీర్తి - లనుకూడా మా భరత శత్రుఘ్నుల కీయవలసినదిగా మా కోరిక' అని దశరథుని తరపున చెప్పాడు. జనకుడు, తన పురోహితుడు శతానందునితో సంప్రదించి, వియ్యానికి సిద్ధమే అన్నాడు. వంశాన్ని ఎఱిగి వివాహమంటే యిదే.

రెండవ రోజున నిశ్చితార్థం (తాంబూలాలు) తీసికోవడం.

ఒకరికొకరు అంగీకారాన్ని తెలుపుకోవడమన్నమాట. వంశవృత్తాంతాన్ని విని, ఒకరోజు ఆలోచించుకుని అంగీకారాన్ని తెలపడం, ఎంత చక్కని సంప్రదాయమోకదా!.

మూడవరోజున గోదానం జరిగింది.

గోశబ్దానికి తలవెంట్రుకలు అనీ,గోవులు అనీ కూడా అర్థం. ఆనాటి ఆచారం ప్రకారం, వారికి తలవెంట్రుకలని తీసి, తెల్లని తలపాగలు ధరింపచేసారు.

బంగారు తొడుగు గిట్టలతోనూ, బంగారు తొడుగు కొమ్ములతోనూ అలంకరించి అనేక గోవులని, దానం చేసారు. (గోదాన విశేషం ఇంతకు వెనుక వివరింపబడింది. ఇలా జరిగిన గోదానాన్ని చూడటం కూడ అదృష్టమే).

నాల్గవ రోజున మంటపాగమనం.

వారు వీరూ మంటపానికి (వివాహవేదిక) రావడం - అగ్నిహోత్రాలు వెలిగింపబడడం - వివాహం శాస్త్రోక్తంగా సాగడం జరిగింది.

నల్గురు కన్యలూ, వెలిగించిన ప్రమిదలలా కన్పించారు. జనకుడు అగ్నిహోత్రం వద్దకు రాముణ్ణి సాదరంగా తెచ్చి, సీతమ్మ చేతిని ఆతనికి అందిస్తూ ఇలా అన్నాడు.

'ఇయం సీతా మమ సుతా
సహధర్మచరీ తవ ।
ప్రతీచ్ఛ చైనాం భద్రం తే
పాణిం గృహ్ణీష్వ పాణినా ॥'

ఈ శ్లోకానికి 6 అర్థాలు

'అస్తంగతోఽర్కః' (సూర్యుడు అస్తమించాడు).

అనగానే బ్రాహ్మణ బాలకునికి సంధ్యావందన సమయమైందనీ,

గోప బాలురకి ఆవులని మళ్లించే వేళ అయిందనీ,

గృహిణికి, సందె ముగ్గువేసి దీపం పెట్టే వేళ అయిందనీ,

ఋషి పత్నికి హోమ ద్రవ్యాలు సిద్ధం చేసే సమయం ఆసన్న మైందనీ,

వేశ్యకి విటులని ఆకర్షించే వేళ అయిందనీ అర్థమట.

ఎవరి మనోభావాన్ని బట్టీ, స్థాయిని బట్టీ, వారివారికి ఆ అర్థాలు ఎలా కల్గుతాయో, అలాగే ఈ శ్లోకం అనేకులకి ఆయా అర్థాన్ని ఇచ్చింది.

శ్లోకంలోని ఒక్కొక్క మాటనీ ఒక్కొక్కరి మనోభావం ప్రకారం వివరంగా చూద్దాం.

శ్లోకానికి అసలు అర్థం :

ఓ రామా! ఈమె నాకూతురు సీత. నీకు సహధర్మ చారిణి. ఈమె చేతిని పట్టుకో నీకు శుభమగు గాక!.

(1) జనకుని అర్థం :

(i) ఈమె సీత (రామా! ఈ అద్దాల భవనంలో, ఎన్నెన్నో రత్న దీపాల కాంతుల మధ్య అద్దాలలో ప్రతిబింబిస్తూ ఎక్కడెక్కడ చూచినా, సీత కన్పిస్తూ, అనేక సీతలు ఉన్నట్లుగా నీకు అన్పిస్తోంది కదా! వాళ్లందఱూ నిజమైన సీతలు కారు. ఇదిగో! నేను తెస్తూన్న ఈమె నిజమైన సీత!)

(ii) నా కూతురు (రామా! ఇన్నాళ్ళ వఱకూ ఈమె వివాహం నాకొక సమస్య అయింది. ఎవ్వరడిగినా, కూతురిని చూపించడానికి భయంగా ఉండేది. (వివాహం అయ్యిందా? అని అడుగుతారేమోనని) ఇదిగో! ఈ రోజున ఈ కల్యాణ మండపంలో సగర్వంగా చెప్తున్నాను. ఈమె నాకూతురు).

(iii) నీకు సహధర్మచారిణి (రామా! నీవు యోనిజడవనీ - సీత అయోనిజ అనీ - అలాగే నీవు ఈమెనే ఆశించి వచ్చినవాడివి అనీ - ఈమె ఎందఱిచేతనో ఆశింపబడిన అందగత్తెఅనీ - ఇలా భావిస్తూ నీతో ధర్మాచరణాన్ని చేస్తుందా? లేదా? అని భావించకు. యజ్ఞయాగాదులని చేసిన - చేస్తూ ఉన్న - కర్మిష్ఠి అయిన నాకూతురు కదా ఈమె! అందుకని నీకు సహధర్మచారిణిగా ఆజీవన కాలమూ ఉంటుంది సుమా!).

(iv) చేతిని పట్టుకో! (రామా! తాటక - సుబాహు మొదలైన రాక్షసులని చంపిన విల్లుని పట్టుకొనే చేతితో కర్కశంగా కాక, అహల్యకు శాపమోక్షాన్ని అనుగ్రహించిన హస్తంతోనూ, సిద్ధాశ్రమంలో ఉన్న మహర్షులకి అభయాన్ని ఇచ్చిన హస్తంతోనూ, ఈమె చేతిని గ్రహించు. వివాహానికి సుముహూర్తం అంటే - పాణిగ్రహణమే కదా!).

(v) నీకు శుభమగు గాక! (రామా! శివధనుస్సును విఱిచి ఎంతో కాలంగా ఉన్న నా బాధ పోగొట్టి నా మనస్సుకి ఊఱట కలిగించిన నీకు, ప్రత్యుపకారంగా నేను ఏమి ఇయ్యగలను? 'మామ'గా, ఏవో యజ్ఞాలని చేసిన వానిగా, ఆ తపశ్శక్తితో, మాట మాత్రంగా "నీకు శుభమగు గాక!" అనే ఆశీర్వచనాన్ని ఇయ్యగలను).

2) మహర్షుల అర్థం :

(i) ఈమె సీత (రామా! రావణ వధ కోసం లోకానికి అవతార రూపంలో వచ్చినదీ - వధ అయిపోయిన పిమ్మట వైకుంఠానికి వెళ్లడానికై వాల్మీకి మహర్షి ఆశ్రమంలో కొంత కాలం ఉండబోయేదీ - మహర్షుల అందఱి సహాయాన్నీ కోరేదీ అయిన ఈమె - సీత).

(ii) నా కూతురు (రామా! మీ గురువు విశ్వామిత్రుల వారికి కలిగిన శకుంతలలా కాక, నాయింటనే పెంచుకొన్న ఈ సీత నా కూతురు సుమా! నిజానికి అయోనిజ అయినా, నా కూతురిగానే పెంచాను. రావణ వధ తరువాత కూడ, వాల్మీకి ఆశ్రమంలో ఈమె ఉండబోయే కాలంలో మహర్షులంతా కూడ తమ తమ కూతురిలాగానే (నేను చూచుకొన్నట్లు) చూచుకోబడవలసినది సుమా!).

(iii) నీకు సహధర్మచారిణి (రామా! దుష్టశిక్షణం - శిష్ట రక్షణం నీ ధర్మం కదా! ఈమె కూడా ఆ ధర్మాన్ని నీతోపాటు నెరవేర్చడానికి అరణ్యానికి వస్తుంది).

(vi) చేతిని పట్టుకో! (రామా! అగ్నితో సమానమైన పవిత్రత కలవాళ్లం. ఎప్పుడో జరిగిన నీ పెళ్లిమాకు గుర్తులేదు. చూడడానికే తపస్సుమానుకొని వచ్చాం. మాకు ఆనందం కల్గేలా చేతిని చేతితో పట్టి చూపించు).

(v) నీకు శుభమగుకాక! (రామా! 'ధర్మో రక్షతి రక్షితః' ధర్మాన్ని రక్షిస్తే ఆ ధర్మం మనల్ని రక్షిస్తుంది) అనిగదా! మేమంతా నీ శుభాన్ని కోరేవాళ్లం. నీ అవతార ప్రయోజన కార్యాన్ని ప్రారంభించు, నిర్విఘ్నంగా సాగిపోతుంది).

(3) దేవతల అర్థం :

(i) ఈమె సీత (రామా! స-ఈ-త. మర్త్యలోకంలో ఉన్న వారిని దేవ లోకంలో ఉన్నవారిగా చేయడానికి, మర్త్య అమర్త్యలోకాలకి వంతెనలా ఉపయోగించేది ఈమె. స-ఈ-త. నీవు సత్య-పరా-ఆక్రముడివి. సత్యధర్మాలచేత పరలోకాన్నే ఆక్రమించే వాడివికదా!)

(ii) నా కూతురు (రామా! యజ్ఞాలనెన్నింటినో చేసి హవిస్సులద్వారా మిమ్మల నందరినీ తృప్తిపఱచిన కారణంగా నీ భార్యగా అయ్యే ఆమె, నా కూతురు కావడం నా అదృష్టంగా భావిస్తున్నాను).

(iii) నీకు సహధర్మ చారిణి (రామా! ఒక్కొకప్పుడు నీ యందలి ప్రణయకోపంతో వినోదంగా వెళ్లి పోయేది లక్ష్మి. అది దేవలోకంలోనే సుమా! ఈ లోకంలో సహధర్మ చారిణిగానే ఉంటుంది. నీవు శిక్షించదలచిన వాణ్ణి, తన ఐశ్వర్యంతో రక్షింపదలచి విఫలురాలయ్యేది ఆలోకంలోనే. ఈ లోకంలో అలా చేయదులే!).

(iv) చేతిని పట్టుకో! (రామా! ఇది పెళ్లికాదు. నిత్య దంపతులకి మీకు క్రొత్తగా పెళ్లి ఏముంది? రావణ వధని చేయడానికె మీ యిద్దఱూ ఒకరికొకరు సహాయపడతామని చేతితో చేతిని కలిపి ప్రతిజ్ఞ చేయండి).

(v) నీకు శుభమగుగాక! (రామా! నీలోని శక్తిరూపమైన సీత, నీ నుండి దూరమై లంకలో ఉన్నప్పుడు నీకు ఏ కష్టమూ కలుగకుండా శుభమే అవుతుంది! (సీతారాముల్లో సీత 'శక్తి' రాముడు 'శివుడు'. శివుడూ - శక్తీ కలిస్తే వస్తువౌతుంది. (Matter and Energy) సీత లేని రాముడు, పంపానదీ తీరంలో తీవ్రంగా దుఃఖిస్తే, రాముడులేని సీత '*భస్మం చేస్తాను!*' జాగ్రత్త అని రావణుణ్ణి బెదిరించింది. '*శీతోభవ!*' అని హనుమంతుని తోక చివరి అగ్నిని చల్లార్చింది. దుఃఖాన్ని <u>నటించింది</u> ఆమె).

(4) పెండ్లికి వచ్చిన ముత్తయిదువుల అర్థం :

(i) ఈమె సీత (రామా! "ప్రాసదే సా పథిపథి చ సా పృష్ఠత స్సా పుర స్సా" వైకుంఠం నుండి బయలు దేరిన నాటినుండి ఎదురు చూస్తూ, ఎప్పుడు సీతని చూస్తానా? - అని ఆలోచిస్తున్నావుగా! ఇదిగో సీత. వెనుకా - ముందూ - ఎక్కడ చూచినా నీకు సీత-సీత-సీతే కన్పిస్తోందిగా! ఆ సీత- ఈమెయే!).

(ii) నా కూతురు (రామా! ఈ సీత అయోనిజ కదా! తల్లిలేని పిల్ల. తండ్రి అయిన నా పెంపకంలో పెరిగింది. ఏదైనా ఆడువారి పెంపకానికి, తండ్రి పెంపకానికి

తేడా ఉండదా! తొందరలో ఓ మాట అన్నా, పట్టించుకోకు. ఈమె 'తండ్రి కూతురు' అని ఉదాసీనంగా ఉండు సుమా!).

(iii) నీకు సహధర్మచారిణి (రామా! ఈ వివాహానికి వచ్చిన ఇందరినీ - అయోధ్యకు మించిన సంపదనీ - నీకు మించిన గుణాలనీ - (ఆంజనేయుడు సుందరకాండలో అంటాడు. ధ్రువం విశిష్టా గుణతో హి సీతా (సీత, రాముని కంటే గొప్పది) అని గమనించి - నామాట వింటుందా? (నాతో అరణ్యాలకి, ఇంతటి సంపన్నురాలు వస్తుందా?) - అని భయపడకు. సహ-ధర్మచారిణిగా ఉండేంతటి వినయమూ ఈమెకుంది సుమా!.

(iv) చేతిని పట్టుకో! (రామా! ఆడ పిల్ల - కన్య కదా! సిగ్గుతో ఆమెచేతిని చాచలేదు కూడా! నీవే చేతిని తీసికొని పట్టుకో! ఆ సందర్భాన్ని చూడాలనే ఎందఱమో ఇక్కడికి వచ్చి ఉన్నాం. ఒకప్పటి మా ముద్దు ముచ్చటలని గుర్తు చేసుకుంటాం).

(v) నీకు శుభమగుగాక! (రామా! పెళ్లి అయ్యాక ముత్తయిదువుల దీవనలు తీసుకుటావుగా! ఎప్పుడో ఎందుకు! ఇదిగో! ఇప్పుడే ఇస్తున్నాం దీవనని! గ్రహించు).

(5) బలిష్ఠులైన సేనాధిపతుల అర్థం :

(i) ఈమె సీత. (రామా! బలిష్ఠులైన 5,000 మంది సైనికులు తెచ్చే శివధనుస్సు ఉండే పెట్టెని అవలీలగా తొలగించగల శక్తి ఉన్న కన్య 'సీత' - అని, మిథిలకు రాగానే ఎందఱో నీకు చెప్పి ఉంటారు. ఇదిగో, ఆ శక్తి మంతురాలు ఈమెయే!).

(ii) నా కూతురు (రామా! క్షత్రియుడవైన నీవు ఏ కష్టంలో ఉన్నా ఆదుకోగల భౌతిక శక్తి కలది అయినా, యజ్ఞయాగాదులు చేసే నా కూతురు కాబట్టి, దైవశక్తి కూడా ఉన్నదే సుమా!).

(iii) నీకు సహధర్మచారిణి (రామా! ఇంతటి శక్తిమంతురాలు, నాశక్తికి కూడా మించిన దౌతుందేమోనని ఆలోచించకు. శక్తి విషయం ఎలా ఉన్నా, సహధర్మచారిణిగా ఉండ డంలో సందేహం లేదు. ధర్మాచరణంలో తన శక్తినీ, దైవశక్తినీ కూడా ఉపయోగించ గలదు సుమా!

(iv) చేతిని పట్టుకో (రామా! వీరుడివైన నీవు, శౌర్యవంతురాలైన ఆమె చేతిని పడితే జగత్తంతా మీ వశంలో ఉండదా?).

(v) నీకు శుభమగుగాక! (రామా! భర్తశౌర్యం - భార్య ధైర్యం - తండ్రి దైవశక్తి కలిస్తే లోకంలో వాళ్లకి శుభ పరంపరలు గాక అశుభం ఉంటుందా?).

(6) రాముని అర్థం :

(i) ఈమె సీత (ఓ సీతా! ఇది ఎంత అబద్ధం! నువ్వు 'లక్ష్మి' వి అని నాకు తెలుసు)

(ii) నా కూతురు (సీతా! ఎలాగౌతావు? సముద్రుని కూతురువు కదా!)

(iii) నీకు సహధర్మచారిణి (సీతా! ఎప్పటినుండో కదా! - ఇప్పుడేం క్రొత్తగాదు).

(iv) చేతిని పట్టుకో! (సీతా! వైకుంఠం నుండి రావణ వధార్థమై నువ్వు వెళ్లిందగ్గర్నుండి నిన్ను స్పృశించాలని భావిస్తున్నాను. ఇప్పుడు జనకుడు (మీతండ్రి పట్టుకోమంటున్నాడుగదా! సీతా! చేతినియ్యి - పట్టు కుంటాను).

(v) నీకు శుభమగుగాక! (సీతా! నా 'లక్ష్మి'ని సీతగా పిలుస్తూ, నిన్నుగా ఇస్తున్నారు కాబట్టి, ఎప్పుడో 'శుభం' జరుగుతుందని ఎదురు చూడనక్కఅలేక, దీవించే కాలంలోనే శుభం జరుగుతోంది కదా!. ఇక ముందుకాలంలో కూడ అనుమానం ఎందుకు?).

అని ఇలా 6 అర్థాలు కలిగాయి. పెళ్లికాలంలో దేవతల పుష్ప వృష్టి, దేవదుందుభి ధ్వానాలూ, అప్సరో నృత్యాలూ, గంధర్వ గానాలూ దేవలోకంలో సాగాయి.

5వ రోజున అందఱూ అయోధ్యకి ప్రయాణమయ్యారు.

ఈ వివాహం గూర్చి కొన్ని విశేషాలు

వివాహాలు 8 తీరులైతే ఇది 'ప్రాజాపత్య'మనే తీరుకి చెందినవివాహం. (*సహోభా చరతాం ధర్మ మితి వాచా నుభాష్య చ*) వరుణ్ణి గౌరవించి, ధర్మాచరణం కోసమై కన్యని ఇచ్చి చేసే వివాహం, ప్రాజాపత్యం. ఒక యింట్లో ఒకే శుభకార్యాన్ని చేయాలిగాని రెంటిని కలిపి చేయరాదంటారు కదా! అంటే ఒకే కాలంలో పుట్టిన యిద్దఱికీ, ఒక తల్లికి పుట్టిన యిద్దఱికీ చేయరాదని శాస్త్రం. చిన్నవాడైన లక్ష్మణునికి ముందు వివాహమయ్యాక, భరతునకు తర్వాత చేయడమా? అంటే ఈ చిన్న-పెద్ద అనే భేదం ఒక తల్లి పిల్లల మధ్య ఉండేదే తప్ప వేరు తల్లుల మధ్య ఉండదు.

రాముడు కన్యాశుల్కం ఇచ్చి పెళ్లి చేసికొన్నాడు కాబట్టి, వరకట్నం ఉండవచ్చుగా! అంటే, రాముడు సీతకి ఇచ్చినది పరాక్రమమే కాని, (వీర్యశుల్క) మనం అనుకొనే విధంగా సొమ్ము మాత్రం కానే కాదు.

(పెళ్లికి సంబంధించిన అన్ని వివరాలకి నా '*మాంగల్య తంతునానేన*' అనే గ్రంథం చూడవచ్చు).

శివ ధనుస్సుని ఎక్కుపెట్టేవాడు, 'కురూపి' అయినా, దుర్గుణుడే అయినా కూడా, సీత, వివాహం చేసికొని తీరాల్సిందేగదా! క్షత్రియ స్త్రీకి పుట్టేవాడు పది మందిని రక్షించగలిగే వాడు కావాలి. క్షత్రియ స్త్రీకి కావలసిన వరుని విషయంలో బలపరీక్ష మాత్రమే పెట్టడానిక్కారణం, లోకాన్ని రక్షించాలనే ధర్మానికి కట్టుబడి ఉండడమే. తమ ఇష్టాన్ని వదులుకొని కూడా, బలవంతుణ్ణే వివాహం చేసికోడానికి ముందుకొచ్చిన సీత, ద్రౌపది వంటి స్త్రీలు లోకానికి మార్గదర్శకురాండ్రు.

జనకుడు, తమ తమ్ముని కూతుళ్ల వివాహం కూడా ప్రకటించడం బట్టే, ఈనాడు కూడా ఆ సంప్రదాయాన్ని పాటించే పెద్దలు చాల మంది, తమ వంశంలో జీవించి ఉన్న పెద్దల పేర్లనే శుభలేఖలలో ఉంచుతూ, వారే ఆహ్వానిస్తూన్నట్లుగా శుభలేఖలని వేస్తూంటారు.

తెల్లవాఱగానే విశ్వామిత్రుడు దశరథునికీ, రామలక్ష్మణులకీ వీడ్కోలు చెప్పి, హిమవత్పర్వత ప్రాంతానికి వెళ్లిపోయాడు. దీన్ని బట్టి విశ్వామిత్రుడు వచ్చినది - రామునికి అస్త్ర విద్య నేర్పడానికీ, తాటకావధకీ, అహల్యా శాప మోక్షానికీ, శివధనుర్భంగం చేయించి పెళ్లి చేయించడానికీన్నీ - అని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

శ్రీమద్రామాయణంలో అనవసరంగా ఏ పాత్రా ఒక్క క్షణం కూడా ఉండక పోవడం వాల్మీకి మహర్షి గొప్పతనాన్ని తెలియచేస్తుంది. మహర్షులకి, కాలం విలువ తెలుసని తెలియచెప్తుంది.

యుధాజిత్తు మంచితనం

కైకమ్మ సోదరుడూ, కేకయ మహారాజ పుత్రుడూ, దశరథుని బావమఱదీ అయిన యుధాజిత్తు, అయోధ్యకు వచ్చి, అందఱూ మిథిలకి వివాహానికి వెళ్లారని తెలిసి, అక్కడికి వచ్చాడు. పెళ్లికై గోదానం చేయిస్తూండగా వచ్చిన యుధాజిత్తు కూడా, తిరుగు ప్రయాణమయ్యాడు.

రామునికి పెళ్లి జరుగుతోందని తమకి తెలియజేయకపోయినా, యుధాజిత్తు మిథిల వఱకూ రావడం, అక్కడికక్కడే నిర్ణయింపబడిన తన మేనల్లుడు భరతుని పెళ్లిని చూచి సంతోషించడమూ గమనిస్తే, కేకయ వంశీయుల సహృదయత తెలుస్తుంది. మఱొకరైతే, అలా అకస్మాత్తుగా నిర్ణయింపబడిన పెళ్లిళ్లని అసలు ఆమోదించరు. అదీ కాక, యుధాజిత్తు కైకమ్మ సోదరుడు కావడం వలన, మఱింత సహింపకపోవాలి. కాని, ఆ లక్షణమే అతనిలో లేదు. (అయోధ్యాకాండ ప్రారంభంలో భరత శతృఘ్నుల్ని తనతో తీసికొని పోవడంలోని రహస్యం, నా అయోధ్యా కాండ వ్యాఖ్యలో వివరింప బడింది. ఇక్కడ అది అప్రస్తుతం కాబట్టి విడువబడుతోంది).

పరశురామ వృత్తాంతం

అయోధ్యకు బయలుదేరిన రథాలు వస్తూ ఉన్నాయి. ఇంతలో ఆకాశం నల్ల బడింది. జగత్తు చీకటి అయింది. వెంటనే, భయాన్ని కల్గించే కాంతులు రాసాగాయి. అంతలో భుజం మీద గొడ్డలితో, క్రోధం ఉట్టిపడే కళ్లు కలిగి, భయంకర దేహంతో ఉండి, మెఱుస్తూన్న బాణాలూ విల్లూ పట్టుకొని, త్రిపురాసుర సంహారానికి వెళ్లే రుద్రునిలా, ఒక యోధుడు ఎదురుగా నిలబడ్డాడు. అతడు పరశురాముడని అందఱికీ అర్థమైంది.

ఆకాశంలోని పక్షుల అఱపులు భయాన్ని సూచిస్తూంటే, ప్రదక్షిణంగా తిరిగే మృగాలు భయం వలదని చెప్తున్నాయని వసిష్ఠుడు దశరథునితో పలికి, ధైర్యం చెప్పాడు.

(ఘోరా స్తు పక్షిణో వాచః వ్యాహరంతి సమంతతః। భీమా శ్చైవ మృగా స్సర్వే గచ్ఛన్తి స్మ ప్రదక్షిణమ్। । ఉపస్థితం భయం ఘోరం దివ్యం పక్షిముఖా చ్చ్యుతమ్। మృగాః ప్రశమయ న్త్యేతే సంతాప స్త్యజ్యతా మయమ్॥)

పిమ్మట వసిష్ఠాదులిచ్చిన అర్ఘ్యపాద్యాదులని క్షణంలో గ్రహించి, రాముని వంక చూస్తూ 'శివ ధనుస్సు విఱిచినంత వఱకూ , నీ కథని విన్నాను. ఇదిగో! ఈ విల్లు నా తండ్రి జమదగ్నిది. దీన్ని ఎక్కు పెడితే, నీతో ద్వంద్వ యుద్ధం చేస్తాను' అన్నాడు పరశురాముడు. *(రామ ! దాశరథే రామ ! శ్రూయతే ధను రద్భుతమ్। ధనుషో భేదనం చైవ నిఖిలేన మయా శ్రుతమ్॥ ద్వంద్వయుద్ధం ప్రదాస్యామి వీర్యశ్లాఘ్యస్య రాఘవ।)*

దశరథుడు రథం దిగి 'పరశురామా! భృగువంశంలో పుట్టిన బ్రాహ్మణుడివి. శస్త్రాస్త్రాలను విడిచి పెడుతున్నానని ఇంద్రుని యెదుట ప్రతిజ్ఞ చేసినవాడివి. నువ్వు జయించిన భూమినంతా కాశ్యపునికి దానం ఇచ్చి, మహేంద్రపర్వతంపై తపస్సు చేసికొంటూ ఉన్న నీకు' మా మీద కోపమా? ఈ రామునికి ఏ ఆపద కల్గినా, మేమంతా బ్రతకడం పట్టిమాట' అని ప్రాధేయపడ్డాడు.

ఆ మాటలు విని పరశురాముడు రామునితో 'రామా! విశ్వ కర్మ సృష్టించిన రెండు విండ్లలోనూ ఒకటి త్రిపురాసుర సంహారానికై శివునికి ఇచ్చారు. రెండవదాన్ని విష్ణువు కిచ్చారు. శివధనుస్సును విఱిచావు. ఇది వైష్ణవ ధనుస్సు . దీన్ని విష్ణువు ఋచీకునికిస్తే ఆయన మా తండ్రికిస్తే ఆ జమదగ్ని నాకిచ్చాడు. అస్త్ర సన్యాసం చేసిన నా తండ్రిని కార్తవీర్యార్జునుడు చంపితే, సర్వరాజ వంశాలనీ 21 మాఱులు తిరిగి తిరిగి వధించాను. రా! ఎక్కుపెట్టి ద్వంద్వ యుద్ధానికి తలపడు' అన్నాడు.

రాముడు, తండ్రి సమక్షంలో ఉన్నందువల్ల వినయంగా పల్కరిస్తూ 'పరశురామా! నీ తండ్రిని అవమానించినందుకు పితృఋణాన్ని తీర్చుకున్నావు. అభినందించవలసినదే. కాని, నన్ను పరాక్రమమూ, శక్తి లేనివానినిగా మాట్లాడుతున్నందుకు శిక్షించవలసినదే' - *(వీర్యహీన మివా శక్తం క్షత్రధర్మేణ భార్గవ। అనుజానాసి మే తేజః పశ్య మేఽద్య పరాక్రమమ్॥)* అంటూ ఆతని చేతిలోని వింటినీ, బాణాన్నీ ఒక్కసారి లాగుకున్నాడు. క్షణంలో ఎక్కుపెట్టాడు. 'పరశురామా! దేవలోకపు వింటిలో ఎక్కుపెట్టబడ్డ బాణం వ్యర్థం కారాదు. నీ పాదాలని ఖండించనా? లేక తపో లోకాలని సంహరించనా?' చెప్పు - అన్నాడు.

ఆకాశంలో యక్షకిన్నరాది దేవయోనిగణం చూస్తూ ఉండి పోయారు. పరశురాముడు పరాక్రమహీనుడై *'దాశరథే! భూమినంతా దానం చేసిన నేను, రాత్రి అయ్యేసరికి* భూమిమీద ఉండరాదు. నా పాదాలని ఖండిస్తే, దాన మిచ్చి కూడ, దత్తమైన భూమిలో ఉన్నందుకు ఆ పాపం నన్నంటుకుంటుంది. నా తపశ్శక్తితో సంపాదించిన లోకాలని కొట్టెయ్యి. స్వామీ! నీవు మహావిష్ణువే - నాశనం లేనివాడివీను. నీ వంటి వానివలన అవమానం జరిగిందని నేను భావించనక్కఱలేదు. ఇక బాణాన్ని విడిచి నా ఎదురుగా నేను సంపాదించిన నా-తపో లోకాలని గ్రహించు వెళ్లిపోతాను' అన్నాడు.

అలాగే జరిగింది. పరశురాముడు వెళ్లిపోయాడు. రాముడు ఆ విల్లునీ బాణాన్నీ వరుణునకు ఇచ్చివేసాడు.

దీనిలోని విశేషాలేమిటి?

ఏ విధమైన రాక్షస మాయా సాగకుండా ఉండడానికే, పరశు రాముణ్ణి దేవతలు పంపారు. అందుకే, పరశురాముడు వస్తూనే 'శివధనుస్సు విఱుకూ అయిన కథని విన్నాను' అన్నాడు. అంటే, '*ఓ! రామా! నా పాత్ర, ఆ ధనుస్సు విఱిగాక రావాల్సినది సుమా!*' అని తెలియచెప్పడం. నాటకం సవ్యంగానే సాగుతోందని విష్ణువుకి చెప్పడమున్నూ. భూమినంతా దానాన్ని ఇచ్చాను, అంటూ తన కథని మొత్తం చెప్పడానిక్కారణం, తాను, దేవతలు పంపగా వచ్చిన రూపమే తప్ప, ఇందులో రాక్షసమాయ లేదని చెప్పడంకోసం.

గోవుకీ, బ్రాహ్మణునికీ ప్రతీకార బుద్ధి ఉండనే ఉండదు. వారి సహనాన్ని పరీక్షించి రెచ్చగొడితే, ఎంతగా అవుతారనేందుకు పరశురాముడే సాక్ష్యం. బ్రాహ్మణులలో ఐకమత్యం లేకుండా చేయడం, మహాశక్తిగల ఏనుగులకి మందబుద్ధి నీయడం, పాములకి అతి నిద్రనీ భగవంతుడు ఏర్పాటు చేయడం, లోకక్షేమ దృష్టితోనట.

బ్రాహ్మణానా మనే కత్వం సర్పాణా మతి నిద్రతా।
గజానాం మందబుద్ధిశ్చ త్రిభిః లోకోపకారతా॥

శివధనుస్సుని ఎక్కుపెట్టడమనేది అపచారమనే భావంతో 'రావణుడు' రాలేదని రాక్షసులు భావిస్తారేమోనని, వైష్ణవ ధనుస్సువృత్తాంతాన్ని ఇక్కడుంచారు దేవతలు. సర్వలోకాలూ తిరిగిన రావణుడు, వైష్ణవ ధనుస్సుని ఎక్కుపెట్టనూ లేదు - ఎక్కుపెట్టలేడు కూడ. కార్తవీర్యార్జునుడు రావణుణ్ణి బంధిస్తే, రావణుని తండ్రి పులస్త్యుడు రావణుణ్ణి విడిపించమని ప్రార్థించాడు. ఆ ప్రార్థనపై కార్తవీర్యుడు విడిస్తే, రావణుడు విడిచిపెట్ట బడ్డాడు. ఆ మీదట అతని జోలికి పోలేదు. 'రావణుణ్ణి జయించిన కార్తవీర్యుణ్ణి పరశురాముడు చంపితే, ఆలాటి పరశుముని ఓడించినవాడు ఈ రాముడు' అని, రాక్షసులు లంకలో చెప్పాలనే ఈ నాటకమంతా జరిగింది. పరశురాముణ్ణి బాణంతో కొట్టకపోవడానిక్కారణం, పరశురాముని తాత ఋచీకుడు, విశ్వామిత్రుని తోబుట్టువైన సత్యవతికి భర్త కావడం వలనా, గురువైన విశ్వామిత్రుని చుట్టం అయిపోవడం వలనా.

అసలు రహస్యం మఱొకటుంది. అహల్య నుండి తపశ్శక్తిని గ్రహించిన రాముడు, పరశురాముని తపోలోకాలని కూడా గ్రహించాడు. బాణంతో విలుకాడు, ఏ మృగాన్ని కొడితే, ఆ మృగం అతని దైనట్లు, తాను బాణంతో కొట్టిన తపోలోకాలు తనవై పోయాయి. అహల్యకి నమస్కరించి తపశ్శక్తిని గ్రహించడానికీ, పరశురాముణ్ణి బెదిరించి స్వీకరించడానికీ కారణం, బ్రాహ్మణుడైన పరశురాముడు, క్షత్రియుని పద్ధతిని అవలంబించడమే. పరధర్మో భయావహః - తనది కాని ధర్మాన్ని ఆచరించడం సరికాదని భగవద్గీత. అందుకే పరశురామావతారం నిర్వీర్యమై పోయింది.

అయోధ్యకి విందుదనం

నలుగురు పుత్రులూ, తమ తమ భార్యలతో అయోధ్యకి వచ్చారు. ఎవరెవరి మందిరాలు వారివారికి ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. బ్రాహ్మణోత్తములని రప్పించి దానాల నిచ్చారు. ఆశీర్వచనాలని పొందారు.

కొన్నాళ్లు కాగానే దశరథుడు భరతుణ్ణి, యుధాజిత్తు కోరికపై వాని తాతగారింటికి (కైకమ్మ పుట్టింటికి పంపించాడు. శత్రుఘ్నుడు కూడా అతని వెంటవెళ్లాడు.

అయోధ్యలో ఏ యింట చూచినా రాముని వార్తలే. పెద్ద-చిన్న భేదంలేక, సమయ-అసమయ విచక్షణలేక ఏమరుపాటుతనం లేక అందరికీ సహాయపడడం, నవ్వుతూ తానే ముందుగా పల్కరించడం రాముని స్వభావం. ఇదే మిగిలిన తమ్ముళ్లకీ స్వభావమైంది. దశథుడు నలుగురు పుత్రులతోనూ, చతుర్భుజుడైన విష్ణువులా ప్రకాశిం చాడు అయోధ్యలో.

తండ్రి దశరథుడు ఆమోదించిన వివాహం కావడం వలనా - సహజ సౌశీల్యం కలది కావడం వలనా - సీత అంటే రామునికి మరీఅంత మక్కువ. మిగిలిన తమ్ముళ్లకీ తమ తమ భార్యలంటే అంతటి ప్రేమే. **(ప్రేమించి పెళ్లాడడమనేది ఈనాటి మాట. పెళ్లాడి, భార్యని ప్రేమించమనేది ఆనాటివారు నేర్చుకోమన్న బాట).**

రాముని హృదయంలో అభిప్రాయం పుట్టక ముందు గ్రహించ గలిగేది సీతమ్మ అయితే, సీత హృదయంలో అభిప్రాయం పుట్టాక, గ్రహించేవాడు రాముడు. ఆయన రాజసుతుడైతే, ఆమె ఉత్తమ రాజకన్య. ఇలా ఆనందగా గడుప సాగారు అయోధ్యలో.

తయా స రాజర్షిసుతోఽభిరామయా సమేయివా నుత్తమరాజకన్యయా।
అతీవ రామ శ్శుశుభేఽతికామయా విభు శ్శ్రియా విష్ణు రివా మరేశ్వరః॥

రాముని వయస్సు 12. సీత వయస్సు 6. శారీరకానందం కంటె, మానసికాకర్షణం ముఖ్యమని సూచన. వివాహంలో గంధర్వ హోమం అని ఉంటుంది. వధూవరులిద్దరికీ పరస్పరాకర్షణం శాశ్వతంగా కల్గించడం దీని లక్ష్యం. ఈ కాలంలో ఏర్పడే పరస్పర స్నేహ, ప్రేమ, అభిమానాలు శాశ్వతమై, పరస్పర అనురాగాన్ని కల్గిస్తాయనే అభిప్రాయంతోనే ఇలా బాల్యకాలంలో వివాహాలు ఏర్పాటు చేసేవారు ప్రాచీనులు. శారీరక సుఖం అ ప్రధానం అనురాగభావం ప్రధానమని నాటిమాట అయితే, ఇది నేటి కాలంలో తలక్రిందు చేస్తూ చిత్రాలూ, రచనలూ సాగుతున్నాయి. అలా చిత్రాలని తీయడం, పుస్తకాలని వ్రాయడం వారి తప్పు అవునో కాదో అలా ఉంచి, వాటికి, మనం లోబడకపోవడాన్నినేర్చు కోవడం మంచిది కదా!

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః॥
శ్రీ మత్పరివారసమేత
శ్రీ రామచంద్ర పరబ్రహ్మార్పణమస్తు॥

ఓం

దీనితోపాటు రామాయణ గాయత్రీ బీజాక్షర శ్లోకాలు

24 బీజాక్షరాలూ ఉన్న ఈ క్రింది శ్లోక పాదాలని, రోజుకి ఒకసారైనా చదివితే, గాయత్రీ మంత్ర మననం చేసినట్లే.

క్రమ సంఖ్య	గాయత్రీ బీజాక్షరం	పాదము	వివరము
1.	త :-	తపస్స్వాధ్యాయ నిరతం తపస్వీ వాగ్విదాం వరమ్ ।	(బాల 1-1)
2.	స :-	సతేన పరమాస్త్రేణ మానవేవ సమాహతః ।	(బాల - 30-6)
3.	వి :-	విశ్వామిత్రో మహాతేజాః భూయస్తేపే మహత్తపః ।	(బాల - 63-3)
4.	తు :-	చతురశ్వో రథశ్శ్రీమాన్ నిస్త్రింశో ధనురుత్తమమ్ ।	(అయోధ్య 14-36)
5.	వ :-	వర్తతే చోత్తమాం వృత్తిం లక్ష్మణోఽస్మిన్ సదానఘ ! ।	(అయోధ్య 44-5)
6.	రే :-	ద్వారేణ వైజయంతేన ప్రావిశచ్ఛాంత్ర వాహనః ।	(అయోధ్య 71-33)
7.	ణ :-	ఉటజే రామమాసీనం జటామండలధారిణమ్ ।	(అయోధ్య 99-25)
8.	య :-	తే వయం వనమత్యుగ్రం ప్రవిష్టాః పితృశాసనాత్ ।	(అరణ్య - 12-3)
9.	భ :-	మమ భర్తా మహాతేజాః వయసా పంచవిం శకః ।	(అరణ్య - 47-10)
10.	గ :-	తతః పరమ సంతుష్టో హనుమాన్ ప్లవగర్షభః ।	(కిష్కింధ - 4-3)
11.	దే :-	నరేంద్ర సూనుర్వర దేవ పుత్రం రామానుజః పూర్వజమిత్యువాచ ।	(కిష్కింధ - 31-1)
12.	వ :-	తతో రావణ నీతాయాః సీతాయా శ్శత్రుకర్శనః ।	(సుందర - 1-1)
13.	స్య :-	తతస్తస్య నగ స్యాగ్రే హ్యాకాశస్థస్య దన్తినః ।	(సుందర - 27-14)

14.	ధీ :-	నావమాన్యో భవద్భిశ్చ హరిర్ధీర పరాక్రమః ।	(సుందర - 46-9)
15.	మ :-	శ్రుత్వా హనుమతో వాక్యం యథావదభి భాషితమ్ ।	(యుద్ధ - 1-1)
16.	హి :-	రక్షోగణపరిక్షిప్తో రాజా హ్యేష విభీషణః ।	(యుద్ధ - 28-27)
17.	ధి :-	ప్రదర్శనం చ బుద్ధిశ్చ స్మృతిశ్చ ద్విగుణా తయోః ।	(యుద్ధ - 50-40)
18.	యో :-	రాక్షసా రాక్షసేంద్రాయ రాక్షసాయ న్యవేదయన్ ।	(యుద్ధ - 66-1)
19.	యో :-	విజ్ఞాయ తు మనస్తస్య రాఘవస్య మహాత్మనః ।	(యుద్ధ - 81-1)
20.	న :-	మరణానాని వైరాణి నివృత్తం నః ప్రయోజనమ్ ।	(యుద్ధ - 112-26)
21.	ప్ర :-	ప్రాప్తరాజ్యస్య రామస్య రాక్షసానాం వధే కృతే ।	(ఉత్తర - 1-1)
22.	చో :-	తతః ప్ర చోదయన్సూతః తానశ్వాన్ రుధిర ప్రభాన్ ।	(ఉత్తర - 2-28)
23.	ద :-	తత్రైనాం విజనేదేశే విసృజ్య రఘునందన	(ఉత్తర - 45-18)
24.	యా (త్)	బ్రాహ్మణస్య తు ధర్మేణ త్వయా జీవాపిత స్సుతః	(ఉత్తర - 76-27)

శ్రీమద్రామాయణపు చివరి శ్లోకం :

తత స్సమాగతాన్ సర్వాన్
స్థాప్య లోకగురు ర్దివి ।
జగామ త్రిదశై స్సార్థం
సదా హృష్టైర్దివం మహత్ । (ఉత్తర - 110-28)

శ్రీమద్రామాయణ ఫల శ్రుతి చివరి శ్లోకం :

ఏవమేతత్పురావృత్త
మాఖ్యానం భద్రమస్తు వః ।
ప్రవ్యాహరత విస్రబ్ధం
బలం విష్ణోః ప్రవర్ధతామ్ । (ఉత్తర 111-26)

గ్రంథకర్త గురించి

జన్మస్థలం : పశ్చిమగోదావరి జిల్లా 'గంగన్న గూడెం.'

స్వస్థలం : ఒకప్పుడు 'వెఱుకుగనుమ అగ్రహారం' (చిలకంపాడు) ప. గో. జిల్లా.

విద్యాభ్యాసం : కొవ్వూరు ఆంధ్రగీర్వాణవిద్యాపీఠంలో భాషాప్రవీణ, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం నుండి తెలుగు, సంస్కృతాలలో 'ఎమ్మే'లు, సంస్కృత భాషలో నన్నయ మహాకవి వ్రాసిన తెలుగు వ్యాకరణానికి (ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణి) అహోబల పండితుడు చేసిన వ్యాఖ్యపై పరిశోధన వ్యాసంవ్రాసి పిహెచ్.డి., పట్టం.

ఉద్యోగాలు : 1970 నుండి చినవింద్రకోలను సంస్కృత కళాశాలలో తెలుగు లెక్చరర్‌గానూ,
1976 నుండి తెనాలిలో సంస్కృత కళాశాలకు ప్రిన్సిపల్‌గానూ -

ముద్రితరచనలు : (1) బాల ప్రౌఢవ్యాకరణ కరదీపిక (తెలుగు)
(2) Proficiency in oriental Learning (ఆంగ్లం)
(3) శ్రీమద్రామాయణాయనమ్ - సుందరకాండ.
(4) శ్రీమద్రామాయణాయనమ్ - బాలకాండ.
(5) శ్రీమద్రామాయణాయనమ్ - అయోధ్యా కాండ
(6) మాంగల్య తంతునానేన (వివాహమంత్రాలకి వ్యావహారిక తెలుగు భాషలో అర్థమూ విశేషాంశాలూ).

ముద్రింపించే దాతలకై ఎదురుచూస్తున్నవి :
శ్రీమద్రామాయణాయనమ్ - ఆరణ్య - కిష్కింధ - యుద్ధ -ఉత్తర కాండలు.

ఇతర విశేషాలు క్లుప్తంగా :
(1) ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రం నుండి గత 17 ఏండ్లుగా సంస్కృత పాఠాలు - సూక్తి సుధ - అమరవాణి ప్రవక్తగా.
(2) భద్రాచల శ్రీరామచంద్రుని ఆకాశవాణి కల్యాణ ప్రత్యక్ష వ్యాఖ్యాతలలో ఒకరు.
(3) పుష్పగిరి పీఠాధిపతులచే 'రామాయణ ప్రవచన సుధాకర' బిరుదగ్రహీత.
(4) సహస్రాధిక ఉపన్యాసకర్త.

294.592 SRI

జీవితవాంఛ :
నేడు విచ్చలవిడిగా లభిస్తూ ప్రజచేత చదువబడే నవలలలా, శ్రీమద్రామాయణ-భారత-భాగవతాలు, అదే ప్రజచేత చదువబడేరోజులు చూడాలని.

Acc.no. 21993